BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINȚ ȘI CERȘETOR

Mark Twain

Coperta și ilustrațiile de
VAL MUNTEANU

PRINȚ ȘI CERȘETOR

Mark Twain

— ediția a II-a —

În românește de
EUGEN B. MARIAN

Cuvînt înainte de
PETRE SOLOMON

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREȘTI
1986

CUVÎNT ÎNAINTE

La apariţia ei în decembrie 1881, povestirea „Prinţ şi cerşetor" a fost salutată de public, ca şi de critica literară, drept o operă serioasă, prima operă serioasă a unui scriitor care, pînă atunci, fusese cunoscut şi apreciat exclusiv ca „umorist". Într-o recenzie publicată în revista *Atlantic Monthly* sub titlul „Noul debut al lui Mark Twain", un critic afirma de pildă că povestirea „nu-i aparţine desigur acelui Twain pe care-l cunoaştem de vreo doisprezece ani încoace ca pe-un umorist exuberant şi extravagant, a cărui principală funcţie era de a răspîndi veselia şi hazul, în formele lor cele mai demonstrative".

Deşi criticul de la prestigioasa revistă bostoniană exagera şi simplifica lucrurile, el atingea una din problemele fundamentale pe care le ridică opera lui Mark Twain, şi de care însuşi Twain a fost preocupat, pînă la obsesie, de-a lungul întregii sale cariere literare. Debutînd pe la sfîrşitul celui de-al şaptelea deceniu al veacului trecut, într-o Americă încă traumatizată de Războiul de Secesiune, dar dornică să-şi vindece grabnic rănile, chiar şi cu ajutorul unor „deconectante", Samuel Clemens, *alias* Mark Twain, s-a impus la început ca un şugubăţ fără pereche, deşi glumele lui aveau, pe lîngă sare, şi alte ingrediente. Pe măsură ce faima lui de umorist creştea, scriitorul devenea prizonierul ei, dar, fiind înzestrat cu o fire independentă şi cu un temperament aprig, se răzvrătea din ce în ce mai făţiş împotriva... propriei sale faime.

„*Prinț și cerșetor*" a fost unul dintre primele acte de revoltă ale marelui umorist, dar faima despre care vorbim i-a supraviețuit, și avea să supraviețuiască, tenace, chiar unor opere atît de serioase ca „Ioana d'Arc", sau de-a dreptul sumbre, ca „Străinul Misterios".

Întregul destin literar al scriitorului stă sub semnul acestui conflict, care e deopotrivă interior și exterior — interior, pentru că avea la temelie o dublă vocație (de a amuza și de a instrui), și exterior, pentru că îl opunea pe Twain societății americane în mijlocul căreia trăia și ale cărei norme le respingea, chiar cînd părea atras de ele.

Povestirea „*Prinț și cerșetor*" a fost scrisă într-o perioadă cînd Mark Twain era, aparent, perfect integrat acestei societăți. Stabilit de cîțiva ani încoace la Hartford, în statul Connecticut, împreună cu soția și cu fiicele sale, fostul pilot de pe Mississippi și fostul aventurier din Nevada (pentru biografia lui Twain îl trimit pe cititor la prefețele altor două cărți ale sale apărute în această colecție) ducea o viață tihnită, burgheză, în somptuoasa, deși cam extravaganta casă pe care și-o construise acolo — casă deschisă pentru vecinii puțini, dar distinși, dintr-un cartier rezidențial al orașului numit „Nook Farm". Printre acești vecini se număra scriitoarea Harriet Beecher-Stowe, autoarea celebrului roman anti-sclavagist „Coliba Unchiului Tom", dar și a unor cărți cam siropoase pentru și despre copii și tineret. Se număra, de asemenea, și pastorul Edwin Pond Parker, un predicator cu mare influență printre enoriași, ca și Joseph Twichell, pastor și el, și prieten cu Twain, vreme îndelungată. Instalat în sînul acestei comunități distinse (și prospere), scriitorul era firește supus anumitor presiuni, care mergeau pînă la un punct în sensul propriei sale dorințe de a se „civiliza", de a deveni un „cetățean respectabil", așa cum îi cerea și soția sa, Olivia, fiica unui negustor bogat

din Elmira. Pentru a ne rezuma la un singur exemplu, iată ce-i scria, pe la sfîrşitul anului 1880, pastorul Parker lui Mark Twain :

„Rangul dumitale ca scriitor de literatură umoristică este destul de înalt, dar să ştii, Clemens, că ai posibilitatea de a creea o operă serioasă sau sobră, de prima clasă. Dă-mi voie să-ţi spun ceea ce am spus în repetate rînduri despre dumneata, şi anume că nu ştiu să existe în generaţia dumitale un scriitor american mai capabil să scrie într-o englezească atît de viguroasă şi de muşchiuloasă, ca aceea a dumitale. Ai din belşug capacitatea de a scrie o operă care să poarte pecetea clară a personalităţii dumitale şi care să aibă în acelaşi timp un caracter sobru şi o valoare solidă şi permanentă. S-ar putea ca ea să nu-ţi aducă mulţi «şekeli», dar ţi-ar face în schimb multă cinste, şi le-ar prilejui prietenilor dumitale o enormă satisfacţie."

La ora cînd primea această scrisoare, Twain îşi încheia munca la *„Prinţ şi cerşetor"*, o muncă începută încă în vara anului 1877, dar abandonată curînd după aceea, şi reluată, potrivit unui vechi obicei al său, în diferite perioade : de aceea, îi putea răspunde grijuliului pastor :

„Îţi mulţumesc sincer pentru agreabilele dumitale cuvinte. Ele au fost foarte oportune, căci mi-au parvenit într-o vreme cînd şovăiam între lansarea sub semnătură proprie a unei cărţi de felul celei sugerate de dumneata, şi difuzarea ei fără numele meu. Ei bine, mi-am pus numele pe ea, şi fie ca asta să-mi folosească ori să-mi dăuneze, după cum va hotărî soarta.

Nu este o carte voluminoasă, aşa că nu m-am sfiit să-i rog pe Howells şi pe Twichell să-şi arunce privirea asupra manuscrisului şi să mă sfătuiască ce anume să modific şi ce anume să scot. Trebuie să fiu cu băgare de seamă, avînd în vedere că e o lu-

crare atît de diferită de modalitatea mea obişnuită..."

În încheiere, Twain îl ruga pe Parker să-i citească şi el manuscrisul, pentru a-l ajuta să elimine ceea ce va fi putut scăpa vigilenţei lectorilor pomeniţi. Cu nici o altă carte a sa nu s-a arătat Twain mai dispus să primească sugestii şi să facă modificări, pentru a-i înlesni accesul la public şi succesul dorit. Mai ales Howells, mentorul său literar din această perioadă — el însuşi scriitor de valoare, şi, în calitatea lui de director al revistei *Atlantic Monthly,* critic temut şi ascultat — a contribuit la forma definitivă a povestirii. Un rol important l-a jucat în acest sens şi familia scriitorului, fetiţele sale constituind şi cel dintîi „public" al cărţii. Nu întîmplător aceasta este dedicată „Bine-crescuţilor şi drăguţilor copii, Susy şi Clara Clemens"...

Dar în ciuda concesiilor făcute de scriitor familiei şi mediului ambiant, povestirea *„Prinţ şi cerşetor"* poartă în mod evident pecetea personalităţii sale. Ideea de a o scrie i-a venit, după cum am mai spus, în vara anului 1877. În acea vară, Twain a fost, se pare, absorbit de lectura unor cărţi despre istoria Angliei — ţară pentru care începuse să nutrească o vie admiraţie, amestecată însă cu vechiul şi statornicul său dezgust faţă de rămăşiţele feudale, încă prezente în societatea engleză. Printre sursele folosite de el la scrierea povestirii se numără o „Istorie a Angliei" de David Hume, celebrul filosof englez din veacul al XVIII-lea — lucrare bogată în detalii caracteristice pentru viaţa de toate zilele a oamenilor din Anglia evului mediu. Un roman al scriitoarei engleze Charlotte M. Yonge, intitulat „Prinţul şi Pajul" şi publicat în 1865, i-a furnizat lui Twain însăşi ideea povestirii sale — aceea de a subtitui unui rege pe-un om sărac şi de a-i pune pe amîndoi să descopere realitatea, din perspectiva fiecăruia dintre ei, perspectivă determinată de condiţia lor socială

atît de diferită. În *„Prinț și cerșetor“*, prințul este Edward, din dinastia Tudor, care avea să domnească vreme de cîțiva ani, sub numele de Edward al VI-lea, în cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea ; dar cerșetorul, Tom Canty, este un personaj creat anume de Twain, deși nu fără a se fi inspirat din romanul Charlottei Yonge.

S-ar putea ridica întrebarea : în ce constă originalitatea unei povestiri care, pe lîngă că are la bază asemenea surse (și altele, unele din ele indicate chiar de autor într-o „addendă“ a primei ediții), a suferit și modificările pomenite, sugerate de diverși lectori ? Fără să fie o capodoperă, de nivelul și de valoarea romanului satiric „Un Iankeu la curtea regelui Arthur“, povestirea *„Prinț și cerșetor“* este o operă literară importantă în creația lui Twain, și cu merite certe, care-i compensează scăderile, evidente și ele.

Principalul merit al povestirii mi se pare a fi modul cum tratează istoria — un mod realist, lipsit în genere de complezență, și care-l face pe cititor să perceapă și să priceapă sensul concret al unor evenimente depărtate. Tabloul social al Angliei de la jumătatea secolului al XVI-lea este zugrăvit în detalii sugestive, cu un remarcabil simț al culorii și cu o iscusită știință a sublinierii contrastelor. Fastul de la curtea regală, ca și mizeria din mahalalele Londrei sînt evocate pregnant, de o mînă de maestru. Un alt merit al povestirii este dramatismul ei ; acțiunea este condusă într-un ritm alert, pe ambele ei planuri, care se unesc în final într-un chip firesc, după ce „încurcătura“ situației de bază a fost limpezită și după ce eroii ei și-au reluat locurile și rolurile „normale“.

La capătul tribulațiilor sale, micul prinț — pe care viața reală, în mijlocul supușilor săi, l-a călit și l-a îmbogățit sufletește — va fi un monarh plin de înțelepciune. Deși întemeiată pe unele date ale

istoriei, această „schimbare la față" a prințului Edward nu este pe deplin convingătoare în cartea lui Twain. Un anumit idealism în tratarea istoriei se face simțit aici, mai mult decît în alte scrieri ale sale, cu subiecte din trecut. Așa cum subliniază Albert E. Stone jr. în studiul său „Privirea inocentă, sau Copilăria în imaginația lui Mark Twain" (New Haven, Yale University Press. 1961), imaginea finală care se desprinde din lectura povestirii este „aceea a copilului ca un conducător înțelept". Autorul studiului scoate în relief și un alt aspect important al povestirii lui Twain, și anume relativa ei „cuminţenie" — rezultat al adaptării lui Twain la un mediu pătruns de ideile „respectabilității" burgheze. El arată că povestirea a apărut în toiul unei controverse iscate pe scară națională, în legătură cu literatura pentru copii și tineret, controversă aprigă, nu lipsită de oarecare asemănare cu polemicile purtate mai acum cîțiva ani în jurul faimoaselor „comics". Echivalentul, sau mai bine-zis prototipul acestor „comics", îl constituiau „romanele de un gologan" *(dime novels)*, romane ieftine din toate punctele de vedere și dăunătoare în cel mai înalt grad. Alarmate de succesul de librărie obținut de cărțile scoase în serie de editura „Beadle and Adams" și de alte edituri specializate în acest gen de subliteratură, numeroase instituții și personalități americane din diferite domenii de activitate au pornit o adevărată campanie pentru salvarea morală a tineretului din Statele Unite. Povestirea lui Twain a fost la un pas să apară în revista „The Saint Nicholas", una din numeroasele publicații pentru copii și tineret, care promovau o literatură pioasă, pilduitoare, de un gen contrar „romanelor de un gologan", însă din păcate foarte artificial și neconvingător.

În acest context, povestirea lui Twain se încarcă, firește, cu o semnificație în plus. Situîndu-se la egală distanță între „romanele de un gologan" și

cărţile pioase, populate cu „băieţi buni", *„Prinţ şi cerşetor"* este, în felul ei, o povestire exemplară, cu toate scăderile amintite. Exemplară, în primul rînd, ca literatură pentru copii, deşi — aidoma altor cărţi ale lui Twain — se citeşte cu interes la orice vîrstă. Îmbinînd realismul cu fantezia şi punîndu-le pe amîndouă în slujba unor idei generoase, marele umorist american îi face să înţeleagă, mai ales pe cei mici, mecanismul complicat al istoriei.

Twain era fascinat de istorie şi căuta în ea explicaţii şi soluţii pentru stările de lucruri din propria lui epocă. Deziluzionat de întorsătura luată de evenimente în Statele Unite şi în întreaga lume, în acel sfîrşit de veac, dominat de imperialism, el se apleca din ce în ce mai mult asupra trecutului — atît asupra propriului său trecut, cît şi asupra celui care face obiectul istoriei. Şi într-o direcţie, şi în cealaltă, scriitorul american căuta, instinctiv, o imagine pe care s-o poată contrapune prezentului, şi o găsea de fiecare dată în aceeaşi imagine a copilului despre care vorbeşte Albert Stone în studiul amintit. Trebuie spus însă că, pe terenul propriei sale copilării, Twain se simţea mult mai „la el acasă" decît se putea simţi pe terenul istoriei. Dacă „Aventurile lui Tom Sawyer" şi mai ales „Aventurile lui Huckleberry Finn" sînt opere evident superioare povestirii *„Prinţ şi cerşetor"*, această superioritate se explică tocmai prin faptul că au la temelie o experienţă personală, nemijlocită. Ea se traduce printre altele şi printr-o expresie literară mai adecvată, mai firească, printr-un stil „oral" care, îndeosebi în cazul „Aventurilor lui Huckleberry Finn", atinge nu arareori perfecţiunea. În „Prinţ şi cerşetor" acest stil este abandonat de autor în favoarea unuia ceva mai factice, mai puţin bogat în substanţele grase care nutresc solul şi subsolul paginilor despre Huck.

În aceste limite, *„Prinţ şi cerşetor"* rămîne totuşi o povestire nu numai instructivă, dar şi — pe

alocuri — fermecătoare. În acelaşi timp, ea reprezintă o treaptă importantă în evoluţia scriitorului, deoarece, în ciuda concesiilor făcute şi a formulei oarecum noi folosite, povestirea lui Twain se leagă organic de creaţia lui anterioară, ca şi de cea care avea să-i urmeze de-a lungul a încă trei decenii. Mai mult încă, *„Prinţ şi cerşetor"* reprezintă, în evoluţia lui Twain, un moment de relativ echilibru — între optimismul debordant din tinereţe şi pesimismul sumbru de mai tîrziu. Căci, oricît de paradoxal ar putea să pară, marele umorist american era literalmente sfîşiat, în forul lui interior, de aceste două tendinţe ale spiritului său, tendinţe influenţate de evenimentele trăite de el.

„Prinţ şi cerşetor" este o operă profund twainiană şi prin faptul că exprimă unul din elementele fundamentale ale crezului după care scriitorul s-a călăuzit toată viaţa, şi anume, încrederea lui în ceea ce s-ar putea numi „primatul inimii asupra conştiinţei". În „Aventurile lui Huckleberry Finn" Twain a dat o expresie supremă acestei încrederi, care nu înseamnă neapărat o desconsiderare a „conştiinţei", ci în primul rînd o afirmare a omeniei. Vagabondul Huck se poartă omeneşte cu sclavul negru Jim, ori de cîte ori izbuteşte să-şi învingă prejudecăţile rasiste, supte odată cu laptele matern şi devenite însăşi „conştiinţa" lui. În *„Prinţ şi cerşetor"*, lupta dintre inima bună a prinţului Edward şi ideile proprii rangului său ocupă un loc central şi e rezolvată într-un mod asemănător, prin triumful celei dintîi. Mark Twain a exprimat nu o dată această idee, şi a ilustrat-o în mai toate scrierile sale. Într-un şir de însemnări făcute în 1895 pentru o conferinţă publică, pe care urma s-o ţină în Statele Unite şi în Canada, întîlnim aceeaşi idee :

„Trebuie să insist asupra faptului că, într-un moment de criză morală, o inimă sănătoasă constituie un ghid mai sigur decît o conştiinţă rău educată"...

Numai un scriitor înzestrat cu o conştiinţă adevărată, nu cu una căreia îi şade bine între ghilimele, putea exalta, cu atîta statornicie, în întreaga sa operă, valorile şi virtuţile umanismului, astfel înţelese, dar de fapt mult mai cuprinzătoare decît s-ar putea deduce din formula citată mai înainte.

Cititorii povestirii *„Prinţ şi cerşetor"* — mai ales cei mici — au fost mai generoşi decît criticii de specialitate, sesizînd tocmai această latură a ei. Într-un „Jurnal" ţinut pe ascuns, fetiţa lui Twain, Susy, nota următoarele în legătură cu povestirea tatălui ei :

„Una din ultimele cărţi ale tatei e *«Prinţ şi cerşetor»* şi-i fără îndoială cea mai bună carte pe care-a scris-o vreodată ; unii ar vrea ca el să rămînă la vechiul stil — un domn i-a şi scris : «Aventurile lui Huckleberry Finn mi-au plăcut enorm şi mă bucur să constat că te-ai întors la vechiul stil». Mă doare-n suflet să văd că atît de puţini oameni îl cunosc bine pe tata, mai toţi cred că Mark Twain e un umorist care-şi rîde de toţi şi de toate... Încît tare-aş fi vrut ca tata să scrie o carte care să-i scoată la iveală firea bună şi inimoasă, iar *«Prinţ şi cerşetor»* o face, într-o oarecare măsură. Cartea e plină de idei frumoase, încîntătoare. Şi apoi, ce limbă ! O limbă *perfectă !*... N-am întîlnit niciodată un om înzestrat cu o simţire atît de bogată ca tata. *«Prinţ şi cerşetor»* e o carte plină de scene mişcătoare, dar aproape întotdeauna există pe undeva o undă de umor... Tata scrie rareori pagini lipsite de umor, şi cred că niciodată nu va scrie altfel"...

Susy Clemens greşea, desigur, preferînd *„Prinţ şi cerşetor"* „Aventurilor lui Huckleberry Finn", dar nu se înşela în privinţa calităţilor primei şi nici în privinţa permanenţei umorului în opera tatălui ei, inclusiv în această povestire istorică, relativ mai sobră decît alte scrieri ale sale.

„N-am scris niciodată o carte pentru băieţi, mărturisea Twain într-o însemnare din 1902. Eu scriu

doar pentru oamenii maturi, care au fost cîndva băieți"... Sau, după cum se vede din cazul fiicei sale — fetițe.

Oricum, numai un scriitor ca Twain, despre care prietenul său Howells spunea că „are inima unui băiat și mintea unui înțelept", putea să dăruiască lumii atîtea opere valoroase, printre care *„Prinț și cerșetor"*, fără a fi cea dintîi, nu este desigur nici cea din urmă.

PETRE SOLOMON

De două ori binecuvîntă mila ;
Pe cel ce dă, pe cel care primește ;
Puternică-ntru toate, stă mai bine
Monarhului pe tron decît coroana.

Voi așterne pe hîrtie o poveste, așa cum mi-a fost spusă de către cineva care-o auzise de la taică-său, care la rîndul său o știa de la tătîne-său, iar acesta, la rîndu-i, o aflase de la taică-său și așa mai departe, cufundîndu-se tot mai adînc în vremile trecute, cu trei sute de ani și mai bine în urmă, părinții încredințînd-o feciorilor și astfel fiind păstrată pînă în zilele noastre. Se prea poate ca povestea aceasta să fie o filă de istorie adevărată, se poate să fie doar o legendă, o tradiție. Se poate iarăși să se fi petrecut aidoma, se poate să nu se fi întîmplat defel — dar nici vorbă că s-ar fi putut întîmpla.

Se prea poate ca în vremile cele vechi să fi crezut în adevărul ei cei înțelepți și învățați ; se prea poate ca numai cei neînvățați și fără de minte s-o fi îndrăgit și să-i fi dat crezare.

Capitolul 1
NAȘTEREA PRINȚULUI ȘI-A CERȘETORULUI

ÎN STRĂVECHEA CETATE A LONDREI, într-o zi de toamnă ca toate celelalte, din al doilea pătrar al celui de-al șaisprezecelea veac. a venit pe lume un băiețaș, într-o familie săracă — pe nume Canty — care nu-i dorise nașterea.

În aceeași zi s-a născut alt copil englez, al unei familii bogate — pe nume Tudor — care dorea din tot sufletul venirea lui pe lume. Întreaga Anglie dorea același lucru. Poporul englez îi dusese atît de mult dorul și-și pusese atîta nădejde în nașterea lui, încît acum — că se născuse cu-adevărat — mulțimea aproape-și pierduse mințile de fericire. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrățișau, se sărutau și vărsau lacrimi de bucurie. Toată lumea era în sărbătoare : mărimile, ca și cei umili, bogații, ca și săracii, petrecură, dănțuiră și cîntară, se înduioșară și-așa o ținură strună, zile și nopți în șir. În timpul zilei îți bucura ochii privelișteа Londrei, cu steagurile-i voioase fluturînd pe fiecare balcon și pe creasta fiecărui acoperiș, și cu alaiurile strălucite, care străbăteau străzile. Noaptea era de asemeni o desfătare să privești orașul, cu focuri mari, sărbătorești, aprinse la fiecare răspîntie și cu cetele de oameni ce se veseleau în jurul lor.

În întreaga Anglie nu se mai vorbea de altceva decît despre noul-născut, Eduard Tudor, prinț de Wales, care dormea înfășat în scutece de mătase și atlaz, fără s-aibă habar de toată zarva și hărmălaia din juru-i, fără să știe că semeții lorzi și trufașele lor doamne îl dădăcesc și veghează asupra-i, și fără să-i pese cîtuși de puțin de asta.

Dar nimeni nu sufla nici un cuvințel despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bietele lui zdrențe — nimeni, afară de familia de cerșetori al cărei trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume

Capitolul 2
COPILĂRIA LUI TOM

SĂ SĂRIM CU GÎNDUL peste cîţiva ani.

Londra era bătrînă de cincisprezece veacuri şi era un oraş mare — pentru vremea aceea. Avea o sută de mii de locuitori — unii socotesc că avea poate şi de două ori pe-atît. Uliţele erau foarte strîmte, întortocheate şi murdare, mai cu seamă prin partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau de lemn, cu primul cat ieşit în afară şi al doilea parcă scoţîndu-şi coatele peste primul. Cu cît se înălţau mai sus casele, cu atît creşteau mai mult şi în lăţime. Aveau schelărie din bîrne tari, încrucişate, cu zidărie temeinică între ele, acoperită cu tencuială.

Bîrnele erau date cu roşu, cu albastru sau cu negru, după cheful stăpînului casei, ceea ce le dădea o înfăţişare foarte pitorească. Ferestrele pricăjite, cu ochiuri mărunte de geam, în formă de romb, se deschideau în afară, pe ţîţîni, ca uşile.

Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, dincolo de Pudding Lane. Era o şandrama prăpădită, dărăpănată şi înţesată cu o droaie de familii care n-aveau nici după ce bea apă. Liota lui Canty se îngrămădea într-o odaie, la al treilea cat. Mama şi cu tatăl aveau un soi de laviţă într-un ungher, dar Tom cu bunică-sa şi cu cele două surori ale lui, Bet şi Nan, nu se aflau la strîmtoare — stăpîneau toată podeaua şi puteau să doarmă pe jos oriunde pofteau. Mai erau pe-acolo şi rămăşiţele a vreo două pături şi cîteva ghemotoace de paie vechi şi murdare, însă ele nu meritau numele de paturi, căci nu erau strînse în orînduială, ci doar trîntite de-a valma într-un morman, în fiece dimineaţă, iar seara fiecare îşi alegea din grămadă ce socotea mai de folos.

Bet şi Nan erau gemene şi aveau cincisprezece ani. Erau fete cu inimă bună, dar soioase şi lăţoase, îmbrăcate în zdrenţe şi cufundate în bezna neştiinţei. Mama lor semăna leit cu ele. Dar tatăl şi cu bunica erau o pereche de diavoli cu chip de om. Se îmbătau ori de cîte ori aveau prilejul, apoi se încăierau în-

tre ei sau se luau la harță cu oricine le pica în cale, blestemau și înjurau, fie că erau beți sau treji ; John Canty era un tîlhar, și maică-sa, o cerșetoare. Făcuseră niște cerșetori și din copii, însă nu izbutiseră să-i deprindă și cu năravul hoției.

Printre lepădăturile care locuiau în casa aceea, se afla — dar fără a se înhăita cu ele — și un bătrîn preot, bun la inimă, pe care regele îl alungase din casa și căminul lui, dîndu-i drept pensie doar cîțiva gologani. Preotul acesta îi lua adesea deoparte pe copii și-i povățuia de bine în taină. Părintele Andrew îl mai învăța pe Tom și din puțina latină pe care o știa ; îl învăța să citească și să scrie — le-ar fi învățat și pe fete, dar ele se temeau de batjocurile prietenelor, care n-ar fi răbdat să le vadă căpătînd o asemenea ciudată poleială.

Toată Curtea Gunoaielor era un viespar la fel de păcătos ca și vizuina lui Canty. Beția și harța în fiece noapte, aproape pînă la ziuă, erau lege acolo. Capetele sparte erau ceva la fel de obișnuit ca și foamea, în aceste locuri. Totuși micul Tom nu era nefericit. O ducea greu de tot, însă nu-și dădea seama de mizeria lui. Același trai amar îl duceau toți băieții din Curtea Gunoaielor, încît el își închipuia că așa se și cuvine să fie și mai bine nici nu se poate. Cînd venea acasă cu mîna goală, în asfințit, știa că mai întîi o să-l blesteme și-o să-l stîlcească în bătăi taică-său, iar după ce va isprăvi el, o s-o ia de la cap bunică-sa cea cumplită, arătîndu-se și mai iscusită în această îndeletnicire. Știa la fel de bine că, în inima nopții, maică-sa — înfometată cum era — se va strecura tiptil pînă la el, cu vreo firimitură sau vreo coajă uscată de pîine, pe care izbutise s-o păstreze, rămînînd ea însăși lihnită — cu toate că adesea era prinsă tocmai cînd făptuia asemenea trădare și era scărmănată zdravăn din pricina aceasta, de către bărbatul ei.

Dar lui Tom i se părea că o duce de ajuns de bine, mai cu seamă vara. Cerșea doar atît cît să nu-și pună pielea în joc, căci legile împotriva cerșetoriei erau aspre și pedepsele grele, așa că-i rămînea vreme destulă ca să asculte încîntătoarele basme și legende pe care i le povestea bunul părinte Andrew — despre uriași și zîne, despre pitici și duhuri puternice, despre castele fermecate și crai și despre prinți a căror strălucire îți ia ochii. Tot ascultîndu-le, aceste povești minunate îl înaripa-

seră, şi nopţi de-a rîndul, culcat pe mîna de paie scîrboase, sleit de oboseală, mort de foame şi-abia scăpat din vreo snopeală, băiatul îşi descătuşa închipuirea în întuneric şi uita curînd de durerile şi suferinţele sale, zugrăvindu-şi tablourile pline de desfătare ale vieţii fermecătoare pe care o ducea un prinţişor răsfăţat, în vreun palat regal. Cu vremea, o dorinţă arzătoare începu să nu-i dea pace zi şi noapte : să vadă cu ochii lui un prinţ adevărat. Pomenise odată despre asta tovarăşilor lui de joacă din Curtea Gunoaielor, dar ei îl luaseră peste picior şi-l batjocoriseră atît de nemilos, încît după aceea fu bucuros să-şi păstreze visul pentru el.

Deseori citea cărţile cele vechi ale preotului şi-i cerea să-i lămurească cuprinsul lor şi să-l ajute să le înţeleagă. Încetul cu încetul, visele şi cititul aduseră unele schimbări în viaţa lui. Făpturile din visele sale erau atît de alese, încît Tom începu să se scîrbească de straiele sale ferfeniţate şi de murdăria în care trăia şi să-şi dorească a fi curat şi a avea straie mai bune. Se juca mai departe în noroi, ca şi pîn-atunci, şi chiar cu plăcere, dar în loc să se bălăcească în Tamisa doar de haz, începu să preţuiască mai mult îndeletnicirea aceasta, fiindcă aşa putea totodată să se spele şi să se cureţe.

Tom găsea totdeauna cîte ceva la care să caşte gura prin împrejurimi, prin Maypole şi Cheapside şi pe la iarmaroace, iar din cînd în cînd, ca şi ceilalţi locuitori ai Londrei, avea norocul să vadă o paradă militară, cînd vreun năpăstuit de neam mare era dus în lanţuri la închisoarea din Turnul Londrei — pe jos sau cu o barcă. Într-o frumoasă zi de vară o văzu pe sărmana Ana Askezo laolaltă cu trei bărbaţi, urcînd treptele rugului din Smithfield şi auzi pe un fost episcop rostindu-le o predică, ce nu-l interesă cîtuşi de puţin. Da, la urma urmei, viaţa lui Tom se scurgea destul de interesant şi de plăcut.

Treptat, tot citind şi visînd întruna la viaţa prinţilor, Tom fu atît de puternic înrîurit, încît — fără să-şi dea seama — începu să facă pe prinţul. Graiul şi purtările sale deveniră ciudat de simandicoase, potrivite cu ceremonialul curţii regale, spre neţărmurita înveselire a prietenilor săi apropiaţi. Dar, zi cu zi, influenţa lui Tom asupra băieţilor creştea şi cu timpul ei ajunseră să-l socotească, cu un fel de respect amestecat cu

teamă, drept o ființă deosebită. Părea că știe atît de multe și putea să spună și să facă lucruri atît de minunate.

Și după toate, avea atîta înțelepciune, o minte atît de pătrunzătoare ! Spusele lui Tom și isprăvile lui erau povestite de băieți celor mai în vîrstă și curînd începură și aceștia să vorbească despre Tom Canty și să-l socotească drept o făptură neobișnuită și nespus de înzestrată. Oameni în toată firea veneau de multe ori la Tom după o povață și rămîneau adesea uimiți, văzînd cît de plină de miez și bine cumpănită era judecata lui. Într-un cuvînt, devenise un adevărat erou pentru toți cei care-l cunoșteau, afară de familia sa, căci numai ei nu vedeau nimic de soi într-însul.

După o bucată de vreme, Tom își înjghebă în taină o curte regală. El însuși era prințul, tovarășii săi de joacă preferați erau străjerii, șambelanii, scutierii, sfetnicii, lorzii și doamnele din suită, și familia regală. În fiecare zi, așa-zisul prinț era primit de prietenii săi cu un întreg ceremonial complicat, învățat de Tom din lecturile sale romanțioase. În fiecare zi, treburile însemnate ale maimuțărelii aceleia de regat erau dezbătute în consiliul regal, și în fiecare zi „Înălțimea Sa" trîmbița decrete către închipuitele sale oștiri, flotile și către viceregii ținuturilor stăpînite de el.

După care, se ducea în zdrențe să cerșească vreo cîțiva gologani, să roadă o biată coajă de pîine, să-și primească tainul de scatoalce și sudălmi și apoi să se trîntească pe maldărul de paie puturoase, spre a-și lua de la capăt deșarta-i măreție, în vis.

Și totuși dorința de a vedea măcar o dată un prinț adevărat, în carne și oase, creștea zi de zi, săptămînă de săptămînă, tot mai aprinsă, pînă ce în cele din urmă absorbi toate celelalte dorințe, ea devenind singura patimă a vieții sale.

Într-o zi de ianuarie, umblînd ca de obicei cu cerșitul, hoinărea amărît în sus și-n jos pe ulițele din preajma lui Mincing Lane [1] și a ulicioarei East Cheap. Ceasuri în șir, desculț și rebegit, privea la geamurile prăvăliilor cu de-ale gurii, poftind amarnic la îmbietoarele plăcinte cu carne de porc și la celelalte

[1] **Mincing Lane — veche stradă din Londra, unde se aflau prăvăliile marilor negustori de ceai. (N. T.)**

născociri ucigătoare, rînduite acolo spre a fi privite — căci pentru el erau bucate alese, bune pentru îngeri — cel puţin aşa păreau, judecînd după miros, fiindcă norocul nu-i hărăzise să se înfrupte vreodată cu asemenea bunătăţi. Cădea o burniţă rece, văzduhul se întunecase : era o zi posomorîtă.

Seara, Tom ajunse acasă, pătruns de ploaie pînă la oase, şi atît de sleit de oboseală şi de lihnit, încît pînă şi tatăl şi bunica lui îşi dădură seama în ce hal jalnic era şi fură mişcaţi — în felul lor. De aceea îi traseră un toc de bătaie şi-l trimiseră pe dată la culcare. O bună bucată de vreme, durerea şi foamea, înjurăturile şi zarva încăierărilor care nu mai conteneau în casă nu-l lăsară să închidă ochii. Dar, în cele din urmă, gîndurile sale plutiră alene către îndepărtate şi romantice meleaguri şi adormi în tovărăşia unor vlăstare princiare, care trăiau în vaste palate şi aveau cete de slujitori, ce făceau plecăciuni la picioarele lor sau zburau să le împlinească poruncile. Apoi, ca de obicei, visă că el însuşi era odraslă de viţă regească.

Toată noaptea slava şi măreţia rangului său regal scînteiară în juru-i. Păşea printre şiruri de lorzi şi înalte doamne, într-o învăpăiere de lumină, trăgînd în piept miresme dulci, sorbind o muzică desfătătoare şi răspunzînd ici cu un zîmbet, colo cu o uşoară aplecare a capului său princiar, respectuoaselor plecăciuni supuse ale acelei mulţimi sclipitoare, ce se dădea în lături ca să-i facă loc.

Iar în zori, cînd se trezi şi privi sărăcia lucie din juru-i, visul său avu urmarea obişnuită : tot ce-l înconjura îi păru de o mie de ori mai bicisnic. Atunci îl copleşi amărăciunea, i se frînse inima şi-l podidiră lacrimile.

Capitolul 3
ÎNTÎLNIREA LUI TOM CU PRINŢUL

TOM SE SCULĂ lihnit şi, mînat de foame, porni să bată uliţele, dar gîndurile-i erau încă stăpînite de splendorile învăluite ca-ntr-o negură ce împodobiseră visele sale din noaptea

trecută. Umblă razna prin oraș, abia luînd seama încotro-i duceau picioarele sau ce se petrecea în juru-i. Oamenii îl îmbrînceau, unii-i aruncau vorbe aspre, dar băiatul — pierdut în gînduri — habar n-avea de ei. Tot mergînd în neștire, se trezi la Temple Bar, locul cel mai îndepărtat de casă unde ajunsese vreodată în direcția aceea. Se opri și cercetă o clipă cu privirea locul, apoi se cufundă iar în închipuirile sale și trecu de zidurile Londrei. Pe vremea aceea Strandul nu mai era un drum de țară și începuse să-și dea ifose de stradă, însă avea o alcătuire cam chinuită. Căci, deși pe o latură casele se înșiruiau destul de des, de cealaltă se zăreau doar ici, colo, cîteva clădiri mari — palatele nobililor bogați, cu grădini largi și frumoase ce se întindeau pînă la fluviu și care astăzi sînt pavate cu cărămizi și piatră mohorîtă.

Tom descoperi curînd Charing village și se odihni oleacă lîngă frumoasa cruce înălțată acolo de către un rege din timpurile străvechi, căruia moartea îi răpise pe toți cei dragi. Apoi hoinări agale în josul unui drum tihnit, îmbietor, dincolo de marele și arătosul palat al cardinalului, către un palat cu mult mai falnic și majestuos, care se arăta în zare — Westminster. Tom privi uimit și cu bucurie la vasta întindere de zidărie, la aripile care se desfăceau larg, la bastioanele și turnulețele amenințătoare, la uriașul portal de piatră, la zăbrelele aurite, la mărețul șir de colosali lei de granit și la celelalte semne și simboluri ale regalității engleze. Avea să fie în sfîrșit împlinită dorința cea mai arzătoare a sufletului său ? Acolo, în fața lui, se afla cu adevărat palatul unui rege. Nu-i era cumva îngăduită nădejdea de a vedea acum un prinț în carne și oase, dacă pronia era îndurătoare ?

De fiece latură a porții aurite străjuia cîte o statuie vie — adică un oștean, ce stătea drept, falnic și nemișcat, acoperit din creștet pînă-n tălpi de o sclipitoare armură de oțel. La o depărtare respectuoasă se aflau țărani și tîrgoveți, așteptînd vreun prilej norocos de a arunca măcar în treacăt o ochire asupra familiei regale. Calești strălucitoare, cu oameni strălucitori în ele și slujitori strălucitori pe scările și la spatele lor, soseau și plecau pe alte cîteva porți impunătoare, care se deschideau în grilajul palatului regal.

Micul și sărmanul Tom, în zdrențele lui, se apropie și tocmai trecea de santinele — cu pas încet și sfios — în vreme ce în piept inima îi bătea tare și nădejdea-i creștea, cînd deodată zări printre zăbrelele de aur o priveliște care aproape îl făcu să țipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat frumușel la chip, cu obrazul ars și bronzat de jocuri și sport în aer liber. Îmbrăcămintea lui era numai mătăsuri și atlazuri fermecătoare, scînteind de giuvaeruri ; la șold, purta o mică spadă încrustată cu nestemate și un jungher ; în picioare, gingașe cizmulițe lungi pînă la genunchi, cu tocuri roșii, iar pe cap o tocă stacojie, pusă strengărește, cu pene ce-i atîrnau într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare și scăpărătoare. Cîțiva nobili, în straie ca-n basme, stăteau în preajma sa — nici vorbă, slujitorii lui. Ah ! Era un prinț — un prinț, un prinț viu, un prinț adevărat, fără nici o umbră de îndoială. Ruga fierbinte, izvorîtă din inima băiețașului cerșetor, fusese în sfîrșit ascultată.

De tulburare, lui Tom i se tăie răsuflarea, iar ochii i se măriră de uimire și încîntare. Toate gîndurile pieriră pe dată din mintea sa și-o singură dorință puse stăpînire pe el : să se apropie de prinț și să-l privească îndelung, să-l soarbă din ochi. Pînă să se dumirească bine ce-i cu el, își și lipise fața de zăbrelele porții. În clipa următoare unul din ostași îl smulse și-l îmbrînci cu asprime, de se duse învîrtindu-se pînă-n mijlocul cetei de gură-cască de la țară și trîntori de oraș care căscau gura. Ostașul zise :

— Hei, cerșetorule, ia seama cum te porți !

Gloata rîse și-și bătu joc de Tom, dar tînărul prinț se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrajii îmbujorați și ochii scînteind de indignare, și strigă :

— Cum de-ai cutezat să te porți în chipul acesta cu un băiat sărman ? Cum de-ai cutezat a năpăstui astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele ? Deschide porțile și dă-i voie înăuntru !

Să fi văzut atunci cum și-a mai azvîrlit gloata aceea nestatornică pălăriile în văzduh. Să-i fi văzut ce urale scoteau și cum mai țipau :

— Trăiască ani mulți și îndelungați prințul de Wales !

Ostaşii dădură onorul, cu halebardele întinse, deschiseră porţile şi dădură iar onorul, în timp ce Prinţul Săräciei intra în parc cu zdrenţele-i fluturînde, ca să dea mîna cu prinţul belşugului neţărmurit.

Eduard Tudor zise :

— Arăţi obosit şi înfometat, după chip. Te-au năpăstuit. Vino cu mine !

Vreo duzină de aghiotanţi săriră să facă nici ei nu ştiau ce — să-şi vîre coada, fireşte. Dar fură măturaţi la o parte de un gest cu adevărat regal şi rămaseră încremeniţi locului, aidoma unor statui. Eduard îl duse pe Tom într-o încăpere bogată din palat, căreia îi spunea iatacul său. Dădu poruncă să i se aducă lui Tom bunătăţi cum nu mai întîlnise el decît prin cărţi.

Prinţul, cu delicateţea şi buna sa creştere princiară, trimise la plimbare pe toţi slujitorii, pentru ca umilul său oaspete să nu fie cumva stînjenit de prezenţa lor iscoditoare. Apoi se aşeză alături de Tom şi începu să-i pună întrebări, în vreme ce băiatul mînca.

— Care-ţi e numele, băiete ?

— Tom Canty, de nu vă e cu supărare, Înălţimea Voastră.

— Un nume cum rar întîlneşti. Unde locuieşti ?

— În oraşul vechi, de nu vă e cu supărare, Înălţimea Voastră. În Curtea Gunoaielor, cum ieşi din Pudding Lane.

— Curtea Gunoaielor ! Nu zău, alt nume năstruşnic ! Părinţii tăi sînt în viaţă ?

— Trăiesc, Înălţimea Voastră, şi mai am aşijderi şi-o maică-mare vitregă pentru inima mea — dumnezeu să mă ierte, de-i un păcat să spun aceasta — şi două surori gemene, pe Nan şi pe Bet.

— Atunci socot că bunica ta nu e prea bună cu tine.

— Cu nimeni pe lume nu-i bună, nu-i fie cu supărare Înălţimii Voastre. Are inimă neagră, şi doar rele şi blestemăţii a urzit în toate zilele vieţii sale.

— Nu se poartă oare cu tine cum se cuvine ?

— Îşi mai înfrînează pumnul şi-mi dă răgaz doar cînd doarme ori cînd e beată ; dar cînd mintea i se limpezeşte iarăşi, se înverdniceşte a mi-o arăta bătîndu-mă în lege.

Micului prinţ îi scăpărară ochii de mînie şi el dădu un strigăt:

— Ce-mi aud urechile ? ! Te bate ?

— O, într-adevăr, da, să nu vă fie cu supărare, Sire.

— Te bate şi pe tine, atît de mic şi de plăpînd ! Ia seama la vorbele mele : înainte de căderea nopţii va fi zvîrlită în Turn. Tatăl meu, regele...

— Drept îi, dar daţi uitării, Înălţimea Voastră, ce obîrşie josnică are ? Turnul e hărăzit mărimilor — lor şi numai lor.

— Aşa e, precum spui. La aceasta n-am chibzuit defel. Voi cîntări mai îndelung ce pedeapsă să-i dau. Tatăl tău este bun cu tine ?

— Întru nimica mai bun decît mam'mare Canty, Înălţimea Ta.

— Pesemne că taţii sînt deopotrivă pretutindeni. Nu, nici al meu nu-i prea blînd din fire. Are mîna grea, dar cu mine-i îngăduitor, măcar că, la drept vorbind, nu totdeauna. Dar maică-ta cum se poartă cu tine ?

— E bună şi nu-mi căşunează nici un fel de necazuri sau suferinţe. Iar Nan şi Bet îi seamănă întru totul.

— Cîţi ani au surorile tale ?

— Cincisprezece ani, nu-ţi fie cu supărare, Înălţimea Ta.

— Prinţesa Elisabeth, sora mea, are paisprezece ani, iar prinţesa Jane Gray, vara mea, e deopotrivă în ani cu mine şi plină de farmec şi drăgălăşenie ; în schimb, sora mea lady Mary, cu înfăţişarea-i posomorîtă şi... spune-mi oare nici surorile tale nu îngăduie slujitorilor lor a zîmbi, ca nu cumva păcatul să le piardă sufletele ?

— Dînsele ? Nu cumva Luminăţia Ta gîndeşte că ele au slujitori ?

Micul prinţ îl măsură o clipă cu gravitate pe micul cerşetor şi apoi spuse :

— Şi oare de ce nu ? Cine le ajută să-şi lepede veşmintele, seara ? Cine le găteşte, cînd se trezesc, dimineaţa ?

— Nimenea, Alteţă. Ar fi cu putinţă să-şi lepede veşmîntul şi să doarmă fără el, ca fiarele ?

— Veşmîntul ? Au unul singur ?

— O, slăvite, la ce le-ar sluji mai multe ? Nu au cîte două trupuri fiecare.

— Gîndul acesta este neasemuit şi minunat. Nu am voit a face haz. Dar bunele tale Nan şi Bet vor avea veşminte şi paji îndeajuns, şi aceasta cît se poate de curînd ; se va îngriji vistiernicul meu de ele. Nu, nu-mi mulţumi, nu-i nimic de seamă. Ai vorbit cum se cuvine, grăieşti curgător şi cu farmec. Ai învăţat carte ?

— Nu ştiu de-am învăţat au ba, Înălţimea Ta. Bunul preot, care se numeşte părintele Andrew, m-a învăţat, în bunătatea-i fără margini, cîte ceva din cărţile sale.

— Ştii a citi pe limba latinească ?

— Cu greu, Luminăţia Ta.

— Învaţ-o, băiete, doar începutul e anevoios. Limba elinească-i încă mai anevoioasă, dar pentru prinţesa Elisabeth şi pentru vara mea, nici acestea, nici vreo altă limbă nu sînt învăţătură grea. De le-ai auzi pe amîndouă prinţesele grăind în limbile acestea ! Dar mai bine spune-mi cîte ceva despre Curtea Gunoaielor în care stai. Acolo viaţa ţi se scurge plăcut ?

— Da, cu adevărat, nu-ţi fie cu supărare, Înălţimea Ta, fără doară cînd te încearcă foamea. Vin pe la noi păpuşari şi saltimbanci cu maimuţoi — să vezi ce făpturi năstruşnice mai sînt, şi mai sînt şi comedii în care cei ce le joacă strigă şi se luptă straşnic între dînşii, pînă cad toţi la pămînt şi-i o minunăţie să-i vezi, şi costă numai un gologan — doar că tare trudnic este să-l capeţi, nu-ţi fie cu supărare, Înălţimea Ta.

— Spune-mi mai departe.

— Uneori, noi, băieţii din Curtea Gunoaielor, ne luptăm între noi cu bîtele.

Prinţului îi scăpărară ochii. Zise :

— Pe legea mea, aşa ceva mi-ar fi pe plac. Spune mai departe.

— Ne luăm la întrecere, Alteţă, să vedem care din noi e mai iute de picior.

— Tare mult mi-ar place şi mie. Urmează-ţi vorba.

— Vara, Înălţimea Ta, ne bălăcim şi înotăm prin canale şi prin rîu şi fiecare îşi vîră vecinul cu capu' sub apă şi-l împroaşcă cu stropi şi se cufundă şi ţipă şi se dă peste cap...

— Ar prețui cît regatul tatălui meu, să mă bucur de toate acestea măcar o singură dată ! Rogu-te, mai departe.

— Jucăm hora și cîntăm în jurul Pomului de mai, în Cheapside ! Ne zbenguim în nisip ! Fiecare-și acoperă vecinul pînă la gît și uneori face turte de noroi, tii, că frumos mai e noroiul, n-are seamăn pe lume ! Și zburdăm prin noroi, curat ca porcii, Înălțimea Ta, iertate fie-mi cuvintele.

— O, te rog, pune capăt vorbelor tale, îmi stîrnești cheful de joacă ! De m-aș putea înveșmînta în straie asemenea alor tale și picioarele să-mi descalț și să mă tăvălesc prin noroi o dată, o dată numai, fără ca nimenea să mă mustre ori să mă oprească, mai că aș uita cu totul de coroană.

— Iar eu, de m-aș putea înveșmînta o dată, mărite prinț, precum ești Luminăția Ta înveșmîntat — doar o dată...

— Oho, te-ai învoi la aceasta ? Atunci așa vom face. Azvîrle-ți zdrențele și îmbracă minunățiile acestea, băiete. Fericirea ne va fi scurtă, dar cu atît mai plăcută. Hai să petrecem cîtă vreme ni-i îngăduit și să ne schimbăm iară, pînă nu vin să ne tulbure.

Peste cîteva minute, micul prinț de Wales era dichisit cu zdrențele fîlfîitoare ale lui Tom, iar micul Prinț al Sărăciei era împopoțonat cu penajul fălos al regalității. Se duseră amîndoi și se priviră alături într-o oglindă mare și, ce să vezi ? Parcă nu s-ar fi făcut nici o schimbare ! Se cercetară din ochi, se uitară la oglindă, apoi iar unul la altul. În cele din urmă, încurcat, vlăstarul regesc zise :

— Ce înțeles desprinzi tu din asta ?

— O, prea bună Alteță, nu-mi cere a-ți da răspuns. Nu se cade cuiva cu obîrșia mea a rosti asemenea lucruri.

— Atunci, le voi rosti eu. Ești aidoma la păr, la glas și la port, ai aceleași trăsături și deopotrivă ești cu mine la stat, la înfățișare. De-am sta amîndoi despuiați, nimenea nu ar fi în stare a spune care din noi ești tu, și care prințul de Wales. Și-acu', că-s înveșmîntat în straiele tale, îmi pare că și pricep mai bine ce-ai simțit tu cînd ostașul acela silnic... Ascultă, parcă ai o vînătaie pe mînă ?

— Da, dară-i nimica toată, și Alteța Sa știe că bietul străjer...

— Tăcere ! E o faptă ruşinoasă şi crudă ! strigă micul prinţ, bătînd în podea cu piciorul său desculţ. De-ar afla regele ! Să nu te clinteşti de-aici, pînă mă întorc ! Aşa mi-i porunca !

Într-o clipită luă şi ascunse bine un obiect de însemnătate naţională, care zăcea pe-o masă, şi ieşi valvîrtej pe uşă, gonind prin curţile palatului, în zdrenţele sale pestriţe, cu faţa aprinsă şi ochii scînteietori. De-ndată ce ajunse la poarta mare, apucă zăbrelele şi încercă să le scuture, ţipînd :

— Deschideţi ! Desfaceţi zăvoarele porţilor !

Soldatul care-l maltratase pe Tom se supuse numaidecît ; iar cînd prinţul ţîşni pe sub portal, aproape gîtuit de mînia sa regală, soldatul îi trase peste ureche o palmă răsunătoare, care-l azvîrli ca pe-un titirez drept în mijlocul drumului şi-i strigă :

— Na, pui de cerşetor, pentru ocara ce-am căpătat de la prinţ !

Gloata izbucni în rîs. Prinţul se ridică din noroi şi se repezi sălbatic la santinelă, strigînd :

— Sînt prinţul de Wales, făptura mea-i sfinţită ; iar tu vei atîrna în furcile spînzurătorii, pentru că ai cutezat să ridici mîna asupră-mi !

Soldatul ridică halebarda pentru onor şi zise batjocoritor :

— Salut pe Sfinţia Voastră, Alteţă ! Apoi adăugă mîniat : Ia-ţi tălpăşiţa, lepădătură bezmetică !

Gloata rîse cu răutate, strînsă roată în jurul bietului prinţ şi-l duse în ghionţi o bucată bună de drum, batjocorindu-l şi strigînd :

— Faceţi loc să treacă Înălţimea Sa Regală ! Faceţi loc să treacă prinţul de Wales !

Capitolul 4
ÎNCEP NECAZURILE PRINŢULUI

DUPĂ CEASURI DE HĂRŢUIRE şi prigoană neînduplecată, micul prinţ fu într-un tîrziu părăsit de adunătura din juru-i şi lăsat în pace. Cîtă vreme fusese în stare să spumege împotriva

haitei, s-o amenințe în chip regal și să rostească cu demnitate regală porunci, avusese mare haz, dar cînd, în cele din urmă, istovirea îl sili să fie tăcut, nu mai prilejui nici o distracție chinuitorilor săi, care-și căutară petrecere în altă parte. Atunci prințul se uită în juru-i, dar nu-și putu da seama unde se află. Doar atît știa, că se află între zidurile orașului Londra. Umbla așa în neștire, și curînd casele se rărira și începură să se ivească tot mai puțini trecători. Își scăldă picioarele sîngerînde în pîrîul ce curgea pe-atunci pe locul unde azi e strada Farrington. Se odihni puțin, apoi o porni mai departe, și în scurtă vreme dădu peste un loc întins, pe care se zăreau doar cîteva case risipite și o biserică minunată. Recunoscu biserica. Jur împrejurul ei se ridicau schele și roiau muncitori, căci biserica tocmai era reparată temeinic. Prințul se îmbărbătă pe dată — simțea că acum necazurile sale luaseră sfîrșit. Își spuse : „E străvechea biserică a călugărilor franciscani, pe care regele, tatăl meu, a luat-o din mîinile lor și a dăruit-o pe vecie drept azil și adăpost copiilor sărmani și părăsiți, și i-a dat nume nou. Cu mare bucurie vor sluji ei pe feciorul celui ce-a fost atît de mărinimos cu dînșii ; și mai vîrtos cînd acest fecior îi și dînsul deopotrivă de sărac și de abătut ca fiecare dintre cei adăpostiți aci astăzi, sau dintre cei ce se vor mai perinda pe-aci".

Curînd se afla în mijlocul unei cete de băieți care alergau, săreau, se jucau cu mingea, de-a capra, și petreceau în fel și chip, cu multă larmă. Erau îmbrăcați toți la fel, după portul slujitorilor și ucenicilor din vremea aceea, adică purtau pe creștetul capului o tichie neagră, plată, cam de mărimea unei farfurioare, care nu le slujea nici de acoperămînt — fiind prea mititică — nici de podoabă, căci de sub ea părul le cădea otova pînă la mijlocul frunții și era retezat scurt în jurul capului. La gît purtau cîte un guleraș preoțesc ; o bluză albastră, strînsă pe trup, cu mîneci bogate, le atîrna pînă la genunchi, sau mai jos ; aveau o cingătoare roșie, lată, ciorapi de-un galben țipător, prinși cu jartiere deasupra genunchilor ; pantofi cu toc jos, încheiați cu catarame largi de metal. Era o îmbrăcăminte de ajuns de urîtă.

Băieții se oprira din joacă, se strînseră buluc în jurul prințului, care spuse, cu demnitatea lui firească :

— Bunii mei băieți, duceți-vă de spuneți învățătorului vostru că Eduard, prinț de Wales, dorește a-i vorbi.

La auzul cuvintelor sale țîșni un strigăt puternic și un băiat mai necioplit zise :

— Ia zi, nu ești cumva solul Alteței Sale, cerșetorule ?

Prințul roși de mînie și mîna-i zbură pe dată la șold, dar nu găsi nimic acolo. Se porni o furtună de rîsete și unul din băieți zise :

— Ați văzut ? Își închipuie că are paloș, te pomenești c-o fi chiar prințul cel adevărat !

Gluma aceasta stîrni și mai multe rîsete. Bietul Eduard înălță capul cu trufie și zise :

— Chiar prințul sînt și rău vă șade a mă întîmpina astfel, vouă, care vă hrăniți din dărnicia regelui, tatăl meu.

Cuvintele acestea părură grozav de hazlii băieților, după cum dovedi rîsul lor. Băiatul care vorbise primul strigă tovarășilor săi de joacă :

— Hei, ticăloșilor, robilor, miluiți ai părintelui regesc, ai Înălțimii Sale, unde v-a pierit cuviința ? În genunchi cu toții și cinstiți-i portul crăiesc și zdrențele-i crăiești !

Cu o larmă veselă, neînfrînată, îngenunchează toți ca unul și se prefăcură că-și cinstesc victima. Prințul îl împinse cu piciorul pe băiatul cel mai apropiat și spuse cu aprinsă pornire :

— Primește asta acuma, pînă ce va răsări ziua de mîine și-ți voi înălța o spînzurătoare !

A, dar nu mai era de șagă — asta întrecea măsura. Rîsul încetă pe dată și furia îi luă locul. O grămadă de băieți strigară într-un glas :

— Tîrîți-l încoace ! La adăpătoare cu el, la adăpătoare ! Unde-s dulăii ? Aici, Leu, aici Colțosu !

Și-apoi urmă un fapt pe care Anglia nu-l mai văzuse niciodată — persoana sfințită a moștenitorului tronului fu zvîntată în bătaie de mîini plebeiene, fugărită, iar carnea-i fu sfîrtecată de colții cîinilor.

Cînd noaptea puse capăt acelei zile, prințul se trezi hăt-tocmai în partea mai înțesată de clădiri a orașului. Trupul îi era învinețit, mîinile-i sîngerau și zdrențele-i erau mînjite de sus pînă jos cu noroi. Rătăcea de colo-colo, tot mai deznădăjduit,

și-atît de sleit de oboseală și de istovit, încît abia îl mai țineau picioarele. Se săturase să mai pună întrebări, căci căpăta numai insulte în loc de îndrumare. Murmura întruna : „Curtea Gunoaielor — acesta-i numele ; de-aș putea-o găsi, înainte ca puterile-mi toate să se fi stins și să cad în drum, atunci aș fi mîntuit ; neamurile sale mă vor duce la palat și voi face dovadă că nu sînt de-un sînge cu ei, ci prințul cel adevărat, și-mi voi dobîndi iar drepturile". Din cînd în cînd gîndurile i se întorceau la primirea ce i-o făcuseră neciopliții băieți de la mînăstire și-și spunea :

„Cînd voi fi rege, nu vor avea doar pîine și adăpost, ci și învățătură luată din cărți, căci un pîntec sătul nu prețuiește mult, cîtă vreme mintea-i înfometată, iar inima așijderi. Cu strășnicie voi păstra totul în amintire, ca învățătura acestei zile să nu se piardă și norodul meu din această pricină să sufere. Fiindcă știința de carte îmblînzește inima și sădește bunătate și milostenie".

Luminile începură să pîlpîie, se porni ploaia, se stîrni vînt și se lăsă o noapte rece. Prințul lipsit de cămin, moștenitorul fără adăpost al tronului Angliei, mergea întruna, cufundîndu-se tot mai adînc în vălmășagul ulicioarelor murdare, unde se îngrămădeau mizeria și sărăcia ca roiul de muște.

Deodată, o namilă de bădăran beat îl luă de guler și-i spuse :

— Pe drumuri la ora asta, și-acasă mă prind că barem un gologan n-aduci. Ei, las' de nu ți-oi frînge eu oscior de oscior, sfrijitule, să nu-mi mai zică mie lumea John Canty !

Prințul se smuci, își șterse — cu un gest instinctiv — umărul pîngărit, și zise cu aprindere :

— A, ești tatăl lui, adevărat grăiești ? Cerule îndurător, fă să fie astfel — atunci îl vei lua pe el de acolo, iar pe mine mă vei duce îndărăt ! .

— Tatăl lui ? Ce tot îndrugi acolo ? Atîta știu, că eu ți-s tată, cum o s-o simți acuși pe pielea ta.

— O, nu glumi, nu tărăgăna, nu zăbovi ! Sînt istovit, sînt rănit, sînt la capătul puterilor. Du-mă la rege, tatăl meu, și îți va dărui avuții mai multe decît în cele mai nesăbuite vise ale tale. Dă-mi crezare, omule, dă-mi crezare ! Nu rostesc minciuni

deşarte, ci numai şi numai adevărul ! Întinde mîna şi mîntuie-mă ! Adevăr îţi zic, sînt prinţul de Wales !

Omul se holbă buimăcit la băiat, apoi clătină din cap şi mormăi :

— S-a smintit de tot, de parc-ar fi chiriaş al balamucului Bedlam ! Apoi îl luă iar de guler şi zise, cu un rîs răguşit şi-o sudalmă : Dar, smintit au ba, eu şi cu mam' mare Canty laolaltă îţi vom tăbăci spinarea.

Şi zicînd acestea îl tîrî după el pe prinţul care se zbătea şi se lupta din răsputeri şi pieri într-o curte, urmat de-o droaie gălăgioasă de lepădături omeneşti, încîntate de întîmplare.

Capitolul 5
TOM ÎNĂLŢAT LA RANG MARE

RĂMAS SINGUR în cabinetul prinţului, Tom Canty se folosi cu prisosinţă de acest prilej. Se suci şi se-nvîrti în faţa oglinzii celei mari, admirîndu-şi găteala, apoi se plimbă prin odaie, imitînd portul ales al prinţului şi urmărind mai departe rezultatele în oglindă. Apoi trase din teacă spada cea frumoasă, făcu o plecăciune şi sărută tăişul, punîndu-l de-a curmezişul pieptului. Cu cinci-şase săptămîni mai-nainte văzuse pe un nobil cavaler salutîndu-l în felul acesta pe locotenentul închisorii Turnului, în timp ce-i încredinţa, spre întemniţare, pe prea puternicii duci de Norfolk şi Surrey. Tom se jucă cu jungherul încrustat cu pietre scumpe, care-i atîrna la şold, cercetă preţioasele şi neasemuitele podoabe din odaie, încercă pe rînd jilţurile somptuoase şi se gîndi cum s-ar mai împăuna dacă droaia de băieţi din Curtea Gunoaielor ar putea s-arunce măcar o privire să-l vadă aşa, în culmea măreţiei. Se întrebă dacă vor crede uimitoarea poveste pe care avea să le-o spună cînd se va întoarce acasă, sau dacă vor clătina din cap şi vor zice că închipuirea sa prea înfierbîntată i-a tulburat pînă la urmă minţile.

După vreo jumătate de ceas îi trecu deodată prin cap că prinţul plecase de multă vreme : îndată începu să nu se mai

simtă la largul său ; trase cu urechea, arzînd de nerăbdare, şi încetă să se mai joace cu frumoasele lucruri din jurul său. Se simţi pe rînd stînjenit, apoi neliniştit, iar la urmă îşi pierdu de-a binelea nădejdea. Dacă vine cineva şi-l surprinde îmbrăcat cu veşmintele prinţului, fără ca prinţul să fie de faţă şi să lămurească cum stau lucrurile ? Nu cumva îl vor spînzura pe loc, şi abia după aceea or să cerceteze pricina ? Auzise că mărimile se pripesc grozav la aşa ceva. Teama-i sporea mereu şi, tremurînd ca varga, deschise încetişor uşa anticamerei, hotărît să fugă să-l caute pe prinţ, dobîndind astfel de la el ocrotire şi îngăduinţa de-a pleca. Şase nobili din suita sa, în veşminte strălucitoare, şi doi tineri paji de neam mare, îmbrăcaţi ca nişte fluturi, săriră în picioare şi se plecară pînă la pămînt în faţa lui. Se duse iute înapoi şi încuie uşa, spunînd :

— Vai, îşi bat joc de mine ! Se vor duce să mă pîrască ! O, de ce-am venit aici, să-mi pierd viaţa ?

Se învîrti prin odaie, plin de spaime, ascultînd, tresărind la cel mai mic zgomot. Nu trecu mult şi uşa fu dată de perete şi un paj acoperit cu mătăsuri de sus pînă jos vesti :

— Lady Jane Gray.

Uşa se deschise şi o fetiţă drăgălaşă, purtînd veşmînt bogat, se repezi spre el. Dar se opri brusc, şi spuse cu glas mîhnit :

— O, ce durere vă stăpîneşte, milord ?

Tom aproape că-şi pierdu răsuflarea, dar se strădui să bîiguie :

— Vai mie, fii îndurătoare. Dau mărturie că nu sînt lord, ci numai sărmanul Tom Canty, din Curtea Gunoaielor, din oraş. Rogu-te, îngăduie-mi a-l vedea pe prinţ, iar el se va milostivi să-mi dea zdrenţele înapoi şi mă va lăsa să plec de-aci nevătămat. Vai mie, fii îndurătoare şi scapă-mi viaţa ! Zicînd acestea, băiatul îngenunchease şi implora cu ochii, cu mîinile ridicate, cu vorba.

Fata părea încremenită de groază şi strigă :

— O, milord, în genunchi ? Şi în faţa mea !

Apoi fugi, cuprinsă de spaimă, iar Tom, zdrobit de desperare, se prăbuşi murmurînd :

— Nu mai pot afla ajutoare, nici nădejde. Acum vor veni să mă zvîrle-n lanțuri.

În timp ce zăcea acolo pironit de groază, prin palat alergau cu iuțeala fulgerului vești înfricoșătoare. Șoaptele — căci veștile nu erau spuse decît în șoapte — zburau de la un curtean la altul, de la un lord la o doamnă de onoare, coborînd de-a lungul tuturor coridoarelor, de la un etaj la altul, de la un salon la altul : „Prințul și-a pierdut mințile ! Prințul și-a pierdut mințile !“ Curînd, în fiecare salon, în fiecare galerie de marmură, se strînseră grupuri scînteietoare de lorzi și doamne, și alte grupuri de curteni, îmbrăcați mai modest, sporovăind de zor, în șoaptă, și pe fiecare chip se citea jalea. Deodată se ivi un înalt demnitar și trecu pe lîngă aceste grupuri, dînd glas unei solemne proclamații :

În numele Regelui !

Nimenea să nu ia seama la aceste zise amăgitoare și fără de minte, necum să stea a le judeca sau să poarte mai departe vorbele, altminteri cu moartea va fi pedepsit. În numele Regelui !

Șoaptele se curmară atît de brusc, de parcă pe curteni i-ar fi pălit mutenia.

Curînd se auzi un zumzet de-a lungul coridoarelor : „Prințul ! Iată, sosește prințul !“

Bietul Tom trecu prin dreptul grupurilor ce se închinau înainte-i, încercînd să răspundă și dînsul la plecăciuni și privind cu sfială spre ciudata lume din juru-i, cu ochii speriați și rugători. De o parte și de alta îl însoțeau doi nobili de rang înalt, sprijinindu-l. În urma lui veneau doctorii curții și cîțiva slujitori.

Tom se trezi într-un apartament impunător al palatului și auzi cum se închide ușa îndărătul lui. În jurul său stăteau cei care-l însoțiseră. În față, la o mică depărtare, stătea întins pe pat un om spătos și foarte gras, cu fața lată și buhăită, cu o înfățișare severă. Capul său mare era cărunt de-a binelea, iar favoriții — pe care-i purta în jurul obrazului ca un chenar — erau de asemenea cărunți. Îmbrăcămintea-i, lucrată din țesături scumpe, era însă veche și puțin roasă pe-alocuri. Își rezema pe o

pernă un picior înfășurat în bandaje. Acum, în încăpere domnea tăcere și toți, afară de omul acela, stăteau cu capetele plecate pînă în pămînt. Acest om beteag, cu înfățișare aspră, era temutul Henric al VIII-lea. El spuse, și chipul i se îmblînzi cînd începu să vorbească :

— Ce-i cu tine, milord Eduard, prințul meu ? Ți-ai pus oare în gînd a-l amăgi pe bunul rege, părintele tău, care te iubește și-ți arată bunătatea lui, cu o glumă menită să-l mîhnească ?

Bietul Tom, care se pierdea cu totul, ascultă pe cît îi îngăduia mintea lui buimăcită, dar cînd îi ajunseră la ureche vorbele „bunului rege", păli cumplit și căzu în genunchi, ca doborît de-un glonte. Înălțîndu-și mîinile, exclamă :

— Sînteți regele ? Atunci cu-adevărat s-a isprăvit cu mine !

Aceste cuvinte părură că-l înmărmuresc pe rege. Ochii săi rătăciră fără țintă de pe un chip pe altul, apoi se opriră neliniștiți asupra copilului căzut în genunchi. După aceea spuse, adînc îndurerat :

— Vai mie ! Am socotit vorbele deșarte și peste măsură de mincinoase, dar teamă mi-e că nu-i așa. Oftă din greu și spuse cu blîndețe : Vino la tatăl tău, copile ; ești bolnav.

Tom fu ajutat să se ridice și se apropie, umil și tremurător, de regele Angliei. Regele cuprinse în palmele sale chipul speriat și-l privi o clipă-n ochi cu iubire, adînc și afectuos, ca și cum ar fi căutat acolo vreun semn îmbucurător că i-au venit băiatului mințile la loc, apoi strînse la pieptul lui căpșorul cîrlionțat și-l dezmierdă cu duioșie. După aceea zise :

— Nu-ți mai recunoști tatăl, fiule ? Nu fărîma inima-mi bătrînă ; spune-mi că mă cunoști. Nu-i așa că mă cunoști ?

— Așa-i, sînteți temutul meu stăpîn, regele, dumnezeu să-i păzească zilele !

— Adevărat, adevărat — aceasta-i bine, prinde inimă, nu tremura așa din toate mădularele ; aci nimenea nu-ți vrea răul: toți te împresoară cu dragostea lor. Ți-e mai bine acum ; visul cel rău a plecat, nu-i așa ? Și acum știi și cine ești — au ba ? Nu te vei mai socoti drept altul, precum zice-se că ai făcut mai adineauri ?

— Rogu-vă din suflet să-mi daţi crezare, nu am rostit decît adevărul, Prea Temute Stăpîne, căci eu sînt dintre cei mai nevolnici supuşi ai Înălţimii Tale, cereştor din născut şi doar din nenoroc şi potrivnică întîmplare mă aflu aci, cu toate că nu-s întru nimica vinovat de aceasta. Prea tînăr sînt să fiu sortit morţii şi-mi puteţi mîntui viaţa cu un singur cuvînt. O, rostiţi-l, Majestatea Voastră !

— Să mori ? Nu rosti asemenea vorbe, dulcele meu prinţ ; pacea, pacea să se pogoare în inima ta tulburată — nu vei muri!

Tom căzu în genunchi, cu un strigăt de bucurie :

— Domnul să-ţi răsplătească îndurarea, bunul meu rege, şi să-ţi păzească îndelung viaţa, ca să-ţi fericeşti ţara ! Apoi sări în picioare şi, întorcîndu-şi faţa plină de voioşie spre cei doi gentilomi din suită, exclamă : Aţi auzit cu urechile voastre ! Nu voi fi dat morţii — aşa a glăsuit Regele !

Nimeni nu se clinti, nimeni nu suflă o vorbă, doar se plecară toţi pînă la pămînt, pătrunşi de veneraţie.

Băiatul şovăi, cam încurcat, apoi se întoarse cu sfială spre rege, spunînd :

— Acum pot să plec ?

— Să pleci ? De bună seamă, dacă aceasta ţi-i dorinţa. Dar de ce nu mai zăboveşti puţin ? Încotro doreşti să mergi ?

Tom plecă ochii şi răspunse umil :

— Se prea poate să fi înţeles greşit, dar mă socoteam slobod a pleca şi astfel am fost îmboldit să mă îndrept iarăşi către bordeiul unde m-am născut şi am fost crescut, în lipsuri şi grele nevoi, însă care dă adăpost mamei şi surorilor mele, şi astfel mi-e şi mie cămin ; pe cîtă vreme măreţia şi strălucirea aceasta cu care nu sînt deprins.. ah, rogu-te, Luminăţia Ta, îngăduie-mi să plec !

Un răstimp regele rămase tăcut şi gînditor şi chipul său trăda o nelinişte şi o deznădejde crescînde. După aceea spuse, cu o urmă de speranţă în glas :

— Poate că mintea i s-a întunecat numai în această singură privinţă şi are judecata limpede în tot ce priveşte alte lucruri. Deie domnul să fie pe gîndul meu ! Să facem încercarea.

Apoi îi puse lui Tom o întrebare pe latineşte şi Tom îi răspunse cu chiu-cu vai pe aceeaşi limbă. Regele era încîntat şi-şi

vădi mulțumirea. Curtenii și doctorii se arătară și ei bucuroși. Regele zise :

— Nu este pe potriva învățăturii și priceperii sale, dar arătatu-mi-a că mintea îi e doar vătămată, și nu sortită pierzaniei. Ce spune domnia ta ?

Doctorul căruia i se adresase făcu o temenea pînă-n pămînt și răspunse :

— Gîndul meu se potrivește cu al Luminăției Tale și zic că drept ați ghicit.

Regele păru fericit de această încurajare, primită din partea unui om atît de știutor, și urmă cu voie bună :

— Acum, luați aminte cu toții : îl vom pune și la alte încercări.

Îl întrebă pe Tom ceva pe franțuzește. Tom rămase o clipă mut, stingherit că era ținta atîtor priviri, apoi zise cu glas stins:

— Nu am cunoștință de limba aceasta, nu vă fie cu supărare, Sire.

Regele căzu iar pe perne. Cei de față se repeziră să-l ajute, dar el îi dădu la o parte, și zise :

— Dați-mi pace — nu-i decît o slăbiciune de nimica. Ridicați-mă ! Așa, de ajuns. Vino mai aproape, copile ; așa, odihnește-ți bietul cap chinuit lîngă inima tatălui tău și fii fără grijă. În curînd te vei înzdrăveni. Nu-i decît o închipuire trecătoare. Nu-ți fie teamă, te vei însănătoși.

Apoi se întoarse către suită ; blîndețea îi pieri și în ochi începură să-i joace fulgere cumplite. Zise :

— Ascultați toți cu luare-aminte ! Fiul meu, aci de față, e nebun ; dar sminteala lui nu va ține. Vătămarea se trage din prea multă învățătură și prea mult stat între zidurile palatului. Să lase în plata domnului cărțile și învățăturile ! Îmbiați-l cu jocuri sub cerul liber, înveseliți-l în vreun chip, astfel ca să-și dobîndească iară sănătatea. Se ridică și mai sus și urmă cu hotărîre : Este nebun, dară-i fiul meu și moștenitorul tronului Engliterei, și, smintit sau în toate mințile, tot el va fi rege. Și ascultați bine ce vă spun : dați de veste pretutindeni că cine poartă vorbe despre boala sa uneltește împotriva liniștii și bunei orînduiri a acestor regate și va merge la spînzurătoare ! Dați-mi de băut, mă arde ! Durerea îmi sapă puterile... Luați cupa...

Sprijiniți-mă. Așa, acum e bine. Este nebun ? De-ar fi de o mie de ori nebun, rămîne prințul de Wales, și eu, regele, voi întări aceasta. Încă astăzi va fi înălțat la rangul său princiar, după vechea și cuvenita rînduială. Pe dată să dai porunci pentru împlinire, milord Hertford.

Unul din nobili îngenunche în fața patului regal și zise :

— Majestatea Sa știe că marele mareșal ereditar al Angliei zace în lanțuri, în Turn. Nu ar fi potrivit ca un osîndit...

— Tăcere ! Nu-mi spurca urechile cu numele lui mult urît. Au omul acesta are viață veșnică, trebuie să-mi fie stăvilită voința ? Va zăbovi oare prințul neuns, fiindcă regatul e lipsit de un conte mareșal nepătat de trădare, care să-l învestească? Nu, pe toată slava domnului ! Dă de știre Parlamentului să hotărască pieirea lui Norfolk înainte de răsăritul soarelui, altminterea îmi va da socoteală amarnic !

Lord Hertford zise :

— Voința regelui este lege — și ridicîndu-se se întoarse la locul său.

Treptat, mînia se șterse de pe chipul bătrînului rege și el spuse :

— Sărută-mă, prințul meu. Așa... de ce te temi ? Nu sînt eu tatăl tău iubitor ?

— Sînteți prea bun cu mine, nevrednicul, o, prea puternice și milostive stăpîn — aceasta o știu cu adevărat. Dar... dar... mă doare sufletul gîndind la cel sortit să moară, și...

— A, îți recunosc, îți recunosc firea ! Știu că inima ți-a rămas aceeași, chiar dacă mintea ți-e bolnavă, căci totdeauna ai fost blînd la suflet. Dar ducele acesta stă stavilă între tine și mărirea ta ; voi pune altul în locu-i, carele să nu păteze înalta sa dregătorie. Mîngîie-ți inima, prințul meu ; nu-ți frămînta biata minte cu treaba aceasta !

— Oare nu din vina mea i se grăbește pieirea, Luminăția Ta ? Cîți ani ar mai trăi de n-aș fi eu în cumpănă ?

— Nu te gîndi la el, prințul meu, nu-i vrednic. Sărută-mă încă o dată și du-te la nimicurile și petrecerile tale, căci boala mea mă face să sufăr. Sînt ostenit și vreau să mă odihnesc. Du-te cu unchiul tău Hertford și curtenii tăi și vino iar cînd trupul meu va fi întremat.

Tom se lăsă dus din încăpere, cu inima grea, fiindcă ultimele vorbe ale regelui dăduseră o lovitură de moarte nădejdii pe care o nutrise că acum i se va da drumul. Auzi iarăşi şuşotitul glasurilor care exclamau : „Vine prinţul, vine prinţul !"

Curajul îl părăsea din ce în ce, pe cînd trecea printre şirurile sclipitoare de curteni ce se plecau înainte-i, pentru că acum îşi dădea seama că era cu adevărat prizonier şi că putea să rămînă pe vecie închis în colivia aceasta aurită ; un prinţ părăsit şi fără nici un prieten.

Şi oriîncotro se întorcea, i se părea că vede plutind în văzduh capul retezat şi faţa de care-şi amintea bine, a puternicului duce de Norfolk, cu ochii aţintiţi asupră-i, plini de mustrare.

Visele lui de odinioară fuseseră atît de plăcute, dar realitatea aceasta era atît de mohorîtă !

Capitolul 6
TOM ÎNVAŢĂ

TOM FU DUS ÎN ÎNCĂPEREA PRINCIPALĂ a unui impunător apartament şi pus să stea jos — lucru care-i venea cam peste mînă, pentru că în jurul lui se aflau oameni vîrstnici sau de rang înalt. Îi rugă să se aşeze şi dînşii, dar ei se mărginiră să-i facă o plecăciune sau să murmure mulţumiri şi rămaseră în picioare. Ar fi stăruit, dar „unchiul" său, contele de Hertford, îi şopti la ureche :

— Vă rog nu stăruiţi, milord ; nu li se cuvine a şedea de faţă cu Alteţa Voastră.

Fu anunţat lordul St. John, care, după ce se ploconi înaintea lui Tom, zise :

— Vin din partea regelui pentru o treabă însemnată, care se cade a fi tainică. Binevoieşte Înălţimea Voastră să nu păstreze în preajmă-i, din toată suita, decît pe milordul conte Hertford ?

Băgînd de seamă că Tom nu prea ştia cum să se descurce, Hertford îi şopti să facă un semn cu mîna şi să nu se obosească

să vorbească, decît dacă vrea. După ce nobilii din suită ieșiră din odaie, lordul St. John zise :

— Majestatea Sa poruncește ca din înalte temeiuri de stat, ce cîntăresc greu, Luminăția Sa prințul să-și ascundă beteșugul în toate chipurile ce-i stau în putere, pînă ce boala îi va trece și va fi iar ca mai înainte. Adică să nu tăgăduiască în fața nimănui că-i adevăratul prinț și moștenitor al slavei Engliterei ; să-și păstreze rangul de prinț și să primească fără cuvînt sau semn de împotrivire cinstirea și supunerea ce i se cuvin după dreptele și străvechile datini ; să nu mai vorbească nimănui despre acea josnică obîrșie și viețuire pe care boala sa le-a plăsmuit din închipuirile deșarte ale unei minți prea trudite ; să se străduie sîrguincios spre a-și aminti iarăși chipurile ce le-a cunoscut mai-nainte — iar cînd va da greș, să-și păstreze cumpătul și să nu trădeze, prin mirare sau alt semn, că le-a dat uitării. Iar în timpul ceremoniilor, de fiece dată cînd va sta la îndoială, neștiind ce anume trebuie să facă ori să rostească, să nu-și arate cu nimic neliniștea față de cei din preajmă, ci să ceară povață lordului Hertford sau mie, preaplecatul vostru supus, cărora regele le-a poruncit să aibă slujba aceasta și să stea gata la orice chemare, pînă ce își va schimba voia. Acestea toate sînt spusele Majestății Sale Regale, care i-a trimis Înălțimii Voastre urările sale și se roagă ca domnul, în mila sa, grabnic să vă tămăduiască și să vă aibă în sfînta lui pază acuma și în vecii vecilor.

Lordul St. John făcu o plecăciune și se dădu la o parte. Tom răspunse resemnat :

— Așa a spus regele. Nimeni nu poate cîrti împotriva poruncii regelui, nimeni nu o poate împlini potrivit cu voia lui prin fereli șirete, chiar de nu-i este pe plac. Regelui i se va arăta supunerea datorată.

Lord Hertford zise :

— Spre a împlini porunca Majestății Sale Regele cu privire la cărți și la celelalte lucruri de-o seamă cu ele, poate că Înălțimii Voastre i-ar fi pe plac a-și petrece vremea cu jocuri ce ușurează sufletul, ca să nu se ducă la ospăț obosit și din această pricină să sufere vreun rău.

Pe fața lui Tom se așternu mirarea. Îi cercetă din ochi pe cei doi nobili și roși cînd văzu cît de mîhnit îl privește lordul St. John, care-i spuse :

— Amintirea încă vă amăgește, de v-ați arătat mirarea — însă nu vă lăsați tulburat, căci nu va dăinui și veți scăpa de asemenea rele, cînd sănătatea vi se va îndrepta. Milord Hertford a pomenit de ospățul dat de tîrgoveții din cetate, la care Majestatea Sa Regele a făgăduit cu două luni în urmă că va lua parte Înălțimea Voastră. Acum vă aduceți aminte ?

— Cu mîhnire în suflet trebuie să mărturisesc că într-adevăr îmi fugise din minte, spuse Tom cu glas șovăitor, și roși iarăși.

În clipa aceea fură anunțate lady Elisabeth și lady Jane Gray. Cei doi lorzi schimbară priviri pline de înțeles și Hertford păși grăbit spre ușă. Cînd fetele trecură pe lîngă el, le șopti :

— Vă rog să nu dați semne că-i luați în seamă ciudățeniile, sau să vă arătați uimirea cînd amintirea îl trădează — veți fi îndurerate văzînd cum se încurcă la te miri ce nimic.

Între timp lordul St. John îi șușotea la ureche lui Tom :

— Alteța Voastră, vă rog, păstrați cu strășnicie în minte dorința Majestății Sale. Amintiți-vă tot ce vă stă în putință — ce nu, prefaceți-vă a vă aminti. Nu lăsați să se bage de seamă cît de mult v-ați schimbat, căci știți prea bine cîtă dragoste duioasă și statornică vă poartă în inimile lor tovarășele voastre de joacă și cît de mîhnite ar fi. Doriți să rămîn, Alteța Voastră ? Să rămînă și unchiul vostru ?

Tom încuviință cu un gest și un murmur, fiindcă și începuse să deprindă obiceiurile curții, iar în inima sa curată hotărîse să îndeplinească — pe cît putea mai bine — porunca regelui.

În ciuda tuturor precauțiunilor, conversația copiilor se cam poticnea pe-alocuri. De fapt, în mai multe rînduri Tom fu cît pe-aci să se dea bătut, mărturisind că rolul său împovărător îl copleșea. Dar îl scăpa cînd tactul prințesei Elisabeth, cînd un cuvînt aruncat — chipurile întîmplător și cu același rezultat fericit — de vreunul din cei doi lorzi care vegheau. Odată, mica lady Jane se întoarse spre Tom și-l descumpăni cu întrebarea ei:

— V-aţi îndeplinit astăzi datoria de a o saluta pe Majestatea Sa regina, milord ?

Tom şovăi, păru desperat şi era gata să bîiguie ceva la noroc, cînd lordul St. John luă cuvîntul şi răspunse în locul lui, cu graţia şi dezinvoltura unui curtean obişnuit să întîlnească hopuri grele şi pregătit să treacă peste ele :

— Într-adevăr, şi-a îndeplinit-o, milady, iar dînsa l-a îmbărbătat nespus cu privire la starea sănătăţii Majestăţii Sale ; nu-i aşa, Înălţimea Voastră ?

Tom mormăi ceva, care trecu drept încuviinţare, dar simţi că păşea pe un teren lunecos. Ceva mai tîrziu se pomeni în treacăt că Tom n-avea să mai înveţe deocamdată şi, la auzul acestor veşti, mica prinţesă izbucni :

— E păcat, e mai mare păcatul ! Învăţaseşi multe, cu sîrguinţă. Dar aibi răbdare ; nu va ţine multă vreme. Domniei Tale ţi-i hărăzit să pătrunzi în tainele învăţăturii, ca şi tatălui Alteţei Tale, şi limba îţi va fi stăpînă pe tot atît de multe graiuri cîte ştie el, bunul meu prinţ.

— Tatăl meu ! strigă Tom, uitîndu-şi pentru o clipă rolul. Mă prind că nu-i în stare să vorbească nici limba lui de baştină, altfel decît doar pe înţelesul porcilor ce stau tolăniţi prin cocini, iar cît despre învăţătură de orice soi...

Înălţă privirea şi întîlni un avertisment solemn în ochii lordului St. John.

Se opri, roşi, apoi sfîrşi vorba cu glas scăzut şi întristat :

— Vai, iar nu-mi dă pace boala şi mintea îmi rătăceşte. Nu am avut în gînd vreo necuviinţă împotriva Luminăţiei Sale.

— Ştim asta prea bine, Alteţă — zise prinţesa Elisabeth, luînd mîna „fratelui" său într-a ei şi mîngîind-o însă cu respect — nu te tulbura pentru atîta lucru. Vina nu e defel a Alteţei Voastre, ci a bolii.

— Mă alini cu blîndeţe, drăgălaşă milady — îi spuse Tom recunoscător — şi inima-mi dă ghes să-ţi mulţumesc, de-aş cuteza.

În cursul conversaţiei, mica şi fluşturateca lady Jane îl ţinti pe Tom cu o frază simplă, în greceşte. Ochii ageri ai prinţesei

Elisabeth văzură numaidecît, după nevinovăția senină a celui ochit, că glonțele trecuse dincolo de țintă, așa că ripostă ea, liniștită, în locul lui Tom, cu o rafală de cuvinte grecești răsunătoare, și schimbă vorba pe dată.

Pînă la urmă vremea se scurse destul de plăcut și fără prea multe poticniri. Colțurile de stînci și bancurile de nisip se răreau tot mai mult și Tom se simțea tot mai la largul lui, văzînd cum fiecare se străduia cu atîta drag să-l ajute și să-i treacă cu vederea greșelile. Cînd ieși la iveală că micile prințese urmau să-l însoțească seara la ospățul dat de primarul Londrei, inima, ușurată, îi tresăltă de încîntare, căci simțea că nu va mai fi lipsit de prieteni, în mijlocul mulțimii aceleia de necunoscuți, cîtă vreme, cu un ceas mai-nainte, gîndul de a merge împreună cu prințesele i-ar fi pricinuit o spaimă de neîndurat.

Îngerii păzitori ai lui Tom — cei doi lorzi — se bucuraseră mai puțin decît copiii de conversația aceea. Lor li se păruse ca și cum ar fi cîrmuit o corabie mare printr-o strîmtoare primejdioasă, stătuseră mereu de veghe și-și dăduseră seama că misiunea lor nu era o joacă. De aceea, cînd în cele din urmă vizita prințeselor se apropie de sfîrșit și fu anunțat lordul Guilford Dudley, socotiră nu numai că deocamdată își făcuseră cu prisosință datoria, ci și că nu prea mai erau în stare să-și urmeze, în ziua aceea, greaua însărcinare pe care o primiseră. Așa că-l sfătuiră respectuoși pe Tom să se scuze, ceea ce el făcu foarte bucuros, deși pe chipul lady-ei Jane se putu zări o ușoară umbră de dezamăgire, cînd auzi că strălucitul vlăstar nu e primit în audiență.

Urmă apoi o pauză, un fel de tăcere plină de așteptare, pe care Tom n-o putea pricepe. Aruncă o privire spre lordul Hertford, care-i făcu un semn discret — însă nu pricepu nici semnul. Prințesa Elisabeth, pătrunzătoare, îl salvă, cu obișnuita-i grație, făcînd o plecăciune și zicînd :

— Cu voia Înălțimii Sale, fratele meu, putem pleca ?

Tom răspunse :

— Într-adevăr, domniile voastre pot cere de la mine orișice vor ; mai curînd le-aș dărui însă orice alt lucru ce stă în slaba mea putere, decît să le îngădui a mă lipsi de lumina și binecu-

vîntarea ce-o aduc cu ele aci. Rămas bun și norocul fie cu voi ! Apoi zîmbi în sinea lui, gîndind : „Nu în zadar am locuit printre prinți, în cărțile citite, deprinzîndu-mi astfel limba cu întorsături iscusite din vorbirea lor înfloritâ și aleasă".

După plecarea ilustrelor prințese, Tom se întoarse obosit spre străjerii săi și zise :

— Binevoiesc domniile voastre să-mi îngăduie a mă așeza în vreun ungher ca să mă odihnesc ?

Lordul Hertford zise :

— După placul Înălțimii Voastre, căci Domniei Voastre îi este dat a porunci precum nouă ni-i dat a ne supune. Iar odihna e cu adevărat de trebuință, deoarece curînd veți fi nevoit a purcede la drum către oraș.

Atinse un clopot și apăru un paj căruia îi dădu ordin să-l cheme pe sir William Herbert. Nobilul acesta se ivi pe dată și-l duse pe Tom într-o încăpere din inima palatului. Cel dintîi imbold al lui Tom, cînd ajunse acolo, fu să întindă mîna după o cupă cu apă ; dar un slujitor muiat în mătase și catifea luă cupa, puse un genunchi la pămînt și i-o întinse pe-o tavă de argint.

După aceea prizonierul, obosit, se așeză și vru să-și scoată cizmulițele, cerînd îngăduință cu o privire sfioasă, însă alt sîcîitor, muiat în mătase și catifea, îngenunche și-l scuti de această treabă. Mai făcu vreo două-trei încercări de a se servi singur, însă cum de fiecare dată altcineva se grăbea să i-o ia-nainte, în cele din urmă se dădu bătut și murmură cu un suspin de resemnare :

— Naiba să mă ia, tare mă minunez că nu vor să și răsufle în locul meu !

Pîn' la urmă, cu papuci în picioare și înveșmîntat într-un halat strălucitor, se întinse să se odihnească ; de dormit însă, nici vorbă, capul îi era prea plin de gînduri și odaia prea înțesată de oameni. Nu izbutea să-și alunge gîndurile, așa că ele îi rămaseră în minte ; nu era de ajuns de priceput ca să scape de slujitori, așa că rămaseră și ei, spre marea sa părere de rău, și a lor.

După plecarea lui Tom, cei doi nobili paznici ai săi se trezîră singuri. Chibzuiră o vreme în sinea lor, clătinînd din cap ades și umblînd de colo-colo prin încăpere, apoi lordul St. John zise :

— Vorbind fără ocoluri, cum judeci acestea toate ?

— Iată ce socot, vorbind fără ocoluri : regelui i se apropie ceasul din urmă; nepotul meu e smintit, smintit va fi înscăunat pe tron și smintit va rămîne. Dumnezeu să ocrotească Englitera, căci tare va mai avea nevoie de ocrotirea sa.

— Cu-adevărat, astfel se arată lucrurile. Dar nu cumva aveți vreo bănuială cu privire la... cu privire...

Nobilul șovăi și apoi tăcu. De bună seamă, simțea că pășește pe un teren primejdios. Lordul Hertford se opri înaintea lui, îl cercetă drept în ochi, cu o privire limpede, deschisă, și zise :

— Urmează-ți gîndul — nu te-aude nimenea, afară de mine. Bănuieli cu privire la ce ?

— Plin de ură sînt pentru gîndul ce-mi stăruie în minte, mai ales că-i sînteți atît de apropiat prin legături de sînge. Dar cerînd iertare de cumva vă jignesc, au nu pare de necrezut ca nebunia să-i poată pînă-ntr-atît schimba firea și felul de a fi — căci purtarea și vorbirea îi sînt încă princiare, însă prin oarecare vorbe și fapte fără de însemnătate se deosebesc de ceea ce erau mai-nainte ! Nu-i de mirare ca nebunia să-i șteargă din amintire înseși trăsăturile tatălui său, îndatoririle și respectul ce i se cuvin din partea suitei sale, și lăsîndu-l stăpîn pe limba latinească, să-i răpească amintirea limbii elinești și a celei franțuzești ? Milord, nu-ți fie cu supărare, ușurează-mi sufletul de povara neliniștii și-ți voi purta recunoștință. Nu-mi pier din minte spusele sale, cum că n-ar fi prințul — și astfel...

— De ajuns, milord, ai rostit vorbe de trădare ! Uitat-ai porunca regelui ? Ia seama, e de ajuns să-ți dau ascultare, ca să-ți fiu părtaș la nelegiuire.

St. John păli și se zori să spună :

— Am fost nespus de vinovat, mărturisesc. Nu mă da în vileag, dăruiește-mi această iertare din bunătatea Domniei Tale și nu voi mai vorbi astfel, nici nu voi mai gîndi la aceasta. Nu te arăta aspru cu mine, milord, altminteri sînt sortit pieirii.

— Sînt mulţumit, milord. De vreme ce făgăduieşti a nu mai aduce asemenea jignire, aci sau în auzul altora, va fi ca şi cum nu ai rostit nimic. Dar nu-i nevoie să nutreşti bănuieli. Prinţul este fiul surorii mele ; oare nu cunosc eu prea bine, încă de pe cînd era în leagăn, glasul lui, chipul, trupul său ? Nebunia-i în stare a pricinui toate nemaiîntîlnitele nesocotinţe ce le-ai văzut la el şi încă altele. Nu-ţi aminteşti cum bătrînul baron Marley, ţicnit fiind, a uitat de însăşi fiinţa lui, ce-i era cunoscută de şaizeci de ani şi ţinea morţiş că-i altcineva ? Ba chiar striga cu glas tare că-i feciorul Mariei Magdalena şi capul său este făcut din sticlă ; drept care nu îngăduia nimănui să-l atingă, de teamă ca nu cumva vreun nepriceput să i-l facă ţăndări ! Alungă-ţi bănuielile, bunule milord. E prinţul cel adevărat — îl ştiu prea bine şi în curînd va fi rege ; îţi va fi de folos să-ţi intre fapta aceasta în cap şi să n-o mai uiţi.

După ce mai schimbară cîteva cuvinte, prin care lordul St. John îşi acoperi pe cît putu greşeala, încredinţîndu-l pe milord Hertford de mai multe ori cît de temeinic era înrădăcinat acum devotamentul său, şi că nu mai putea fi împresurat iarăşi de bănuieli, lordul Hertford îşi eliberă tovarăşul de strajă şi rămase să vegheze singur. Curînd se cufundă în gînduri şi era vădit că, cu cît chibzuia mai mult, cu atît era mai îngrijat. Nu trecu mult şi începu să străbată odaia de la un cap la altul, murmurînd : „Pe toţi diavolii, trebuie să fie prinţul ! Oare e cineva în toată ţara în stare să spună că pot vieţui două fiinţe care n-au acelaşi sînge şi aceeaşi obîrşie, atît de uimitor îngemănate ? Şi chiar de s-ar putea, ar fi o minune încă şi mai mare ca întîmplarea să-i arunce unul în locul celuilalt. Nu, nu, este o nebunie, nebunie curată !"

După aceea urmă : „De-ar fi un înşelător ce s-ar da drept prinţ, ar fi lucru firesc, ar fi de înţeles. Dar unde s-a aflat vreodată un şarlatan care, luat drept prinţ de către rege, de către curteni, de către toţi, să-şi tăgăduiască rangul şi să lupte din răsputeri împotriva înălţării sale ? Nu ! Pe sufletul sfîntului Swithin, nu ! Acesta-i prinţul cel adevărat, căruia sminteala i-a răpit minţile !"

Capitolul 7
CEL DINTÎI OSPĂŢ REGAL AL LUI TOM

CAM DUPĂ ÎNTÎIUL CEAS al amiezii, Tom îndură cu resemnare încercarea de a fi îmbrăcat pentru prînz. Se trezi dichisit în veşminte la fel de alese ca şi mai-nainte, însă cu totul altele, schimbate din cap pînă-n picioare. Apoi fu condus, cu mare pompă, într-o încăpere vastă şi împodobită toată, unde era pusă masa pentru o singură persoană. Tacîmurile erau din aur masiv, înfrumuseţate cu desene care le făceau aproape de nepreţuit, fiindcă erau opera lui Benvenuto Cellini. Încăperea era pe jumătate plină de slujitori nobili. Un duhovnic rosti rugăciunea de mulţumire şi Tom era să înceapă a înfuleca, deoarece de multă vreme foamea îi rodea necontenit din trup, însă fu întrerupt de milordul conte de Berkeley, care-i legă un şervet în jurul gîtului ; însemnata dregătorie de mare gentilom al rufăriei prinţilor de Wales se moştenea din tată-n fiu în familia acestui nobil. Era de faţă şi paharnicul lui Tom, care i-o lua înainte de cîte ori încerca să-şi toarne singur vin. Gustătorul Înălţimii Sale prinţul de Wales era şi el de faţă, pregătit să guste — la cerere — orice mîncare suspectă, cu riscul de a muri otrăvit. În epoca aceea sarcina lui devenise doar onorifică şi rareori era chemat să şi-o îndeplinească ; însă nu trecuse multă vreme de cînd slujba de gustător era legată de primejdii şi însemna o cinste nu prea rîvnită. Pare ciudat de ce nu foloseau pentru asta un cîine sau un răufăcător, însă toate purtările regale sînt ciudate.

Milord D'Arcy, primul gentilom cămăraş, se afla şi el acolo — dumnezeu ştie cu ce rost — dar se afla, şi basta. Lordul şef pivnicer stătea îndărătul jilţului lui Tom, supraveghind solemnitatea, sub porunca lordului mare maestru şi a lordului şef bucătar, care sta pe aproape. Pe lîngă aceştia, Tom mai avea încă trei sute optzeci şi patru de slujitori ; dar firește că în încăpere nu se aflau toţi, nici măcar un sfert din ei, iar Tom încă nici n-avea habar de existenţa lor.

Toţi cei de faţă fuseseră bine dăscăliţi, în mai puţin de-un ceas, să le intre-n cap că prinţul suferea de o sminteală treacă-

toare şi să ia seama să nu-şi arate mirarea faţă de aiurările lui. Aceste „aiurări" se iviră curînd, însă treziră doar compătimirea şi mîhnirea gentilomilor, şi nu veselia lor. Îi durea inima să-l vadă pe prinţul lor mult iubit atît de vătămat.

Bietul Tom mînca mai mult cu mîna ; însă nimeni nu zîmbea văzînd acest lucru, ba chiar păreau că nici nu-l observă. Îşi cercetă şervetul cu curiozitate şi nespus interes, căci avea o ţesătură foare gingaşă şi frumoasă, apoi spuse cu naivitate :

— Vă rog luaţi-l de-aci, ca nu cumva — din nepricepere — să-l murdăresc.

Gentilomul ereditar al rufăriei luă şervetul cu evlavie, fără să sufle un cuvînt şi fără a se împotrivi defel.

Tom privi cu luare-aminte napii şi lăptucile şi întrebă dacă sînt de mîncare, fiindcă abia de puţină vreme oamenii începuseră să cultive în Anglia aceste legume, în loc de-a le aduce, ca pe nişte trufandale, din Olanda [1]. I se răspunse cu un respect plin de gravitate şi fără a se trăda vreo mirare. După ce isprăvi şi desertul, îşi umplu buzunarele cu alune, dar nimeni nu păru că ia seama sau că-i stînjenit de fapta sa. Însă în clipa următoare se ruşină el însuşi, căci era singurul lucru pentru care i se îngăduise să se slujească de mîinile lui, în tot timpul mesei, şi nu se îndoi că săvîrşise o faptă foarte urîtă şi nepotrivită cu rangul său. Tocmai atunci prinse să-l mănînce straşnic vîrful nasului, şi cum sîcîiala nu înceta, Tom începu să arate o desperare crescîndă. Se uită rugător cînd la unul, cînd la celălalt din lorzii aflaţi în juru-i şi-i dădură lacrimile. Săriră cu toţii în preajmă-i, cu chipurile negurate de mîhnire, şi-l rugară să le dezvăluie ce-l chinuia. Tom spuse, cu o spaimă sinceră :

— Vă rog de îngăduinţă, dar mă mănîncă nasul cumplit. Care este datina şi obiceiul în împrejurarea aceasta ? Vă rog, fără zăbavă, căci mult nu mai pot îndura.

---

[1] Abia către sfîrşitul domniei lui Henric al VIII-lea s-au cultivat în Anglia salate, morcovi, napi şi toate celelalte rădăcini comestibile. Mai înainte, aceste legume, consumate în mică măsură, erau importate din Olanda şi Flandra. Regina Ecaterina cînd poftea o salată era nevoită să trimită un sol într-acolo, în acest scop. („Istoria Angliei" de Hume, vol. III, pag. 314). (N. A.)

Nimeni nu zîmbi, însă toţi erau grozav de încurcaţi şi se uitară unul la altul, frămîntîndu-se amarnic să afle sfat. Dar vai, dăduseră peste o piedică necunoscută şi nici un fapt din istoria Angliei nu-i învăţa cum să treacă peste ea. Maestrul de ceremonii lipsea, şi nimeni nu-şi lua inima în dinţi să se aventureze pe această mare netrecută în hărţi, să ia asupră-şi riscul de-a rezolva asemenea gravă problemă. Vai ! Nu aveau un scărpinător ereditar. Între timp, lacrimile se revărsaseră peste zăgazuri şi începură să se prelingă pe obrajii lui Tom. Nasul îl mînca mai departe şi pretindea mai stăruitor ca oricînd o uşurare a suferinţelor. În cele din urmă, natura doborî barierele etichetei. Tom înălţă în gînd o rugăciune de iertare, dacă săvîrşea vreun rău, şi uşură inimile împovărate ale curtenilor din suita sa, scărpinîndu-şi singur nasul.

Sfîrşind masa, un lord veni şi-i întinse un castron de aur larg şi adînc, cu apă de trandafiri, ca să-şi clătească gura şi mîinile, iar lordul gentilom ereditar al rufăriei se şi înfiinţă alături, cu un şervet. Tom se uită încurcat la castron, vreo cîteva clipe, apoi îl duse la gură şi trase o duşcă, cu gravitate. După aceea îl dădu îndărăt lordului care-l slujea şi zise :

— Nu, nu mi-i pe plac, milord : are mireasmă îmbietoare, dar îi lipseşte tăria !

Această nouă nesăbuinţă pricinuită de mintea rătăcită a prinţului făcu să sîngere inima tuturor celor din preajmă-i, dar trista privelişte nu îndemnă pe nimeni la veselire.

Următoarea boroboaţă, făptuită cu nevinovăţie de către Tom, fu să se ridice şi să plece de la masă tocmai cînd duhovnicul trecuse îndărătul jilţului său şi, cu mîinile înălţate şi cu ochii închişi, pironiţi în bagdadie, era gata să înceapă a implora binecuvîntarea cerului. Totuşi nimeni nu păru să fi băgat de seamă că prinţul a făcut un lucru neobişnuit.

La cererea sa, micul nostru prieten fu dus apoi în iatacul său şi lăsat singur cu gîndurile lui. Pe peretele îmbrăcat în lemn de stejar spînzurau de cîrlige piesele unei sclipitoare armuri făurită din oţel, acoperită toată cu frumoase arabescuri minunat încrustate în aur. Această panoplie războinică apar-

ținea adevăratului prinț și era un dar primit de curînd din partea Doamnei Parr, regina. Tom își trase apărătoarele pentru coapse, mănușile de oțel, își puse în cap coiful cu panaș și toate celelalte părți ale armurii pe care le putea îmbrăca fără de ajutor și era cît pe-aci să cheme pe cineva ca să-l ajute să îmbrace și restul, dar își aminti de alunele pe care le luase cu el de la masă și se gîndi la plăcerea de a le mînca fără a fi privit de o droaie de oameni și fără să-l mai sîcîie cu serviciile lui nedorite nici un soi de mare gentilom creditar. Așa că puse binișor la loc toate lucrurile acelea frumoase și peste cîteva clipe spărgea alune și se simțea aproape fericit, pentru întîia dată de cînd soarta îl făcuse prinț, spre ispășirea păcatelor lui. După ce dădu gata toate alunele, dibui niște cărți atrăgătoare, orînduite într-un dulap, printre care și una cu privire la eticheta de la curtea Angliei. Era o adevărată comoară. Se întinse pe un divan moale și porcese a se instrui, cu o sîrguință vrednică de laudă. Să-l lăsăm deocamdată prins de această îndeletnicire.

Capitolul 8
ÎNTÎMPLAREA CU SIGILIUL

PE LA CEASURILE CINCI, Henric al VIII-lea se deșteptă dintr-un somn neodihnitor și murmură : „Vise cumplite, vise cumplite ! Mi se apropie sfîrșitul ; mi-o spun aceste presimțiri, iar bătăile tot mai stinse ale inimii mele le adeveresc. „Pe dată o sticlire rea i se aprinse în ochi și regele murmură : „Totuși, nu voi muri pînă ce n-am să-l răpun !“

Văzînd că se deșteptase, unul din curtenii săi îl întrebă ce binevoiește a hotărî cu privire la lordul cancelar, care aștepta în odaia de-alături.

— Să intre, să intre, exclamă regele, cu nerăbdare.

Lordul cancelar intră și îngenunche lîngă patul regelui, spunînd :

— Am dat de ştire şi, după porunca regelui, pairii [1] regatului, în robe, se află acum la bara Parlamentului, unde, după ce au întărit hotărîrea prin care statorniceşte pieirea ducelui de Norfolk, aşteaptă cu umilinţă bunul plac al Majestăţii Voastre în această privinţă.

Faţa regelui fu luminată de-o bucurie sălbatică.

— Ridicaţi-mă ! Eu însumi mă voi duce înaintea Parlamentului şi cu mîna mea voi pecetlui hotărîrea ce mă scapă de...

Glasul i se tăie, roşeaţa îi pieri din obraji, care se făcură pămîntii, şi curtenii îl ajutară să se culce iar pe perne şi-i veniră grabnic în ajutor cu doctorii întăritoare. După puţin timp, regele spuse cu tristeţe :

— Vai mie, cît am dorit ceasul acesta de mîngîiere ! Iar acum soseşte prea tîrziu şi-mi este răpit acest prilej atît de rîvnit. Dar zoriţi-vă, zoriţi-vă ! Măcar să împlinească alţii această plăcută îndatorire, de vreme ce mie nu mi-i dată bucuria. Voi încredinţa Marele meu Sigiliu unui sfat de nobili ; alegeţi lorzii ce-l vor alcătui şi purcedeţi la treabă. Zoreşte-te, omule ! Înainte să răsară şi să asfinţească iarăşi soarele, să-mi aduceţi capul lui, să-l văd cu ochii mei.

— Porunca regelui va fi împlinită întocmai. Binevoieşte Majestatea Sa a porunci să-mi fie încredinţat sigiliul acum, spre a-mi putea duce la capăt însărcinarea ?

— Sigiliul ? Dar în paza cui se află sigiliul, de nu într-a ta ?

— Să-mi fie cu iertare, au nu chiar Înălţimea Voastră mi l-aţi luat cu două zile în urmă, zicînd că nu trebuie să mai fie folosit pînă ce cu mîna voastră domnească nu veţi pecetlui osînda ducelui de Norfolk ?

— Aşa-i, cu-adevărat, mi-aduc aminte... Ce-am făcut cu el ?... Mă simt slăbit foarte... Prea adesea mă trădează ţinerea de minte în aceste din urmă zile... Ciudat, ciudat.

Cuvintele regelui se pierdură într-o mormăială nedesluşită ; clătinînd încet din capu-i cărunt, se străduia anevoie să-şi amintească ce făcuse cu sigiliul. În cele din urmă milord Hertford se încumetă să îngenunche înainte-i şi să-i dea lămuriri :

---

[1] Însemnat titlu nobiliar englez. În toată Anglia au fost acordate doar douăzeci şi şase titluri de pairi. (N.A.)

— Luminăţia Ta, de-mi pot îngădui atîta îndrăzneală, iş aci de faţă mai mulţi care-şi amintesc prea bine, precum îmi amintesc şi eu, că aţi înmînat Marele Sigiliu Înălţimii Sale prinţul de Wales spre păstrare, pînă în ziua cînd...

— Adevărat, cît se poate de adevărat ! îl întrerupse regele. Adă-l aci ! Repede — vremea zboară !

Lordul Hertford alergă la Tom, dar se întoarse în faţa regelui foarte iute, tulburat şi cu mîinile goale.

Grăi astfel :

— Mă doare inima, Majestate, să fiu purtătorul unei veşti atît de apăsătoare şi nedorite ; dar este voinţa domnului ca rătăcirea prinţului să dăinuie şi el nu-şi poate aduce aminte cum că a primit sigiliul. Astfel, m-am înturnat grabnic să dau de ştire, socotind că ar fi risipă de timp preţios — şi fără de roade, aşijderi — să ne silim a cerceta prin lungul şir de încăperi şi săli de primire aflate în stăpînirea Înăl...

Un geamăt al regelui îl făcu pe lord să-şi curme vorba. După o vreme, Majestatea Sa spuse, cu adîncă amărăciune în glas :

— Nu-l mai chinuiţi, sărmanul copil. Mîna domnului s-a abătut cu greutate asupră-i şi mi se topeşte inima de milă părintească pentru el şi de durere că nu pot purta povara sa pe umerii mei bătrîni şi încărcaţi de necazuri, dăruindu-i astfel liniştea.

Închise ochii, se porni să mormăie şi-apoi tăcu. După un răstimp deschise iar ochii şi privirea-i rătăci în neştire jur împrejur, pînă ce se opri asupra lordului cancelar îngenunchiat lîngă pat. Pe dată faţa i se făcu stacojie de mînie :

— Ce-mi văd ochii, tot aci ? Pe ce am mai sfînt, de nu sfîrşeşti cu trădătorul, mîine îţi va zbura şi ţie capul !

Tremurînd, cancelarul răspunse :

— Îndurare, prea bunule stăpîn — dar aşteptam sigiliul !

— Omule, ţi-ai pierdut minţile ? Sigiliul cel mic, pe care îmi făcusem obicei a-l lua cu mine în călătorii, se află în vistieria mea. Şi, de vreme ce Marele Sigiliu a pierit fără de urmă, acela nu va fi de ajuns ? Ţi-ai pierdut minţile ? Piei din ochii mei ! Şi ia aminte — să nu te mai înfăţişezi fără capul lui !

Bietul cancelar nu mai zăbovi în locul acela primejdios; comisiunea nu mai pierdu nici ea vremea şi dădu numaidecît încuviinţarea regală hotărîrii slugarnicului Parlament, statornicind pe-a doua zi tăierea capului primului pair al Angliei, nefericitul duce de Norfolk [1].

Capitolul 9
SERBAREA DE PE FLUVIU

LA CEASURILE NOUĂ SEARA, toată faţada vastă a palatului care da spre fluviu scăpăra de lumini. Dacă priveai înspre cetate, vedeai fluviul atît de înţesat de bărcile luntraşilor şi de mici corăbii arătoase, toate împodobite sărbătoreşte, cu lampioane colorate şi legănate agale de valuri, încît semăna cu o neţărmurită şi scînteietoare grădină de flori, unduind în adierea văratică. Măreaţa terasă, cu treptele-i de piatră coborînd pînă la faţa apei — destul de încăpătoare ca să cuprindă armia unui principat german — înfăţişa o privelişte desfătătoare, cu şirurile sale de halebardieri regali, purtînd armuri sclipitoare, cu cetele de slujitori, în veşmintele lor bogate, zburînd în sus şi-n jos, de colo pînă colo, în zorul pregătirilor.

Deodată se auzi o poruncă, şi într-o clipită toată suflarea omenească de pe trepte pieri. Acum văzduhul era stăpînit de fiorul încordat al aşteptării. Pînă la capătul zării, cît puteai cuprinde cu ochii, vedeai miile de oameni din bărci şi plute, ridicîndu-se, ferindu-şi ochii cu mîna de strălucirea lampioanelor şi-a faclelor şi aţintindu-şi privirile către palat.

Un şir de patruzeci-cincizeci de bărci falnice traseră la treptele terasei. Erau aurite din belşug, iar prorele şi pupele lor

[1] Casa pairilor (Senatul, Casa Lorzilor), fără a cerceta pe captiv, fără judecată şi fără dovezi, votă un act de condamnare şi-l trimise Camerei Comunelor. Camera Comunelor (Parlamentul) se supuse îndrumărilor lui (ale regelui), iar regele după ce învesti actul cu încuviinţarea regală — prin consilierii săi — porunci ca Norfolk să fie executat în dimineaţa de 29 ianuarie (a doua zi). Din Hume, „Istoria Angliei", vol. III, pag. 306. (N. A.)

semețe erau sculptate cu mare migală. Cîteva erau împodobite cu flamuri și stindarde, altele cu brocat de aur și tapițerii de Arras brodate cu blazoane, altele cu steaguri de mătase de care erau prinși nenumărați clopoței de argint, care revărsau mici cascade de muzică voioasă de cîte ori îi legăna vîntul. Altele erau și mai pompoase — căci aparțineau chiar nobililor din suita prințului — avînd toate laturile împrejmuite, în chip foarte pitoresc, cu scuturi pe care erau minunat sculptate armoariile stăpînilor lor. Fiecare corabie mai de seamă era trasă de un remorcher. Afară de vîslași, aceste remorchere duceau și cîte-un pîlc de ostași cu coifuri lucitoare și pieptare de oțel, și cîte o ceată de muzicanți.

În fața porții celei mari a palatului se ivi trupa de halebardieri, avangarda mult așteptatului alai. Purtau ciorapi lungi, vărgați negru și castaniu, cuprinzînd coapsele, berete de catifea prinse într-o parte cu trandafiri de argint, contășe de postav sîngeriu și albastru, brodate în față și la spate cu fir de aur. Halebardierii se rînduiră la dreapta și la stînga, în două șiruri lungi ce se întindeau de la poarta palatului pînă la marginea apei. Apoi un covor fu desfășurat și așternut între cele două șiruri de către slujitorii care purtau livrelele prințului, lucrate cu auriu și roșu aprins. După ce-și sfîrșiră treaba, răsună din palat o cîntare de trîmbițe. Muzicanții de pe fluviu răspunseră cu o muzică vioaie și doi majordomi, cu bastoane albe, cu măciulie, ieșiră de sub portal, pășind încet și cu măreție. Erau urmați de către un înalt slujbaș care purta buzduganul cetății, urmat de altul care ducea paloșul ; după aceea veneau mai mulți străjeri din garda orașului, îmbrăcați în mare ținută și cu însemne pe mîneci. Pe urmă venea primul Crainic regesc, în tunica sa de zale ; după aceea mai mulți cavaleri ai ordinului Băii[1], fiecare cu o dantelă albă prinsă de mînecă, apoi cavalerii din suita lor, apoi judecătorii cu robele lor purpurii și bonetele cu colțuri ; apoi lordul mare cancelar al Angliei, într-o robă purpurie descheiată în față și tivită cu blană de veveriță siberiană ; după aceea o deputație de consilieri ai sfatului cetății, în mantiile lor purpurii, și în urmă-le capii felu-

[1] Ordin cavaleresc, instituit în 1399 de către Henric al IV-lea, regele Angliei. (N. A.)

ritelor bresle cetăţeneşti, în veşminte de sărbătoare. Începură în sfîrşit să coboare scările doisprezece nobili francezi în straie alese : tunici din postav alb de Damasc, ţesut cu fir de aur, mantile scurte de catifea roşie aprinsă, căptuşită cu tafta violetă şi pantaloni scurţi înfoiaţi, de culoarea pielii. Făceau parte din suita ambasadorului francez şi erau urmaţi de doisprezece cavaleri din suita ambasadorului spaniol, înveşmîntaţi în catifea neagră, fără nici un fel de podoabă. În urma lor păşeau mai mulţi nobili englezi de neam mare, cu slujitorii lor.

Se auzi din palat altă cîntare de trîmbiţe şi pe poarta cea mare se ivi unchiul prinţului, viitorul mare duce de Somerset. Era înveşmîntat într-un contăş strîns pe trup, de brocat negru, şi-o mantie din atlaz purpuriu, brodat cu flori de aur, întreţesute cu fire de argint. Se întoarse, făcu un gest larg, cu pălăria împănoşată, o plecăciune adîncă şi începu să meargă de-a-ndaratelea, ploconindu-se la fiecare pas. Trîmbiţele dădură acum glas prelung şi se auzi un herald vestind :

— Faceţi loc pentru prea înaltul şi puternicul lord Eduard, prinţ de Wales !

Sus de tot, pe creasta zidurilor palatului, ţîşni, cu bubuit de tunet, o undă lungă de limbi roşii de flăcări ; mulţimea îngrămădită pe fluviu izbucni în urale asurzitoare de bun venit, şi Tom Canty, eroul şi pricina întregii zarve, păşi în văzul tuturor şi-şi înclină uşor capul princiar.

Era înveşmîntat minunat într-un contăş din atlaz alb, cu pieptar de atlaz purpuriu înstelat cu diamante şi tivit cu hermină. Peste acesta purta o mantie de brocat alb, întipărită cu blazonul celor trei pene, căptuşită cu atlaz albastru, încrustată cu mărgăritare şi pietre scumpe şi prinsă cu o agrafă de briliante. La gît îi atîrna Ordinul Jartierei [1] şi felurite decoraţii princiare, şi — cum cădea asupra lui o rază de lumină — nestematele răspundeau cu scăpărări orbitoare. O, Tom Canty, născut într-un bordei bicisnic, crescut prin şanţurile Londrei, deprins numai cu zdrenţele şi murdăria şi sărăcia, ce privelişte măreaţă pentru tine !

---

[1] Ordin cavaleresc instituit în 1348 de către Eduard al III-lea, care are drept conducător pe rege şi numai 26 de membri. (N. T.)

Capitolul 10
CHINURILE PRINȚULUI

L-AM LĂSAT PE JOHN CANTY tîrîndu-l după el în Curtea Gunoaielor pe adevăratul prinț, urmat de o gloată veselă și zgomotoasă. Un singur om din gloata aceea luase partea prizonierului, fără să i se dea ascultare — abia dacă fusese auzit, atît de mare era zarva iscată. Prințul se tot zbătea să scape din strînsoare, tuna și fulgera împotriva maltratării ce suferea, pînă ce John Canty își pierdu și bruma de răbdare pe care-o mai avea și, cuprins de o furie bruscă, ridică ciomagul său de stejar deasupra capului prințului. Unicul apărător al băiatului se repezi să oprească brațul bețivanului, care se lovi singur peste încheietura mîinii. Canty urlă :

— Aha, mi te împotrivești ?... Atunci primește-ți răsplata.

Ciomagul său îl păli în creștet pe apărătorul prințului. Se auzi un geamăt, un trup firav căzu grămadă la pămînt printre picioarele mulțimii și în clipa următoare rămase să zacă acolo, singur, în beznă. Mulțimea se înghiontea mai departe să caște gura, fără ca petrecerea să-i fie cu nimic tulburată de acest episod.

În cele din urmă prințul se trezi în văgăuna lui John Canty, care închise ușa, să nu năvălească înăuntru însoțitorii. La lumina tulbure a unei lumînări de seu, înfiptă în gîtul unei sticle, deslușI cam cum arăta în linii mari vizuina aceea scîrboasă, precum și chiriașii ei. Două fetișcane soioase și-o femeie între două vîrste se traseră spre perete într-un ungher, cu mișcările unor animale obișnuite să fie maltratate, așteptîndu-se și temîndu-se să nu fie bătute chiar în clipa aceea. Din alt colț se furișă o cotoroanță cu fața numai zbîrcituri, cu lațe cărunte și ochi plini de răutate. John Canty îi spuse :

— Un bob zăbavă. Vei vedea comedie de soi aci. Nu vătăma întru nimic privelișteа, pînă n-oi face haz de ea, apoi las' să-ți cază mîna cît de grea poftești. Vino acilea, flăcăule. Acu' zi iar născoceala aia smintită, de n-ai uitat-o cumva. Care ți-i numele ? Cine ești tu ?

Micului prinț insultat îi năvăli iarăși sîngele în obraji. Îl privi drept în față pe omul acela și zise cu indignare :

— E o necuviință din partea unui tîlhar ca tine să-mi poruncească mie să vorbesc. Îți spun acuma, cum ți-am spus și adineauri — sînt Eduard, prinț de Wales, și nimeni alt.

Cotoroanța fu atît de buimăcită de răspunsul acesta, încît rămase pironită locului și mai-mai să i se taie răsuflarea. Se holbă la prinț cu o uimire prostească, care-l înveseli într-atît pe nelegiuitul ei fecior, încît se prăpădi de rîs. Dar asupra mamei și surorilor lui Tom Canty, răspunsul prințului avu altă înriurire. Spaima lor de bătaie făcu loc pe dată unei groaze de alt soi. Se repeziră din colțul lor spre băiat, cu durere și deznădejde zugrăvite pe chipuri, strigînd :

— Vai, sărmanul Tom, sărmanul băiat !

Mama căzu în genunchi înaintea prințului, îi puse mîinile pe umeri și-l privi în obraz rugătoare, printre lacrimile ce-o podideau. Apoi spuse :

— Vai, sărmanul meu băiat ! Cărțile acelea citite fără socoteală iată că ți-au venit de hac pînă la urmă și ți-au luat mințile. O, de ce nu le-ai mai lăsat deoparte cînd ți-am spus de atîtea ori să iei sama și să te ferești ? Ai zdrobit inima mamei tale.

Prințul o privi în față și-i spuse cu blîndețe :

— Feciorul tău este sănătos și nu și-a pierdut mințile, bună doamnă. Mîngîie-ți inima : du-mă la palat, unde e dînsul, și pe dată, regele, tatăl meu, ți-l va da înapoi.

— Regele, tatăl tău ! O, copilul meu ! Ia-ți îndărăt vorbele acestea ce ție-ți pot cășuna moartea, iar tuturor din jurul tău pierzanie. Alungă acest vis de spaimă. Cheamă-ți îndărăt biata tinere de minte rătăcită. Uită-te bine la mine. Nu sînt eu oare maică-ta, care ți-a dat născare și te iubește ?

Prințul clătină din cap și zise, cu părere de rău :

— Dumnezeu îmi stă martor cît de anevoie mi-e a-ți îngreuna inima ; dar crede-mă, pînă în această clipă nu te-am văzut niciodată la față.

Femeia căzu înapoi pe scînduri și, acoperindu-și ochii cu mîinile, se porni pe-un plîns întretăiat de suspine și bocete sfîșietoare.

— Comedia merge mai departe ! țipă Canty. Cum, Nan, Bet, fete fără cuviință, stați jos în fața prințului ? În genunchi, pleavă păcătoasă, și arătați-vă cinstirea datorată.

Apoi izbucni într-un hot de rîs spart. Fetele începură să-l roage cu sfială să-l ierte pe fratele lor, și Nan zise :

— Te rog, tată, lasă-l să se culce ; somnul și odihna îi vor tămădui sminteala.

— Te rog, tată — vorbi și Bet — e mai sleit decît de obicei. Mîine va fi iar în minților lui și va cerși cu hărnicie, nu se va mai întoarce acasă cu mîinile goale.

Aceste vorbe potoliră cheful tatălui și-i amintiră de afaceri. Se întoarse mînios spre prinț și-i spuse :

— Mîine trebuie să plătim doi gologani stăpînului cocioabei ăsteia ; doi gologani, ia seama — atîta bănet e chiria pe-o jumătate de an — altmintrelea ne luăm tălpășița de-aici. Arată-mi ce-ai strîns astăzi, trîndăvind, în loc să cerșești.

Prințul zise :

— Nu-mi arunca ocară cu treburile-ți murdare. Îți spun din nou : sînt fiul regelui.

Palma lată a lui Canty se abătu cu zgomot pe umărul prințului, rostogolindu-l drept în brațele bunei mame Canty, care-l strînse la piept și-l ocroti de grindina de palme și pumni, primindu-o în locul lui. Speriate, fetele fugiră în ungherul lor ; însă bunica se apropie în grabă, dornică să-și ajute fiul. Prințul se desprinse din brațele doamnei Canty, exclamînd :

— Nu veți pătimi din pricina mea, doamnă. Lăsați-i pe porcii aceștia să-și împlinească fapta ticăloasă împotriva mea.

Vorbele acestea îi înfuriară în așa hal pe ticăloși, încît se așternură pe treabă fără să mai piardă vremea. Laolaltă, îl deznodară în bătaie pe băiat, și-apoi traseră cîte o chelfăneală fetelor și mamei, fiindcă-și arătaseră simpatia față de victima lor.

— Acum, la culcare cu toții, zise Canty. Petrecerea m-a obosit.

Stinse lumînarea și familia se duse la culcare. De îndată ce sforăiturile șefului familiei și ale mamei sale arătară că au adormit, fetele se strecurară pînă la locul unde zăcea prințul și cu duioșie îl învelira cu paie și zdrențe, ca să-l apere de frig. Mama lor se strecură și ea pînă la el, îl mîngîie pe plete și

plînse, aplecată peste trupul lui, şoptindu-i la ureche frînturi de cuvinte de mîngîiere şi milă. Îi pusese deoparte şi un colţuc de pîine, însă suferinţele îndurate îi tăiaseră băiatului orice poftă de mîncare — cel puţin, pentru cojile acelea negre şi fără nici un gust. Fu mişcat de curajul cu care-i luase ea apărarea şi care-o costase scump, şi de compătimirea sa, şi-i mulţumi în cuvinte foarte nobile şi princiare, rugînd-o să se ducă să doarmă şi să încerce a-şi uita necazurile. Mai adăugă că regele, tatăl său, n-avea să lase nerăsplătite bunătatea şi devotamentul ei credincios. Această întoarcere a „nebuniei" băiatului zdrobi iar inima mamei. Ea îl strînse îndelung la piept, şi-apoi, scăldată în lacrimi, se duse îndărăt la culcuşul ei ticălos.

Cum sta aşa chibzuind şi jeluind, începu să i se năzare că băiatul acesta parcă avea ceva, ceva nedesluşit — care-i lipsea lui Tom Canty, smintit sau teafăr. Nu putea spune în cuvinte lămurite, nu putea descrie ce anume era, şi totuşi pătrunzătorul ei instinct de mamă părea că descoperă şi prinde deosebirea. Dacă băiatul într-adevăr nu era fiul ei pînă la urmă ? Ei, închipuire nesăbuită ! Aproape că zîmbi la gîndul acesta, în ciuda necazurilor şi-a suferinţelor sale. Cu toate astea văzu că era un gînd care nu voia să piară, ci o urmărea stăruitor. Nu-i dădea pace, o hărţuia, rămînea agăţat de mintea ei şi nu voia cu nici un chip să se lase alungat sau trecut cu vederea. În cele din urmă îşi dădu seama că n-o să aibă linişte pînă nu va găsi vreun mijloc de-a se încredinţa în chip limpede şi de netăgăduit, dacă băiatul acela era fiul ei sau nu, izgonindu-şi astfel îndoielile dureroase şi chinuitoare. Da, hotărît că doar aşa putea ieşi din încurcătură ; de aceea îşi puse mintea la lucru pe dată, ca să născocească ceva pentru a-l pune la încercare. Dar era mai uşor de zis, decît de făcut. Cîntări pe rînd în minte o seamă de încercări, una mai ispititoare decît alta, însă fu nevoită să le părăsească pe toate ; nici una din ele nu era pe deplin sigură, cu desăvîrşire de netăgăduit, iar o dovadă nedesăvîrşită nu o putea mulţumi. Era limpede că-şi sfărîma capul degeaba, părea vădit că trebuie să se lase păgubaşă. În vreme ce-i trecu prin minte gîndul acesta întristător, prinse cu urechea răsuflarea regulată a băiatului şi ştiu că a adormit. Şi cum asculta aşa, răsuflarea aceea egală fu întretăiată de un

strigăt ușor, înăbușit, cum scoate un om care visează urît. Faptul acesta întîmplător îi sugeră pe dată un plan care făcea cît toate celelalte laolaltă. Numaidecît începu să se străduie — cu înfrigurare, dar fără zgomot — s-aprindă iar lumînarea, murmurînd către sine însăși : „De l-aș fi văzut cînd a tresărit din somn, aș fi știut bine ! Din ziua cînd, de-o șchioapă fiind, pulberea aprinsă i-a pîrlit obrazul, niciodată nu s-a trezit fără veste din somn sau din visare, fără să-și fi pus mîna pavăză la ochi, precum a făcut în ziua aceea, și nu cum ar face alții, cu palma înăuntru, ci întotdeauna cu palma întoarsă în afară. L-am văzut de-o sută de ori făcînd astfel și niciodată altminteri. Da, acum voi afla adevărul !"

Între timp se tîrîse lîngă băiatul adormit, ținînd lumînarea umbrită cu mîna. Se plecă cu grijă și băgare de seamă asupra lui, abia răsuflînd și stăpînindu-și tulburarea. Deodată scăpără lumina în obrazul lui și izbi cu degetele în dușumea, chiar lîngă urechea prințului. Băiatul deschise ochii mari și aruncă o privire buimacă în jur — însă nu făcu nici un fel de gest cu mîinile.

Sărmana femeie fu atît de surprinsă, încît se simți aproape doborîtă de deznădejde și durere. Totuși izbuti să-și ascundă emoția și să-l dezmierde pe băiat pînă ce adormi iar, apoi se tîrî deoparte și cugetă, plină de tristețe, la jalnicul rezultat al experienței sale. Se sili să creadă că nebunia lui Tom al ei izgonise gestul său obișnuit, dar nu era în stare să se convingă de asta. „Nu — își zicea ea — mîinile lui n-au căzut în sminteală, n-au putut să se dezvețe de un obicei atît de vechi într-un răgaz atît de scurt. Ah, grea zi mi-a fost dat să ajung!"

Totuși nădejdea era acum la fel de îndărătnică, pe cît fusese mai-nainte îndoiala. Nu-i venea să primească verdictul experienței făcute ; trebuia să încerce încă o dată — de bună seamă că dăduse greș întîmplător. Așa că-l mai trezi pe băiat din somn a doua și a treia dată, la răstimpuri, cu același rezultat ; apoi se tîrî pînă la culcușul ei și adormi cu inima încleștată, murmurînd : „Dar nu-l pot lăsa în voia soartei ! O, nu, nu pot, nu pot, trebuie să fie băiatul meu !"

Sîcîielile pricinuite de sărmana mamă luînd sfîrșit și suferințele îndurate pierzîndu-și treptat puterea de a-i tulbura

odihna, în cele din urmă o oboseală fără margini pecetlui ochii prinţului, care căzu într-un somn adînc şi întremător. Ceasurile se scurseră unul după altul, şi el tot mai dormea buştean. Aşa trecură patru-cinci ceasuri. Apoi negura somnului începu a se risipi. Nu trecu mult şi, pe jumătate treaz, murmură :

— Sir William ! Iar după o clipă : Hei, sir William ! Vino aci, de-ascultă la visul cel mai năstruşnic... Sir William, mă auzi ? Omule, se făcea că eram preschimbat într-un cerşetor şi... Hei, străjeri ! Sir William ! Cum, nici un slujitor nu se află la datorie ? Vai şi amar va fi !...

— Ce te doare ? îl întrebă cineva în şoaptă. Pe cine chemi ?

— Pe sir William Herbert. Tu cine eşti ?

— Eu ? Păi cin' să fiu, de nu sor-ta, Nan ? Vai, Tom, am uitat ! Eşti încă smintit — bietul băiat, eşti încă smintit ; mai bine nu m-aş mai fi trezit, să aflu aceasta încă o dată ! Dar, te rog, înfrînează-ţi limba, altmintrelea vom fi bătuţi cu toţii de moarte !

Speriat, prinţul se ridică într-o rînă, însă vînătăile dureroase ce-i amorţiseră în timpul somnului îl făcură să-şi amintească totul, trezindu-l de-a binelea, şi căzu înapoi, pe paiele dezgustătoare, cu un geamăt şi cu exclamaţia :

— Vai mie ! Aşadar, nu era vis !

Într-o clipită toată mizeria şi suferinţa apăsătoare, pe care somnul le alungase, îl copleşiră iarăşi. Îşi dădu seama că nu mai era prinţul alintat într-un palat, slăvit de întregul popor care sta cu ochii numai la el — ci un cerşetor, o lepădătură, îmbrăcat în zdrenţe, prizonier într-o vizuină bună doar pentru vite, avînd de-a face numai cu cerşetori şi hoţi.

Pe cînd era cufundat astfel în durerea sa, începură să se audă zgomote şi strigăte ce păreau că vin din apropiere. În clipa următoare se auziră ciocănituri puternice în uşă ; John Canty îşi curmă sforăitul şi zise :

— Cine ciocăne ? Ce voieşti ?

Un glas răspunse de-afară :

— Ştii tu pe cine ai doborît cu ciomagul tău ?

— Nu. N-am habar şi nici că-mi pasă.

— Îţi vei schimba vorbele tare curînd. Iar de vrei să scapi de ştreang, numai fuga te poate ajuta. În clipa asta omul îşi dă duhul. Este preotul, părintele Andrew !

— Doamne păzeşte ! exclamă Canty. Îi trezi pe toţi ai săi şi le porunci cu glas răguşit : Sus cu toţii şi căpătaţi aripi la picioare — ori rămîneţi unde vă aflaţi şi pieriţi.

În mai puţin de cinci minute, familia Canty se afla în stradă şi fugea ca să-şi scape pielea. John Canty îl ţinea pe prinţ de încheietura mîinii şi-l zorea pe ulicioara întunecoasă, povăţuindu-l în şoaptă :

— Ţine-ţi limba, nebun de legat, şi nu ne da în vileag numele. Îmi voi alege un nume nou, degrabă, ca să-mi piardă urma hăituitorii. Ţine-ţi limba, atîta îţi spun !

Mîrîi apoi către ceilalţi membri ai familiei :

— De ne trezim despărţiţi, fiecare să se îndrepte către Podul Londrei. Cel ce va ajunge în dreptul prăvăliei ultimului postăvar de pe pod, să zăbovească acolo pînă sosesc şi ceilalţi, apoi vom fugi împreună către Southwark.

În clipa aceea, ceata ieşi deodată din beznă la lumină ; însă nu numai în plină lumină, ci şi în mijlocul unei mulţimi de oameni care cîntau, dănţuiau şi chiuiau, îngrămădiţi pe malul fluviului. Cît vedeai cu ochii, în susul şi-n josul Tamisei se întindea un şirag de focuri sărbătoreşti ; Podul Londrei era luminat ca de zile mari, Podul Southwark la fel. Întregul fluviu strălucea de scînteierea şi văpăile a fel şi chip de lumini colorate, iar exploziile necontenite ale artificiilor împînzeau bolta cu un păienjeniş de splendori ce-ţi luau ochii şi cerneau o ploaie de scîntei orbitoare, care mai că prefăcea noaptea în zi. Pretutindeni se zăreau cete de oameni ce se veseleau, toată Londra părea că petrece în lege.

John Canty aruncă un blestem fioros şi porunci retragerea generală ; însă era prea tîrziu. Şi el, şi liota fură înghiţiţi de şuvoiul de oameni care se revărsau în toate părţile şi într-o clipă fură despărţiţi, fără nădejdea de a se mai regăsi. Pe prinţ nu-l socotim ca membru al acestei familii ; Canty încă-l mai ţinea zdravăn de mînă. Totuşi inima prinţului începu să bată puternic, căci acum îi încolţeau în minte nădejdi de scăpare. Un

barcagiu vînjos, cherchelit bine cu rachiu, se trezi ghiontit cu grosolănie de Canty, care se îndesa şi se zbătea să-şi facă loc prin mulţime. Bracagiul îşi puse mîna grea pe umărul lui Canty şi zise :

— Ehei, încotro aşa zorit, prietene ? Sufletul ţi-i ros cu totul de dorul treburilor necurate, cînd toţi oamenii cinstiţi şi care păstrează credinţă tronului se veselesc ca-n zi de sărbătoare ?

— Treburile mele sînt doar ale mele, nu te privesc — răspunse Canty cu asprime — ia mîna de pe mine şi lasă-mă să-mi văd de drum !

— Dac-aşa ţi-i cheful, nu treci nici în ruptul capului pîn' ce nu vei închina în sănătatea prinţului de Wales — îţi spui eu ! zise barcagiul, punîndu-i-se hotărît de-a curmezişul drumului.

— Dă-mi cana atunci, hai, zoreşte-te, zoreşte-te.

Alţi petrecăreţi se strînseseră între timp în jur, atraşi de gîlceavă şi strigară :

— O cană, o cană, să închinăm pentru prietenie ! Daţi-i arţăgosului să bea cupa prieteniei ; ori o dă pe gît, ori îl zvîrlim în apă, să slujească de hrană peştilor !

Aşa că fu adusă o uriaşă cană a prieteniei. Barcagiul, apucînd-o de o toartă şi cu mîna cealaltă ţinînd capătul unui închipuit şervet, o înfăţişă — după cuvenita şi străvechea datină — lui Canty, care fu nevoit să apuce cu o mînă cealaltă toartă, iar cu alta să-i ridice capacul, tot după străvechea datină. Fireşte că în felul acesta mîna prinţului rămase o clipă liberă. El nu-şi pierdu vremea, ci se afundă prin pădurea de picioare care-l înconjura şi, ţuşt, pe-aci ţi-e drumul. În clipa următoare ar fi fost la fel de greu de găsit în marea aceea de oameni tălăzuită, ca şi o băncuţă de şase pence în Atlantic.

Prinţul îşi dădu seama foarte curînd de acest fapt şi chibzui de-ndată la treburile sale, fără a se mai gîndi la John Canty. Îşi mai dădu seama iute şi de alt lucru. Anume, că cetatea sărbătorea pe un fals prinţ de Wales, în locul său. Trase lesne concluzia că micul cerşetor Tom Canty se folosise cu bună ştiinţă de acel nemaipomenit prilej şi devenise un uzurpator.

De aceea nu-i rămînea decît o cale de urmat : să-şi croiască drum spre Guildhall [1], să dezvăluie cine e şi să-l dea de gol pe şarlatan. Se hotărî de asemenea să-i mai îngăduie lui Tom răgazul cuvenit ca să-şi pregătească sufletul pentru lumea cealaltă, iar apoi să fie spînzurat, tras pe roată şi tăiat în bucăţi, potrivit legii şi obiceiului vremii, pentru cazurile de înaltă trădare.

Capitolul 11
LA GUILDHALL

CORABIA REGALĂ, însoţită de flotila sa somptuoasă, o porni cu măreţie în josul Tamisei, prin mijlocul nesfîrşitului şir de bărci luminate. Văzduhul vuia de cîntec, malurile fluviului erau împodobite cu horbote de focuri de artificii ; în zare, cetatea părea învăluită în dulcea strălucire de lumină a nenumăratelor focuri sărbătoreşti nevăzute. Deasupra-i se înălţau pe bolta cerului sumedenie de spirale mlădii, încrustate cu stele scînteietoare, care — privite de departe — păreau lăncii bătute în pietre scumpe, trufaş înălţate. Flotila era întîmpinată de pe maluri cu neîncetate urale furtunoase, ţîşnite din gîtlejuri răguşite, şi de necontenitul tunet şi fulger al sutelor de tunuri.

Pentru Tom Canty, pe jumătate îngropat în perne de mătase, zgomotele şi priveliştea aceea alcătuiau o minune sublimă şi uimitoare. Pentru micile prietene, ce şedeau lîngă el, prinţesa Elisabeth şi lady Jane Gray, toate acestea nu însemnau nimic deosebit.

Ajunsă la Dowgate, flotila fu remorcată în susul apei limpezi a pîrîului Walbrook (al cărui canal e ascuns vederii de mai bine de două veacuri, de clădirile ridicate între timp), pînă la Bucklesbery, trecînd pe lîngă case şi pe sub poduri luminate strălucitor şi înţesate de lumea care petrecea. În cele din urmă

[1] Guildhall, vechi palat municipal al Londrei, zidit între anii 1411—1431 şi de mai multe ori restaurat. (N. A.)

poposi într-un bazin, unde-i acum Barge Yard, în centrul străvechii cetăţi a Londrei. Tom coborî din corabie şi, împreună cu falnica sa suită, străbătu Cheapside şi merse pe jos o scurtă bucată de drum trecînd prin Old Jewry[1] şi Basinghall, pînă la Guildhall.

Tom şi micile prinţese fură primiţi cu cinstirea cuvenită de către Lordul Primar şi de către cetăţenii de vază ai cetăţii — purtînd robe purpurii de gală, cu lanţuri de aur la gît — care-i conduseră spre un bogat baldachin de onoare, aflat la capătul sălii celei mari, înainte-le mergînd crainici, purtătorul buzduganului şi cel al spadei cetăţii. Lorzii şi doamnele care urmau să-i slujească pe Tom şi pe micile sale prietene îşi luară locul în spatele jilţurilor lor.

Mai jos, la altă masă, se aşezară mărimile curţii şi alţi oaspeţi de neam mare, laolaltă cu demnitarii cetăţii ; nobilii mai mărunţi se aşezară la mesele risipite pe tot întinsul sălii. De pe piedestalele lor semeţe, uriaşii Gog şi Magog, străvechii străjeri ai cetăţii, priveau spectacolul ce se desfăşura la picioarele lor cu ochi ce se deprinseseră a-l contempla generaţii de-a rîndul. Răsună o cîntare de corn şi o vestire, şi un chelar pîntecos se ivi într-o înaltă firidă săpată în zidul din stînga, urmat de ajutoarele sale purtînd pe o tavă — cu gravitate solemnă — un sfert de bou fript, din care se-nălţau aburi, numai bun de mîncat.

După rugăciunea de mulţumire, Tom — fiind învăţat ce-are de făcut — se ridică în picioare — întreaga adunare ridicîndu-se odată cu el —şi bău pentru prietenie cu prinţesa Elisabeth, din masiva cupă de aur a prieteniei ; dînsa trecu lady-ei Jane cupa, care apoi făcu înconjurul întregii adunări. Astfel începu ospăţul.

Pe la miezul nopţii petrecerea era în toi. Cei de faţă văzură apoi unul din acele spectacole pitoreşti, atît de admirate în vremurile de demult. Se mai găseşte încă şi azi descrierea lui, în graiul sfătos şi bătrînesc al unui cronicar care a fost de faţă :

„Fiindu loc făcut, pe dată intrară un baron şi un conte gătiţi după felul turcesc, în lungi caftane de bogat brocart, brodate cu aur ; pe cap purtînd turbane de catifea roşie, cu suluri mari de aur giur împregiur. Încinşi erau cu două săbii, ce ei le zic

[1] Vechiul Ghetto al Londrei. (N. T.)

iatagane, spînzurate de brîie mari de aur. Apoi mai veneau alt baron şi alt conte, înveşmîntaţi în haine lungi de atlaz galben, brăzdate cruciş şi curmeziş cu alb, şi în fiecare vargă albă se afla o dungă de atlaz purpurie, după portul moscoviţilor, iar pe cap purtau căciuli fumurii, în mînurile lor ţinînd cîte o secure, iar botforii aveau vîrfuri răsucite în sus, lungi de un picior [1]. Şi după ei venea un cavaler, apoi lordul mare amiral şi după dînsul cinci nobili în straie de catifea roşie, răscroite adînc în faţă, precît şi în spate, prinse pe piept cu lănţuguri de argint şi, peste acestea, mantii scurte de atlaz sîngerii, iară pe capete pălărie ca ale dănţuitorilor, cu pene de fazan înfipte într-însele. Aceştia toţi erau înveşmîntaţi după portul Prusiei. Făclierii, cam la o sută cu toţii, erau înveşmîntaţi în atlaz purpuriu şi verde ca şi iarba cîmpului, cu chipurile negre precum arapii. După aceea sosiră paiaţele. Apoi, saltimbancii mascaţi dănţuiră, iară lorzii şi doamnele se porniră să joace înfocat aşijderi, de mai mare desfătare pentru ochi nici că se afla".

Şi pe cînd Tom, de pe scaunul său înalt, privea la jocul acela înfocat, pierdut în admiraţia vîrtejului orbitor al nobililor jalnic împodobiţi — la porţile Guildhall-ului, zdrenţuitul, dar adevăratul prinţ de Wales, îşi proclama sus şi tare drepturile, denunţîndu-l pe şarlatan şi strigînd să fie lăsat să intre ! Mulţimea petrecea straşnic pe seama acestui episod şi oamenii se înghesuiau, întindeau gîturile ca să-l vadă pe micul zurbagiu. Nu trecu mult şi se-apucară să-l împungă cu vorba şi să-şi rîdă de el, anume ca să-i stîrnească furia, spre mai mare haz. Lacrimi de ciudă îi ţîşniră din ochi ; totuşi se ţinea dîrz şi-i sfida cu îndrăzneală regească. Insultele se ţineau lanţ, batjocurile îl răneau întruna, şi prinţul exclamă :

— Vă mai spun încă o dată, haită de potăi fără cuviinţă, sînt prinţul de Wales ! Şi cît sînt de părăsit de toţi şi lipsit de prieteni, fără nimeni care să-mi aducă un cuvînt de mîngîiere ori reazim în nevoie, tot îmi voi apăra dreptul şi nu mă voi lăsa alungat de-aici !

— De-i fi prinţ ori ba, totuna-i, dar dau mărturie că eşti flăcău viteaz şi să ştii că ai şi prieteni ! Iată că îţi stau alăturea drept dovadă, şi — ia aminte la spusele mele — n-ai putea avea

[1] Picior — veche măsură engleză — 32 centimetri. (N. T.)

prieten mai bun decît Miles Hendon, şi încă fără să-ţi osteneşti picioarele alergînd după el. Odihneşte-ţi gura, copile ; vorbesc graiul acestor josnici trepăduşi, întocmai ca unul de seama lor.

Cel care vorbea aşa era un fel de Don Cesar de Bazan [1], după îmbrăcăminte, înfăţişare şi port. Era înalt, bine legat, musculos. Atît haina, cît şi pantalonii săi largi erau croiţi dintr-o ţesătură bogată, dar decolorată de vreme şi roasă, iar aurul fireturilor se înnegrise jalnic ; pieptarul de dantelă era mototolit şi cam rupt ; pana pălăriei aplecată într-o parte era îndoită şi spînzura ca vai de lume. La şold purta o spadă lungă, într-o teacă de oţel ruginită ; mersul său trufaş îţi arăta numaidecît că dusese viaţă de oştean şi că-i place grozav harţa. Vorbele acestui nemaivăzut personaj fură primite cu o explozie de glume şi rîsete. Care mai de care striga : „Iacătă, alt prinţ în straie schimbate !" „Ţine-ţi gura, prietene, vezi-l cît îi de fioros !" „Că bine zici, aşa arată — ian priviţi ce mai căutătură are !" „Luaţi pe sus băiatul ! La adăpătoare cu căţelandrul !"

Sub imboldul acestei idei fericite, o mînă îl şi înşfăcase pe prinţ, dar cu iuţeala fulgerului străinul trase din teacă spada cea lungă şi, lovindu-l zdravăn cu latul ei, îl buşi la pămînt pe îndrăzneţ. În clipa următoare se înălţă o larmă de glasuri : „Ucideţi cîinele ! Ucideţi-l ! Ucideţi-l !" şi mulţimea îl încolţi pe oştean, care se rezemă de un zid şi începu să-şi rotească spada în jur ca un smintit. Victimele sale cădeau la pămînt cu duiumul, în dreapta şi-n stînga, totuşi şuvoiul de oameni se revărsa peste trupurile ce zăceau pe jos şi se tălăzuia iarăşi împotriva viteazului apărător al prinţului, cu furie neostoită. Clipele îi păreau numărate, şi pieirea neîndoielnică, cînd deodată sună un glas de trîmbiţe şi o voce strigă :

— Faceţi loc pentru crainicul regelui ! şi un pîlc de călăreţi sosi în galop, împrăştiind pe năvălitori, care o rupseră la fugă cît îi ţineau picioarele ca să nu fie zdrobiţi. Cutezătorul străin îl luă în braţe pe prinţ şi curînd se aflau departe de primejdie.

Să ne întoarcem, însă, la Guildhall. Fără veste, plutind deasupra larmei vesele şi-a vuietului petrecerii, zbucni o chemare limpede, de corn. Pe dată se aşternu liniştea — o linişte adîncă,

[1] Personaj din drama marelui scriitor francez Victor Hugo — Ruy Blas. (N. T.)

apoi o singură voce se înălță, aceea a crainicului sosit de la palat, care începu să dea citire unei proclamații, în vreme ce mulțimea asculta în picioare.

Cuvintele de încheiere, rostite cu solemnitate, fură :

— Regele a murit !

Toți cei din măreața adunare își plecară capetele în piept, ca la un semn. Rămaseră așa cîteva clipe, cufundați în tăcere deplină, apoi toți căzură în genunchi, își întinseră brațele spre Tom și izbucni un strigăt puternic, care părea că vrea să cutremure din temelii clădirea :

— Trăiască regele !

Sărmanul Tom privea cu ochii rătăciți acest uluitor spectacol, și în cele din urmă privirea i se opri o clipă, visătoare, asupra prințeselor îngenuncheate lîngă el și-apoi asupra contelui Hertford. O hotărîre neașteptată se citi pe fața lui și, aplecîndu-se, îi șopti la ureche lordului Hertford :

— Răspunde-mi drept, pe credința și cinstea domniei tale ! De voi rosti aci o poruncă, din cele care nimănui, afară doar regelui îi sînt date a rosti, va fi oare asemenea poruncă ascultată și nu se va ridica nimenea spre a-i sta împotrivă ?

— Nimenea, Luminăția Ta, în țara aceasta întreagă. În ființa voastră s-a întrupat Majestatea Engliterei. Sînteți regele — cuvîntul vostru e lege !

Atunci Tom spuse, cu glas tare și hotărît și cu o mare însuflețire :

— Din ziua de astăzi, legea crăiască va fi îndurătoare, și nicicînd nu va mai fi sîngeroasă ! Ridică-te și grăbește ! Alergați la Turn și dați de știre : regele hotărăște ca ducele de Norfolk să nu piară [1] !

---

[1] ***Cum a scăpat ca prin urechile acului ducele de Norfolk.*** (Hume, „Istoria Angliei", vol. III, p. 307.) :

„Dacă Henric al VIII-lea ar mai fi trăit cîteva ceasuri, porunca sa cu privire la executarea ducelui de Norfolk ar fi fost îndeplinită.

Dar aducîndu-se la Turnul Londrei știrea că regele își dăduse sufletul în acea noapte, comandantul închisorii mai zăbovi cu executarea actului de condamnare, iar Sfatul chibzui că nu era cuminte să se înceapă o nouă domnie cu uciderea celui mai înalt gentilom al regatului, condamnat printr-o sentință atît de nedreaptă și despotică." (N. A.)

Vorbele sale fură prinse din zbor şi, purtate din gură-n gură, făcură înconjurul sălii, iar pe cînd Hertford se îndepărta grabnic, izbucni un nou strigăt asurzitor :

— Domnia sîngelui este curmată ! Trăiască Eduard, regele Engliterei !

Capitolul 12
PRINŢUL ŞI ELIBERATORUL SĂU

DE-NDATĂ CE MILES HENDON şi micul prinţ scăpară de gloată, coborîră în goană pe nişte uliţe şi ulicioare dosnice, către fluviu. Drumul era liber, pînă ce se apropiară de Podul Londrei, apoi străbătură iarăşi mulţimea, Hendon ţinîndu-l strîns de încheietura mîinii pe prinţ, adică — mai bine-zis — pe rege. Noutatea cea grozavă se şi răspîndise, şi băiatul o desluşi din miile de strigăte ce se înălţau pretutindeni : „Regele a murit !“ Aflînd vestea aceasta, bietul copil părăsit simţi un fior de gheaţă în inimă şi un tremur îi scutură tot trupul. Îşi dădea seama cît de mare era pierderea ce-o suferise şi era covîrşit de-o durere amară, fiindcă tiranul mohorît, care fusese groaza tuturora, cu el se arătase totdeauna blînd. Îl podidiră lacrimile, ochii i se înceţoşară. O clipă se simţi făptura cea mai însingurată, cea mai dezmoştenită şi mai uitată de dumnezeu. Apoi, cînd alt strigăt cutremură adîncul nopţii cu tunetul său, ce-şi purta pînă departe ecourile : „Trăiască regele Eduard al şaselea“ — i se aprinseră ochii şi se înfioră de mîndrie din cap pînă în picioare. „Ah ! — gîndi el — ce lucru măreţ şi fără de seamăn — sînt regele !“

Prietenii noştri îşi croiau încet drum prin puzderia de oameni îngrămădiţi pe Podul Londrei. Construcţia aceasta, care a stat în picioare vreme de şase sute de ani şi a fost tot timpul o cale de trecere, zgomotoasă şi plină de forfotă, înfăţişa o privelişte curioasă, căci un şir de prăvălii şi magazii vîrîte una-ntr-alta, avînd la etaj locuinţele familiilor, se întindeau de amîndouă părţile Podului, de la un mal al fluviului la celălalt. Podul era

un fel de „oraș în oraș". Avea hanul său, berăriile sale, brutăriile, dughenele de mărunțișuri, prăvăliile sale de alimente, manufacturile sale, pînă și biserica sa proprie.

Se uita la cei doi vecini ai săi, pe care îi lega unul de altul — Londra și Southwark — ca și cum ar fi arătat de ajuns de onorabil pentru niște mahalale, dar fără să aibă vreo însemnătate deosebită în alte privințe. Ca să spunem așa, Podul Londrei constituia o breaslă închisă ; alcătuia un tîrgușor mărunt, cu o singură uliță, lungă cam de o cincime de milă. Populația sa nu era mai mare decît aceea a unui sat și fiecare locuitor își cunoștea îndeaproape toți concetățenii — și-i cunoscuse mai-nainte pe tații și pe mamele lor — ba pe deasupra, le mai știa pe dinafară și toate daravelele familiale. Nici vorbă, tîrgușorul își avea și aristocrația sa — trufașele lui familii de vechi măcelari și brutari și mai știu eu ce, care se statorniciseră în același loc de peste cinci sau șase veacuri, care cunoșteau pe de rost măreața istorie a podului, de la un capăt la celălalt, cu toate legendele sale ciudate, care vorbeau totdeauna în jargonul podului și gîndeau după tipicul podului și care turnau numai minciuni lungi, simple, cum se obișnuia pe pod. Erau leit speța de oameni sortiți să fie înguști la minte, neștiutori și plini de ei. Copiii se nășteau pe pod, erau crescuți acolo, îmbătrîneau și în cele din urmă mureau fără să fi pus vreodată piciorul în vreun alt colț de lume — decît numai și numai pe Podul Londrei. Nimic mai firesc pentru asemena soi de oameni decît să-și închipuie că falnicul și nesfîrșitul alai care se perinda zi și noapte pe ulița lor, cu vuietul său nedeslușit — în care se îmbinau nenumărate țipete și strigăte cu nechezările, și mugetele, și behăielile, și înăbușita sa forfotă și tropăială — era singurul lucru de seamă ce se afla pe lume, și că ei îl aveau oarecum în stăpînire. Așa și erau, într-un fel, căci din ferestrele lor puteai să îmbrățișezi cu vederea panorama podului — și ei le închiriau curioșilor în schimbul unui mic dar, de cîte ori întoarcerea din război a vreunui rege sau a vreunui erou dăruia podului o splendoare sărbătorească fiindcă nu se afla pe lume loc mai bun, de unde să vezi mai nestînjenit necurmata priveliște a coloanelor ce mărșăluiau.

Oamenilor născuți și crescuți pe pod li se părea că viața e nesuferit de plicticoasă și deșartă în oricare alt colț de lume.

Istoria povestește despre unul din aceşti băştinaşi care a părăsit podul la vîrsta de şaptezeci şi unu de ani şi s-a dus să-şi sfîrşească în tihnă zilele la ţară. Dar acolo nu era în stare decît să se zvîrcolească şi să se sucească de pe-o parte pe alta în pat, nu-şi putea găsi somnul — atît de apăsătoare, de dureroasă, de cumplită era pentru el liniştea aceea adîncă. În cele din urmă, cînd ajunse la capătul puterilor, fugi îndărăt la vechiul său cămin, cu chipul tras şi înfăţişarea rătăcită a unei stafii, şi se cufundă într-un somn paşnic şi în vise plăcute, legănat de muzica undelor ce băteau în maluri, de bubuitul, trosnetul şi tunetul de pe Podul Londrei.

În vremurile despre care scriem, podul oferea copiilor şi lecţii vii de istorie a Angliei — anume, capetele livide şi în descompunere ale unor oameni de frunte, înfipte în ţepuşe de fier, înşirate deasupra arcadelor sale. Dar ne abatem de la subiect.

Hendon locuia în micul han de pe pod. Cînd se apropie de uşă, împreună cu noul său prieten, un glas aspru zise :

— Aşa, uite că mi-ai picat în mînă, pînă la urmă ! Nu-mi mai scapi, pe legea mea, şi de-ţi va sluji cumva de învăţătură cînd te-oi face chisăliţă, poate al'dată n-o să ne mai sileşti să te aşteptăm — şi John Canty întinse mîna să-l apuce pe băiat.

Miles Hendon i se puse în cale şi zise :

— Prea te pripeşti, prietene. Cred că nu-ţi foloseşte să te arăţi aspru. Ce neam ţi-e flăcăul ăsta ?

— De-i treaba ta să te amesteci în socotelile altora, află că-i fiul meu.

— Minciună ! strigă cu aprindere micul rege.

— Eşti îndrăzneţ şi-ţi dau crezare, fie că ţi-e tigva întreagă ori dogită, băiete. Dar totuna mi-e de-ţi este tată sau ba, acest zurbagiu ; dacă tu vrei să rămîi cu mine, nu va mai pune mîna pe tine ca să te bată şi să te chinuie, după cum te ameninţă.

— Vreau — nu-l cunosc pe omul ăsta, îl disprețuiesc şi mai degrabă mor decît să merg cu dînsul !

— Atunci aşa rămîne, ce să mai lungim vorba ?

— O să vedem noi ! exclamă John Canty, trecînd de Hendon ca să ajungă la băiat. Îl voi sili eu să...

— De atingi doar un fir de păr din capul lui, tu, gunoi cu chip de om, te spintec ca pe-un gîscan ! zise Hendon, tăindu-i

drumul şi punînd mîna pe mînerul spadei. Canty se dădu înd-ărăt. Acuma, ia aminte — urmă Hendon — l-am luat pe băiatul acesta sub ocrotirea mea, cînd o gloată de netrebnici de soiul tău l-ar fi năucit sub loviturile lor, poate chiar l-ar fi ucis ; îţi închipui oare că-l voi părăsi acum în voia unei soarte şi mai rele ? Căci, fie că eşti au ba tatăl lui — şi, vorbind făţiş, socot că asta-i o minciună sfruntată — o moarte cinstită şi grabnică ar fi mai bună pentru un astfel de băiat, decît să încapă pe mîinile unui neom ca tine. Aşa că vezi-ţi de drum şi ia-ţi tălpăşiţa iute, fiindcă mie nu-mi place vorbă multă, nefiind prea răbdător din fire.

John Canty se îndepărtă, mormăind ameninţări şi blesteme şi pieri din ochii lor, înghiţit de mulţime. Hendon urcă cele trei şiruri de trepte ce duceau spre locuinţa sa, cu povara lui preţioasă, după ce ceru să i se trimită de mîncare în odaie. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu un pat prăpădit şi alte cîteva ciurucuri vechi, drept mobilier : două lumînări fără vlagă aruncau o lumină tulbure. Micul rege se tîrî pînă la pat şi se trînti pe el, aproape sfîrşit de foame şi de oboseală. Umblase o bună parte din zi şi din noapte — căci acum erau cam ceasurile două sau trei dimineaţa — fără să mănînce în tot timpul acesta. Murmură somnoros :

— Te rog vesteşte-mă cînd e întinsă masa, şi se cufundă pe dată într-un somn adînc.

În ochii lui Hendon licări un zîmbet şi ostaşul îşi spuse : „Pe legea mea, micul cerşetor îi ia omului locuinţa şi patul cu o uşurinţă atît de firească, de parcă ar fi stăpîn pe ele, fără nici un fel de „cu voia domniei tale", ori „de nu vă e cu supărare", sau alte vorbe de soiul ăsta. În aiurările sale bolnave şi-a zis prinţul de Wales, şi mai departe şi-a apărat vitejeşte rangul acesta. Sărman nefericit fără de prieteni, nici vorbă că mintea i s-a clătinat de cîte-a pătimit. Prea bine, eu îi voi fi prieten ; l-am scăpat şi inima îmi dă puternic imbold către el ; mi-a şi căzut cu tronc micul vagabond, cu limbă cutezătoare. Cu cîtă bărbăţie soldăţească a înfruntat pleava aceea şi cum le arunca în faţă mîndra lui sfidare ! Şi ce chip plin de farmec, drăgălaş şi blînd are acum cînd somnul i-a alungat necazurile şi suferinţele. O să-i dau învăţătură, o să-i vindec boala ; da, o să-i fiu

ca un frate mai mare, o să-i port de grijă și îl voi veghea statornic ; iar cei ce-l vor rușina ori îi vor cășuna vreun rău, pot să-și ia de pe acum giulgiu, căci să știu bine că voi fi ars pe rug pentru aceasta, tot îi voi ucide pînă la unul !"

Se aplecă deasupra băiatului adormit și-l privi îndelung, cu un interes pătruns de bunătate și compătimire, mîngîindu-i cu duioșie obrajii tineri, netezindu-i cîrlionții încîlciți, cu mîna lui mare, arsă de soare. Trupul băiatului fu străbătut de un fior ușor. Hendon murmură :

— Ia te uită, de ai suflet, cum îl pot lăsa să doarmă neînvelit și să-i fie trupul năpădit de junghiuri rele ? Acuma ce să fac! De l-aș da jos din pat, l-aș trezi și amarnic are nevoie de somn.

Căută prin odaie să mai dea de vreo cuvertură, dar, negăsind nici una, își scoase tunica și-l acoperi pe băiat cu ea, spunînd : „Eu sînt deprins să dorm sub cerul liber și cu puțin dichis, nici nu voi lua în seamă frigul" — apoi începu să se plimbe în lung și-n lat prin odaie, ca să-și pună sîngele în mișcare, vorbind de unul singur, ca și mai-nainte.

„Mintea sa vătămată îl îndeamnă a crede că-i prinț de Wales ; de mirare ar fi să se mai afle un prinț de Wales printre noi, acum că cel care era pînă ieri prințul nu mai e prinț, ci rege. Căci în mintea sa, sărmana, s-a pironit această închipuire și-o ține morțiș, fără să judece că s-ar cuveni să lepede numele de prinț și să-și zică rege... De s-ar mai afla încă în viață tatăl meu, după acești șapte ani cît n-am primit nici o veste de-acasă, în temnița străină unde-am zăcut, l-ar primi cu brațele deschise pe bietul băiat și i-ar da adăpost din toată inima, de dragul meu ; deopotrivă ar face și bunul meu frate mai mare, Arthur. Celălalt frate al meu, Hugh — hei, dar îi voi sfărîma scăfîrlia de cumva își va vîrî coada, ca o dihanie nărăvită în rele și cu suflet de vulpe ! Da, într-acolo vom purcede — și cît mai degrabă !

Un slujitor intră cu o farfurie din care ieșeau aburi, o puse pe-o măsuță de lemn, așeză scaunele și ieși, lăsîndu-i pe chiriașii aceia calici să se servească singuri. În urma lui ușa fu trîntită și zgomotul îl trezi pe băiat, care se ridică brusc în capul oaselor și aruncă o privire bucuroasă în jur ; apoi pe chipul său se

așternu iar mîhnirea și prințul murmură mai mult pentru el, cu un suspin adînc :

— Doar vis a fost, nefericitul de mine !

După aceea observă tunica, se uită la Hendon, înțelese sacrificiul ce fusese făcut pentru el și spuse cu blîndețe :

— Ești bun cu mine, da, ești nespus de bun. Ia-o și îmbracă-te ; nu voi mai avea nevoie de ea.

Apoi se ridică, se duse la ligheanul din colț și rămase acolo, așteptînd. Hendon spuse cu glas voios :

— Acum o să îmbucăm și o să dăm pe gît ceva care-o să ne meargă la inimă, totul este cît se poate de gustos și fierbinte ; mîncarea și somnul te vor face iar un voinicel în puteri, n-avea grijă !

Băiatul nu răspunse nimic, ci doar aținti asupra înaltului și spătosului cavaler al spadei o privire încărcată de o mirare gravă, în care deslușeai și o umbră de nerăbdare. Hendon, încurcat, întrebă :

— Ce-ți lipsește ?

— Bunul meu cavaler, voiesc a mă spăla.

— A, numai atîta ! Nu cere îngăduința lui Miles Hendon pentru orice ți-ai pofti. Simte-te ca la tine acasă aci, fii binevenit, și fă ce vrei cu orice lucru alcătuiește avuția mea.

Totuși băiatul rămase locului, nemișcat ; ba încă, bătu de vreo două ori în dușumea cu piciorul său mic, a nerăbdare. Hendon era cu totul buimăcit. Zise :

— Dumnezeu să ne binecuvînteze, ce s-a întîmplat ?

— Rogu-te, toarnă apa și nu mai risipi atîtea vorbe !

Hendon, înăbușindu-și cu greu un hohot de rîs și spunîndu-și : „Pe toți sfinții, dar ăsta e lucru vrednic de mirare !", păși zorit lîngă rege și împlini cererea micului neobrăzat ; apoi rămase alături, cam uluit, pînă ce îl trezi brusc porunca :

— Haide, ștergarul.

Luă un ștergar de sub nasul băiatului și i-l înmînă, fără o vorbă. După aceea se-apucă să-și învioreze și el fața spălîndu-se zdravăn și în vreme ce se îndeletnicea cu asta, copilul pe care-l adoptase se așeză singur la masă și se pregătea să înceapă a mînca. Hendon își sfîrși degrabă toaleta, apoi trase celălalt scaun

şi era gata să se aşeze la masă, cînd băiatul strigă, plin de indignare :

— Ia seama ! Oare voieşti să stai jos de faţă cu regele ?

Lovitura aceasta îl dărîmă de-a binelea pe Hendon. El mormăi pentru sine : „Vai mie, nebunia bietei făpturi merge în pas cu vremea ! A luat alt chip, odată cu marea schimbare ce s-a petrecut în regat, şi acum îşi închipuie că-i regele ! Doamne sfinte, trebuie să-i intru şi-n această voie — nu am altă cale — altmintrelea mă va trimite şi la Turn !"

Şi încîntat de gluma sa, îşi depărtă scaunul de masă, trecu în spatele regelui, în picioare, şi începu să-l servească în chipul cel mai curtenitor de care era în stare.

Tot mîncînd, regele îşi mai înmuie puţin demnitatea sa bătoasă, şi odată cu mulţumirea crescîndă i se trezi şi cheful de vorbă. Zise :

— Îmi pare că ţi-ai rostit numele. Te numeşti Miles Hendon, de nu m-a-nşelat auzul ?

— Da, Luminăţia Ta, răspunse Miles, care-şi zise în sinea lui : „Dacă trebuie să joc după cum cîntă nebunia bietului copil, trebuie s-o ţin strună cu Luminăţia Ta, Înălţimea Ta. Nu trebuie să mă opresc la jumătatea drumului, să nu mă dau în lături de la nimic ce ţine de danţul pe care-l joc, altfel voi juca prost şi nu voi duce la capăt această faptă bună şi milostivă".

Regele îşi mai încălzi inima cu un pahar de vin şi glăsui :

— Voiesc să aflu despre viaţa ta, spune-ţi povestea. Ai un port vitejesc şi nobil — eşti nobil din născare ?

— Sîntem la coada rîndurilor nobilimii, Înălţimea Ta. Tatăl meu este baronet [1], unul din cei mai mici lorzi înaintaţi în acest rang pentru faptele lor cavalereşti — sir Richard Hendon, de la Hendon Hall, aproape de Movila Călugărului, în Kent.

— Numele nu mi-l amintesc. Urmează-ţi vorba — spune-mi povestea ta.

— Nu-i mare lucru, Înălţimea Ta, poate doar să ucidă plictisul o scurtă jumătate de ceas, în lipsă de ceva mai bun.

---

[1] Titlu ereditar al membrilor unui ordin cavaleresc englez, creat de Iacob I (baroni minori, de mică importanţă) spre deosebire de baronii parlamentari. (N. A.)

Tatăl meu, sir Richard, e foarte avut şi nespus de darnic din fire. Maică-mea s-a stins din viaţă pe cînd eram abia copil. Am doi fraţi : Arthur, cel mai mare, e înzestrat cu un suflet asemenea celui al tatălui său ; pe cîtă vreme Hugh, mezinul, are o fire josnică, hrăpăreaţă, pizmaşă, perfidă, prefăcută — un şarpe. Aşa a fost încă din leagăn ; aşa a rămas pîn-acum zece ani, cînd l-am văzut pentru cea din urmă oară — un nemernic copt, la nouăsprezece ani, eu fiind atunci de douăzeci, iar Arthur de douăzeci şi doi. Nu mai e nimeni din neamul nostru, afară de lady Edith — vară-mea, care avea şaisprezece ani pe-atunci, frumoasă, blîndă, bună, fiica unui conte, ultima din neamul ei, moştenitoare a unei mari averi şi-a unui titlu care se pierdea. Tatăl meu era epitropul ei. O iubeam, iar ea îmi împărtăşea dragostea, dar din leagăn i-a fost făgăduită logodnică lui Arthur, şi sir Richard n-ar fi îngăduit să fie călcat cuvîntul dat. Arthur iubea pe-o altă fată şi ne dădu sfat să fim inimoşi şi să ne păstrăm neclintită nădejdea că vremea şi norocul împreună aveau să aducă într-o bună zi izbîndă dorinţelor noastre, ale tuturora. Hugh iubea averea lady-ei Edith, deşi pe faţă spunea că pe dînsa o iubeşte — dar aşa a fost veşnic felul lui, să spună un lucru, gîndind pe-ascuns altul. Însă vicleniile sale au rămas fără de putere asupra fetei ; putea să-l înşele pe tatăl meu, dar pe nimeni altul. Tatăl nostru ţinea la el mai mult decît la noi toţi, şi-i dăruia toată încrederea lui, fiindcă era mezinul, şi ceilalţi îl urau — aceste însuşiri fiind de ajuns în toate vremurile pentru a dobîndi cea mai caldă dragoste a unui părinte. Şi avea Hugh grai dulce şi ademenitor şi un minunat dar de a minţi — acestea fiind însuşirile ce dau puternic reazem unui simţămînt orb pentru a cădea pradă amăgirii. Eu eram zvăpăiat — la drept vorbind, pot spune chiar că eram foarte zvăpăiat — măcar că era o zvăpăială nevinovată, de vreme ce doar mie-mi aducea vătămare, iar ruşine, au pagubă, nimănui, şi n-avea nici urmă de nelegiuire ori josnicie, sau altceva nepotrivit cu cinstea rangului meu.

Totuşi, fratele meu Hugh a sucit şi învîrtit aceste vini cum i-a venit lui la socoteală, văzînd cum sănătatea fratelui nostru Arthur e şubredă şi nădăjduind că o nenorocire ar fi spre fo-

losul lui, de-aș fi eu dat la o parte din calea sa. Dar ar fi poveste lungă de înșirat, bunul meu stăpîn, și prea puțin vrednică de-a fi rostită. În cîteva cuvinte, deci, acest frate cu iscusință mi-a înzecit greșelile și le-a prefăcut în mari nelegiuiri. Drept încheiere la uneltirea-i ticăloasă, găsind în încăperile mele o scară de mătase, adusă acolo de el însuși — cu aceasta a dobîndit crezarea tatălui nostru — a cumpărat și mărturia slujitorilor și-a altor șarlatani mincinoși, precum că eu îmi pusesem în gînd s-o răpesc pe Edith, aleasa mea, și să mi-o fac mireasă, înfruntînd cu cutezanță voința tatălui meu.

Dînsul a judecat că trei ani de surghiun, departe de cămin și de Englitera, ar putea face din mine un ostaș și un om întreg, și totodată să-mi dăruie un dram de înțelepciune. Am îndurat îndelunga mea încercare, luptînd în războaiele de pe continent, gustînd din plin grele lovituri și lipsuri, trecînd prin aventuri, dar în ultima mea bătălie am căzut prins și în cei șapte ani ce-au venit și-au pierit de-atunci, o temniță străină mi-a fost adăpostul. Prin isteține și curaj mi-am cucerit în cele din urmă libertatea și-am zburat drept încoace ; dar abia am pus piciorul pe pămîntul patriei, sărac lipit la pungă și veșminte — și mai sărac încă în vești despre cele ce s-au putut întîmpla în acești șapte ani întunecați cu Hendon Hall, cu locuitorii săi și bunurile sale. Astfel, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta, se încheie umila mea poveste.

— Ai fost înșelat în chip josnic ! declară micul rege, cu ochii scînteind de indignare. Dar îți voi face dreptate — jur că-ți voi face ! Ți-o spune regele.

Apoi, aprins de povestirea nedreptăților îndurate de Miles, își dezlegă limba și se porni să toarne în urechile ascultătorului său uimit istorisirea propriilor sale nenorociri, atît de recente. Cînd sfîrși, Miles își spuse :

„Doamne, cu ce bogată închipuire e dăruit ! Într-adevăr, aceasta nu-i o minte de rînd ; altmintrelea, smintită ori întreagă, nu ar fi putut țese o poveste atît de curgătoare, cum e aceasta, doar din nimic, din vînt culeasă, tihnind un atît de năstrușnic roman cavaleresc. Sărman căpșor zdruncinat ! Nu va duce lipsă de prieten ori de adăpost, cîtă vreme eu mă voi afla în rîndul celor vii. Nu se va depărta nicicînd din preaj-

mă-mi ; va fi răsfățatul meu, micul meu tovarăș. Și va fi tămăduit — pe legea mea — va ajunge întreg și teafăr, iar după aceea își va făuri un nume de fală, și cît de mîndru voi fi să spun : «Da, e al meu — l-am cules cînd era un mic zdrențăros fără de cămin, dar eu am deslușit ce era în el și am spus că într-o bună zi numelui său i se va duce vestea — priviți-l, cercetați-l, m-am înșelat cumva ?»"

Regele vorbi, cu glas chibzuit, măsurat :

— M-ai cruțat de jignire și rușine, se prea poate ca însăși viața să mi-o fi salvat, și în acest chip coroana. O astfel de slujire cere bogată răsplată ; rostește-ți dorința, și orice va sta în puterea mea regească se va înfăptui.

Acest îndemn fantastic îl făcu pe Hendon să tresară din visarea în care se cufundase. Era gata să mulțumească regelui și să treacă peste propunerea lui, spunînd că n-a făcut decît să-și împlinească datoria și nu dorește nici o răsplată, cînd îi veni în minte un gînd mai înțelept. Rugă să i se dea un răgaz de cîteva minute, ca să cîntărească în liniște mărinimoasa promisiune — dorință pe care regele o încuviință cu gravitate, subliniind că era mai bine să nu se pripească prea mult cu un lucru atît de însemnat.

Miles cugetă cîteva clipe, apoi își spuse : „Da, așa trebuie să fac — pe orice altă cale n-ar fi cu putință să pun capăt aiurării lui și, neîndoielnic, tot ce am îndurat cu el pînă acum m-a învățat cît ar fi de istovitor și cît m-ar stînjeni dacă aș fi nevoit s-o duc tot așa. Da, asta îi voi cere ; fericită întîmplare că nu m-am repezit cu vorba." Apoi puse un genunchi la pămînt și zise :

— Nu-i defel de seamă ajutorarea ce am adus-o Alteței Voastre, căci nu trece hotarul obișnuitei îndatoriri a unui supus, și pentru dînsa nu sînt îndreptățit la nimica, dar întrucît Înălțimea Voastră binevoiește a socoti fapta-mi vrednică de-o răsplătire, îndrăznesc, față de marea milostivire ce-mi arătați, să vă fac o rugăminte. Cu aproape patru sute de ani în urmă, precum prea bine știe Luminăția Voastră, iscîndu-se ceartă și neînțelegere între Ioan, regele Engliterei, și regele Franței, s-a hotărît precum ca doi viteji să lupte în arenă și astfel să statornicească soarta neînțelegerii prin judecata zisă a lui Dum-

nezeu. Acești doi regi fiind adunați laolaltă cu cel spaniol, spre a sta marturi și judecători ai luptei, viteazul francez se înfățișă, dar atît de înspăimîntător era, încît cavalerii noștri englezi se codiră a-și măsura armele cu dînsul. Astfel, pricina, care se-arăta a fi grea, era pe cale de-a se încheia împotriva craiului englez, neavînd luptător care să-i apere dreptatea. În timpul acesta, în Turn zăcea încărcat de lanțuri lordul De Courcy, cel mai puternic braț al Engliterei, despuiat de onorurile și stăpînirile sale și stingîndu-se de prea îndelungată întemnițare. Se duseră la dînsul cu rugăminți ; el încuviință și sosi în arenă înveșmîntat de bătălie ; dar de-ndată ce franțuzul zări uriașa lui făptură și-i auzi rostit vestitu-i nume, se și așternu pe fugă, iar pricina regelui Franței a fost pierdută. Regele Ioan dădu îndărăt lui De Courcy rangurile și stăpînirile sale și-i zise : „Rostește-ți dorința și ți-o voi împlini, de-ar fi să mă coste și jumătate din regatul meu", drept care De Courcy, îngenunchind, precum fac eu acuma, a dat răspuns : „Atunci, pentru aceasta rog și cer, Luminăția Ta, ca eu și urmașii mei să pot avea și păstra statornicit dreptul de a nu ne descoperi de față cu regii Engliterei, cîtă vreme dăinui-va tronul". Dreptul i-a fost chezășuit, precum știe Înălțimea Voastră, și nu s-a întîmplat, în șirul celor patru sute de ani trecuți de atunci, ca această spiță să nu aibă moștenitori, și astfel chiar pînă în ziua de azi căpetenia acestui străvechi neam își poartă încă pe cap pălăria sau coiful în fața Înălțimii Sale regele, fără a cere voie și fără a fi oprit, și aceasta nu-i e îngăduit nimănui altuia.[1] Chemînd în sprijinul rugăminții mele pilda aceasta, cer din adîncul sufletului, regelui, să-mi dăruiască doar această singură milostenie și acest drept — care va fi sufletului meu răsplată mai mult decît îndestulătoare — nimic alt — anume, ca eu și urmașii mei, în veci de veci, să putem ședea de față cu Înălțimea Sa, regele Engliterei !

— Ridică-te, sir Miles Hendon, cavalere — zise cu gravitate regele, dîndu-i oșteanului acolada[2] chiar cu spada sa —

[1] Lorzii de Kingsale, urmașii lui De Courcy, se bucură încă și astăzi de acest ciudat privilegiu. (N. A.)

[2] Ceremonial medieval de învestiri a unui cavaler, de consfințire a unor drepturi date de suveran.

ridică-te şi aşează-te. Rugămintea ţi-e împlinită. Cîtă vreme va dăinui Englitera şi coroana îşi va păstra puterea, privilegiul acesta va sta neştirbit.

Înălţimea Sa se depărtă de masă, cufundat în gînduri, iar Hendon se trînti pe un scaun, la masă, zicîndu-şi : „A fost un gînd înţelept şi mi-a adus nespusă uşurare ; picioarele-mi atîrnă ca plumbul, de osteneală. De nu mi-ar fi dat prin cap, aş fi fost nevoit să stau în picioare săptămîni de-a rîndul, pînă ce se va fi tămăduit mintea bietului meu băiat." După cîteva clipe îşi urmă gîndul : „Şi astfel, iată-mă înălţat cavaler al Regatului Viselor şi Umbrelor ! Ce să spun, grozav de ciudată şi năstruşnică stare, pentru cineva cu picioarele atît de zdravăn înfipte în pămînt ca mine. Nu voi rîde, nu, să mă păzească Dumnezeu, de vreme ce lucrul acesta — care pentru mine-i atît de lipsit de orice temei — pentru el e adevăr curat. Şi pentru mine aşijderi, într-un fel, nu-i un neadevăr, căci oglindeşte pe deplin sufletul bun şi mărinimos cu care-i dăruit". După o pauză, îşi urmă iar gîndul : „Vai, ce mă fac de-i trece prin minte să-mi dea de faţă cu lumea frumosul meu titlu ! Va fi o nepotrivire hazlie între slava mea şi veşmintele ce le port ! Dar aceasta nu are a face ; să-mi spună cum va voi, dacă pe el îl bucură, voi fi mulţumit."

Capitolul 13
DISPARIŢIA PRINŢULUI

O PIROTEALĂ APĂSĂTOARE îi năpădi pe cei doi tovarăşi. Regele spuse :

— Scoate-mi zdrenţele acestea ! arătînd spre îmbrăcămintea sa.

Hendon îl dezbrăcă pe băiat fără nici o împotrivire, fără un cuvînt, îl culcă şi-l învelî bine, apoi îşi aruncă privirea prin încăpere, spunîndu-şi compătimitor : „Iar mi-a luat patul, ca şi mai-nainte. Doamne, dar eu ce mă fac ?" Micul rege băgă

de seamă încurcătura în care se afla oşteanul şi i-o risipi cu un cuvînt, zicînd somnoros :

— Îţi vei face somnul de-a curmezişul pragului, străjuindu-l.

În clipa următoare scăpase de necazuri, cufundîndu-se într-un somn adînc.

„Dragul de el, s-ar cuveni să se fi născut pe tron ! murmură Hendon, plin de admiraţie. De minune joacă pe regele." Apoi se-ntinse pe duşumea, lîngă uşă, spunîndu-şi cu mulţumire : „Am stat şi mai rău decît aşa şapte ani de-a rîndul ; aş vădi inimă nerecunoscătoare către cel de sus de-aş găsi prilej de cîrtire în aceasta."

Adormi cînd pe cer se iveau zorile. Către nămiezi se trezi, îşi dezveli încetişor oaspele, care habar n-avea de nimic, şi-i luă măsura cu o sfoară. Regele se trezi tocmai cînd gazda îşi sfîrşise treaba, se plînse că-i e frig şi-l întrebă ce face cu sfoara aceea.

— Sînt gata acum, Înălţimea Ta — zise Hendon — am puţină treabă pe-afară, dar mă voi înturna degrabă, dormi iară — ai nevoie de somn. Aşa — lasă-mă să-ţi acopăr şi capul, ai să te încălzeşti mai curînd.

Regele se întorsese în ţara viselor încă înainte de-a fi sfîrşit acest schimb de cuvinte. Miles se strecură tiptil pe uşă afară şi apoi iarăşi tiptil înăuntru — peste vreo treizeci-patruzeci de minute — cu toată îmbrăcămintea şi încălţămintea necesare unui băiat, cumpărate de la haine vechi. Hainele erau croite dintr-un postav ieftin şi arătau cam uzate, însă erau curăţele şi potrivite cu anotimpul. Se-aşeză pe un scaun şi începu să-şi cerceteze cumpărăturile, mormăind :

— O pungă mai plină ar fi dobîndit lucruri mai bune, dar cînd nu ai pungă grea, trebuie să te mulţumeşti şi cu ce poate dobîndi una mai uşoară.

Era o femeie pe la noi,
În oraş se-afla...

S-a mişcat, îmi pare, trebuie să cînt cu glas mai puţin tunător ; nu-i bine să-i stric somnul, cînd îl aşteaptă asemenea că-

lătorie, şi cînd e atît de istovit, sărmanul copil... Veşmîntul ăsta-i de ajuns de bun — o împunsătură ici, una colo, îl vor face ca nou. Cestălalt e mai întreg, măcar că o împunsătură ori două îi vor prinde bine şi lui... Iar astea-s foarte bune şi trainice şi-i vor feri picioarele plăpînde de frig şi umezeală — lucru de mirare şi nou pentru el, socot, căci neîndoielnic umbla desculţ — iarnă ori vară deopotrivă... Nu dă Dumnezeu odată ca să fie aţa pîine — ştiu fiindcă, pentru o nimica toată, fiecare cumpără aţă berechet, să-i ajungă pe un an, iar un ac straşnic şi mare capătă fără parale, numai pentru ochii lui frumoşi... Acum voi avea de furcă cu toţi dracii ca să vîr aţa-n ac !

Şi chiar aşa se-ntîmplă. Făcea ceea ce-au făcut totdeauna bărbaţii şi de bună seamă că vor face veşnic, pînă la sfîrşitul veacurilor : ţinea acul nemişcat şi încerca să vîre aţa prin ureche, tocmai pe dos de cum fac femeile. De nenumărate ori aţa nu-şi nimeri ţinta, trecînd cînd de o parte, cînd de cealaltă a urechii, uneori îndoindu-se cînd atingea marginea. Însă Miles era răbdător, fiindcă mai trecuse prin de-alde astea în viaţa sa de oştean. În cele din urmă izbuti şi, luînd în poală veşmîntul pe care-l pusese deoparte, se apucă de lucru.

„Hanul e plătit — cu prînzişorul ce va să vină, cu tot — şi încă au rămas bani de ajuns spre a cumpăra o pereche de catîri şi a face faţă micilor noastre nevoi în cele două-trei zile care ne mai despart de belşugul ce ne-aşteaptă la Hendon Hall.

Ea soţul şi-l iu...

Doamne păzeşte ! Mi-am vîrît acul sub unghie !... Nu face nimic — nu-i prima dată că păţesc asta, dar nici n-aş putea spune că mă bucură... Vom fi voioşi acolo, micuţule, nu te-ndoi o clipă de asta ! Necazurile-ţi vor pieri laolaltă cu vătămarea care-ţi pricinuieşte mîhnirea...

Ea soţul şi-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un...

Nobile şi mari cusături am făcut !...“
Oşteanul ridică veşmîntul şi-l privi cu admiraţie :

„Au o măreție ce face cîrpelile cele mărunte ale croitorului să pară grozav de bicisnice și de rînd...

Ea soțul și-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un alt bărbat...

Slavă ție, doamne, iacă o treabă gospodărește făcută, ba chiar dusă la capăt cu hărnicie. Acum îl voi trezi, îl voi îmbrăca de drum, îi voi turna apă, îl voi hrăni și-apoi ne vom lua zborul către tîrg trecînd prin hanul Tabard din Southwark și...“

— Binevoiește a te trezi, Înălțimea Ta ! Nu răspunde ! Înălțimea Ta ! Pe legea mea, sînt nevoit a pîngări sfînta-i făptură cu o atingere, de vreme ce somnu-i e surd la orice vorbire. Ce-mi văd ochii !

Azvîrli la o parte cuverturile — băiatul dispăruse !

O clipă privi în juru-i, cuprins de o uimire care-i luase graiul ; observă abia atunci că și straiele flenduroase ale protejatului său lipseau, după aceea începu să tune și să fulgere și să țipe după hangiu. În clipa aceea intră în odaie un slujitor, aducînd prînzișorul.

— Lămurește-mă, unealtă a satanei, ori ți-a sosit ceasul din urmă ! urlă oșteanul și făcu un salt atît de sălbatic spre slujitor, încît acesta nici nu fu în stare să-i răspundă, de teamă și surprindere. Unde-i băiatul ?

Cu glas tremurător și întretăiat omul dădu lămuririle cerute.

— Abia ați părăsit locul acesta, Înălțimea Voastră, cînd un flăcăiandru a sosit în goană și a zis că era vrerea Înălțimii Voastre ca băiatul să vină pe dată spre a vă întîlni la capătul dinspre Southwark al podului. L-am adus aci, iar cînd îl trezi pe băiat și-i dădu vestea aceasta, băiatul doar ce mormăi puțin, fiindcă fusese tulburat „atît de devreme“ — precum zicea — însă cît ai clipi și-a tras pe el zdrențele și dus a fost cu flăcăiandrul, zicînd numai că Înălțimea Voastră ar fi arătat mai multă cuviință de-ar fi venit el însuși și nu să trimită un străin, și astfel...

— Și astfel ești un nerod ! Un nerod lesne de amăgit — spînzurată fie-ți întreaga seminție ! Totuși, poate nu s-a să-

vîrşit nimic rău... Poate că nu au nici un gînd rău împotriva băiatului. Mă voi duce să-l aduc. Pune masa. Stai ! Cuvertu-rile patului se aflau rînduite de parcă ar fi dormit cineva sub ele — au numai întîmplarea să le fi potrivit aşa ?

— Nu ştiu, bunul meu stăpîn. L-am văzut pe flăcăiandru făcîndu-şi de lucru cu ele — cel care a venit după băiat.

— Lovi-l-ar o mie de morţi, a făcut aceasta pentru a mă înşela, ca să cîştige vreme, e limpede. Ia aminte ! Flăcăiandrul era singur sau ba ?

— Singur-singurel, Înălţimea Voastră.

— Eşti încredinţat că-i aşa ?

— Încredinţat, Înălţimea Voastră.

— Adună-ţi minţile împrăştiate, chibzuieşte bine — lasă-ţi răgaz, omule...

După o clipă de gîndire, slujitorul zise :

— Cînd a sosit nu-l însoţea nimenea, dar acum îmi vine în minte că, drept cînd cei doi păşiră-n mijlocul gloatei de pe pod, un om cu înfăţişare de tîlhar a ţîşnit din vreun ascunziş de prin preajmă şi, tocmai cînd ajunse lîngă dînşii...

— Ce s-a petrecut atunci ? Dă-i drumul pe dată ! tună Hendon nerăbdător, întrerupînd povestirea slujitorului.

— Tocmai atunci i-a înghiţit mulţimea şi rîndurile sale s-au închis în urma lor, de n-am mai văzut nimica. Fiind chemat de către stăpînul meu, care era mîniat foc pentru că fusese dată uitării o friptură ce-o poruncise notarul, măcar că iau mărturie pe toţi sfinţii că de stai să arunci asupra mea vina aceasta e de-o potrivă cum ai trage pruncul nenăscut la judecată pentru păcatele ce va să...

— Piei din ochii mei, zevzecule ! Trăncăneala ta mă scoate din minţi ! Rămîi aici ! Încotro fugi ? Nu poţi sta locului măcar o clipă ? S-au îndreptat înspre Southwark ?

— Chiar aşa, Înălţimea Voastră, căci precum am spus mai-nainte, cu privire la friptura aceea netrebnică, pruncul nenăscut nu-i mai vrednic de mustrare decît...

— Tot aici eşti ? Tot îţi merge morişca ? Topeşte-te ca fumul, pînă nu te sugrum !

Servitorul pieri. Hendon îl urmă, i-o luă înainte şi coborî treptele valvîrtej, două cîte două, mormăind : „Îi nemernicul

cela mîrşav care zicea că i-ar fi tată. Te-am pierdut, sărmanul, micul meu stăpîn nebun — ce gînd amar — şi ajunsese să-mi fie atît de drag ! Nu ! Nu se poate să-l fi pierdut ! Nu l-am pierdut, căci voi cutreiera ţara de la un capăt la altul pînă ce-i voi da iar de urmă. Sărman copil, mîncarea te aşteaptă colo sus —şi-a mea deopotrivă, dar acum mi-a pierit foamea — las' să se înfrupte din ea guzganii — zor, zor, ăsta-i cuvîntul !" Şi în vreme ce-şi croia zorit drum prin mulţimea zgomotoasă de pe pod, îşi zise de mai multe ori, agăţîndu-se de gîndul acela ca şi cum i-ar fi fost deosebit de plăcut : „A mîrîit — dar s-a dus ; s-a dus, da, fiindcă Miles Hendon i-a cerut aceasta, dragul de el — pentru altul n-ar fi făcut-o nicicînd, o ştiu prea bine."

Capitolul 14
„LE ROI EST MORT, VIVE LE ROI" [1]

ÎN ZORII ACELEIAŞI DIMINEŢI, Tom Canty se trezi dintr-un somn adînc şi deschise ochii în întuneric. Rămase tăcut cîteva clipe, încercînd să-şi limpezească gîndurile şi impresiile învălmăşite şi să scoată vreun înţeles din ele, apoi deodată strigă, cu glas pătruns de încîntare, dar înăbuşit :

— Pricep, pricep totul ! Acum, slavă domnului, în sfîrşit, sînt treaz de-a binelea ! Vino, bucurie ! Piei mîhnire ! Hei, Nan, Bet ! zvîrliţi-vă cît colo paiele şi veniţi lîngă mine, pînă voi turna în urechile voastre neîncrezătoare cel mai năstruşnic şi nebunesc vis pe care duhurile nopţii l-au urzit vreodată, pentru a umple de uimire sufletul unui om ! Hei, Nan, Bet, ascultaţi !...

O siluetă nelămurită se ivi la căpătîiul său şi un glas rosti :

— Binevoiţi a rosti poruncile Înălţimii Voastre.

— Porunci ? O — cumplită năpastă — îţi cunosc glasul. Vorbeşte — cine sînt ?

---

[1] „Regele a murit, trăiască regele". (În franceză, în original.)

— Cine sînteţi ? Spun adevărul, ieri seară eraţi prinţul de Wales, şi astăzi sînteţi preamilostivul meu stăpîn, Eduard, regele Engliterei.

Tom îşi înfundă capul în perne, murmurînd cu glas plîngător :

— Vai mie, n-a fost vis ! Du-te de te odihneşte, bunule domn, şi lasă-mă cu necazurile mele.

Tom adormi iar şi după un răstimp avu acest vis plăcut. Se făcea că era vară şi că se juca, singur-singurel, pe frumoasa pajişte numită „Poiana Viteazului", cînd un pitic abia de-o şchioapă, cocoşat şi cu favoriţi lungi, roşii, răsări deodată în faţa lui şi-i spuse :

— Sapă lîngă buturuga aceea.

Îl ascultă şi găsi doisprezece gologani strălucitori, nou-nouţi, o avuţie neaşteptată ! Şi încă nu era totul, fiindcă piticul zise :

— Te cunosc. Eşti un băiat bun la inimă şi vrednic de răsplată ; necazurile tale vor lua sfîrşit, căci ziua răsplătirii tale e aproape. Sapă aci, la şapte zile o dată, şi vei găsi mereu aceeaşi comoară, doisprezece gologani nou-nouţi, strălucitori. Nu sufla o vorbă nimănui — păstrează taina.

Apoi piticul pieri şi Tom alergă în zbor la Curtea Gunoaielor cu răsplata sa, spunîndu-şi : „În fiece noapte voi da tatălui meu cîte un gologan ; el va socoti că l-am cerşit, inima i se va bucura şi nu voi mai fi bătut. Un gologan pe săptămînă va avea bunul preot care mă învaţă carte, mama, Nan şi Bet îi vor căpăta pe ceilalţi patru. Acum vom scăpa de foame şi zdrenţe, vom scăpa de spaime, chin şi bătăi crunte."

În visul său ajuns la căminul lui ticălos, cu răsuflarea tăiată, însă în ochi cu sclipiri jucăuşe de recunoştinţă fierbinte ; aruncă patru gologani în poala maică-si şi strigă :

— Sînt pentru tine, mamă ! Toţi, pînă la cel din urmă ! Pentru tine şi Nan şi Bet, şi dobîndiţi pe căi cinstite, nu cerşiţi, nici furaţi !

Fericită şi buimăcită, mama îl strînse la pieptul ei şi exclamă :

— Ceasurile sînt înaintate — doreşte cumva Înălţimea Sa să se scoale ?

Ah, nu acesta era răspunsul pe care-l aştepta. Visul se risipi în văzduh — era treaz.

Deschise ochii — în veşmintele-i bogate. Primul gentilom al odăii de culcare îngenunchea lîngă patul lui. Bucuria visului amăgitor se destrăma cu totul. Bietul băiat îşi dădu seama că era mai departe prizonier şi rege. Încăperea era înţesată de nobili, purtînd mantii de purpură — culoare de doliu — şi de slujitorii nobili ai monarhului. Tom se ridică în capul oaselor şi privi printre grelele perdele de mătase la această aleasă adunare.

Începu complicata ceremonie a îmbrăcatului. Curtenii îngenuncheau unul după altul şi-şi prezentau pe rînd micului rege omagiile lor, precum şi condoleanţele pentru greaua pierdere ce-o suferise, în vreme ce urmau cu îmbrăcatul. Mai întîi, o cămaşă fu luată de către primul scutier de serviciu, care o trecu primului lord al ogarilor, care o trecu celui de-al doilea gentilom al odăii de dormit, care-o înmînă capului străjerilor din Pădurea Windsor, care-o trecu celui de-al treilea gentilom al odăii de dormit, care-o trecu cancelarului regal al Ducatului de Lancaster, care-o trecu maestrului garderobei, care-o trecu crainicului Colegiului de Arme al Coroanei, care-o trecu conetabilului Turnului[1], care-o trecu primului maestru de Ceremonii al Casei Regale, care-o trecu marelui gentilom ereditar al rufăriei, care-o trecu lordului mare amiral al Engliterei, care-o trecu arhiepiscopului de Canterbury, care-o trecu primului gentilom al Camerei de dormit, care i-o puse lui Tom. Bietul de el, stînd acolo aşa mic şi năuc, toată panorama aceea îi amintea cum îşi trec oamenii găleţile cu apă din mînă-n mînă, cînd sting un foc.

Fiecare bucăţică de veşmînt trebui să urmeze, la rîndul ei, acest lent şi solemn drum. Fireşte că Tom se sătură pînă peste cap de asemenea ceremonie. Era atît de sătul, încît aproape simţi că-l podideşte recunoştinţa cînd — în cele din urmă — văzu cum lungii săi ciorapi de mătase şi-au început călătoria, la capătul şirului, şi ştiu că treaba aceea plicticoasă se apropie de sfîrşit. Dar se bucurase prea devreme. Primul gentilom

[1] Rang echivalent cu Comisul de la curţile voievozilor români (N. T.)

al odăii de dormit primi ciorapii şi era cît pe-aci să-i tragă pe picior lui Tom, cînd o roşeaţă bruscă îi năpădi obrajii şi se zori să vîre obiectul îndărăt în mîinile arhiepiscopului de Canterbury, privindu-l uimit şi şoptind : „Priviţi, Milord" — şi arătă spre ciorap. Arhiepiscopul păli, apoi roşi şi trecu ciorapii lordului mare amiral, şoptind : „Priviţi, milord". Amiralul trecu ciorapii marelui gentilom ereditar al rufăriei şi abia avu putere să exclame în şoaptă : „Priviţi, milord !" Ciorapii făcură calea întoarsă de-a lungul întregului şir de nobili, însoţiţi mereu de aceeaşi exclamaţie de uimire şi spaimă : „Priviţi ! Priviţi !", pînă cînd ajunseră în sfîrşit în mîinile primului scutier de serviciu, care se holbă o clipă — cu faţa albă ca varul — la pricina acelei tulburări, apoi şopti gîtuit :

— Doamne păzeşte, a fugit un ochi ! La Turn cu primul îngrijitor al ciorăpăriei regale ! după care se rezemă de umărul primului gentilom al ogarilor ca să-şi mai vină în fire, în vreme ce altă pereche de ciorapi — fără nici un fir atins — fu adusă pe dată.

Dar toate treburile pămîntene trebuie să aibă un sfîrşit odată şi-odată, astfel că pînă la urmă şi Tom Canty fu în stare să se dea jos din pat. Curteanul însărcinat cu aceasta îi turnă apă, gentilomul cuvenit organiză spălatul, gentilomul cu prosopul sta alături, şi încetul cu încetul Tom trecu teafăr prin purgatoriul curăţeniei şi fu pregătit să intre pe mîna coaforului regal. Cînd ieşi în sfîrşit şi din mîinile acestui maestru, era graţios şi drăgălaş ca o fetiţă, în mantia şi pantalonii săi bufanţi de atlaz purpuriu, cu toca la care flutura o pană purpurie. Apoi o porni, cu tot alaiul, către sufragerie, prin mijlocul adunării de curteni, care se dădeau îndărăt ca să-i facă loc şi cădeau în genunchi, la trecerea lui.

După prînzişor, fu petrecut cu ceremonia regală potrivită, însoţit de marii săi sfetnici şi garda sa de luptă, alcătuită din cincizeci de gentilomi sîmbriaşi, purtînd securi aurite — către sala tronului, unde purcese a rezolva treburile statului. „Unchiul" său, lordul Hertford, îşi luă în primire postul din preajma tronului, ca să ajute mintea regelui cu înţeleptele-i sfaturi.

Consiliul iluştrilor nobili numiţi de către răposatul rege ca executori testamentari se înfăţişă ca să ceară încuviinţarea lui Tom pentru anumite acte. Era mai curînd o formalitate, şi totuşi nu era chiar o pură formalitate, deoarece încă nu fusese hotărît nici un regent. Arhiepiscopul de Canterbury raportă asupra hotărîrii luate de Sfatul Executorilor cu privire la înmormîntarea răposatei sale Majestăţi preavestite, şi încheie cu citirea semnăturilor executorilor, precum urmează : Arhiepiscopul de Canterbury, Lordul Cancelar al Angliei, William Lord St. John, John Lord Russel, Eduard Conte de Hertford, John Viconte de Lisle, Cuthbert Episcop de Durham...

Tom nici nu asculta — era preocupat de una din primele clauze ale documentului. Se-ntoarse spre lordul Hertford şi-i şopti :

— Care zi a spus că a fost statornicită pentru îngropăciune ?

— Ziua a şaisprezecea a lunii ce vine, Înălţimea Ta.

— Nesăbuită nerozie. Va ţine trupul pînă atunci ?

Bietul băieţaş era cam neiniţiat în obiceiurile curţii regale şi deprins să vadă cum nenorociţii care mureau în Curtea Gunoaielor erau expediaţi în mare grabă pe lumea cealaltă, cu un dichis cu totul diferit. Însă lordul Hertford îl linişti cu cîteva cuvinte.

Un ministru prezentă un ordin al Sfatului, care hotăra pentru a doua zi la unsprezece dimineaţa primirea ambasadorilor străini şi solicită aprobarea regelui.

Tom îndreptă o privire cercetătoare spre lordul Hertford, care-i şopti :

— Înălţimea Voastră îşi va da încuviinţarea. Ei vin spre a aduce mărturia durerii ce-o împărtăşesc stăpînii lor regali, faţă de greaua nenorocire ce s-a abătut asupra Luminăţiei Voastre şi a regatului Engliterei.

Tom făcu precum i se ceruse. Alt ministru începu să citească un document cu privire la cheltuielile Casei Regale a răposatului rege, care se ridicaseră la 28 000 de lire în ultimele şase luni — o sumă atît de uriaşă, încît îl făcu pe Tom Canty să se-nece la auzul ei. Fu cu atît mai încremenit cînd

ieşi la iveală că 20 000 de lire din suma aceasta erau neplătite [1] şi încă o dată cînd se dezvălui că tezaurul regelui era aproape secătuit, iar cei o mie două sute de slujitori ai săi erau foarte strîmtoraţi din pricină că nu li se plătiseră lefurile cuvenite. Tom îşi rosti părerea, cu o vie nelinişte :

— Vădit că mergem de rîpă. Se cuvine şi e nevoie să luăm o casă mai mică şi să ne lipsim de o parte din slujitori, de vreme ce nu mi-s de nici un folos, ci doar pricină de zăbavă, şi te hărţuiesc cu ajutorări ce sîcîie mintea şi ruşinează sufletul, căci n-ar sta bine decît unei păpuşi fără de minte şi fără de mîini să aştepte ajutorul lor. Îmi vine în gînd o căsuţă ce se află alăturea de tîrgul de peşte, lîngă Poarta Precupeţelor...

Tom simţi pe braţ o apăsare care opri şirul acesta de vorbe fără noimă şi-l făcu să roşească ; însă nici un curtean nu trădă prin vreun semn că ciudatele sale vorbe fuseseră observate sau luate în seamă.

Un sfetnic raportă că... întrucît răposatul rege a prevăzut în testamentul său să se acorde contelui de Hertford titlul de duce, şi să fie înălţat la rangul de pair fratele său sir Thomas Seymour, iar fiul lui, Hertford, la cel de conte, laolaltă cu măriri asemănătoare pentru ceilalţi mari slujitori ai coroanei — Sfatul a hotărît a se întruni la 16 februarie spre a împărţi şi a întări aceste onoruri. Însă între timp, deoarece răposatul rege nu a dăruit în scris moşii potrivite cu cinstea acestor demnităţi, Sfatul — cunoscînd dorinţele ce nutrea el în această privinţă — a socotit nimerit să-i dăruiască lui Seymour „pămînturi preţuind 500 de lire", iar fiului lui Hertford „pămînturi preţuind 800 de funzi şi încă 300 de funzi din moşiile scaunului de episcop ce va rămîne vacant, Înălţimea Sa regele, de faţă, dîndu-şi învoirea". [2]

Lui Tom era cît pe-aci să-i scape părerea că ar fi fost mai cuviincios să se plătească mai întîi datoriile răposatului rege înainte de a i se risipi banii ; însă un semn cu cotul făcut la vreme de grijuliul Hertford îl salvă de această gafă. Aşa că îşi dădu încuviinţarea, fără a sufla o vorbă, însă luîndu-şi o nouă povară pe suflet. Cum sta şi cugeta cu cîtă uşurinţă săvîrşea minunile acelea nemaipomenite şi strălucite, un gînd fericit îi stră-

[1] Fapt autentic, relatat de istoricul Hume. (N. A.)

[2] După istoricul Hume. (N. A.)

bătu mintea : de ce să n-o facă pe maică-sa ducesă de Curtea Gunoaielor şi să-i dăruiască o moşie ? Însă alt gînd, dureros, îl alungă pe dată pe cel dintîi : era rege numai cu numele ; veteranii aceia cu înfăţişare gravă şi mari nobili erau în fapt stăpînii lui ; pentru ei mama sa era doar născocirea unei minţi bolnave. I-ar fi ascultat planul fără să-şi creadă urechilor şi-apoi ar fi trimis pur şi simplu după doctor.

Treaba aceea plicticoasă îşi urmă cursul. Fură citite jalbe şi proclamaţii, acordări de titluri, fel şi chip de hîrţoage obositoare, pline de vorbărie şi de repetiţii ; în cele din urmă Tom oftă adînc şi-şi zise în sinea lui : „Cu ce-am păcătuit oare, pentru ca soarta să mă ia de pe pajişti, de sub cerul liber, din lumina vie a soarelui, şi să mă închidă aci, să mă facă rege şi astfel să pogoare în sufletul meu jalea ?“ Apoi bietul său cap, prostit de-atîtea hîrţoage, se clătină puţin, curînd îi lunecă pe umăr şi treburile statului ajunseră la un punct mort din lipsa augustului factor — puterea care să le ratifice. În jurul copilului care dormita se aşternu tăcerea, şi înţelepţii regatului îşi încetară dezbaterile.

Înainte de amiază, Tom avu şi el parte de-un ceas plăcut, — îngăduit de paznicii săi lord Hertford şi St. John — în tovărăşia prinţesei Elisabeth şi a micii lady Jane Gray, deşi prinţesele erau cam abătute de cumplita lovitură ce căzuse asupra casei regale. La sfîrşitul acestei vizite, sora sa mai mare — cunoscută mai tîrziu în istorie sub numele de „Maria cea sîngeroasă“ — îl înghеţă cu o solemnă întrevedere, care avu — în ochii lui — singurul merit de-a fi scurtă. Rămase singur cu ea doar cîteva clipe, după aceea fu lăsat să intre un băiat subţirel, de vreo doisprezece ani, a cărui îmbrăcăminte — afară de gulerul alb ca neaua şi de spuma dantelelor de la manşete — era neagră, din cap pînă-n picioare. Nu purta nici o eşarfă de doliu, ci doar un nod de panglică purpurie pe umăr. Făcu cîţiva paşi, şovăind, cu capul descoperit şi plecat şi puse un genunchi la pămînt înaintea lui Tom. În tăcere, acesta-l cercetă o clipă cu privirea, foarte liniştit. După aceea zise :

— Ridică-te, băiete. Cine eşti ? Ce doreşti de la mine ?

Băiatul se ridică şi rămase în picioare, într-o atitudine plină de graţie, însă pe faţă i se citea îngrijorarea. Spuse :

— Desigur că-ţi aminteşti de mine, Înălţimea Ta. Sînt băiatul care primeşte bătăile în locul Domniei Tale.

— Băiatul care primeşte bătăile în locul meu ?

— El însuşi, Luminăţia Ta. Sînt Humphrey, Humphrey Marlow.

Tom îşi dădu seama că sta de vorbă cu cineva despre care paznicii săi s-ar fi cuvenit să-l înştiinţeze. Situaţia era delicată. Ce se cuvenea să facă ? Să se prefacă a-l cunoaşte pe băiat, şi apoi să trădeze cu fiecare vorbă că habar n-avusese de el pînă-n clipa aceea ? Nu, aşa ceva nu mergea. Îi veni în ajutor o idee : accidente de felul acesta se puteau întîmpla destul de des, acum că treburi urgente îi îndepărtau mereu pe Hertford şi pe St. John, din preajma lui, deoarece erau membri ai Sfatului Executorilor. De aceea era poate mai bine să înjghebeze singur un plan pentru a se descurca în asemenea împrejurări. Da, ar fi o cale înţeleaptă ; n-avea decît să încerce o experienţă cu băiatul acesta, ca să vadă dacă va izbuti să iasă cu faţa curată. Aşa că o clipă-două îşi trecu mîna peste frunte, ca un om aflat în încurcătură, iar după aceea spuse :

— Acuma îmi pare că-mi amintesc de tine oarecum, dar mintea mi-e împiedicată şi întunecată de suferinţă...

— Vai, bietul meu stăpîn ! exclamă cu simţire băiatul care primea bătăile, adăugînd în sinea lui : „Cele auzite se adeveresc — i s-a rătăcit mintea, vai, biet suflet ! Ei, să mă bată Dumnezeu, cît sînt de uituc ! Mi-au dat de ştire că pe chipul nimănui nu trebuie să se poată citi că mintea-i este vătămată."

— Socot că mă amăgeşte ţinerea de minte, zilele acestea, zise Tom. Dar nu lua în seamă. Mă îndrept văzînd cu ochii ; un lucru de nimica adesea îmi slujeşte spre a-mi aduce aminte de faptele şi numele ce le-am uitat. („Şi zău că nu numai de ele, ba încă şi de cele de care n-am auzit de cînd mă ştiu, după cum va vedea băiatul ăsta.") Dă glas dorinţei tale.

— E treabă de prea mică însemnătate, dar eu tot o voi pomeni, să-mi fie cu iertăciune, Înălţimea Voastră. Cu două zile în urmă, cînd Înălţimea Voastră a greşit de trei ori la elineasca — la lecţiile de dimineaţă — vă aduceţi aminte ?

— Mda-a... îmi pare că îmi aduc aminte. („Nu-i prea mare minciună, căci de-aş fi avut vreodată a face cu învăţătura aces-

tui grai elinesc, nu de trei, ci de patruzeci de ori aş fi greşit.") Da, îmi amintesc prea bine acum — urmează-ţi vorba.

— Învăţătorul, mîniat fiind pentru ceea ce socotea el treabă de mîntuială şi fără temei făcută, a făgăduit că mă va biciui în lege pentru aceasta...

— Pe tine să te biciuiască ! ? strigă Tom, atît de uimit, încît îşi pierdu stăpînirea. De ce să te biciuiască pe tine, pentru greşelile mele ?

— Ah, Luminăţia Ta iarăşi a uitat. Totdeauna pe mine mă pedepseşte cînd greşiţi la lecţii.

— Adevărat, adevărat, uitasem. Tu mă înveţi lecţia — apoi, dacă mă arăt cumva nevolnic la învăţături, el socoteşte că ţi-ai făcut prost slujba şi...

— Vai, Înălţimea Voastră, ce fel de cuvinte sînt acestea ? Eu, cel mai umil dintre slujitorii voştri, să-mi închipui că v-aş putea învăţa ceva ?

— Atunci, care ţi-e vina ? Ce soi de ghicitoare mai e şi asta? Cu-adevărat că mi-am pierdut minţile, sau tu eşti smintit ? Lămureşte-mă, vorbeşte !

— Dar, prea bunul meu stăpîn, nu-i nimic anevoie de priceput. Nimănui nu-i îngăduit a pîngări cu lovituri sfinţita făptură a prinţului de Wales ; astfel, cînd săvîrşeaţi greşeli, eu primeam loviturile în locul vostru şi aşa-i drept şi cuvenit, de vreme ce aceasta îmi e îndatorirea şi de pe urma ei îmi agonisesc traiul [1].

Tom îl privi lung pe băiatul care povestea liniştit toate acestea, gîndind în sinea lui : „I-auzi ce lucru de mirare, nemaiauzită şi năstruşnică meserie ! Mă minunez că nu au tocmit un băiat care să fie pieptănat şi îmbrăcat în locul meu, măcar de le-ar fi dat prin gînd ! Şi de-ar face una ca asta, eu aş primi bucuros biciuirea cuvenită, aducînd încă şi mulţumire cerului pentru schimbul făcut". Apoi zise cu glas tare :

— Şi ai fost bătut, după făgăduială, sărmane prieten ?

---

[1] Băiatul care primeşte bătăile. Iacob I şi Carol al II-lea au avut, cînd erau mici, colegi care primeau pedepsele în locul lor, cînd nu ştiau lecţiile ; astfel încît am închipuit şi eu, pentru scopurile mele, un astfel de băiat care primeşte pedepsele în locul micului meu prinţ. (N. A.)

— Nu, prea bunul meu stăpîn, pedeapsa mea fusese statornicită pentru ziua de astăzi şi se prea poate să fie ridicată, fiind nepotrivită cu doliul ce s-a abătut asupră-ne ; nu ştiu bine, astfel că am cutezat a veni încoace şi a-i aminti Luminăţiei Voastre de milostiva făgăduinţă de a pune un cuvînt bun pentru mine...

— Pe lîngă învăţător ? Ca să te scap de biciuire ?

— Aha, vă aduceţi aminte !

— Ţinerea de minte mi s-a îndreptat, vezi ! Linişteşte-te, spinarea nu-ţi va mai fi jupuită — mă voi îngriji de aceasta.

— Oh, vă mulţumesc din inimă, bunul meu stăpîn ! strigă băiatul, căzînd iar în genunchi. Poate că am ajuns prea departe cu îndrăzneala, măcar că...

Văzînd că domnişorul Humphrey şovăie, Tom îl încurajă să meargă pînă la capăt, spunîndu-i că „se află aplecat spre împlinirea dorinţelor".

— Atunci voi grăi pe faţă cele ce prea mult îmi stau pe inimă. De vreme ce nu mai sînteţi prinţ de Wales, ci rege, vă stă în putinţă a porunci să fie statornicite toate după vrerea voastră, fără ca nimenea să vă stea împotrivă ; cum e fără de noimă să vă mai chinuiţi cu învăţătură plicticoasă, veţi arde cărţile şi vă veţi îndrepta mintea spre lucruri mai puţin stînjenitoare. Atunci eu voi fi sărac lipit, iar surorile mele orfane deopotrivă cu mine !

— Sărac lipit ? De ce, mă rog ?

— Spinarea mi-e pîinea, o, îndurătorul meu stăpîn! De nu va mai fi pusă la tărbacă, voi flămînzi. De vreme ce Înălţimea Ta ai să-ţi curmi învăţătura, slujba mea s-a dus — nu mai aveţi nevoie de băiat care să fie bătut în locul vostru. Nu mă alungaţi pe drumuri !

Tom fu mişcat de această sfîşietoare deznădejde. Spuse, cu un avînt de dărnicie cu-adevărat regesc :

— Nu te mai frămînta, băiete, slujba ta va rămîne veşnică, pentru tine şi toată spiţa ta. Apoi atinse uşor umărul băiatului cu latul spadei sale, rostind : Ridică-te, Humphrey Marlow, Mare Primitor de Bătăi Ereditar al Casei Regale a Englitérei ! Izgoneşte-ţi îngrijorarea — mă voi apleca iar asupra cărţilor,

și voi învăța atît de prost, încît pe drept vor fi nevoiți a-ți întrei plata, într-atît vor spori îndatoririle tale.

Humphrey răspunse cu glas gîtuit de recunoștință :

— Mulțumesc, o, prea nobile stăpîn ; această regească mărinimie întrece cu mult cele mai necugetate vise de mărire ale mele. Acuma voi fi fericit pînă la sfîrșitul vieții, și eu, și tot neamul Marlowilor în urma mea.

Tom era destul de deștept ca să-și dea seama că băiatul acesta îi putea fi de folos. Îl îndemnă pe Humphrey să vorbească și băiatul nu se lăsă mult rugat. Era încîntat, crezînd că ajută la vindecarea lui Tom, fiindcă de-ndată ce sfîrșea de reamintit minții vătămate a lui Tom felurite amănunte din întîmplările și aventurile sale, ce avuseseră loc în odaia regală de învățătură și prin alte locuri ale palatului, observa că Tom era în stare să-și „amintească" foarte limpede împrejurările. După vreun ceas, Tom se trezi încărcat cu un stoc de informații foarte prețioase, despre personajele și treburile de la Curte, așa că se hotărî să se instruiască zilnic din această sursă. De aceea porunci ca Humphrey să fie primit în iatacul regal oricînd vine — dacă Alteța Sa Regele Engliterei este singur. Abia plecase Humphrey, că sosi lord Hertford, aducîndu-i lui Tom alte necazuri pe cap.

Spuse că lorzii Sfatului, temîndu-se ca vreo veste prea mult înflorită despre sănătatea vătămată a regelui să nu se fi strecurat afară din palat, socoteau înțelept și cel mai potrivit ca Alteța Sa să înceapă a cina în public, peste o zi sau două. Neîndoios că înfățișarea sa sănătoasă și pasul zdravăn, ajutate de o purtare firească asupra căreia aveau să vegheze cu grijă, și de grația portului, vor potoli mai grabnic neliniștea obștească — în caz că într-adevăr ar fi umblat zvonuri răuvoitoare — decît oricare alt plan ce putea fi pus la cale.

Curînd, contele purcese a-l inița pe Tom — cu mult tact — în tipicul cuvenit pentru acel impunător prilej, sub masca destul de străvezie de a-i „aminti" lucruri pe care le cunoștea de mai-nainte. Însă, spre nețărmurita-i bucurie, ieși la iveală că Tom avea nevoie de foarte puțin ajutor în această privință. Se folosise de Humphrey, care-i pomenise că aveau să-l pună iar să cineze în public cu suita. Humphrey prinsese vestea din zvo-

nurile de la curte, care zburau cu repeziciune din gură-n gură. Dar Tom păstrase taina.

Văzînd că memoria regelui se îmbunătăţeşte atît de mult, contele riscă s-o mai pună la cîteva încercări — într-un fel aparent întîmplător — ca să-şi dea seama cît de departe mersese spre vindecare. Rezultatele fură fericite, pe ici-colo — pe unde rămăseseră întipărite spusele lui Humphrey — şi, în ansamblu, lordul fu foarte mulţumit şi prinse curaj. Se simţi atît de încurajat, încît îşi luă inima-n dinţi şi zise, cu glas plin de nădejde :

— Acuma sînt încredinţat că dacă Alteţa Voastră îşi va pune mintea încă puţin la încercare, va limpezi taina Marelui Sigiliu — o pierdere care era de mare însemnătate ieri, cu toate că astăzi nimica nu înseamnă, de vreme ce puterea a luat sfîrşit, odată cu viaţa răposatului nostru stăpîn. Binevoieşte Luminăţia Ta a face încercarea ?

Tom parcă ar fi picat din lună — habar n-avea încă de Marele Sigiliu. După o clipă de şovăire se uită cu nevinovăţie la paznicul său şi-l întrebă :

— Cum arăta Marele Sigiliu, milord ?

Contele tresări, aproape neobservat, murmurînd : „Vai, iar i-au zburat minţile ! Nesocotit am fost să-l îndemn să şi le încordeze astfel". Apoi, cu iscusinţă, îndreptă conversaţia spre alte subiecte, cu scopul de a şterge nenorocitul sigiliu din gîndurile lui Tom — un scop pe care-l atinse cu uşurinţă.

Capitolul 15
TOM REGE

A DOUA ZI veniră la Curte ambasadorii străini, cu suitele lor de-o strălucire ce-ţi lua ochii, şi Tom îi primi aşezat pe tron, înveşmîntat cu o pompă impunătoare. Mai întîi splendorile acestei scene îi încîntară ochiul şi-i aprinseră închipuirea, dar audienţa fu lungă şi plicticoasă, la fel cu cele mai multe din cuvîntările ce se ţinură — astfel că ceea ce începuse ca o plăcere se prefăcu treptat în toropeală şi dor de casă.

Din cînd în cînd Tom rostea vorbele pe care i le punea în gură Hertford şi se străduia din răsputeri să-şi împlinească mulţumitor rolul, însă pentru el asemenea treburi erau prea noi şi se simţea prea stînjenit ca să le ducă la capăt în chip strălucit. Aducea de ajuns de bine a rege, dar îi venea tare greu să se simtă rege din creştet pînă-n tălpi. Răsuflă uşurat cînd ceremonia luă sfîrşit.

Cea mai mare parte a zilei o „pierdea" Tom — după cum socotea în mintea lui — cu îndeletniciri cerute de îndatoririle sale regale. Chiar şi cele două ceasuri hărăzite anumitor petreceri şi recreaţii princiare erau mai curînd o povară pentru el, într-atît era legat de mîini şi de picioare de oprelişti şi tipicuri de ceremonial. Totuşi petrecea cu băiatul care primea bătăile un ceas, pe care-l socotea un cîştig, deoarece — stînd de vorbă între patru ochi cu Humphrey — se distra şi totodată dobîndea informaţii folositoare.

A treia zi a domniei lui Tom Canty sosi şi se duse la fel ca şi celelalte, însă cerul se mai înseninâ oarecum. Se simţea mai la largul lui decît la început, şi se obişnuise niţel cu împrejurările şi oamenii din jurul lui ; lanţurile îl mai apăsau încă, dar nu tot timpul. Descoperea că prezenţa şi omagiile mărimilor de la Curte îl mîhneau şi-l supărau tot mai puţin, cu fiecare ceas care se scurgea.

Ar fi putut întîmpina fără prea mare neplăcere apropierea celei de a patra zile dacă nu l-ar fi chinuit o singură teamă : din ziua aceea avea să înceapă a cina în public. Erau şi alte puncte mai importante trecute în program ; din ziua aceea avea să prezideze o întrunire a Consiliului, care trebuia să asculte părerile şi poruncile sale cu privire la politica pe care urma s-o ducă Anglia faţă de felurite popoare din cele patru zări. În aceeaşi zi Hertford avea să fie numit, cu tot dichisul cuvenit, în înalta funcţie de Lord regent. Şi alte lucruri de seamă mai erau rînduite să înceapă din a patra zi a domniei sale, însă pentru Tom erau toate nişte fleacuri, pe lîngă încercarea de a cina singur-singurel, sub privirile nenumăraţilor ochi iscoditori aţintiţi asupră-i şi în şoaptele nenumăratelor guri care vor comenta felul cum îşi joacă rolul — şi greşelile lui, dacă va avea ghinionul să facă vreuna.

Totuşi nimic nu putea opri în loc cea de-a patra zi, aşa că sosi şi ea. Îl găsi pe bietul Tom abătut şi cu gîndurile aiurea, fără putinţă de a alunga starea aceasta de spirit. Ceasurile dimineţii se tîrîră încet unul după altul, sîcîindu-l cu îndatoririle obişnuite. Simţi încă o dată cît de greu îl apasă prizonieratul său.

Către sfîrşitul dimineţii se afla într-o spaţioasă sală de audienţe, conversînd cu contele de Hertford şi aşteptînd plictisit să bată ceasul hotărît pentru a primi o vizită de ceremonie din partea unui mare număr de înalţi demnitari şi curteni.

După scurt timp, Tom îşi îndreptă agale paşii către o fereastră şi prinse interes pentru viaţa şi mişcarea şoselei ce se-ntindea dincolo de porţile palatului. Şi nu se interesa într-o doară, ca un om care trîndăveşte, ci simţea o dorinţă pornită din inimă de a lua parte şi dînsul la forfota şi mişcarea slobodă de pe şosea. Deodată Tom auzi larmă, huiduieli şi zări o gloată de bărbaţi, femei şi copii — de speţa cea mai umilă, cea mai de jos — apropiindu-se dinspre şosea, urlînd, huiduind şi mergînd de-a valma.

— Tare aş voi să ştiu care-i pricina acestei zarve ! exclamă el, cu neînfrînata curiozitate a băieţilor în asemenea împrejurări.

— Sînteţi regele — răspunse solemn contele, cu o plecăciune — am învoirea Luminăţiei Voastre spre a da porunci ?

— O, da, sînt prea fericit să ţi-o dau, bucuros, da ! exclamă Tom aţîţat, adăugînd pentru sine însuşi cu o vie mulţumire : „Într-adevăr, nu-i numai plictis să fii rege — eşti şi răsplătit, alteori ai şi folos".

Contele chemă un paj şi-l trimise la căpitanul gărzii, cu ordinul :

— Gloata să fie oprită şi să se facă cercetare cu privire la pricina vînzolirii sale. Din porunca regelui !

Peste cîteva secunde, un lung şir de străjeri regali, turnaţi în oţel scînteietor, se revărsau pe porţi şi alcătuiau o barieră de-a curmezişul şoselei, în faţa mulţimii. Un sol se întoarse raportînd că mulţimea se ţinea după un bărbat, o femeie şi-o fetiţă, care urmau să fie executaţi pentru ispăşirea unor crime săvîrşite împotriva liniştii şi bunei rînduieli a regatului.

„Moarte, şi încă o moarte năprasnică — îi aşteaptă pe acei sărmani nenorociţi." Gîndul acesta frînse inima lui Tom. Îl cuprinse compătimirea, mai presus de orice ; nu se gîndi nici o clipă la legile încălcate sau la suferinţa ori pagubele pe care cei trei criminali le pricinuiseră victimelor lor ; nu era în stare să se gîndească decît la eşafod şi la soarta înfiorătoare care atîrna deasupra capetelor condamnaţilor. Mila pentru ei îl făcu să uite o clipă că era doar umbra amăgitoare a unui rege, şi nicidecum un rege în toată puterea cuvîntului şi, pînă să-şi dea seama ce face, din gura lui ţîşni porunca :

— Aduceţi-i aci !

Apoi se făcu stacojiu de ruşine şi era gata să se scuze, însă observînd că ordinul său nu trezise defel mirarea contelui sau a pajului, îşi opri cuvintele pe buze. Ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, pajul făcu o plecăciune adîncă şi ieşi de-a-ndăratelea din sala de audienţe, ca să ducă mai departe porunca. Tom fu străbătut de un fior de mîndrie şi simţi încă o dată mai puternic foloasele ce compensează neajunsurile îndeletnicirii de rege. Îşi spuse în sinea lui : „Cu adevărat, e precum mă simţeam cînd citeam poveştile bătrînului preot şi-mi închipuiam că-s eu însumi prinţ, împărţind dreptate şi porunci tuturora, zicînd fă aceasta, fă ceastălaltă — fără ca nimenea să cuteze a zăbovi sau a-mi stînjeni vrerea".

Uşile fură apoi larg deschise ; fură anunţate titluri, unul mai răsunător decît altul, şi curînd sala fu aproape înţesată de oameni aleşi şi de rang. Însă Tom abia dacă luă în seamă prezenţa acestor oameni, atît de mult îl muncea şi-l preocupa chestiunea cealaltă, cu mult mai interesantă. Se aşeză, dus pe gînduri, în jilţul său măreţ, îşi întoarse privirile spre uşă, dînd semne de aşteptare nerăbdătoare. Văzînd aceasta, cei din jur nu mai îndrăzniră să-l tulbure şi se porniră care să discute treburi obşteşti, care să şoptească cleveteli de curte.

Nu trecu mult şi se auziră apropiindu-se paşii ritmaţi ai unei cete de oşteni, iar vinovaţii intrară în sală sub paza unui slujbaş şi escortaţi de o mînă de străjeri din garda regală. Slujbaşul îngenunche dinaintea lui Tom, apoi se dădu deoparte ; cele trei fiinţe hărăzite morţii îngenunchează de asemenea şi rămaseră aşa ; garda făcu drepţi îndărătul jilţului regal. Tom

îi iscodi curios pe prizonieri. Ceva din îmbrăcămintea sau înfățișarea bărbatului trezi în el o amintire nelămurită. „Socot a-l mai fi văzut cîndva pe omul acesta... dar nu-mi vine-n minte cînd și unde" — gîndi Tom. Tocmai atunci omul aruncă o privire grăbită către el și-și plecă iar capul în jos, repede, nefiind în stare să înfrunte măreția cumplită a suveranității, însă lui Tom îi fu de ajuns că-l privise o dată bine, drept în față. Își spuse : „Acuma lucrurile sînt limpezi ; acesta-i străinul care l-a cules pe Giles Witt din Tamisa și i-a scăpat viața în ziua aceea vîntoasă, cu ger mușcător, a Anului nou — faptă bună și vitează — păcat că a săvîrșit și altele mîrșave, care l-au adus în această jalnică stare... Nu mi-au ieșit din minte nici ziua, nici ceasul acela, deoarece la o oră după această împrejurare, cînd orologiile băteau unsprezece, am căpătat de la mam'mare Canty o chelfăneală atît de zdravănă și amarnică, încît toate cele primíte pînă atunci sau după aceea au fost pe lîngă ea doar giugiuleli și dezmierdări".

Tom ordonă întîi ca femeia și fetița să fie îndepărtate pentru cîteva clipe, apoi se adresă ajutorului de ispravnic :

— Bunul meu domn, care-i vina acestui om ?

Slujbașul îngenunche și răspunse :

— De nu-i cu supărare Înălțimii Tale, a luat viața unui supus, dîndu-i otravă.

Compătimirea lui Tom față de prizonier și admirația sa pentru îndrăznețul salvator al băiatului pe cale să se înece primiră o serioasă lovitură.

— Fapta a fost dovedită ? întrebă el.

— Cît se poate de limpede, Luminăția Ta.

Tom suspină și zise :

— Luați-l de aci,— și-a meritat moartea cu prisosință. Păcat, căci avea inimă vitează — a-adică se-arată viteaz după înfățișare.

Cu o izbucnire neașteptată, prizonierul își împreună mîinile și le frînse cu deznădejde, implorîndu-l pe „rege" într-un șir de vorbe întretăiate și îngrozite :

— O, stăpînul meu, de poți simți îndurare pentru cei pierduți, aibi milă de mine ! Sînt nevinovat și fapta pentru care mă

aflu învinuit a fost adeverită doar cu dovezi prea șubrede — dar de aceasta nu mai vorbesc ; judecata a hotărît împotrivă-mi și nu mai poate fi schimbată, totuși în năpasta mea cerșesc un singur hatîr, căci mi-e peste puteri să îndur pedeapsa ce mi s-a dat. Milostivire, milostivire, stăpîne ! Din bunătatea regească a Înălțimii Tale, împlinește-mi ruga — dă poruncă să fiu spînzurat !

Tom rămase uimit. Nu se așteptase la un asemenea sfîrșit.

— Pe legea mea, nemaiauzit hatîr ! Nu aceasta era soarta ce te aștepta ?

— O, Luminăția Ta prea milostivă, nu-i asta ! S-a hotărît să fiu fiert de viu !

Surpriza pricinuită de aceste cuvinte groaznice aproape că-l făcu pe Tom să sară de pe jilțul său. De-ndată ce-și putu veni în fire, strigă cît îl ținu gura :

— Fie-ți împlinită dorința, sărman suflet ! De-ai fi otrăvit o sută de oameni, tot nu vei suferi o moarte atît de înfiorătoare.

Osînditul își plecă fața pînă la pămînt și îl copleși cu mulțumiri de înduioșătoare recunoștință, încheind astfel :

— De vei cunoaște vreodată nenorocirea — de care Dumnezeu în veci de veci să te păzească — fie ca bunătatea ce-ai arătat-o astăzi către mine, Înălțimea Ta, să-ți fie luată în seamă și răsplătită !

Tom se-ntoarse către contele Hertford și întrebă :

— Milord, e oare de crezut că legea încuviințează o soartă atît de amarnică ca aceea hărăzită omului acestuia ?

— Așa stă scris în lege, Luminăția Ta, pentru otrăvitori. În Germania, capulzanii [1] sînt fierți în ulei pînă ce mor și nu-s zvîrliți în cazan dintr-o dată, ci sînt atîrnați la capătul unei frînghii și vîrîți în ulei mădular cu mădular ; și încă încet, mai întîi picioarele, apoi...

— O, te rog, milord, oprește-te — nu pot îndura să aud de asemena fapte ! strigă Tom, acoperindu-și ochii cu palmele ca să-și alunge imaginile acelea înfiorătoare. Cu stăruință îți cer, bunul meu Lord, să se dea poruncă a schimba legea aceasta — ah, nici o sărmană făptură să nu mai treacă prin chinurile statornicite de asemenea legiuire.

[1] Falsificatorii de bani. (N. T.)

Pe chipul contelui se citi o recunoştinţă adîncă, fiindcă era un om însufleţit de porniri îndurătoare şi generoase, lucru rar întîlnit la oamenii din casta sa, în epoca aceea necruţătoare. Zise :

— Aceste nobile cuvinte ale Luminăţiei Tale au pecetluit soarta legii. Istoria îşi va aminti de ele, spre cinstea casei voastre regale.

Slujbaşul se pregătea să-l scoată din sală pe prizonierul său, cînd Tom îi făcu semn să aştepte, apoi spuse :

— Bunul meu domn, aş voi să cercetez mai mult această judecată. Omul a spus că fapta sa a fost dovedită doar pe temeiuri şubrede. Spune-mi ce ştii despre aceasta.

— De doreşte astfel Luminăţia Voastră... S-a învederat la judecată că omul acesta, aci de faţă, a intrat într-o casă din cătunul Islington, unde zăcea în pat cineva — trei martori zic să fi fost pe la zece ceasuri ale dimineţii, în vreme ce alţi doi spun c-ar fi fost ceva mai tîrziu — bolnavul aflîndu-se singur şi adormit în acele clipe ; curînd omul a ieşit din casă şi şi-a văzut de drum. Bolnavul şi-a dat duhul într-acelaşi ceas, chinuit de mare sfîşiere a măruntaielor şi vărsături.

— A văzut careva otravă dată ? S-a găsit otrava ?

— Pe cinstea mea, nu, Înălţimea Ta.

— Atunci cum de se ştie c-ar fi fost otravă la mijloc ?

— Să-mi fie cu iertare, Înălţimea Ta, doctorii au dat mărturie că nimenea nu moare cu-asemenea semne, fără doar înveninat la trup.

Era o mărturie care cîntărea greu, în epoca aceea de neştiinţă. Tom recunoscu tăria ei copleşitoare şi zise :

— Doctorii îşi cunosc meşteşugul — pesemne că au avut dreptate. Treaba se înfăţişează rău pentru sărmanul om.

— Şi aceasta nu-i totul, Luminăţia Ta ; mai sînt şi altele, mai rele. Mulţi au dat mărturie că o vrăjitoare — plecată de atunci din sat, nimenea nu ştie încotro — a prorocit deslușit şi le-a rostit tainic în urechi că bolnavului i se va trage pieirea din otravă — ba şi că i-o va da un străin ; un străin oacheş, îmbrăcat în straie de rînd, roase de purtare. Neîndoios că osînditul se potriveşte întocmai cu zisele acestea. Binevoiască Înălţi-

mea Ta să dea împrejurării greutatea întreagă ce i se cuvine, văzînd că a fost prevestită cu vreme-nainte.

În zilele acelea stăpînite de bezna superstiției, era un argument de-o putere cutremurătoare. Tom își dădu seama că chestiunea era rezolvată ; dacă se punea preț pe orice fel de dovadă, atunci vinovăția bietului om era dovedită. Totuși mai oferi condamnatului o șansă, spunînd :

— De poți spune ceva întru apărarea ta, grăiește.

— Nimic din ce-ar putea fi luat în seamă, stăpîne. Sînt fără de vină, măcar că nu pot face să-mi iasă la lumină nevinovăția. Nu am prieteni, altmintrelea mi-ar fi cu putință a arăta că nu m-am aflat în Islington în ziua aceea. Deopotrivă, aș putea arăta că la ceasul de ei pomenit eram la mai bine de-o poștă departe, ținînd seama că mă aflam la Wapping Old Stairs ; ba mai mult, stăpînul meu, aș putea arăta cum, în vreme ce ei spun că luam viața unei făpturi, eu mîntuiam viața unui băiat care se înea.

— De ajuns ! Omule, numește ziua în care a fost săvîrșită fapta !

— La ceasurile zece ale dimineții, ori cîteva minute mai tîrziu, în ziua de Anul nou, prea vestite...

— Lăsați-l pe osîndit să meargă slobod — e voia regelui! După această izbucnire nu prea regală, Tom roși iarăși și își acoperi încălcarea etichetei, pe cît putu mai bine, adăugînd : M-am mîniat că un om poate fi spînzurat pe temeiul unor asemenea dovezi șubrede și fără un dram de minte !

Un zumzet înăbușit de admirație străbătu adunarea. Nu era admirație pentru hotărîrea dată de Tom, căci iertarea unui otrăvitor osîndit era o măsură pe care puțini din cei de față ar fi socotit-o atît de nimerită și folositoare încît să se simtă îndrituiți a o admite sau admira. Nu, se arăta admirație pentru inteligența și pătrunderea pe care le dovedise Tom. Cîteva din comentariile făcute-n șoaptă sunau cam așa :

— Acesta nu-i un rege zălud, are mintea întreagă.

— Cu cîtă cumințenie a pus întrebările, cît de mult se potrivește cu firea sa de dinainte această grabnică îndreptare a judecății.

— Slavă Domnului, boala i-a trecut ! Nu se-arată a fi un slăbănog, ci un rege adevărat. S-a purtat pe potriva tatălui său.

Începerea răsună de aprobări, așa că larma ajunse, vrînd nevrînd, pînă la urechea lui Tom. Urmarea fu că se simți mult mai la largul lui și pătruns de o plăcută voioșie.

Totuși, curiozitatea sa copilărească se vădi curînd mai puternică decît aceste plăcute gînduri și sentimente ; era dornic să afle ce fel de fărădelege ucigașă putuseră să pună la cale femeia și fetița, astfel că la porunca lui cele două făpturi, suspinînd înspăimîntate, fură aduse înaintea sa.

— Ce-au făptuit acestea ? ceru el lămuriri slujbașului.

— Să fie cu iertare, Majestatea Voastră, sînt învinuite de o neagră nelegiuire dovedită cu limpezime ; pentru aceasta judecătorii au hotărît, după lege, să fie spînzurate. Și-au vîndut sufletele diavolului — aceasta-i nelegiuirea lor.

Lui Tom i se-ncrîncenă carnea pe el. Fusese învățat să-i fie silă cumplită de oamenii care făptuiesc asemenea ticăloșii. Cu toate acestea n-avea de gînd să se lipsească de plăcerea de a-și hrăni curiozitatea, așa că întrebă :

— Unde s-a făptuit aceasta, și cînd ?

— În miez de noapte, în decembrie — într-o biserică dărăpănată, Înălțimea Ta.

Tom se înfioră iarăși.

— Cine a fost de față ?

— Nimeni, afară de aceste două și cel al cărui nume nu se rostește.

— Au mărturisit ?

— Nu, defel, Înălțimea Ta — ci statornic au tăgăduit.

— Atunci, te rog, cum de s-a adeverit vina ?

— Anume martori le-au văzut pornind într-acolo, Înălțimea Ta ; aceasta a născut bănuiala și faptele cumplite ce-au urmat au întărit-o și îndreptățit-o. Îndeosebi e vădit că, prin ticăloasa putere astfel dobîndită, ele au chemat și-au adus o vijelie care a pustiit ținutul întreg din jur. Mai bine de patruzeci de martori au depus mărturii despre această năpastă, și lesne ar fi fost să aduni și o mie, căci toți au pătimit de pe urma ei. Neîndoielnic că acesta-i temei de seamă.

Un răstimp Tom răsuci pe toate fețele, în mintea sa, această întunecată și nemernică urzeală — apoi întrebă :

— A pătimit și femeia, deopotrivă, de pe urma vijeliei ?

Cîteva capete mai pleşuve din adunare se clătinară, în semn că preţuiesc înţelepciunea întrebării. Însă slujbaşul nu văzu nimic de seamă pentru anchetă, aşa că răspunse, fără a pregeta, cu o sinceritate naivă :

— Cu-adevărat a pătimit şi ea, Înălţimea Ta, şi pe cît se poate de drept, ca şi toţi ceilalţi din juru-i. Casa i-a fost luată pe sus, iar ea însăşi şi copila au rămas fără adăpost !

— Socot că puterea de a-şi mijloci ei însăşi un astfel de rău a fost scump cumpărată. Ar fi fost înşelată, de-ar fi plătit măcar şi-un gologan pentru ea ; dar de-a plătit-o cu sufletul ei şi al copilei, vădeşte că nu se află în minţile sale ; de-i nebună, nu ştie ce face, şi astfel n-a săvîrşit păcat.

Bătrînii clătinară iar din cap, recunoscînd înţelepciunea lui Tom, şi unul dintre ei murmură : „De-ar fi smintit regele, după spusele unora, atuncea-i un soi de nebunie care-ar spori cumînţenia multora, ce-i ştiu eu, de le-ar sta în putinţă să-i priceapă judecata".

— Cîţi ani are fetiţa ? întrebă Tom.

— Nouă ani, cu voia Înălţimii Voastre.

— După legile Angliei, poate oare un copil să încheie învoială şi să se vîndă pe el singur, milord ? întrebă Tom, întorcîndu-se către un judecător învăţat.

— Legea nu îngăduie unui copil să încheie vreo socoteală de seamă sau să se amestece într-însa, Înălţimea Ta, căci mintea-i crudă e nepotrivită a se măsura cu mintea mai coaptă şi urzelile rele ale celor vîrstnici. Diavolul poate cumpăra un copil, de-şi pune-n gînd şi copilul încuviinţează, dar un supus englez nu-l poate cumpăra — căci învoiala ar fi fără de putere şi temei.

— Îmi pare aspră şi necreştinească rînduiala şi rău chibzuită, ca legea engleză să tăgăduiască unui supus englez drepturi, pe care le dă cu uşurinţă diavolului ! exclamă Tom cu o sinceră înflăcărare.

Acest nou punct de vedere asupra problemei stîrni multe zîmbete şi se întipări în multe minţi, pentru a fi repetat printre curteni, drept dovadă a originalităţii lui Tom şi a temeinicei sale îndreptări către însănătoşire.

Acuzata mai vîrstnică își curmase plînsul și pîndea acum fiecare cuvînt al lui Tom, cu interes aprins și cu nădejde crescîndă. Tom observă acest lucru, ce-l îndemnă să țină și mai mult cu ea, în situația primejdioasă în care se afla — dușmănită de toți. După scurt timp întrebă :

— Și-n ce chip au izbutit să aducă vijelia ?

— Scoțîndu-și ciorapii, Înălțimea Ta.

Amănuntul acesta îl ului pe Tom și-i ațîță la culme curiozitatea. Zise, cuprins de nerăbdare :

— Lucru de minune ! Totdeauna are fapta aceasta asemenea înfricoșătoare înrîurire ?

— De fiecare dată, Înălțimea Ta — adică, de cîte ori dorește femeia și rostește cuvintele trebuincioase, fie în minte, fie cu viu grai.

Tom se întoarse către femeie și vorbi cu însuflețire :

— Arată-ți puterea ! Voiesc să văd o vijelie !

Multe fețe păliră deodată în acea adunare superstițioasă și toți fură cuprinși de dorința nerostită de a o tuli din locul acela. Dar în zadar, căci Tom nici nu băgă de seamă freamătul stîrnit, fiindcă nu mai avea ochi și urechi decît pentru catastrofa poruncită. Citind pe chipul femeii încurcătură și uimire, adăugă cu aprindere :

— Nu-ți fie teamă — nu vei purta nici o vină. Ba mai mult : vei pleca slobodă — nimeni nu-ți va atinge nici un fir de păr. Arată-ți puterea.

— O, stăpînul meu, nu am putere de nici un fel — am fost pe nedrept învinuită.

— Alungă-ți spaima. Fii pe pace, nu vei suferi nici o vătămare. Stîrnește o furtună — cît de mică — nu-i nevoie să fie cumplită sau vătămătoare, ba chiar aș pofti să fie dimpotrivă ; fă aceasta, și viața-ți va fi cruțată. Vei pleca de-aci slobodă, împreună cu copila ta, ducînd cu tine iertarea regelui și fiind păzită de răutate ori viclenire din partea oricărei ființe din acest regat.

Femeia se plecă pînă la pămînt și se văită, cu lacrimi în ochi, că nu are puterea de-a săvîrși această minune, altminteri bucuroasă ar dobîndi numai viața copilei sale, fiind mulțumită

să şi-o piardă pe-a ei, dacă supunerea faţă de porunca regelui ar putea aduce asemenea nepreţuită îndurare.

Tom stăruia — totuşi femeia o ţinea morţiş cu tăgada. În cele din urmă băiatul rosti :

— Gîndesc că femeia a rostit adevărul. De-ar fi mama mea în locu-i şi înzestrată cu diavoleşti însuşiri, nu ar fi zăbovit nici o clipă să cheme furtuni şi să nu lase nici piatră peste piatră în întreaga ţară, dacă ar căpăta drept răsplată mîntuirea vieţii mele. E vădit că şi celelalte mame-s turnate după acelaşi tipar. Eşti slobodă, bună femeie, împreună cu copila ta, căci te socot cu adevărat nevinovată. Acum nu ai a te teme de nimic, fiind iertată. Scoateţi ciorapii ! Iar de-mi poţi isca o furtună, vei fi bogată !

Biata fiinţă, adusă iar la viaţă, nu mai ştia cum să-şi arate recunoştinţa şi se-apucă să-i dea ascultare, în vreme ce Tom privea nerăbdător, cu încordare — cam sîcîit de nelinişte — iar curtenii se foiau, simţindu-se cît se poate de prost şi de stînjeniţi. Femeia rămase desculţă ca şi fetiţa ei, şi era limpede că se străduia din răsputeri pentru a răsplăti generozitatea regelui chiar cu un cutremur, dar nu izbuti defel şi pricinui numai dezamăgire. Tom suspină şi zise :

— Haide, suflet bun, nu te mai chinui. Ţi-a pierit puterea. Purcede netulburată în cale-ţi, iar de ţi se va întoarce cîndva darul, nu mă uita, adu-mi o furtună.

Capitolul 16
OSPĂŢUL DE GALĂ

CEASUL CINEI SE APROPIA, totuşi, oricît de ciudat ar părea, gîndul acesta nu-l mai supăra pe Tom decît prea puţin şi nu-i mai trezea aproape nici un fel de spaimă. Întîmplările din dimineaţa aceea îi întăriseră încrederea. După o obişnuinţă de numai patru zile, bietul pisoi vagabond se deprinsese cu ciudatul lui culcuş, mai bine decît ar fi izbutit un om în toată firea într-o lună întreagă. Niciodată nu a fost do-

vedită în chip mai grăitor uşurinţa unui copil de a se adapta la împrejurări.

Să-i lăsăm pe aleşii care vor lua parte la masă să se zorească şi să aruncăm o privire în marea sală de ospeţe, în vreme ce Tom e pregătit pentru asemenea impunător eveniment. Sala e încăpătoare, cu stîlpi şi pilaştri poleiţi cu aur, cu tavane şi pereţi împodobiţi cu picturi. La uşă stau străjeri înalţi, ţepeni ca nişte statui, îmbrăcaţi în veşminte bogate şi pitoreşti şi ţinînd în mîini halebarde. Într-o galerie înaltă, care face ocolul sălii, se află muzicanţii şi o droaie de dregători ai cetăţii, în straie strălucitoare. În centrul sălii, pe o estradă, se află masa lui Tom. Acum să lăsăm să vorbească străvechea cronică :

„Un gentilom păşeşte în sală, purtînd în mînă un baston, iar cu dînsul alături păşeşte altul, purtînd o faţă de masă pe care — după ce au îngenuncheat amîndoi de trei ori, cu cea mai desăvîrşită evlavie — o aştern pe masă, şi după ce îngenunchează încă o dată, se depărtează amîndoi. Apoi alţi doi vin, unul tot cu bastonul, celălalt cu o solniţă, o farfurie şi pîine ; după ce au îngenuncheat la fel cu cei dinainte şi-au pus pe masă cele aduse, ei aşijderi se depărtează, împlinind acelaşi tipic ca şi cei dintîi. În urma lor vin doi nobili, bogat înveşmîntaţi — unul ducînd un cuţit pentru gustat — care, după ce s-au închinat de trei ori în chipul cel mai curtenitor, se apropie şi ating masa cu pîine şi sare, arătînd cinstire deopotrivă de mare, ca şi cînd regele ar fi de faţă." [1]

Astfel se încheie solemnele pregătiri. Acum, de departe, din fundul coridoarelor care răsună de ecouri, auzim un glas de trîmbiţă şi prindem cu urechea un strigăt stins : „Faceţi loc regelui ! Loc pentru prea înaltul nostru stăpîn, Majestatea sa Regele !" Sunetele acestea se repetă din clipă în clipă şi cresc, venind tot mai aproape. Nu trece mult şi mai că ne răsună în urechi trîmbiţe marţiale şi izbucneşte cu tărie strigătul : „Faceţi loc regelui !" În clipa aceea, scînteietorul alai răsare şi se scurge pe uşă, cu pas măsurat. Să dăm iarăşi cuvîntul cronicarului :

„Mai întîi vin gentilomi, baroni, conţi, cavaleri ai ordinului Jartierei, toţi bogat înveşmîntaţi şi cu capul descoperit, apoi

[1] Citat din Oraşul lui Leigh Hunt, pag. 408, însemnările unui călător de demult. (N. A.)

urmează cancelarul, între doi curteni, dintre care unul poartă sceptrul regal, iar celălalt Spada de Ceremonie, cu vîrful îndreptat în sus, vîrîtă într-o teacă roşie, cu apărătoarea bătută în ţinte de aur, închipuind flori de crin. În urmă-le vine regele însuşi — pe care, din clipa cînd se înfăţişează privirilor, douăsprezece trîmbiţe şi nenumărate tobe îl întîmpină cu o mare izbucnire de bun-venit, în vreme ce toţi cei de prin galerii se ridică de pe locurile lor, strigînd : «Dumnezeu să-l apere pe rege !» După dînsul vin nobilii din suita sa, iar la dreapta şi la stînga lui mărşăluieşte garda de onoare, cei cincizeci de gentilomi simbriaşi ai săi, cu securi de bătălie aurite."

Toate acestea erau frumoase şi plăcute. Lui Tom îi bătea inima tare şi un licăr de bucurie îi strălucea în ochi. Avea un port cît se poate de graţios şi firesc, cu atît mai mult cu cît nu se mai gîndea cum se descurcă cu ceremonialul, mintea fiindu-i fermecată şi stăpînită de priveliştile şi sunetele voioase din jur. Şi apoi, nimeni nu poate arăta prea lipsit de graţie cînd poartă veşminte frumoase care-i vin ca turnate — mai cu seamă dacă s-a mai obişnuit cu ele, şi nu se gîndeşte la asta. Tom îşi aminti de îndrumările primite şi răspunse la saluturi cu o uşoară aplecare a capului său împănoşat şi un curtenitor : „Vă mulţumesc, bunii mei supuşi."

Se aşează la masă fără să-şi scoată toca, nesimţindu-se cîtuşi de puţin stînjenit, căci a sta la masă cu pălăria pe cap era singura tradiţie regală cu care regii şi familia Canty erau la fel de deprinşi de foarte multă vreme. Suita se risipi şi se orîndui în grupuri pitoreşti, toţi rămînînd cu capetele descoperite.

Acum, în sunetele unei muzici vesele, intrară călăraşii din gardă — „cei mai înalţi şi cei mai puternici bărbaţi din Anglia, fiind cu grijă aleşi pentru aceasta" — dar să-l lăsăm pe cronicar să ne povestească şi de astă dată :

„Călăraşii din gardă intrară cu capul descoperit, înveşmîntaţi în roşu aprins, cu trandafiri de aur pe spate ; intrară şi ieşiră, aducînd pe rînd fel şi chip de bucate, servite în vase de preţ. Aceste bucate erau primite de către un gentilom, în aceeaşi rînduială în care se aduceau, şi apoi erau puse pe masă, în vreme ce gustătorul lua fiecărui curtean cîte-o îmbucătură din felul de mîncare adus, de teama vreunei otrăviri".

Tom prînzi bine, deşi îşi da seama că sute de ochi îi urmăreau fiecare îmbucătură şi-l pîndeau cum mănîncă, cu un interes care n-ar fi putut fi mai încordat nici de-ar fi băgat în gură un exploziv ucigător în stare să-l arunce în aer şi să-l împrăştie în mii de fărîme prin sală. Era grijuliu să nu se zorească şi la fel de grijuliu să nu facă nici cel mai mic lucru singur, ci să aştepte pînă ce gentilomul însărcinat cu slujba aceea îngenunchea şi-l slujea. O scoase la capăt fără nici o scrîntează — izbîndă deplină şi preţioasă.

Cînd în cele din urmă masa se sfîrşi şi Tom plecă, în mijlocul scînteietorului său alai, cu urechile vuind de larma voioasă a trîmbiţelor care sunau, a tobelor care răpăiau şi a aclamaţiilor tunătoare, gîndi că dacă asta era toată greutatea de a cina în public, atunci era o încercare pe care ar fi înfruntat-o bucuros chiar de mai multe ori pe zi, ca în felul acesta să obţină să fie scutit de unele îndatoriri mai copleşitoare ale slujbei sale de rege.

Capitolul 17
FU-FU ÎNTÎI, „REGELE ZĂNATECILOR"

MILES HENDON zorea către capătul dinspre Southwark al podului, cu privirea mereu la pîndă după cei pe care îi căuta, sperînd şi aşteptîndu-se să dea peste ei dintr-o clipă într-alta. Însă fu dezamăgit. Tot întrebînd întruna, izbuti să le descopere trecerea prin Southwark pînă la un punct ; apoi, pierdu orice urmă şi nu mai ştiu încotro s-o apuce. Totuşi se strădui din răsputeri în tot restul zilei. La căderea nopţii era frînt de oboseală, aproape mort de foame şi la fel de depărtat de ţinta sa, ca şi la plecare, aşa că cină la hanul Tabvard şi se duse la culcare, hotărît să o pornească iar, odată cu zorile, şi să cerceteze tot oraşul de la un cap la altul. Cum sta aşa culcat, chibzuind şi plănuind, începu curînd să raţioneze astfel : dacă-i va sta în putinţă, băiatul o să scape de nemernicul care se dă drept tatăl său. Se va duce oare la Londra să-şi caute vechiul sălaş ? Nu, nu va face aceasta, ci se va feri să le cadă iarăşi în mînă. Atunci ce va face ?

Cum n-avusese pe lume nici un prieten sau ocrotitor, pînă nu-l întîlnise pe Miles Hendon, firește că va căuta să-și găsească iarăși prietenul, dacă împrejurarea nu-l va sili s-o pornească iar spre Londra și primejdiile ei. Se va îndrepta către castelul Hendon, asta va face, fiindcă știe că Hendon e în drum spre casă și s-ar putea aștepta să-l găsească acolo. Da, situația era limpede pentru oștean — nu trebuia să mai piardă nici o clipă în Southwark, ci să pornească pe dată prin Kent, spre Movila Călugărului, cutreierînd pădurile și întrebînd prin toate părțile, de-a lungul drumului. Și-acum, să ne întoarcem la micul rege dispărut.

Tîlharul despre care slujitorul de la hanul de pe pod spusese că l-a văzut „tocmai cînd ajunsese" lîngă flăcăul străin și lîngă rege nu li se alăturase, ci trecuse în spatele lor și-i urmărise de-aproape. Nu suflase nici o vorbă. Brațul stîng îi atîrna într-o eșarfă, iar peste ochiul stîng purta un plasture mare, verde ; șchiopăta puțintel și se sprijinea într-o bîtă de stejar. Flăcăul îl duse pe rege pe un drum întortocheat, de-a curmezișul Southwark-ului, și încet-încet ieși la drumul mare, din spatele orașului. Regele era supărat acum și spuse că nu merge mai departe. Se cădea ca Hendon să vină la el, și nu el să se ducă la Hendon. Nu va îndura asemenea necuviință, va rămîne locului. Flăcăul zise :

— Ai să rămîi aici, în vreme ce prietenul tău zace rănit în pădurea de colo ? Fie și-așa.

Purtarea regelui se schimbă pe dată. El strigă :

— Rănit ? Și cine-a cutezat a-l vătăma ? Dar lasă aceasta deoparte ; arată-mi drumul, arată-mi drumul ! Mai repede, omule, ești împovărat cu plumb ? Rănit ? De-ar fi făptuitorul și fecior de duce, se va căi !

Pădurea era destul de depărtată, însă ajunseră degrabă. Flăcăul se uită în jur, descoperi o creangă de copac înfiptă-n pămînt, de care era legată o zdreanță, apoi își urmă calea în adîncul codrului, căutînd din ochi alte crengi asemănătoare și găsindu-le din loc în loc. Era vădit că se călăuzea după semnele acelea către ținta sa. Tot mergînd agale, ajunseră într-un luminiș, unde se zărea schelăria unei ferme mistuite de flăcări și alături un grajd părăginit, care sta într-o rînă. Nimic nu arăta că îm-

prejur ar vieţui cineva ; domnea o tăcere desăvîrşită. Flăcăul intră în grajd, iar regele se ţinu după el nerăbdător. Nu era nimeni înăuntru ! Regele aruncă o privire mirată şi bănuitoare spre tînăr şi-l întrebă :

— Unde-i ?

Drept răspuns primi doar un rîs batjocoritor. Într-o clipită regele se mînie foc, apucă un butuc şi tocmai voia să se năpustească la flăcăul care-l amăgise, cînd alt rîs batjocoritor îi răsună în urechi. Era ticălosul cel şchiop care se ţinuse după ei la oarecare depărtare.

Regele se-ntoarse şi spuse furios :

— Cine eşti tu ? Ce treabă ai pe-aici ?

— Lasă-ţi deoparte sminteala — spuse străinul — şi domoleşte-te. Nu m-am prefăcut atît de bine ca să nu-ţi recunoşti tatăl.

— Nu eşti tatăl meu. Nu te cunosc defel. Eu sînt regele. De mi-ai ascuns slujitorul, găseşte-mi-l, de nu, te vei căi amar pentru cele făptuite.

John Canty răspunse cu glas aspru şi măsurat :

— Îi limpede că eşti nebun şi mi-e silă să te pedepsesc, dar de mă înfrunţi, voi fi nevoit. Flecăreala ta nu face rău nimănui, unde nu-s urechi care să-ţi ia în seamă smintelile, dar e bine să te deprinzi cu o vorbire obişnuită, care să nu ne-aducă nici un rău, cînd ne vom schimba lăcaşul. Am săvîrşit un omor şi nu pot locui acasă ; şi tu aşijderi, căci am nevoie de tine. Numele meu e schimbat, pe temeiuri înţelepte ; îmi zice Hobbs — John Hobbs ; iar ţie Jack — întipăreşte-ţi în minte numele. Acuma, haide, vorbeşte : unde-i maică-ta ? Unde-ţi sînt surorile ? N-au venit la locul statornicit, ştii oare încotro au luat-o ?

Regele răspunse întunecat :

— Nu-mi tulbura mintea cu ghicitorile tale. Mama mea a murit ; surorile mele se află la palat.

Flăcăul de lîngă el izbucni într-un rîs batjocoritor, şi regele ar fi tăbărît pe el, însă Canty — sau Hobbs, cum îşi zicea acum — îl opri şi zise :

— Lasă-l, Hugo, nu-l hărţui, mintea-i e rătăcită şi purtările tale îl zădărăsc. Stai jos, Jack, şi domoleşte-ţi firea ; pe dată vei căpăta ceva de îmbucat.

Hobbs şi Hugo începură să vorbească în şoaptă, iar regele se depărtă cît putu de tovărăşia lor neplăcută. Se retrase în penumbra colţului cel mai depărtat al grajdului, unde găsi podeaua de pămînt căptuşită cu un strat de paie gros de doi coţi. Se-ntinse acolo, trase peste el o mînă de paie, în chip de cuvertură, şi curînd se cufundă în gînduri. Avea multe necazuri pe cap, însă cele mărunte aproape că erau zvîrlite în uitare de durerea cea mai crîncenă : pierderea tatălui său. Pentru toată lumea numele lui Henric al VIII-lea trezea un fior şi înfăţişa imaginea unui balaur care sufla pîrjol şi pară pe nări, un tiran a cărui mînă împărţea pedepse cumplite şi moarte ; însă acestui băiat, acelaşi nume îi trezea numai sentimente plăcute, chipul pe care-l chema în amintire exprima numai blîndeţe şi dragoste. Îi veni în gînd un lung şir de scene pline de duioşie, între tatăl său şi el, şi stărui cu drag asupra lor, lacrimile sale nepotolite dovedind cît de adîncă şi de sinceră era mîhnirea care-i stăpînea inima. În vreme ce după-amiaza se stingea încet, flăcăul, frămîntat de necazurile sale, se afundă treptat într-un somn liniştit şi tămăduitor.

După un răstimp destul de lung, n-ar fi putut spune cît anume, simţurile sale se luptară să-şi scuture amorţeala şi, cum stătea aşa culcat, cu ochii închişi, întrebîndu-se în neştire unde se află şi ce se petrecuse cu el, prinse cu urechea bătaia posomorîtă a ploii în acoperiş. Îl învălui o senzaţie plăcută de bunăstare, la gîndul că se află la adăpost, dar aceasta fu curmată cu brutalitate în clipa următoare, de un cor de chicoteli piţigăiate şi de rîsete grosolane. Larma aceea îl făcu să tresară în chip neplăcut şi îşi scoase capul de sub paie, ca să vadă de unde venea. O privelişte mohorîtă şi respingătoare i se înfăţişă ochilor. În mijlocul podelei, la celălalt capăt al grajdului, ardea un foc zdravăn, iar în juru-i, prinşi într-o lumină sinistră de para cea roşie, stăteau trîntiţi şi tolăniţi o ceată pestriţă de lepădături, golani şi borfaşi de ambele sexe, cum nu mai întîlnise nici în cărţi, nici în visele sale vreodată. Erau acolo bărbaţi uriaşi vînjoşi, cu pielea tăbăcită de vînturi şi ploi, cu plete lungi şi purtînd nişte zdrenţe fantastice ; flăcăi potriviţi la stat, la fel de trenţăroşi, la fel de crunţi la înfăţişare se aflau cerşetori orbi, cu ochi bandajaţi sau acoperiţi de plasturi, schilozi, cu pi-

coare de lemn şi cîrje, bolnavi cu răni purolOase, ce se întrezăreau din bandaje făcute ca vai de lume ; se afla şi un telal cu mutră de ticălos, cu bocceaua sa ; de asemenea, un tocilar, un căldărar şi un bărbier felcer, cu uneltele meseriei lor. Cîteva din femeile acelea erau codane abia răsărite ; unele erau în floarea tinereţii, altele erau cotoroanţe bătrîne şi brăzdate de zbîrcituri, dar cu toatele erau teleleice neobrăzate şi rele de gură, şi deopotrivă de murdare, neprimenite şi neţesălate. Erau pînă şi trei prunci cu chipuri bolnave, şi o pereche de potăi moarte de foame, cu sfori la gît — a căror îndatorire era să-i conducă pe orbi.

Se lăsase noaptea. Banda tocmai sfîrşise de mîncat şi se punea pe orgii ; cana cu rachiu trecea din mînă-n mînă. Din toate piepturile ţîşni un singur strigăt :

— Un cîntec. Să ne cînte Liliacul şi Dick, şi Talpă-Lată.

Unul din orbi se ridică şi se pregăti, azvîrlind cît colo plasturii care-i adăposteau ochii foarte ageri şi tăbliţa cu text sfîşietor povestind pricina nenorocirii sale. Talpă-Lată se descotorosi de piciorul de lemn şi-şi luă locul stînd pe picioarele sale tefere şi sănătoase, alături de soţul său întru nemernicie. Apoi urlară un cîntec destrăbălat, sprijiniţi de întreaga societate, care la sfîrşitul fiecărei strofe intona refrenul, într-un cor tot mai puternic. Cînd sfîrşiră ultimul cuplet, entuziasmul cîntăreţilor pe jumătate beţi atinsese asemenea culmi, încît fiecare se porni să zbiere cîntecul de la început, făcînd laolaltă atîta zarvă deşănţată, de tremurau bîrnele grajdului.

Conversaţia îşi urmă cursul — nu în limba hoţilor, în care cîntaseră, fiindcă aceasta era folosită numai cînd puteau să tragă cu urechea niscaiva vrăjmaşi. Din discuţie ieşi la iveală că „John Hobbs" nu era cîtuşi de puţin un „boboc", ci se hîrşise în rele, în bandă, cu mult în urmă. I se ceru să povestească ce i se întîmplase în ultima vreme şi cînd spuse că „din întîmplare" a ucis un om, cei din jur arătară mare mulţumire. Cînd mai adăugă că era vorba de un preot, fu aplaudat zgomotos şi trebui să ciocnească un pahar cu fiecare. Cunoştinţe vechi îl întîmpinau cu îmbrăţişări, iar altele noi erau mîndre să-i strîngă mîna. Fu întrebat de ce „zăbovise" departe de dînşii atîtea luni. Canty răspunse :

— În anii din urmă, la Londra e terenul mai prielnic decît la țară și mai fără de primejdii, de cînd legile au fost întărite cu atîta străşnicie și sîrguință. De n-aș fi avut această nenorocoasă întîmplare, aș fi rămas acolo. Hotărîsem să rămîn și nicicînd să nu-mi mai pun pielea la bătaie pe drumurile de țară — dar întîmplarea cu pricina a schimbat rînduiala statornicită de mine.

Se informă cîte persoane cuprindea acuma banda. „Zburlitul" — căpetenia lor — îi răspunse :

— Douăzeci și cinci de gealați zdraveni : zdrahoni, eoțcari, mehengii și vîntură lume, laolaltă cu țiitoarele, zdrențuroasele lor, și cu alte otrepe. Mai toți se află aci, ceilalți bat drumurile către răsărit, înspre sălașul de iarnă. Vom porni pe același drum, în zori.

— Nu zăresc pe Wen printre cinstitele fețe din jur. Pe unde poate să fie ?

— Bietul flăcău, acum n-are altă hrană decît pucioasa — și încă-i fierbinte pentru un gîtlej plăpînd. A fost ucis undeva într-o încăierare, cam prin miezul verii.

— Mă doare inima s-aud asta ; Wen era bărbat priceput și viteaz.

— Așa era într-adevăr. Bess cea Neagră, drăguța lui, e încă printre ai noștri, dar a pornit către răsărit ; straşnică fată, cu purtări plăcute și cuminte, nimenea n-a văzut-o umblînd beată mai mult de patru zile din șapte.

— Totdeauna se înfrîna — îmi amintesc bine — de treabă fată și vrednică de toată lauda. Mama ei era mai slobodă în purtări și mai puțin năzuroasă; hoașcă zurbagioaică și rea de muscă, dar înzestrată cu o minte mai presus de cele obișnuite.

— Din această pricină am și pierdut-o. Darul ei de a citi în palmă și alte soiuri de a prevesti viitorul i-au adus pînă la urmă faima de solomonăriță. Legea i-a făcut de petrecanie, prăjind-o la foc domol. Zău că m-a mișcat aproape pînă la lăcrimare chipul neînfricat în care și-a înfruntat soarta, blestemînd și suduind toată mulțimea care căsca gura și-o privea, în vreme ce flăcările urcau șerpuind către fața ei și-i prindeau șuvițele rărite, cuprinzînd capul ei bătrîn și cărunt. Îi blestema,

ptii ! Ce-i mai blestema ! O mie de ani de-ai mai vieţui n-ai să auzi asemenea blesteme măiestrite. Vai, iscusinţa aceasta a pierit odată cu ea. Vor mai fi rămas încercări josnice şi firave de-a o maimuţări, dar nu mai ţi-e dat s-auzi o adevărată luare în deşert a celor sfinte.

„Zburlitul" suspină, ascultătorii suspinară de asemenea, în semn că-i împărtăşesc simţămintele. O întristare obştească pogorî o clipă deasupra întregii adunări, căci pînă şi nişte dezmoşteniţi ai soartei ca aceştia, cu sufletele împietrite, nu sînt cu totul nesimţitori, ci sînt în stare să fie încercaţi şi ei, în chip fugar, de un sentiment de pierdere şi mîhnire. Asta la răstimpuri mari şi în împrejurări deosebit de prielnice — în cazuri asemănătoare cu cel de faţă, de pildă, cînd talentul şi ştiinţa vreunuia dintre ei îi părăsesc fără să lase urme. Totuşi, cîte-o duşcă zdravănă la fiecare dădu iarăşi curaj tuturor bocitorilor.

— Mai sînt şi alţi prieteni de-ai noştri care-au trecut prin grele încercări ? întrebă Hobbs.

— Mai sînt unii. Mai cu seamă dintre cei noi veniţi — cum sînt gospodarii cei mici, rămaşi fără de adăpost şi rătăcind înfometaţi prin lumea largă, din pricină că fermele le-au fost luate spre a fi prefăcute în păşuni. Au cerşit şi-au fost biciuiţi, despuiaţi de la brîu în sus, pînă ce le-a şiroit sîngele ; apoi au fost puşi în butuci, să zvîrle mulţimea în ei cu ce-i cădea în mînă. Dar ei au cerşit iar, şi iar au fost biciuiţi şi li s-a retezat cîte-o ureche ; au cerşit şi-a treia oară — ce alt puteau face, sărmanii netrebnici ? Şi-au fost însemnaţi pe obraz cu fierul roşu încins, apoi vînduţi ca robi ; au fugit, au fost hăituiţi şi spînzuraţi. E poveste scurtă şi nu-ţi trebuie mult ca s-o depeni. Alţii dintre noi au trecut prin încercări mai puţin grele. Ridicaţi-vă, Yokel, Burns şi Hodge ! Arătaţi-vă podoabele !

Cei numiţi se ridicară şi-şi scoaseră cîteva din hanţe, dezgolindu-şi spinările brăzdate de urme vechi de bici ; unul îşi dădu la o parte părul şi arătă locul unde fusese cîndva urechea stîngă ; altul arătă un stigmat pe umăr — litera S — şi o ureche ciuntită ; al treilea zise :

— Eu sînt Yokel ; mai an eram plugar pe ogorul meu, aveam gospodărie spornică, nevastă iubitoare şi copii — acum toate sînt puţin cam altfel : şi ca avere, şi ca stare, iar nevasta şi co-

piii-s duşi pe cea lume — poate s-or fi aflînd în cer, poate-n celălalt loc — dar slavă cerului atotmilostiv că cel puţin nu mai trăiesc în Englitera ! Buna şi bătrîna mea mamă, care nu avea nici o vină şi nici un păcat, se străduia să agonisească o pîine, îngrijind de bolnavi. Murind unul din aceştia, fără ca doftorii să se învrednicească a şti cum, maică-mea fu arsă drept vrăjitoare, sub ochii pruncilor mei care priveau şi jeleau. Halal lege engleză ! Sculaţi cu toţii şi ciocniţi cănile ! Toţi într-un glas strigaţi ! Beţi pentru îndurătoarea lege engleză care a mîntuit-o pe dînsa măcar de iadul englez ! Vă aduc mulţămită, fîrtaţilor, la toţi deopotrivă. Am cerşit din casă-n casă — eu şi nevasta — ducînd cu noi copiii flămînzi, dar în Englitera e o fărădelege să fii înfometat ; astfel că ne-au despuiat şi ne-au biciuit în trei oraşe de-a rîndul. Beţi cu toţii iarăşi, pentru îndurătoarea lege engleză ! Căci biciul ei a sorbit adînc din sîngele lui Mary a mea şi binecuvîntata mîntuire i-a sosit grabnic. Zace colo, culcată sub iarbă, ocrotită de orice rele. Dar copiii, firește, cîtă vreme legea mă biciuia pe mine, purtîndu-mă din oraş în oraş, se stingeau de foame. Beţi, flăcăi, numai un strop, un strop pentru bieţii copii, care n-au făcut rău nici unei făpturi. Iar am cerşit — am întins mîna pentru o coajă de pîine, şi-am fost pus în butuci, şi-am pierdut o ureche ; iată, aci atîrnă ciotul ei ; iar am cerşit, şi iată ciotul celeilalte, spre a-mi întipări bine în minte fapta. Şi totuşi am cerşit încă o dată, şi-am fost vîndut ca sclav — iată aci pe obraz, sub pata aceasta, de-aş şterge-o, aţi putea vedea litera S pe care a lăsat-o acolo fierul roşu! Sclav! Pricepeţi acest cuvînt ? Un sclav englez stă înaintea voastră. Am fugit de la stăpînul meu, şi cînd voi fi găsit — cel mai greu blestem al cerului cază asupra legii ţării care a rînduit astfel — voi atîrna în furcile spînzurătorii !

Un glas răsunător se-auzi din penumbră :

— Nu vei fi spînzurat ! Din ziua de azi s-a sfîrşit cu această lege !

Toţi se întoarseră şi zăriră silueta fantastică a micului rege, care se apropia zorit. Cînd sosi în plină lumină şi fu văzut deslușit, izbucni o explozie generală de întrebări :

— Cine-i ? Ce-i acolo ? Cine eşti tu, mogîldeaţă ?

Bietul copil rămase netulburat, ţintit de toate privirile acelea mirate şi cercetătoare şi răspunse cu demnitate princiară :

— Sînt Eduard, regele Engliterei.

Un hohot sălbatic de rîs urmă ; parte în derîdere, parte de încîntare faţă de o glumă atît de bună. Regele fu jignit. Spuse tăios :

— Vînturători de drumuri, fără de cuviinţă ce sînteţi, aceasta vă e recunoştinţa pentru milosîrdia regală ce v-am făgăduit?

Mai spuse şi altele, cu glas mîniat şi cu gesturi aprinse, însă vorbele-i fură acoperite de-un vîrtej de rîsete şi exclamaţii batjocoritoare. John Hobbs încercă de cîteva ori să-şi facă glasul auzit, peste larma aceea, şi în cele din urmă izbuti, spunînd :

— Fraţilor, îi feciorul meu, vede cai verzi pe pereţi ; e ţicnit şi nebun de legat, nu-l luaţi în seamă — el socoate că-i regele cu adevărat.

— Sînt cu adevărat regele — zise Eduard, întorcîndu-se către el — precum te vei încredinţa pe pielea ta, la vremea sorocită. Ai mărturisit un omor — te vei legăna în furci pentru el.

— Tocmai tu mă vei vinde ? De pun mîna pe tine...

— Sst... sst ! Domol, zise zdravănul „Zburlit", punîndu-se între ei la vreme ca să-l scape pe rege, şi îşi întări intervenţia, doborîndu-l cu un pumn pe Hobbs.

— Nu te-nchini în faţa regelui, şi nici faţă de căpetenie ? De-ţi mai îngădui vreodată de faţă cu mine asemenea necuviinţă, te spînzur cu mîna mea ! Apoi adresîndu-se Alteţei Sale : Nu trebuie să-ţi ameninţi fîrtaţii, flăcăule, şi trebuie să te păzeşti a-i vorbi de rău. Fii rege, dacă-ţi place, în sminteala ta, fără a face rău altora, însă. Nu te mai făli cu asemenea rang, căci înseamnă trădare ; om fi noi oameni păcătoşi în felul nostru, dar nu se află nimenea printre noi într-atîta de ticăloşit încît să fie trădător faţă de regele său ; în această privinţă avem inimi iubitoare şi credincioase. Ia seama de spun au ba adevărul. Acum — cu toţii într-un glas : Trăiască Eduard, regele Engliterei !

— Trăiască Eduard, regele Engliterei !

Răspunsul pestriţei adunări sosi cu asemenea tărie de tunet, încît şubreda baracă se cutremură din temelii. Faţa micului rege se lumină o clipă de plăcere, şi el îşi plecă uşor capul şi spuse, cu gravă simplitate :

— Vă mulţumesc, bunii mei supuşi.

Acest rezultat neaşteptat făcu ca prea cinstita adunare să se tăvălească de rîs. Cînd se mai potoliră puţin, „Zburlitul" rosti cu hotărîre, însă pe un ton de ajuns de blajin :

— Lasă-te d-alde-astea, băiete ; nu-i înţelept, nici bine. Împlineşte voia închipuirii tale, de n-ai încotro, dar alege-ţi alt titlu.

Cu un glas care-ţi sfîşia urechile, un tinichigiu veni cu o sugestie :

— Fu-Fu întîi, regele zănatecilor.

Titlul „prinse" numaidecît, toţi îl adoptară şi din piepturile golanilor se-nălţă un strigăt asurzitor :

— Trăiască Fu-Fu întîi, regele zănatecilor ! urmat de şuierături, mieunături şi răbufniri de rîs.

— Aduceţi-l încoace în strigăte de slavă şi încoronaţi-l.

— Puneţi-i mantia regală !

— Daţi-i sceptru !

— Urcaţi-l pe tron !

Strigăte de acestea şi vreo alte douăzeci la fel izbucniră dintr-o dată. Apoi, mai-nainte ca sărmana, mica victimă, să-şi poată trage sufletul, fu încoronată cu un lighean de tinichea, înfăşurată într-o pătură ciuruită, urcată pe-un butoi drept tron, iar în mînă îi fu pusă lingura de lipit a tinichigiului, după care se trîntiră cu toţii în genunchi în juru-i şi se porniră pe un cor de văicăreli ironice şi rugăminţi batjocoritoare, ştergîndu-şi ochii cu mînecile şi şorţurile lor pătate şi zdrenţuite.

— Fii îndurător cu noi, o, prea blîndule rege !

— Nu călca în picioare pe viermii care te roagă fierbinte, o, Înălţimea Ta prea iubită !

— Fie-ţi milă de sclavii tăi şi mîngîie-le inima cu o regească lovitură de picior !

— Veseleşte-ne şi încălzeşte-ne cu razele tale îndurătoare, o, soare înfocat al măreţiei domneşti !

— Sfinţeşte pămîntul cu atingerea piciorului tău, ca să putem mînca noroiul şi astfel să ne înnobilăm !

— Binevoieşte a scuipa asupră-ne, o, Înălţimea Ta, pentru ca odraslele noastre să poată povesti despre princiara ta bunătate şi să fie de-a pururi mîndre şi fericite !

Dar tinichigiul cel poznaş deveni „eroul" serii şi avu parte de toate onorurile. Îngenunchind, se prefăcu că sărută piciorul regelui şi fu împins deoparte cu scîrbă. Atunci cerşi pe la fiecare o cîrpă să şi-o lipească peste bucăţica de obraz care-i fusese atinsă cu piciorul, zicînd că trebuie s-o ferească de atingerea aerului „de rînd" şi că va face avere umblînd pe drumul mare şi arătînd ca la panoramă locul atins, la preţul de o sută de şilingi o ochire. Îi făcu să se prăpădească de rîs în aşa hal, încît stîrni invidia şi admiraţia întregii adunături rîioase.

În ochii micului monarh se iviră lacrimi de ruşine şi indignare, şi în mintea sa gîndea : „De le-aş fi căşunat vreun rău mare, tot nu s-ar fi putut arăta mai cruzi, şi eu, doar, dimpotrivă, n-am rostit decît făgăduiala de-a fi bun cu ei, şi pentru aceasta iată cum mă umilesc !"

Capitolul 18
PRINŢUL ÎN MIJLOCUL VAGABONZILOR

CEATA VAGABONZILOR îşi părăsi culcuşul odată cu revărsatul zorilor şi porni la drum. Deasupra lor cerul era acoperit de nori, sub picioare pămîntul alunecos, iar aerul îngheţat. Veselia le pierise cu totul ; unii mergeau tăcuţi şi morocănoşi, alţii erau arţăgoşi şi căutau ceartă ; nici unul nu era pornit pe vorbă şi pe toţi îi sîcîia setea.

„Zburlitul" îl lăsă pe „Jack" pe seama lui Hugo, dîndu-i cîteva îndrumări scurte, şi-i porunci lui John Canty să se depărteze de el şi să-l mai slăbească... Îi mai atrase luarea-aminte lui Hugo să nu fie prea aspru cu băiatul.

După un răstimp, vremea se mai îmblînzi şi norii se împrăştiară puţin. Ceata nu mai dîrdîia şi vagabonzilor le crescu curajul. Deveniră tot mai voioşi şi pînă la urmă se porniră să se încaiere şi să-i ocărască pe drumeţii ce-i întîlneau în cale. Asta arăta că îşi veniseră în fire şi preţuiau iar bucuriile vieţii. Teama pe care-o stîrneau indivizii de teapa lor se vădea în faptul că toată lumea se dădea la o parte dinainte-le şi primea cu

răbdare obrăzniciile lor deşănţate, fără a cuteza să spună nici pîs.

Şterpeleau rufe atîrnate la uscat pe garduri, uneori chiar în văzul stăpînilor, care nu suflau o vorbă, ci păreau mai degrabă recunoscători că nu li s-au luat şi ostreţele.

Nu trecu mult şi tăbărîră într-o mică gospodărie ţărănească, unde se instalară ca la ei acasă, în vreme ce ţăranul şi ai casei, tremurînd ca varga, îşi goleau cămara ca să le poată da un prînzişor. Le ciupeau de bărbie pe stăpîna casei şi pe fiicele ei, chiar cînd veneau cu mîncare şi făceau pe seama lor glume deocheate, luîndu-le în tărbacă şi rîzînd mînzeşte. Azvîrleau cu oase şi cu zarzavaturi în gospodar şi-n fiii lui, silindu-i să se ferească tot timpul şi aplaudînd zgomotos de cîte ori o lovitură nimerea în plin. Ca să pună vîrf la toate, mînjiră cu unt pe cap pe una din fete, care se supărase din pricina acestor grosolănii. Drept rămas bun îi ameninţară că se întorc şi dau foc la casă, cu familie cu tot, dacă ajunge la urechile stăpînirii vreo plîngere despre isprăvile lor.

Pe la nămiezi, după un marş lung şi obositor, banda poposi îndărătul unui gard viu, la marginea unui sat arătos. Hotărîră să se odihnească un ceas, apoi ceata se risipi, care-ncotro, ca să intre fiecare prin altă parte în sat şi să-şi arate hărnicia în meşteşugul lui. „Jack" fu trimis împreună cu Hugo. O bucată de vreme hoinăriră de ici, colo. Hugo pîndea un prilej de a face vreo afacere mănoasă, dar negăsind nici unul, în cele din urmă zise :

— Nu zăresc nimic de furat, îi sălaş de calici. Aşa că o să cerşim.

— Într-adevăr ! Păstrează-ţi meşteşugul — ţi se potriveşte. Eu unul nu voi cerşi.

— Nu vei cerşi ?! exclamă Hugo, holbîndu-se mirat la rege. Şi de cînd, mă rog, ţi-ai îndreptat păcatul ?

— Ce înţeles au vorbele tale ?

— Ce înţeles ? Oare nu ai cerşit de la naştere pe uliţele Londrei ?

— Eu ? Ţi-ai pierdut minţile ?

— Nu risipi vorbele alese — ca să-ţi rămînă şi pentru al'dată. Taică-tău zice că ai întins mîna. Se prea poate să fi

minţit. Nu cumva eşti atît de îndrăzneţ şi spui că a minţit ? îl batjocori Hugo.

— Cel căruia îi spuneţi voi tatăl meu ? Da, a minţit.

— Haide, fîrtate, nu împinge prea departe jocul tău caraghios de-a nebunul ; înţeleg că faci pe nebunul de şagă, numai ia seama să n-o păţeşti. De i-aş spune aceste vorbe, ţi-ar tăbăci pielea în lege.

— Cruţă-ţi osteneala. Eu însumi i le voi spune.

— Curajul tău îmi place, zău aşa, dar nu-ţi laud judecata. Ciomăgeli şi bătăi zdravene găseşte omul cu duiumul în viaţa asta, fără să şi le mai caute cu lumînarea. Dar să lăsăm asta, mi se pare că vine taică-tău. Nu mă îndoiesc că ştie să mintă, nu şovăi o clipă să zic că minte de are prilejul, căci cei mai sfinţi dintre noi săvîrşesc asemenea păcat, dar aci n-avea de ce să mintă. Un om cu minte nu-şi iroseşte pe degeaba asemenea bun vicleşug, dar de vreme ce n-ai chef să ne îndeletnicim cu cerşitul, cu ce să ne trecem vremea ? Să şterpelim de prin bucătării ?

Regele-l repezi nerăbdător :

— Pune capăt neroziei acesteia — mă sîcîi.

Hugo răspunse cam supărat :

— Ian ascultă, fîrtate, de cerşit nu vrei, de furat nici atîta, fie şi-aşa. Atunci ţi-oi spune eu ce vei face neapărat. Vei sluji de momeală, cît voi cerşi eu. Zi că nu vrei, de cutezi !

Regele se pregătea să-l repeadă cu dispreţ, cînd Hugo îl opri :

— Destulă vorbă ! Iată că se-apropie cineva milostiv după chip. Eu am să mă zvîrcolesc pe jos. Cînd străinul se va repezi spre mine, începe a te căina şi a geme şi, îngenunchind, prefă-te că plîngi ; apoi zbiară de parcă toţi diavolii foamei şi sărăciei şi-ar fi făcut cuib în pîntecele tău şi spune : „Luminate domn, sărmanul meu frate e foarte bolnav şi fără nici un prieten şi sprijin sîntem. În numele Domnului, aruncă o privire îndurătoare asupra unui biet bolnav uitat de lume şi nespus de nenorocit ; miluieşte cu un gologan din avuţiile domniei tale o făptură lovită de soartă şi aflată în pragul pieirii" — şi ia seama, să o ţii strună cu vaietele şi să nu te potoleşti pînă nu-l uşurăm de-un gologan, altmintrelea te vei căi.

Îndată, Hugo începu să geamă și să horcăie, să-și dea ochii peste cap, să se clatine buimac și să tremure ca apucat, iar cînd drumețul ajunse chiar lîngă ei, se trînti la pămînt cît era de lung, înaintea lui, cu un țipăt sfîșietor, și începu să se răsucească și să se tăvălească-n noroi, de ziceai că i-a sosit ceasul din urmă.

— Vai de lume! strigă inimosul drumeț. Vai, sărmane suflet, cum mai pătimești! Haide, să-ți dau ajutorare.

— O, nobile și luminate domn, mă lasă — ca pe un prinț de sînge să te îndrăgească pronia — dar crudă suferință mă încearcă, de-s atins cînd mă pălește astfel boala. Frate-meu, de colo, va spune Înălțimii Voastre ce crîncenă durere mă sfîșie cînd se abat asupră-mi aceste tulburări. Un gologan, bunule domn, un gologan, să luăm o brumă de merinde, apoi lăsați-mă pradă necazurilor mele.

— Un gologan! Ba trei vei căpătă, făptură fără de noroc! și omul, scotocindu-se în mare grabă prin buzunare, scoase banii. Iată-i, sărman flăcău, ia-i, ți-i dau cu dragă inimă. Acum vino-ncoa', băiete, și ajută-mă să-l duc pe fratele tău pîn-la casa de colo, unde...

— Nu sînt fratele lui — zise regele, curmîndu-i vorba.

— Cum, nu ești fratele lui?

— Vai mie, auziți-l! gemu Hugo, scrîșnind din dinți pe-ascuns. Se leapădă de mine, care i-s frate bun, cînd mă vede c-un picior în groapă!

— Fiule, cu-adevărat împietrită ți-e inima, de ți-e frate drept. Rușine! Cînd el, sărmanul, abia-și mai mișcă mădularele. De nu ți-i frate, cine-i atunci?

— Un cerșetor și un tîlhar! A luat pomana domniei tale, iar buzunarul așijderea ți l-a golit. Și de voiești a-l tămădui-n chip minunat, croiește-i umerii cu bățul și încrede-te în pronia cerească.

Dar Hugo nu zăbovi ca să se întîmple minunea. Într-o clipă fu în picioare și-o tuli ca vîntul, cu drumețul după el, stîrnind huiduieli și mare zarvă pe unde treceau și ridicînd satul pe urmele lor. Regele, mulțumind din inimă cerului pentru scăparea sa, fugi în direcție opusă și nu-și încetini pasul pînă ce nu

se încredință că e în afară de primejdie. Apucă pe cea dintîi cărare care-i ieși înainte și curînd lăsă satul în urma lui. Grăbi pasul cît putu, cîteva ceasuri în șir, aruncînd mereu priviri neliniștite îndărăt, să vază dacă nu e urmărit ; dar, în cele din urmă, teama îl părăsi și-n locul ei îl cuprinse o senzație îmbucurătoare de siguranță. Își dădu seama acum că era flămînd și foarte obosit, așa că se opri la o fermă, dar cînd voi să deschidă gura, fu repezit și alungat cu asprime. Flendurile cu care era îmbrăcat vorbeau împotriva lui.

Rătăci mai departe, jignit și mînios, hotărît să nu mai îndure asemenea tratament. Dar foamea învinge pînă și mîndria, astfel că pe-nserate se opri la altă fermă. Însă aci avu parte de o primire și mai rea, căci i se aruncară tot felul de ocări și fu amenințat că va fi arestat ca vagabond, dacă nu-și ia tălpășița numaidecît.

Noaptea pogorî, rece și cu cerul acoperit de nori ; și monarhul tot se mai ostenea, mergînd întruna, deși-l dureau picioarele. Era silit să nu se oprească, fiindcă — de cîte ori se așeza să se odihnească — gerul îl pătrundea pînă la oase. Toate senzațiile și întîmplările erau noi și ciudate pentru el, cum pășea așa prin întunecimea solemnă și nețărmurita pustietate a nopții. Cînd și cînd auzea glasuri care se-apropiau, treceau pe lîngă el și se pierdeau în tăcerea din jur, și, deoarece nu zărea decît un fel de umbre unduitoare și nelămurite din care izvorau acele glasuri, trecerea lor aducea a ceva nepămîntean, de nălucă, care-l făcea să se-nfioare. La răstimpuri zărea licărul vreunei luminițe și i se părea că se află la mare depărtare, aproape pe alt tărîm. Clinchetul zurgălăilor unei mioare îi ajungea la urechi ca un murmur abia simțit, depărtat, nedeslușit ; mugetul vătuit al cirezilor plutea către el, pe-aripa adierii noptatice, în cadențe ce piereau pe dată, ca un cînt întristat. Uneori prindea cu urechea lătratul tînguitor al vreunui dulău, înălțîndu-se peste întinsul nevăzut al cîmpiei și al pădurii. Toate sunetele și zgomotele erau parcă pierdute în noapte, făcîndu-l pe micul rege să simtă că orice fărîmă de viață și de mișcare era departe de el și că se-afla stingher, fără nici o tovărășie, în inima unei singurătăți nemăsurate.

Își urmă calea împleticindu-se, cu închipuirea înspăimîntată la fiecare nouă încercare, tresărind cîteodată la foșnetul ușor al frunzelor uscate, de deasupra capului său — într-atît de mult aducea a șoaptă omenească. Nu trecu mult și deodată dădu peste lumina chioară a unui felinar de tinichea, atîrnat la doi pași de el. Se dădu îndărăt, în umbră, și așteptă. Felinarul atîrna lîngă ușa deschisă a unui grajd. Regele așteptă puțin — nu se auzea nici un sunet, nu mișca nici o vietate. Gerul îl mușca atît de nemilos cum sta el acolo neclintit, iar primitorul grajd părea atît de ispititor, încît în cele din urmă se hotărî să riște orice și să intre. O porni grăbit, cu pași hoțești, și tocmai cînd trecu pragul, auzi în urma lui glasuri. Sări în spatele unui butoi care se afla înăuntru și se piti. Doi argați intrară înăuntru, aducînd cu ei felinarul, și se-apucară de lucru, stînd între timp de vorbă. Pe cînd se-nvîrteau cu felinarul, regele se folosi bine de vederea sa ageră și ochi un fel de despărțitură destul de mare, la capătul cel mai depărtat al grajdului, plănuind să se strecoare într-acolo cînd va rămîne singur. Își întipări de asemenea în minte locul unde se afla o grămadă de pături de cai, cam pe la mijlocul grajdului — cu gîndul să împrumute din ele pentru noapte, spre folosința coroanei Angliei.

Pînă la urmă, oamenii sfîrșiră treaba și plecară, zăvorînd ușa îndărătul lor și luînd cu ei felinarul. Dîrdîind, monarhul se repezi spre pături — înaintînd cît putu de iute, în bezna aceea — le luă de pe jos și-apoi, pe dibuite, ajunse teafăr în despărțitură. Din două pături își așternu pat, iar cu celelalte două se înveli. Acum era fericit ca un rege, deși păturile erau vechi, subțiri și nu prea călduroase, iar pe deasupra — mai răbufnea din ele o duhoare înțepătoare de cal, atît de tare, încît aproape te înăbușea.

Deși regele era înfometat și țeapăn de frig, era totodată atît de obosit și de somnoros, încît oboseala precumpăni și curînd se cufundă într-un soi de amorțeală. Apoi, tocmai cînd era pe cale să fie învăluit cu totul de somn, simți deslușit cum îl atinge ceva. Într-o clipită se trezi de-a binelea și rămase cu răsuflarea tăiată. Fiorii de spaimă stîrniți de atingerea aceea înghețată, în beznă, aproape că-i pironi bătaia inimii. Zăcea culcat, fără să se miște, și asculta, abia îndrăznind să răsufle. Dar nimic

nu se clintea şi nu se auzea nici un zgomot. Ascultă mai departe şi aşteptă un răstimp destul de îndelungat, după cît i se părea lui, însă de mişcat tot nu se mişcă nimic şi nici nu se auzi nimic. Aşa că, de bine, de rău, începu să aţipească iar, şi deodată simţi din nou atingerea misterioasă ! Atingerea aceea uşoară, trădînd o prezenţă nevăzută şi mută, îţi încreţea pielea de groază ; băiatul simţi că leşină de spaimă. Ce trebuia să facă ? Asta era întrebarea, însă el nu ştia ce răspuns să-i dea. Să părăsească adăpostul acela de ajuns de plăcut şi să fugă de misterul acela îngrozitor, de nepătruns ? Dar încotro să fugă? Nu putea ieşi din grajd, iar gîndul de a se tîri orbeşte de colo pînă colo, prizonier între cei patru pereţi cu stafia aceea lunecînd pe urmele lui, simţindu-i mereu atingerea molatică şi sinistră pe obraz ori pe păr, era de nesuferit. Era mai bine, însă, să rămînă locului şi să îndure toată noaptea moartea aceea însufleţită ? Nu. Atunci, ce-i rămînea de făcut ? Vai, nu era decît o singură cale — ştia prea bine, trebuia să întindă mîna şi să descopere ce-l atingea !

Era uşor de zis, dar trebuia să-ţi încordezi puterile ca să încerci asemenea lucru. De trei ori întinse niţeluş mîna în întuneric, cu fereală, şi o trase brusc îndărăt cu înfiorare, nu fiindcă ar fi întîlnit ceva, ci fiindcă fusese sigur că era cît pe-aci să dea de ceva. Dar a patra oară bîjbîi un pic mai departe şi mîna-i atinse uşurel ceva moale şi cald. Asta aproape că-l împietri de spaimă. Mintea-i era într-un hal făr-de hal, încît nu-şi putu închipui altceva decît că obiectul acela era cadavrul — cald încă — al unei fiinţe care abia îşi dăduse duhul. Gîndi că mai degrabă ar muri decît să-l mai atingă încă o dată. Însă se-nşela, fiindcă nu cunoştea puterea de neînfrînt a curiozităţii omeneşti. Nu trecu mult şi mîna sa bîjbîia prin beznă, tremurînd — deşi judecata şi mintea se împotriveau, totuşi bîjbîia mai departe. Întîlni un smoc de păr lung; se cutremură, totuşi dibui de-a lungul părului şi dădu de ceva ce părea a fi o frînghie caldă. Dibui şi de-a lungul frînghiei şi descoperi un viţeluş nevinovat, căci frînghia nu era defel frînghie, ci coada viţelușului.

Regele se ruşină că trecuse prin toate spaimele şi chinurile acelea dintr-o pricină atît de neînsemnată : un viţeluş ador-

mit. Dar n-ar fi trebuit să se simtă ruşinat, fiindcă nu mica vietate îl speriase, ci acel ceva neplăcut şi înfiorător, drept care o luase, şi oricare alt băiat — în acele timpuri vechi şi superstiţioase — s-ar fi purtat şi-ar fi suferit aidoma cu el.

Regele fu încîntat nu numai de descoperirea că făptura aceea era doar un viţeluş, ci şi de tovărăşia lui, căci se simţea atît de singur şi lipsit de prieteni, încît chiar apropierea şi tovărăşia acelui animal atît de umil era binevenită. Şi fusese bruftuit cu atîta asprime de semenii săi, încît simţea o adevărată mîngîiere să se afle, în sfîrşit, în tovărăşia unei făpturi care avea cel puţin o inimă blajină şi blîndă, chiar dacă era lipsită de alte însuşiri mai impunătoare. Aşa că se hotărî să treacă peste deosebirea de rang şi să lege prietenie cu viţeluşul.

În timp ce-i mîngîia spinarea caldă şi catifelată — care se afla aproape de tot, la îndemînă — îi trecu prin cap că viţeluşul ar mai putea aduce şi alte foloase. Drept care îşi schimbă din nou patul, aşternîndu-l lîngă prietenul necuvîntător, apoi se cuibări lipit de spinarea lui, trase păturile peste el şi peste prietenul lui şi în cîteva minute îi era la fel de cald şi de bine cum îi fusese în cele mai bune timpuri — în culcuşurile de puf din palatul regal din Westminster.

Pe dată îl năpădiră gînduri plăcute — viaţa luă o înfăţişare mai voioasă. Scăpase din cătuşele robiei şi-ale nelegiuirii, scăpase de tovărăşia acelor decăzuţi şi brutali dezmoşteniţi ai soartei, îi era cald, avea un adăpost — într-un cuvînt, era fericit. Afară, în noapte, se stîrnise viforul şi sufla în trîmbe aprige, care scuturau din temelii grajdul şi-l făceau să zbîrnîie, apoi puterile i se mai domoleau la răstimpuri şi cutreiera gemînd şi jelindu-se prin colţuri. Însă pentru rege şuierul vîntului era curată muzică, acum că se simţea fericit şi la largul său.

Las' să vîjîie şi să urle cu turbare, lasă-l să ciocăne şi să trîntească uşa, să geamă şi să se jelească oricît o pofti ; nu-i păsa de el, ci dimpotrivă, se bucura să-l audă. Se ghemui şi mai aproape de prietenul său, pătruns de-o caldă mulţumire, şi lunecă fericit într-un somn adînc şi fără vise, plin de seninătate şi de pace. Dulăii hămăiau în depărtare, juncanele melancolice se tînguiau, iar vîntul sufla cu turbare mai departe, în vreme

ce pînze de ploaie cădeau cu furie pe acoperiş ; însă Majestatea Sa, regele Angliei, dormea înainte liniştit, şi viţelușul de asemenea, fiind o făptură simplă şi nu prea uşor tulburată de furtuni ori stingherită să doarmă în acelaşi culcuş cu un rege.

Capitolul 19
PRINŢUL ÎN MIJLOCUL ŢĂRANILOR

CÎND REGELE SE TREZI, în faptul zilei, descoperi că un guzgan ud, dar chibzuit, se strecurase în grajd în timpul nopţii şi-şi găsise un loc comod de dormit chiar la sînul lui. Fiind tulburat acum, o luă la fugă lipăind. Băiatul zîmbi şi zise : „Sărman nerod, de ce te-arăţi oare atît de temător ? Sînt la fel de nenorocit ca şi tine. Ar fi lucru de ruşine să lovesc o făptură lipsită de-ajutorare, cînd eu însumi sînt atît de neajutorat. Mai mult încă, îţi datorez mulţumire pentru semnul bun ce-mi dai, căci atunci cînd un rege a căzut aşa de jos, încît pînă şi guzganii au ajuns să-şi facă culcuş pe trupul lui, neîndoios înseamnă că soarta-i stă să se schimbe, de vreme ce-i limpede că mai jos nu poate ajunge".

Se ridică şi ieşi din adăpostul lui, şi chiar atunci auzi zvon de glasuri copilăreşti. Uşa grajdului se deschise şi intrară înăuntru două fetiţe. Cum îl zăriră, îşi curmară vorba şi rîsul, se opriră locului şi rămaseră nemişcate, privindu-l cu o curiozitate nestăpînită. Apoi începură să şuşotească între ele, după aceea se apropiară mai mult de el şi iar se opriră să-l privească şi să şuşotească. Încetul cu încetul le mai veni inima la loc şi începură să vorbească despre el cu glas tare. Una din ele spuse :

— E cilibiu la chip.

Cealaltă adăugă :

— Şi are păr frumos.

— Dar poartă haine de ajuns de proaste.

— Şi pare mort de foame.

Se apropiară şi mai mult, rotindu-se cu sfială în jurul lui, cercetîndu-l cu amănunţime din cap pînă-n picioare, ca şi

cum ar fi fost vreun soi de animal nou şi ciudat, însă cu grijă şi băgare de seamă totodată, de parcă s-ar fi temut puţin că ar putea fi un soi de animal care mai şi muşcă uneori. În cele din urmă se opriră în faţa lui, ţinîndu-se de mînă drept ocrotire, şi cu ochii lor nevinovaţi se uitară lung la el. Apoi una din ele îşi luă inima în dinţi şi, în chip făţiş şi cinstit, ceru lămuriri:

— Cine eşti tu, băiatule?

— Sînt regele — fu răspunsul grav ce-l primiră.

Copilele tresăriră puţin, holbară ochii şi rămaseră fără grai cam un minut. După aceea, curiozitatea le-mpinse să rupă tăcerea:

— Regele ? Care rege ?

— Regele Engliterei.

Fetiţele se priviră, apoi se uitară la el, apoi se priviră iar, mirate, uluite; în cele din urmă una din ele zise:

— L-ai auzit, Margery? Zice că e regele. Poate să fie adevărat?

— Cum poate să nu fie adevărat, Prissy? Crezi c-ar putea spune o minciună? Fiindcă, vezi tu, Prissy, de n-ar fi adevărat, înseamnă c-ar fi minciună curată. Fără doar şi poate ar fi minciună. Acu' gîndeşte-te şi tu dacă nu-i aşa. De vreme ce tot ce nu-i adevărat e minciună — oricum o-ntorci, la fel iese.

Era un argument solid, bine înnodat şi invulnerabil, care spulberă toate îndoielile lui Prissy. Chibzui şi ea o clipă, apoi îi arătă regelui că se bizuie pe onoarea lui, spunîndu-i doar atîta :

— De eşti cu-adevărat regele, atunci îţi dau crezare.

— Sînt cu-adevărat regele.

Această declaraţie rezolvă problema. Regalitatea Majestăţii Sale fu admisă fără alte întrebări sau discuţii şi cele două fetiţe începură pe dată să-l iscodească cum de-ajunsese acolo şi cum ajunsese să poarte veşminte aşa de nepotrivite cu rangul lui, şi încotro se îndreaptă — mă rog, tot ce privea treburile sale. Fu o mare uşurare pentru el să-şi verse focul faţă de nişte fiinţe care nu-l luau în bătaie de joc şi nu-i puneau la îndoială necazurile, astfel că îşi spuse povestea cu multă simţire, uitînd pînă şi de foame, iar drăgălaşele copile îl ascultară cu cea mai adîncă

și duioasă înțelegere. Însă cînd ajunse la ultimele sale pătimiri și aflară de cîtă vreme nu pusese nimic în gură, ele lăsară povestea baltă și-l duseră degrabă în casă, să-i găsească ceva de mîncare.

Regele era acum voios și fericit, și-și spuse în sinea lui : „Cînd voi dobîndi iar stăpînirea, voi ține totdeauna la mare cinste pe copii, aducîndu-mi aminte cum aceștia mi-au dat crezare la ceas de grea cumpănă ; cîtă vreme cei mai vîrstnici și care se socot mai înțelepți au rîs de mine și m-au luat drept mincinos !“

Mama copiilor îl primi pe rege cu bunătate și se-arătă plină de milă, căci halul său jalnic și mintea sa aparent tulburată mișcă inima ei de femeie. Era văduvă și mai degrabă săracă ; prin urmare trecuse prin destule necazuri ca să simtă compătimire pentru cei nenorociți. Își închipui că băiatul acela nebun se pierduse de prietenii sau ocrotitorii lui, așa că încercă să afle de unde venise, ca să-l poată duce îndărăt. Însă zadarnic pomeni toate orașele și satele din împrejurimi, zadarnic făcu tot felul de cercetări de același soi ; după chipul, ca și după răspunsurile băiatului, își dădea seama că locurile acelea îi erau necunoscute. Vorbea cu seriozitate și simplitate despre viața de la Curte și de mai multe ori tristețea-i înecă glasul, cînd vorbi despre răposatul rege, „tatăl său“ ; însă de cîte ori conversația se îndrepta spre subiecte mai de rînd, își pierdea orice interes și tăcea.

Femeia era grozav de încurcată, totuși nu se dădu bătută. În timp ce pregătea bucatele, își puse în gînd să folosească anume șiretenii pentru a-l trage de limbă pe băiat și a-l face să-și trădeze taina. Vorbi despre vite, lui nici că-i păsa ; apoi despre oi — același rezultat ; așadar părerea ei că ar fi fost niscaiva păstor era greșită. Vorbi despre mori, despre țesători, tinichigii, fierari, despre fel și chip de îndeletniciri și de meșteșuguri ; despre ospiciul Bedlam și despre temnițe și aziluri de binefacere ; dar oricîte încercări făcu, fu nevoită să se dea bătută pe toată linia. Nu cu desăvîrșire totuși, căci chibzui că-nlăturînd pe rînd toate celelalte presupuneri, nu mai rămăsese decît aceea că avea de-a face cu un slujitor. Da, era sigură că acum se afla pe calea cea bună — băiatul trebuie să fi fost

slugă în vreo casă. Așa că îndreptă vorba într-acolo. Dar rezultatul făcu să-i piară curajul. Măturatul era un subiect care părea că-l plictisește ; aprinsul focului nu izbuti să-l miște defel ; frecatul duşumelelor şi scuturatul nu-i treziră nici un entuziasm. Atunci gospodina, pierzîndu-şi aproape orice nădejde şi mai mult ca să aibă conştiința împăcată, trecu şi la bucătărit. Spre mirarea sa şi nespusa-i încîntare, chipul regelui se lumină numaidecît. „Aha, — îşi închipui femeia — în sfîrşit, l-am încolţit !" şi simţea o mîndrie îndreptăţită pentru ocolurile iscusite şi tactul cu care izbutise asemenea ispravă.

Acum putu s-o lase mai moale cu limbuţia, fiindcă regele, îmboldit de foamea care-l chinuia şi de mirosurile îmbietoare ce se-nălţau din tigăile şi tingirile care bolboroseau pe foc, îşi lăsă gura slobodă şi ţinu o cuvîntare atît de amănunţită şi pricepută despre anumite feluri de mîncare rafinate, încît în două minute femeia-şi spuse : „Într-adevăr, bine am judecat, a fost ajutor într-o bucătărie !" Apoi monarhul se întinse la vorbă asupra listei de bucate şi vorbi despre ele cu asemenea preţuire şi însufleţire, că gospodina îşi spuse : „Doamne sfinte ! Cum de cunoaşte atîtea feluri de bucate şi mai cu osebire aşa de alese ? Căci acestea îşi au locul doar pe mesele celor bogaţi şi ale mărimilor. A, acuma pricep ! Hoinar zdrenţuit cum e, pesemne c-a slujit la palat înainte de i s-au rătăcit minţile ; da, neîndoios că a ajutat chiar în bucătăria regelui ! Am să-l pun la încercare".

Plină de nerăbdare să-şi dovedească agerimea, gospodina îi spuse regelui să vadă puţin de mîncare, dîndu-i a-nţelege că poate pregăti şi adăuga un fel, două, dacă are poftă — apoi ieşi din odaie, făcîndu-le semn fetiţelor s-o urmeze. Regele murmură :

— A mai fost un rege englez ce-a primit o însărcinare asemănătoare, în vremurile de demult — nu-i cu nimic împotriva demnităţii mele să primesc o îndeletnicire pînă la care a binevoit a se înjosi însuşi marele Alfred. Dar voi încerca să slujesc mai bine decît el încrederea ce mi se arată, căci el a lăsat să se ardă cozonacii.

Intenţia era bună, însă realizarea nu fu la înălţime, fiindcă regele acesta, ca şi celălalt, curînd se cufundă adînc în gînduri

ce priveau treburile sale însemnate şi se petrecu aceeaşi catastrofă — mîncarea se arse. Femeia se întoarse la vreme ca să salveze prînzişorul de la deplină distrugere, şi-l scutură imediat pe rege din visarea lui cu o muştruluială zdravănă, dar binevoitoare. Apoi, văzîndu-l cît de tulburat era fiindcă trădase încrederea ce i se acordase, se muie numaidecît şi fu plină de bunătate şi blîndeţe faţă de el.

Băiatul avu parte de un prînzişor îmbelşugat şi mulţumitor, care-l întremă şi-l înveseli. Fu o masă deosebită, prin neobişnuitul fapt că de ambele părţi se trecuse peste rang ; totuşi nici unul din comeseni nu-şi dădea seama ce favoare i se făcuse. Gospodina avusese de gînd să-l hrănească pe flăcăiandrul vagabond cu resturi de mîncare, într-un colţ, ca pe oricare alt vagabond, sau ca pe-un cîine ; însă o rodea atît de rău căinţa pentru praftura care i-o trăsese, încît se strădui cît putu să-i mai îndulcească amarul, îngăduindu-i să stea la masa familiei şi să mănînce laolaltă cu cei mai ceva decît dînsul, în condiţii de deplină egalitate. Iar regele, la rîndul său, se căia aşa de tare că trădase încrederea familiei, după ce fuseseră toţi atît de buni cu el, încît se silea să-şi răscumpere greşeala smerindu-se şi coborîndu-se pînă la ei, în loc de a le cere — femeii şi copilelor sale — să stea în picioare şi să-l slujească, în vreme ce el ar fi stat la masa lor singur, după cum se cuvenea obîrşiei şi rangului său. Oricui îi prinde bine cîteodată să se plece. Buna femeie fu fericită toată ziua datorită laudelor ce şi le aduse singură pentru bunăvoinţa şi mărinimia ei faţă de-un vagabond, iar regele fu la fel de încîntat de umilinţa milostivă ce-o arătase faţă de-o ţărancă de rînd.

După ce mîncară, gospodina îi spuse regelui să spele vasele. Porunca aceea îl izbi, pentru o clipă, ca o lovitură de măciucă, şi regele fu cît pe-aci să se răzvrătească, dar după aceea îşi spuse : „Alfred cel Mare a vegheat cozonacii, neîndoielnic că ar fi spălat şi vasele — de aceea voi încerca şi eu".

Se descurcă destul de prost în treaba asta, spre mirarea lui, fiindcă i se păruse uşor lucru să cureţe nişte linguri şi funduri de lemn. Era o treabă plicticoasă şi sîcîitoare, dar pînă la urmă o scoase la capăt. Îl cuprindea acum nerăbdarea de a-şi urma călătoria ; totuşi nu-i era dat să scape aşa de uşor de societa-

tea acelei socotite doamne. Dînsa îl însărcină cu cîteva treburi mărunte, pe care le îndeplini în chip onorabil și dobîndind oarecare cinste. Apoi îi dădu să curețe, împreună cu fetițele, niște mere puse la păstrare pentru iarnă ; dar era atît de stîngaci la treaba asta, încît se lăsă păgubaș și-l puse s-ascută un cuțit de măcelărie. După aceea îl ținu la dărăcit lînă, pînă ce regele începu a se gîndi că l-a lăsat cu mult în urmă pe bunul rege Alfred, în privința eroismului dovedit în treburi de rînd, și că pregătea material foarte pitoresc pentru cărțile de istorie și istorioare — așa că era mai-mai să demisioneze. Și cînd gospodina îi dădu un coș cu pisoi să-i înece, demisionă de-a binelea. Adică, avea de gînd s-o facă, căci simțea că trebuie să pună punct odată și-odată, și înecarea unor pisoi îi părea prilejul cel mai nimerit — dar tocmai atunci se petrecu ceva care-i schimbă gîndul. Anume, se ivi John Canty — cu un sac de telal în spinare, însoțit de Hugo.

Înainte ca ei să fi avut putința de a-l vedea, regele îi descoperi pe cei doi nemernici apropiindu-se de poarta din față, așa că nu mai spuse nimic, ci luă coșul cu pisoii și ieși liniștit pe ușa din dos, fără să scoată o vorbă. Lăsă făpturile acelea plăpînde într-un șopron și-o luă la picior pe o potecă îngustă dindărătul casei.

Capitolul 20
PRINȚUL ȘI PUSTNICUL

UN GARD VIU, înalt, îl ascundea acum vederii celor din casă, astfel încît, îmboldit de o spaimă de moarte, alergă din răsputeri către pădurea ce se vedea în depărtare. Nu se uită în urmă pînă ce nu ajunse aproape la adăpostul codrului ; abia atunci se întoarse și desluși în zare două siluete. Atît îi fu de ajuns ; nu stătu să le cerceteze mai amănunțit, ci se grăbi mai departe și nu încetini pasul pînă nu se afundă bine în adîncurile umbroase ale pădurii. Apoi se opri, încredințat că acum se afla, de bine, de rău, în siguranță. Ascultă cu încordare, dar tăcerea

era profundă și solemnă — chiar înfricoșătoare și-ți apăsa pieptul. La răstimpuri mari, pîndind cu urechea, deslușea zgomote, însă erau atît de îndepărtate, stinse și tainice, încît păreau a fi gemetele și tînguirile unor suflete rătăcitoare. Așacă sunetele erau încă și mai lugubre decît tăcerea pe care o curmau.

La început plănui să rămînă toată ziua acolo unde se afla, dar curînd frigul îi năpădi trupul asudat și în cele din urmă fu nevoit să-și urnească iar picioarele, ca să se mai încălzească. Tăie de-a dreptul prin desiș, sperînd să dea curînd de vreun drum, însă se înșelă. Merse și tot merse, la nesfîrșit, dar cu cît înainta, pădurea părea că se-ndesește tot mai mult. Treptat, bezna din jur începu să se îngroașe de s-o tai cu cuțitul — și regele își dădu seama că se lăsa noaptea. Îl trecură fiori la gîndul de a o petrece într-un loc atît de neprietenos, așa că încercă să zorească mai tare. Însă în felul acesta nu izbutea decît să-și încetinească mersul, fiindcă acum nu mai putea să vadă de ajuns de bine ca să știe unde pășește : se poticnea mereu de cioturile rădăcinilor și se împleticea în joarde și tufișuri țepoase.

Care nu-i fu bucuria cînd, în cele din urmă, întrezări licărirea unei lumini. Se apropie de ea cu băgare de seamă, oprindu-se adesea ca să se uite-n jur și să tragă cu urechea. Lumina se ițea prin deschizătura ferestruicii fără geam a unui mic bordei ca vai de lume. Deodată auzi un glas ; simți pornirea să fugă și să se ascundă, dar se răzgîndi pe dată, fiindcă era vădit că glasul murmura o rugăciune. Se strecură la unica fereastră a colibei, se înălță în vîrful picioarelor și aruncă pe furiș o privire înăuntru. Odaia era mică, podeaua din pămînt bătătorit de îndelungă folosință ; într-un colț se afla un culcuș de rogojină și-o pătură, două, numai zdrențe. În preajma lui se zăreau o găleată, o cană, un lighean și vreo două-trei oale și tingiri. Mai erau acolo o laviță scurtă și-un scăunaș cu trei picioare ; în vatră mocnea jarul rămas de pe urma unui foc de vreascuri. În fața unui biet altar luminat de o singură candelă sta îngenuncheat un bătrîn, iar pe o ladă veche de lemn, alături de el, se aflau un ceaslov deschis și o țeastă de om. Bătrînul era ciolănos și bine legat, șuvițele părului și barba îi erau foarte

lungi şi albe ca neaua ; purta o mantie din piei de oaie, care-i atîrna de la gît pînă la călcîie.

„Un sfînt pustnic ! îşi spuse regele. Acum într-adevăr norocul mi l-a scos în cale !"

Pustnicul se ridică, regele ciocăni în uşă. Un glas adînc îi răspunse :

— Intră, dar lasă păcatul în urmă-ţi, căci locul unde vei călca e sfinţit !

Regele intră şi se opri în prag. Pustnicul întoarse spre el nişte ochi sclipitori, neastîmpăraţi, şi zise :

— Cine eşti ?

— Sînt regele — fu răspunsul dat cu o senină simplitate.

— Fii binevenit, rege ! strigă pustnicul cu înflăcărare. Apoi, foindu-se de colo pînă colo, într-un zor înfrigurat, şi repetînd întruna „binevenit, binevenit", deretică laviţa, îi făcu loc regelui să stea pe ea lîngă vatră, mai aruncă nişte vreascuri pe foc şi în cele din urmă începu să măsoare podeaua în lung şi-n lat, cu paşi nervoşi.

— Fii binevenit ! Mulţi au căutat aci azil, dar nu erau vrednici şi-au fost alungaţi. Însă un rege carele-şi leapădă coroana şi nici că dă preţuire deşartelor măriri ale rangului său şi trupul în zdrenţe şi-l înveşmîntă, spre a-şi închina viaţa sfinţeniei şi pedepsirii cărnii — acela-i vrednic, acela-i binevenit, şi îşi va petrece aci zilele, pînă ce moartea îi va curma firul vieţii.

Regele se grăbi să-l întrerupă şi să-l lămurească, însă pustnicul nici nu-l lua în seamă, de parcă nici nu-l auzea, şi îşi urma netulburat vorba, cu glas ridicat şi cu energie crescîndă.

— Şi te vei afla cu inima împăcată aci. Nimenea nu va da de urma ascunzişului tău, să te tulbure cu rugăminţi, spre a te înturna la acea searbădă şi prostească viaţă pe care domnul te-a îndemnat s-o părăseşti. Aci te vei ruga, vei pătrunde învăţătura sfintei scripturi, vei cugeta asupra rătăcirilor şi amăgirilor acestei lumi şi asupra neţărmuritelor bucurii ale lumii viitoare. Te vei hrăni cu coji de pîine şi buruieni şi-ţi vei pedepsi zilnic trupul, biciuindu-l, spre curăţirea sufletului. Vei purta pe piele o cămaşă din păr de fiară, vei bea numai apă şi vei fi cu inima împăcată ; da, pe deplin împăcată, căci ori-

cine va veni spre a te căuta îşi va vedea iar de drum amăgit ; nu-ţi vor da de urmă, nu te vor hărţui.

Tot străbătînd în lung şi-n lat odăiţa, bătrînul încetă de-a mai vorbi cu glas tare şi se porni să mormăie. Regele se folosi de acest prilej ca să-i înfăţişeze situaţia sa, cu o elocinţă inspirată de stinghereala şi neliniştea ce-l cuprinseseră. Însă pustnicul îşi văzu de mormăiala lui şi habar n-avu de băiat. Tot mormăind, se apropie de rege şi-i spuse apăsat :

— Sst ! Îţi voi dezvălui o taină ! Se aplecă să i-o împărtăşească, dar se stăpîni şi trase cu urechea. După vreo cîteva clipe se duse tiptil pînă la deschizătura ferestrei, scoase capul afară şi străpunse cu privirea umbrele înserării, apoi se întoarse tot tiptil, îşi plecă faţa pînă aproape de-a regelui şi şopti :

— Sînt un arhanghel !

Regele avu o tresărire puternică, şi-şi spuse : „Mai bine m-aş afla iar cu nelegiuiţii aceia, căci, vai mie, acum sînt prizonierul unui nebun !“ Temerile sale crescură şi i se puteau citi limpede pe chip. Cu glas scăzut şi aţîţat, pustnicul urmă :

— Văd că simţi ce duh pluteşte în juru-mi ! Pe chipul tău s-a zugrăvit teamă cucernică ! Nimănui nu-i dat a păşi în preajma mea fără a suferi înrîurirea, căci aci pluteşte însuşi duhul cerului. Eu zbor într-acolo şi mă întorc cît clipeala ochiului. Am fost înălţat arhanghel chiar aici, cu cinci ani în urmă, de către îngerii trimişi din ceruri să-mi dăruie această înfricoşătoare cinste. Venirea lor a umplut locul acesta cu o strălucire de neîndurat pentru ochii pămînteni. Şi-au îngenuncheat înaintea mea, rege ! Da, au îngenuncheat dinainte-mi ! Căci eram mai presus de ei. Am călcat prin înaltele curţi ale cerurilor şi-am vorbit cu patriarhii. Atinge mîna mea — nu-ţi fie teamă — atinge-mi mîna. Aşa, acuma ai atins o mînă care-a fost strînsă de către Avraam şi Isaac şi Iacob ! Căci am călcat prin curţile de aur şi am stat faţă-n faţă cu dumnezeirea !

Se opri, ca să dea mai multă greutate vorbelor sale, apoi chipul i se schimbă brusc şi pustnicul sări iar în picioare, spunînd cu mînioasă însufleţire :

— Da, sînt un arhanghel ; nu-s decît un biet arhanghel — eu, carele mi-ar fi stat în putinţă să ajung papă ! Acesta-i adevărul curat. Mi-a fost împărtăşit din ceruri într-un vis, cu

douăzeci de ani în urmă ; vai, da, eram menit a fi papă ! Şi papă aş fi fost neîndoielnic, pentru că cerul hotărîse astfel, însă regele mi-a nimicit tagma bisericească, şi eu, sărman călugăr necunoscut şi lipsit de prieteni, am fost azvîrlit fără cămin în lumea largă, jefuit de împlinirea soartei mele măreţe !

Începu să mormăie iar şi să-şi izbească fruntea cu pumnul, cuprins de-o turbare neputincioasă, cînd şi cînd bîiguind un blestem veninos sau exclamînd cu patos :

— Pentru aceasta nimic alt nu sînt decît un arhanghel, cînd mi s-ar fi cuvenit să fiu papă !

O ţinu aşa mai bine de-un ceas, în vreme ce micul rege sta şi suferea în tăcere, bietul de el. Apoi deodată agitaţia bătrînului se potoli cu totul şi el deveni blîndeţea întruchipată. Glasul i se îndulci ; coborîse din nori şi acum se porni să tăifăsuiască cu atîta simplitate şi omenie, încît curînd cuceri cu totul inima regelui. Bătrînul sihastru îl împinse pe băiat mai aproape de foc şi căută să-l facă a se simţi ca la el acasă ; îi doftorici micile vînătăi şi julituri cu o mînă iscusită şi uşoară şi apoi se-apucă să pregătească cina. Flecărea în chip plăcut tot timpul, dezmierdînd cînd şi cînd obrazul băiatului sau mîngîindu-l lin pe creştet, cu atîta blîndă duioşie, încît nu trecu mult şi toată spaima şi sila trezite de arhanghel se preschimbară în respect şi dragoste faţă de om.

Această fericită stare de lucruri ţinu şi în timpul mesei. Apoi, după ce făcu o rugăciune în faţa altarului, pustnicul îl culcă pe băiat într-o odăiţă alăturată, învelindu-l grijuliu şi iubitor ca o mamă ; şi astfel, cu o dezmierdare de noapte bună, îl lăsă singur şi se aşeză lîngă foc, începînd să răscolească tăciunii din vatră aşa, într-aiurea, cu gîndurile duse. După un răstimp se opri ; apoi îşi ciocăni de cîteva ori fruntea cu degetele, ca şi cum s-ar fi străduit să-şi amintească vreun gînd care-i scăpase din minte. Părea că nu izbuteşte. Dar deodată se ridică zorit, intră în odăiţa oaspelui său şi spuse :

— Tu eşti regele ?

— Da ! Fu răspunsul rostit de-un glas somnoros.

— Care anume ?

— Al Engliterei.

— Al Engliterei ? Atunci Henric a pierit !

— Vai, aşa e. Sînt feciorul lui.

O mohorîtă încruntare se aşternu pe chipul pustnicului şi el îşi încleştă mîinile osoase cu o furie răzbunătoare. Rămase astfel cîteva clipe, răsuflînd greu şi înghiţind în gol, apoi rosti cu glas şuierător :

— Ştii tu oare că el a fost cel ce ne-a alungat în lume, fără de cămin şi adăpost ?

Nu se auzi nici un răspuns. Bătrînul se-aplecă şi cercetă amănunţit chipul paşnic al băiatului, îi ascultă răsuflarea liniştită. „Doarme, doarme adînc !" şi încruntarea se şterse de pe faţa pustnicului, luîndu-i locul o expresie de mulţumire răutăcioasă. Pe buzele băiatului adormit flutură un zîmbet. Sihastrul murmură : „Aşa, îi e inima împăcată" — şi se îndepărtă. Umblă de colo pînă colo, prin odaie, pe furiş, scormonind prin toate ungherele după ceva, oprindu-se cîteodată să asculte ; răsucea uneori brusc capul, aruncînd cîte-o privire grabnică spre pat şi mormăind întruna, de unul singur. În cele din urmă găsi ceva ce se părea că-i trebuie — un cuţit de măcelar, vechi şi ruginit, şi o piatră de ascuţit. Apoi se strecură înapoi la locul său de lîngă foc, se aşeză şi începu să ascută încet cuţitul pe piatră, tot mormăind, bombănind şi exclamînd. Vîntul suspina în jurul singuraticei colibe ; din depărtări veneau plutind glasurile tainice ale nopţii. Ochii lucitori ai şoriceilor şi guzganilor mai cutezători se iveau din crăpături şi borte, privindu-l pe bătrîn, însă el îşi vedea mai departe de treabă, ca dus pe cea lume, absorbit, şi nu băga de seamă nimic din toate astea.

La răstimpuri lungi îşi trecea degetul mare peste tăişul cuţitului şi clătina din cap mulţumit : „Se-ascute — mormăia el — da, se-ascute".

Nu lua în seamă cum zbura vremea, ci lucra înainte liniştit, pierdut în gîndurile sale, care uneori ţîşneau la suprafaţă şi bătrînul izbucnea în gura mare :

— Tatăl său ne-a urzit răul, el ne-a nimicit şi s-a dus în flăcările cele veşnice ! Da, în străfundul iadului, în flăcările cele veşnice ! A scăpat de răzbunarea noastră — dar a fost vrerea Domnului, da, vrerea lui a fost, nu ni se cade a cîrti. Însă n-a scăpat de flăcările iadului ! Nu, n-a scăpat de flăcări, de focul nimicitor, crunt, necruţător — şi care dăinuie în vecii vecilor !

Şi astfel tot ascuţea şi ascuţea întruna, mormăind, scoţînd cîte-un chiot înăbuşit şi hîrîit, alteori prinzînd să îndruge iar :

— Tatăl său a pus totul la cale. Sînt doar un arhanghel — de nu mi-ar fi stat el în cale, papă aş fi fost !

Regele se-nvîrti prin somn. Pustnicul se repezi, fără zgomot, la căpătîiul patului şi îngenunche, aplecîndu-se asupra celui adormit, cu cuţitul ridicat. Băiatul se răsuci iarăşi : ochii săi se deschiseră o clipă, însă nu era în ei nici un strop de cunoştinţă, aşa că nu vedeau nimic ; în clipa următoare răsuflarea lui regulată arăta că doarme la fel de adînc.

Pustnicul pîndi şi ascultă cîtăva vreme, în aceeaşi poziţie şi-abia răsuflînd ; apoi coborî încet braţul, dar numaidecît se depărtă, zicîndu-şi :

— A trecut cu mult de miezul nopţii, nu-i potrivit să scoată vreun strigăt ce din întîmplare s-ar putea s-ajungă la auzul vreunui drumeţ.

Lunecînd ca o umbră prin bordei, se roti şi culese ici o zdreanţă, colo alta ; apoi se întoarse şi, încetişor şi cu grijă, izbuti să lege gleznele regelui fără a-l trezi. După aceea voi să-i lege încheieturile mîinilor ; încercă de cîteva ori să i le încrucişeze, însă băiatul trăgea mereu, ba o mînă, ba alta, tocmai cînd era gata să-i treacă legătura peste ele. În cele din urmă, însă, cînd arhanghelul era aproape să-şi piardă nădejdea, băiatul îşi încrucişă singur mîinile şi în clipa următoare erau legate. Apoi o legătură fu trecută pe sub bărbia băiatului, trasă peste cap şi înnodată zdravăn — şi aşa de uşor, aşa de treptat şi de iscusit fuseseră îmbinate nodurile, încît tot timpul acestei operaţii băiatul dormi în tihnă, fără să se clintească.

Capitolul 21
HENDON ALEARGĂ ÎN AJUTOR

BĂTRÎNUL SE DEPĂRTĂ TIPTIL, aplecîndu-se pe brînci, furişîndu-se ca o pisică, şi trase laviţa lîngă pat. Se-aşează pe ea cu trupul pe jumătate luminat de candela pîlpîitoare şi tulbure, jumătate ascuns în umbră ; şi astfel, cu ochii săi arzători aţintiţi asupra băiatului adormit, veghe cu răbdare, fără să ia în seamă scurgerea timpului, ascuţindu-şi încet cuţitul, mormăind şi chicotind. După înfăţişare şi atitudine, semăna grozav cu un păianjen cenuşiu, monstruos, care-ar fi pîndit lacom o gîză nefericită ce zăcea neputincioasă, înfăşurată în pînza lui.

Trecuse vreme îndelungată, cînd bătrînul, care tot mai privea — fără să vadă însă — cu mintea pironită de vise ceţoase, observă deodată că băiatul se trezise, făcuse ochii mari şi se uita la el. Se uita, îngheţat de oroare, la cuţit. Pe chipul bătrînului lunecă un zîmbet de diavol bucuros şi, fără să-şi schimbe atitudinea sau îndeletnicirea, zise :

— Fecior al lui Henric al VIII-lea, ţi-ai rostit rugăciunea ?

Băiatul se zbătu deznădăjduit în legăturile sale şi totodată se sili să scoată printre fălcile strînse un sunet înăbuşit, pe care pustnicul găsi cu cale să-l tălmăcească drept un răspuns afirmativ la întrebarea sa.

— Atunci roagă-te iar. Înalţă spre cer rugăciunea din urmă.

Trupul băiatului fu străbătut de un fior şi faţa sa se făcu albă ca varul. Apoi se luptă iar să se elibereze, învîrtindu-se încolo şi încoace, trăgînd ca scos din minţi, cu sălbăticie, cu deznădejde, ca să rupă sforile ce-l legau, însă în zadar. Şi tot timpul, bătrînul căpcăun zîmbea aplecat asupră-i, clătina din cap şi-şi ascuţea liniştit cuţitul, mormăind din cînd în cînd :

— Clipele sînt preţioase — puţine şi preţioase — înalţă spre cer rugăciunea din urmă !

Băiatul scoase un geamăt deznădăjduit şi, gîfîind, încetă să mai lupte. Apoi îi veniră lacrimile ; îi picurau în josul obrajilor, una cîte una, însă acest tablou sfîşietor nu-l înmuie cîtuşi de puţin pe cumplitul bătrîn.

Cînd bägă de seamă că mijeau zorile, el rosti răspicat, cu o urmă de îngrijorare nervoasă în glas :

— Nu-mi mai e îngăduit să lungesc această desfătare ! Noaptea s-a şi dus. Îmi pare c-a ţinut doar o clipă — numai o clipă ; de-ar fi ţinut un an ! Vlăstar al jefuitorului biserici, închide-ţi ochii sortiţi pieirii, de ţi-e teamă să priveşti la...

Ce mai avea de spus bătrînul se pierdu în mormăieli nedesluşite. Căzu în genunchi, strîngînd cuţitul în mînă şi se aplecă peste băiat, care gemea.

Ce se-aude ? Zvon de glasuri lîngă colibă. Cuţitul căzu din mîna pustnicului ; el aruncă o blană de oaie peste băiat şi se ridică, tremurînd. Larma crescu şi glasurile răsunară curînd, aspre şi mîniate ; apoi se auziră lovituri şi strigăte de ajutor, după care se porni un tropăit de paşi ce se-ndepărtară repede. Imediat se auziră bătăi tunătoare în uşa colibei, urmate de :

— He-eei ! Deschide ! Şi zoreşte-te, în numele tuturor diavolilor din iad !

Ah, strigătul acela sună mai frumos decît cea mai minunată muzică în urechile regelui, căci era glasul lui Miles Hendon !

Scrîşnind din dinţi, în turbarea sa neputincioasă, pustnicul se depărtă repede de pat închizînd uşa îndărătul lui şi regele auzi numaidecît următoarea convorbire purtată în „capelă".

— Închinare şi bun găsit, cucernice ! Unde se află băiatul, băiatul meu ?

— Care băiat, prietene ?

— Care băiat ! Nu-mi îndruga minciuni, prea cuvioase, nu te juca cu gîndul să mă amăgeşti ! N-am poftă de-aşa ceva. Aproape de locul acesta i-am prins pe nemernicii care socoteam că mi l-au furat şi i-am silit a face mărturisire ; au spus că a scăpat iar şi că s-au ţinut după urmele lui pînă la uşa ta. Mi-au arătat chiar urmele paşilor săi. Acuma nu mai zăbovi, căci, ia seama, prea sfinte, de nu mi-l aduci... Unde-i băiatul ?

— A, prea bunule cavaler, pesemne pomeneşti de vagabondul zdrenţuit care a mas aci peste noapte. Dacă unul de seama ta îi poartă de grijă, află atunci că l-am trimis spre a-mi îndeplini o treabă. Se va înturna pe dată.

— Cît de curînd ? Cît de curînd ? Haide, nu pierde vremea, oare nu-l pot ajunge ? Cît de curînd se va înturna ?

— Nu-i nevoie să te frămînţi, se va înturna degrabă.

— Aşa să fie, deci. Voi încerca să aştept. Dar ia stai ! L-ai trimis spre împlinirea unei trebi ? Tu ! Neîndoielnic, asta-i minciună — nu s-ar fi dus. Te-ar fi tras de barba-ţi bătrînă, de i-ai fi adus asemenea neobrăzată jignire. Ai minţit, prietene, fără vorbă că ai minţit ! Nu s-ar duce pentru tine, cum nu s-ar duce pentru nici un alt om.

— Pentru nici un alt om — nu, se prea poate că nu. Dar vezi că eu nu sînt om.

— Cum ! În numele Domnului, ce eşti tu atunci ?

— E-o taină — ia seama să n-o dai în vileag. Sînt arhanghel !

Miles Hendon scoase o exclamaţie cumplită — de ajuns de profană — zicînd apoi :

— Într-adevăr, aceasta lămureşte pe deplin bunăvoinţa lui ! Am ştiut că n-ar mişca un deget măcar pentru trebile de rînd ale vreunui muritor, dar pînă şi un rege îi nevoit să se supună cînd un arhanghel îi dă poruncă ! Ia, s-sst ! Ce zgomot se aude ?

În tot timpul acesta, micul rege zăcuse alături, cînd scuturat de spaimă, cînd tremurînd de nădejde ; şi tot timpul gemuse din răsputeri, aşteptîndu-se întruna ca vaietele sale să ajungă la urechea lui Hendon, însă dîndu-şi seama de fiece dată, cu amărăciune, că nu izbutea sau, cel puţin, nu făcea impresia că sînt auzite. Astfel că ultimele spuse ale slujitorului său îl înviorară, ca pe-un muribund mireasma cîmpiilor împrospătate de primăvară. Se smuci încă o dată şi cu toată furia, tocmai cînd pustnicul spunea :

— Zgomot ? Aud numai vîntul.

— Poate că vîntul a fost. Da, neîndoielnic că vîntul a fost, mereu l-am auzit ca un vaiet înăbuşit. Ia auzi-l iar ! Nu, nu-i vîntul ! Ce sunet neobişnuit ! Haide să ne dumirim de unde vine !

Acum bucuria regelui era aproape de neîndurat. Plămînii săi obosiţi făcură tot ce le sta în putinţă — întărit de nădejde — însă fălcile pecetluite şi blana de oaie care-l înăbuşea îi paralizau în chip jalnic strădania. Atunci bietului copil i se frînse inima, auzindu-l pe pustnic cum spune :

— A, de-afară a venit — socot că din crîngul de colo. Haide, îţi voi arăta eu drumul.

Regele îi auzi pe cei doi ieşind, discutînd. Auzi cum paşii lor se pierd iute în depărtare — după aceea rămase singur într-o tăcere prevestitoare de rău, mohorîtă, înfiorătoare.

Îi păru că a trecut un veac pînă ce auzi paşii şi glasurile apropiindu-se iar. De data aceasta li se mai adăugase un zgomot — părea tropăit de copite. Apoi îl auzi pe Hendon grăind :

— Nu voi mai aştepta. Nu mai pot cu nici un chip să aştept. S-a rătăcit în pădurea asta deasă. Încotro a luat-o ? Hai, arată-mi iute.

— A luat-o... dar aşteaptă, voi merge cu tine.

— Bine, bine ! Pe legea mea, eşti mai bun decît te-arată înfăţişarea. Socot chiar că nu se mai află pe lume arhanghel cu inimă dreaptă ca a ta. Voieşti să călăreşti ? Vrei să iei măgăruşul pregătit pentru băiatul meu, sau vei încăleca cu sfintele-ţi picioare pe spinarea acestui catîr rău nărăvit şi păcătos ce mi l-am hărăzit mie însumi ? Şi încă am fost înşelat, căci nu face nici două parale.

— Nu, călăreşte-ţi catîrul şi du-ţi de căpăstru măgarul ; sînt mai stăpîn pe picioarele mele şi voi umbla pe jos.

— Atunci, te rog, îngrijeşte de animalul cel pitic, în vreme ce eu îmi iau inima în dinţi şi mă zbat cum pot să-l încalec pe cel mare.

Urmă o harababură de lovituri, palme, tropăieli şi smuceli, însoţite de tunetele unui potop de blesteme, şi în cele din urmă, o scurtă cuvîntare mai amară adresată catîrului, care se vede că-i zdrobi încăpăţînarea, fiindcă din clipa aceea ostilităţile părură a lua sfîrşit.

Copleşit de-o jale nespusă, micul rege legat fedeleş auzi cum glasurile şi paşii se pierd în depărtare şi se sting. Mai întîi îl părăsi orice nădejde, şi-o disperare neagră îi cuprinse inima. „Singurul meu prieten e amăgit şi îndepărtat — îşi zise el — pustnicul se va întoarce şi..." I se puse un nod în gît, şi pe dată se porni iar să lupte cu legăturile sale, cu o furie atît de aprigă, încît azvîrli de pe el blana de oaie.

Şi în clipa aceea auzi cum se deschide uşa. Zgomotul acela îl îngheţă pînă-n măduva oaselor, îi părea că-şi simte cuţitul

la gît. De groază închise ochii, şi tot de groază îi deschise iarăşi. În faţa lui stăteau John Canty şi Hugo !

Ar fi exclamat un „slavă Domnului !", dacă fălcile nu i-ar fi fost înţepenite. Peste cîteva clipe mîinile şi picioarele-i erau libere, iar răpitorii săi, înşfăcîndu-l fiecare strîns de cîte-un braţ, îl trăgeau după ei, zorindu-se prin codru cît îi ţineau picioarele.

Capitolul 22
VICTIMA PERFIDIEI

REGELE FU-FU întîi cutreieră din nou drumurile, lolalîtă cu vagabonzii şi dezmoşteniţii soartei, fiind calul de bătaie al glumelor lor grosolane şi al batjocurilor lor neroade şi cîteodată victima micilor sîcîieli puse la cale de Canty şi de Hugo — asta numai cînd „Zburlitul" era cu spatele la ei. De fapt numai Canty şi Hugo îi purtau într-adevăr pică. Dintre ceilalţi, cîţiva îl simpatizau şi toţi îl admirau pentru că era inimos şi curajos. Vreo două-trei zile, Hugo — în a cărui pază şi sarcină era regele — făcu pe furiş tot ce se putea ca să-i fie băiatului viaţa nesuferită. Noaptea, în timpul orgiilor obişnuite, distra societatea înjosindu-l cu cîte un fleac — totdeauna chipurile din întîmplare. De două ori îl călcă pe degete întîmplător — şi regele, cum se cuvenea rangului său, cu dispreţuitoare nepăsare, nici nu băga în seamă acest fapt. Însă a treia oară cînd Hugo îşi pregăti asemenea distracţie, regele îl doborî la pămînt cu o lovitură de bîtă, spre nespusa încîntare a întregii liote. Arzînd de mînie şi de ruşine, Hugo sări în picioare, apucă o bîtă şi se năpusti spumegînd asupra micului său adversar. Numaidecît în jurul gladiatorilor se alcătui o arenă şi se porniră rămăşaguri şi strigăte de încurajare. Însă bietul Hugo n-avea nici un fel de şansă. Obişnuit să lupte doar cu ucenicii, pocnindu-se ca sălbaticii şi învîrtind bîta cu stîngăcie, îşi găsise naşul, cînd fu să se măsoare cu un braţ antrenat de cei dintîi maeştri din Europa în lupta cu bastonul şi ţepuşa şi ini-

ţiat în toate tainele şi şiretlicurile scrimei. Micul rege, sprinten, dar şi cu graţie, para şi îndepărta grindina de lovituri cu o uşurinţă şi cu o precizie care lăsă cu gura căscată de admiraţie ceata pestriţă a privitorilor. Iar de cîte ori ochiul său exersat descoperea cum adversarul şi-a deschis garda şi drept urmare o lovitură fulgerătoare cădea pe capul lui Hugo, era o minune s-auzi ce furtună de aplauze şi rîsete făcea să hăulească locul bătăliei. După vreo cincisprezece minute, Hugo, plin de cucuie şi vînătăi şi ţinta unui nemilos bombardament de ocări şi huiduieli, o şterse din arenă, iar eroul luptei, neatins, fu luat şi dus pe umerii voioasei adunături, la locul de onoare, alături de „Zburlitul". Acolo, cu multă pompă, fu încoronat Rege al Cocoşilor de Lupte, titlul său mai umil fiind totodată în mod solemn şters şi anulat, luîndu-se hotărîrea de a surghiuni din bandă pe oricine avea să-l mai rostească vreodată.

Toate încercările de a-l face pe rege să fie de folos bandei căzuseră baltă. Refuzase cu îndărătnicie să facă cel mai mic lucru ; mai mult decît atît, căuta mereu să fugă. În prima zi a întoarcerii sale fusese vîrît într-o bucătărie nepăzită. Nu numai că ieşise de acolo cu mîna goală, dar încercase să dea de veste celor din casă. Fiind trimis cu un căldărar să-l ajute la lucru, nu voise să lucreze, ba încă îl ameninţase pe căldărar chiar cu lingura lui de lipit şi, pînă la urmă, Hugo şi cu căldărarul avuseseră de furcă să-l împiedice să fugă. Slobozea trăsnetele sale regeşti asupra capetelor tuturor celor care-i stinghereau libertatea sau căutau să-l silească a fi de folos cu ceva. Fusese trimis să ceară de pomană în paza lui Hugo, împreună cu o femeie zoioasă şi-un prunc bolnav, dar rezultatul nu fusese încurajator ; refuzase să se roage pentru cerşetori sau să le sprijine în vreun fel cauza.

Astfel trecuseră cîteva zile şi neajunsurile vieţii sale de vagabond, oboseala, vulgaritatea şi mizeria acelui trai sordid deveneau din ce în ce mai nesuferite captivului, aşa că în cele din urmă ajunse să simtă că scăparea de cuţitul pustnicului a fost cel mult un răgaz trecător îngăduit de moarte.

Însă noaptea, în vis, lucrurile acestea erau uitate, şi se afla pe tron, stăpîn iar. Firește, asta-i sporea suferinţele la trezire, astfel că umilinţele înghiţite în fiece dimineaţă, din puţinele

dimineți care trecuseră de la întoarcerea sa în sclavie și pînă la lupta cu Hugo, deveniră tot mai amare și tot mai greu de îndurat.

În dimineața de după luptă, Hugo se sculă aprins de dorul de răzbunare împotriva regelui. Avea două planuri. Unul era să-i aducă băiatului o umilire deosebită pentru închipuitu-i rang de rege și firea sa mîndră, iar de dădea greș, celălalt plan al său era de a pune vreo nelegiuire oarecare pe socoteala regelui și a-l preda apoi în ghearele nemiloase ale legii.

Urmîndu-și primul plan, chibzui să pună o „poștă" pe piciorul regelui, judecînd — pe bună dreptate — că asta îl va jigni la culme. Iar, de îndată ce „poșta" își va face efectul, voia să ceară ajutorul lui Canty și să-l silească pe rege să-și expună piciorul la drumul mare ca să ceară de pomană. „Poșta" însemna, în jargonul vagabonzilor, o rană pricinuită cu bună știință. Pentru a obține așa ceva, vagabonzii amestecau var nestins, săpun și rugină de fier vechi, întindeau pasta obținută pe o bucată de piele, care era apoi legată strîns de picior. Această cataplasmă jupuia curînd pielea și lăsa carnea crudă și iritată ; apoi se freca locul dorit cu sînge care, după ce se usca bine, căpăta o culoare închisă și respingătoare. Apoi se punea pe deasupra, cu o iscusită neglijență, o fașă, care lăsa să se vadă ulcerația aceea hidă, trezind compătimirea trecătorilor. [1]

Hugo ceru ajutorul căldărarului, pe care regele îl amenințase cu lingura de lipit. Îl luară pe băiat cu ei să dea o raită în căutare de lucru și, de-ndată ce nu mai putură fi văzuți din tabăra vagabonzilor, îl trîntiră la pămînt și căldărarul îl ținu, în timp ce Hugo îi lega iute și strîns de picior cataplasma.

Regele tuna și fulgera, făgăduind să-i spînzure pe amîndoi în clipa cînd va avea iar sceptrul în mînă, dar ei îl țineau zdravăn și se bucurau de zbaterea sa neputincioasă și rînjeau la amenințările lui. Stătură așa pînă cînd cataplasma începu să prindă și nu mai trebuia mult ca ticăloșia să ajungă la capăt, dacă n-ar fi fost întreruptă. Dar tocmai atunci „sclavul" care dezvăluise cruzimea legilor Angliei se ivi la fața locului și puse capăt mîrșavei lor fapte, smulgînd cataplasma și fașa.

[1] Din „Vagabondul englez", Londra, 1665. N. A.)

Regele voia să împrumute bîta eliberatorului său şi să-i scuture bine pe cei doi nemernici, chiar pe loc. Însă omul se împotrivi, ca să nu stîrnească zarvă, sfătuindu-l să aibă răbdare pînă seara, cînd toată banda se va întruni şi-atunci nimeni dinafară n-ar mai fi cutezat să se-amestece, ori să-i tulbure. Îi duse îndărăt pe toţi trei şi-i povesti „Zburlitului" tărăşenia. Acesta ascultă cu luare-aminte, chibzui şi-apoi hotărî ca regele să nu mai fie repartizat la cerşit, deoarece se vădise că era vrednic de ceva mai înalt şi mai bun. De aceea îl înălţă pe loc în rang şi-l trecu în rîndul hoţilor.

Hugo nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Urmărise acest lucru şi mai-nainte, fără a izbuti ; acum însă nu mai putea să apară vreo stavilă, fiindcă desigur că regele nici n-ar fi visat să sfideze un ordin precis, decretat direct de statul-major. Aşa că plănui chiar pentru după-amiaza aceea o expediţie, punînd la cale ca, în cursul ei, să-l arunce pe rege în ghearele legii. Ba încă născoci un plan atît de ingenios, încît să pară ceva întîmplător şi fără voie, pentru că Regele Cocoşilor de Luptă era acum îndrăgit şi banda nu s-ar fi arătat prea blîndă faţă de un membru nesuferit, care-i juca un renghi atît de serios, acela de a-l da pe mîna duşmanului comun : legea.

Prea bine. La ceasul potrivit, Hugo o porni cu victima sa spre un sat învecinat. Cei doi colindară agale toate uliţele la rînd, unul pîndind cu ochi ager o şansă sigură de a-şi îndeplini scopul ticălos, celălalt pîndind cu aceeaşi încordare o şansă de-a o tuli şi a scăpa pentru totdeauna din înjositoarea sa captivitate.

Amîndoi renunţară la cîteva prilejuri care păreau destul de atrăgătoare, fiindcă amîndoi — în adîncul inimii — erau hotăriţi ca de astă dată să meargă cu totul la sigur şi nici unul din ei n-avea de gînd să îngăduie dorinţelor sale înfrigurate să-l ispitească, aruncîndu-l în vreo aventură riscantă.

Şansa lui Hugo se ivi mai întîi. Căci, în cele din urmă, se apropie o femeie care căra într-un fel de coş un pachet pîntecos. În ochii lui Hugo scînteie o plăcere ticăloasă şi golanul îşi spuse : „Pe viaţa mea, de-aş putea să arunc asta pe seama lui, rămas bun şi Domnul te aibă în pază, Rege al Cocoşilor de Luptă !" Aşteptă şi pîndi, liniştit în aparenţă, însă de fapt cu

sufletul mistuit de atîta aţîţare, pînă ce femeia trecu pe lîngă ei ; şi socoti că a sunat ceasul. Apoi zise, în şoaptă :

— Aşteaptă aici pînă mă întorc — şi-o ţîşni tiptil după pradă.

Regelui i se umplu inima de bucurie. Acum putea să evadeze — numai dacă Hugo, tot iscodind, se îndepărta de ajuns.

Dar nu-i era hărăzit asemenea noroc. Hugo se strecură în spatele femeii, îi smulse pachetul şi se-ntoarse în goană, purtîndu-l înfăşurat într-o bucată de pătură veche pe care o ducea pe braţ. Într-o clipită, femeia — care-şi dădu seama de pagubă după uşurarea poverii, deşi nu văzuse cine-a săvîrşit furtişagul — stîrni o goană şi o hăituială turbată după el. Fără a se opri, Hugo aruncă bocceaua în braţele regelui, spunînd :

— Acum goneşte după mine cu ceilalţi laolaltă şi strigă „Prindeţi hoţul !" — dar ia seama, fă-i să-mi piarză urma.

În clipa următoare Hugo coti după un colţ şi se pierdu într-o ulicioară întortocheată, iar peste alte cîteva clipe ieşi iarăşi la iveală — mergînd alene, făcînd pe mironosiţa şi pe nepăsătorul şi se ascunse îndărătul unui stîlp, ca să vadă rezultatele.

Jignit, regele aruncă bocceaua pe jos şi pătura se desfăcu tocmai cînd femeia ajunse în dreptul lui, urmată de o droaie de oameni, care sporea neîncetat. Cu o mînă îl apucă pe rege, cu cealaltă apucă zorită bocceaua şi începu să reverse un torent de insulte asupra băiatului, care se zbătea fără folos să scape de strînsoare.

Hugo văzuse de ajuns — duşmanul era prins şi legea avea să pună mîna pe el acum — aşa că o şterse, chicotind şi sărind într-un picior, luînd-o spre sălaş. Şi cum mergea aşa, ticluia în minte o versiune lesne de crezut a întîmplării, pe care s-o servească suitei „Zburlitului".

Regele se zbătu mai departe în încleştarea puternică a femeii, strigînd furios din cînd în cînd :

— Ia mîna de pe mine, făptură neroadă ; nu eu sînt acela care ţi-a răpit bunul tău de nimica !

Mulţimea se strînse buluc în jurul lor, ameninţîndu-l pe rege şi aruncîndu-i tot felul de ocări. Un fierar spătos, cu şorţ

de piele şi mîneci suflecate pînă la coate, întinse mîna după el, spunînd că-l va tăbăci bine, ca să-l înveţe minte. Însă tocmai atunci o sabie lungă scînteie prin văzduh şi se abătu cu latul — cu o forţă convingătoare — peste braţul omului, în timp ce uimitorul ei stăpîn remarcă glumeţ :

— Luaţi aminte, oameni buni, să purcedem cu duhul blîndeţii, nu cu sînge rău şi cuvinte necreştineşti. Treaba aceasta se cuvine a fi judecată de lege, nu supusă chibzuielii oricărui om nepriceput. Dă-i drumul băiatului, bună gospodină.

Fierarul îl măsură cu o privire pe vînjosul oştean, apoi se depărtă mormăind şi frecîndu-şi braţul ; mai de voie, mai de nevoie, femeia dădu drumul băiatului, mulţimea-l privi pe străin cu ciudă, însă îşi ţinu gura, din prudenţă. Regele sări alături de eliberatorul său, cu obrajii aprinşi şi ochii scînteietori, exclamînd :

— Amarnic ai zăbovit, dar ai sosit la vreme ; acum, sir Miles, taie-mi în bucăţi adunătura aceasta !

Capitolul 23
PRINŢUL ÎNTEMNIŢAT

HENDON SE SILI IAR să zîmbească, se aplecă şi-i şopti regelui la ureche :

— Uşure, uşure, prinţul meu, învîrte-ţi limba în gură cu băgare de seamă — ci chiar rabdă a n-o mai învîrti defel. Aibi încredere în mine — totul se va sfîrşi cu bine, pînă la urmă.

Apoi adăugă în sinea lui : „Sir Miles ! Doamne sfinte, uitasem cu totul că sînt cavaler ! Dumnezeule, ce lucru de minunare-i stăpînirea statornică pe care mintea lui o are asupra năstruşnicelor şi smintitelor sale închipuiri !... Deşert şi nerod titlu mai am, şi totuşi e lucru de preţ, fiindcă l-am dobîndit pe merit ; e mai multă cinste să fii socotit vrednic de rangul de cavaler-stafie în Regatul Viselor şi Umbrelor, decît să fii so-

cotit de ajuns de josnic pentru a fi conte în vreunul din regatele adevărate ale acestei lumi".

Mulțimea se dădu în lături, ca să facă loc unui străjnic. Acesta se apropie și era gata să pună mîna pe umărul regelui, cînd Hendon zise :

— Încetișor, bunul meu prieten, ține-ți mîna — va merge de bună voie ; răspund eu de aceasta. Arată-ne calea, noi te vom urma.

Omul stăpînirii o luă înainte, împreună cu femeia cu bocceaua ; Miles și regele în urmă, cu mulțimea ținîndu-se buluc după ei. Regele se simțea îndemnat să se răzvrătească, însă Hendon îi șopti :

— Cugetați bine, Alteța Voastră — legile voastre sînt temelia puterii voastre regale ! Oare li se va împotrivi însăși rădăcina, cînd ramurilor le cere să se supună ? Pare-se că una din aceste legi a fost încălcată. Cînd regele va fi pe tron iar, oare îl va mîhni vreodată a-și aminti că pe vremea cînd trecea drept un supus de rînd, cu loialitate s-a aplecat el însuși înaintea legii ?

— Înțelept grăiești. Nu mai rosti nici un cuvînt. Vei vedea cum — cîtă vreme trece drept supus — regele Engliterei va arăta el însuși legii aceeași cinstire pe care o cere de la oricare supus al său.

Cînd femeia fu chemată să depună mărturie în fața judecătorului de pace, jură că micul acuzat din boxă săvîrșise furtul. Nu se află nimeni în stare să arate contrariul, așa că vinovăția regelui fu dovedită. Bocceaua fu apoi desfăcută, iar cînd conținutul ei se arătă a fi un dolofan purceluș fript, judecătorul păru tulburat, în vreme ce Hendon păli și trupul îi fu scuturat de un fior de deznădejde, de parc-ar fi fost fulgerat. Numai regele rămase netulburat. Îl ocrotea faptul că habar n-avea de lege. Judecătorul chibzui o bucată de vreme, ceea ce dădea de gîndit, apoi se întoarse către femeie, cu întrebarea :

— Cît socoți că prețuiește bunul acesta ?

Femeia făcu o temenea și răspunse :

— Trei șilingi și opt pence, Înălțimea Voastră ; n-aș putea scădea un ban, de-i fac cinstit prețul.

Judecătorul își roti privirea asupra mulțimii din jur, stingherit ; apoi făcu un semn din cap către strajnic și zise :

— Golește tribunalul și închide ușile.

Treaba fu făcută. În sală nu rămase nimeni afară de cei doi slujbași, regele, reclamantul și Miles Hendon. Acesta era țeapăn de emoție, îi pierise tot sîngele din obraji, iar pe frunte i se adunaseră stropi mari de sudoare rece, care-i picurau pe față. Judecătorul se întoarse iar spre femeie și spuse cu glas mișcat de compătimire :

— E un biet băiețandru neștiutor și se prea poate să fi fost îmboldit cumplit de foame, căci grele vremi sînt pentru nenorociți ; ia seama, nu i se citește răutate pe față, dar cînd foamea dă ghes... Bună femeie, știi oare că de fură cineva un lucru ce prețuiește mai mult de treisprezece gologani și jumătate, legea spune că pentru aceasta va fi spînzurat ?

Micul rege tresări, holbînd ochii de consternare, însă se stăpîni și rămase liniștit — cu femeia însă nu se întîmplă la fel. Sări în picioare, scuturată de spaimă, și strigă :

— Vai, ce-am făcut ! Pentru nimic în lume n-aș voi să fie spînzurat, bietul de el ! Ah, scăpați-mă din strîmtoarea aceasta, Înălțimea Voastră — ce să fac, ce pot să fac ?

Judecătorul își păstră atitudinea de om al legii și zise cu simplitate :

— Negreșit, e îngăduit a îndrepta prețuirea, de vreme ce încă nu s-a trecut în scris.

— Atunci, pentru numele Domnului, ziceți că purcelul făcea opt gologani și cerul binecuvînteze ziua care mi-a mîntuit sufletul de această treabă înfricoșătoare !

În încîntarea sa, Miles Hendon uită cu totul de etichetă și-l uimi pe rege și-i răni demnitatea, aruncîndu-și brațele după gîtul lui și strîngîndu-l la piept. Femeia își luă ziua bună, recunoscătoare, și plecă cu purcelul ei, iar strajnicul, care îi deschise ușa, se luă după ea, în tinda cea îngustă. Judecătorul începu să scrie în registru. Hendon, totdeauna la pîndă, gîndi că ar fi bine să afle de ce slujbașul o urmase pe femeie afară, așa că se strecură tiptil în tinda întunecoasă și ascultă. Auzi următoarea conversație :

— Este un porc dolofan şi făgăduieşte o masă îmbelşugată. Ţi-l voi cumpăra ; iată cei opt gologani ce ţi se cuvin.

— Opt gologani, zău aşa ! N-ai să capeţi asemenea pleaşcă. Mă costă pe mine însămi trei şilingi şi opt pence, bani buni şi cinstiţi ai domniei din urmă, de care bătrînul Harry, răposat de curînd, nicicînd nu s-a atins, nici nu le-a schimbat greutatea. Du-te învîrtindu-te cu cei opt gologani ai tăi !

— Aşa o întorci ? Ai fost sub jurămînt, dar te-ai legat cu jurămînt făţarnic cînd ai zis că preţuieşte doar opt gologani. Vino numaidecît îndărăt cu mine în faţa Înălţimii Sale şi dă socoteală pentru nelegiuire ! Apoi băiatul va fi spînzurat !

— Haide, haide, fără pripeală, inimă bună, nu mai spune nimic, sînt mulţumită. Dă-mi opt gologani şi pecetluieşte-ţi gura.

Femeia plecă plîngînd. Hendon se strecură înapoi în sala de judecată şi strajnicul îl urmă numaidecît, după ce-şi ascunse prada într-un loc potrivit. Judecătorul mai scrise ce mai scrise, apoi îi citi regelui o înţeleaptă şi binevoitoare predică, condamnîndu-l la o scurtă şedere în temniţa borfaşilor de rînd, urmată de o biciuire în public. Uluit, regele deschise gura şi probabil că voia să ordone ca bunului judecător să i se taie capul pe loc, însă prinse cu privirea un semn al lui Hendon, care-l punea în gardă, şi izbuti să-şi închidă la loc gura înainte de-a fi scăpat vreo vorbă. Hendon îl luă atunci de mînă, făcu o plecăciune înaintea judecătorului şi-apoi o porniră către temniţă sub paza strajnicului. În clipa cînd ajunseră în stradă, înfierbîntatul monarh se opri, se smulse din mîna oşteanului şi exclamă :

— Nătîngule, au îţi închipuieşti că voi intra viu într-o temniţă de rînd ?

Hendon se-aplecă şi-i spuse cam răspicat :

— Vrei să-mi dai crezare au ba ? Linişte ! Şi fereşte-te a ne înrăutăţi mai mult starea cu vorbe de primejdie. Se va întîmpla cum vrea ursita ; nu poţi nici să grăbeşti, nici să schimbi nimic ; pentru aceasta aşteaptă şi aibi răbdare — va fi vreme de ajuns să te căinezi sau să-ţi veseleşti inima, cînd ceea ce-i menit a se întîmpla se va fi întîmplat.

Capitolul 24
EVADAREA

SCURTA ZI de iarnă era aproape încheiată. Uliţele erau pustii, doar cîţiva trecători întîmplători, rari, se grăbeau şi ei — cu chipurile încordate ale unor oameni nerăbdători să-şi sfîrşească treburile cît mai iute şi-apoi să se pună frumuşel la adăpost de viforul care se stîrnea şi de bezna care se făcea tot mai deasă. Nu se uitau nici în dreapta, nici în stînga ; nici nu-i luau în seamă pe eroii noştri, păreau chiar că nici nu-i zăresc. Eduard al şaselea se întreba dacă vederea unui rege dus spre temniţă mai fusese vreodată întîmpinată cu asemenea nepăsare uimitoare. Încet-încet, strajnicul ajunse la o piaţă pustie şi începu s-o străbată. Cînd fură la mijlocul pieţii, Hendon puse mîna pe braţul lui şi-i spuse încet :

— Rogu-te, o clipă de popas, bunul meu domn ; nu-i nimeni prin preajmă să tragă cu urechea şi am să-ţi spun o vorbă.

— Datoria mea nu-mi dă voie, Domnia Ta ; te rog, nu mă ţine, se lasă noaptea.

— Stai totuşi, căci treaba aceasta te priveşte îndeaproape. Întoarce spatele o clipă şi fă-te a nu vedea : lasă-l pe acest sărman băiat să fugă !

— Îmi spui astfel de vorbe ? ! Te întemniţez, în numele...

— Nu, nu, nu fii prea pripit. Ia seama să nu săvîrşeşti vreo greşeală prostească... Apoi cu voce scăzută şopti în urechea omului : Purcelul pe care l-ai cumpărat cu opt gologani te poate costa capul, omule !

Bietul strajnic, luat prin surprindere, rămase mai întîi fără grai — apoi mai căpătă glas şi se porni să bombăne şi să ameninţe ; însă Hendon era liniştit şi aşteptă cu răbdare pînă ce i se tăie omului răsuflarea, după care zise :

— Îmi eşti oarecum pe plac, prietene, şi n-aş fi bucuros să văd cum ţi se întîmplă vreun rău. Ia aminte, am auzit totul, fiecare vorbuliţă. Îţi voi dovedi. Şi repetă conversaţia pe care slujbaşul o avusese cu femeia, în tindă, cuvînt cu cuvînt, sfîrşind astfel :

— Așa, am înșirat oare totul ? Nu mă socoți în stare a înșira fără greș vorbele tale și înaintea judecătorului, de cumva împrejurarea ar cere-o ?

O clipă omul rămase mut de groază și disperare ; după aceea îi mai veni inima la loc și spuse cu o veselie forțată :

— Ar fi temei pentru grea judecată, cu adevărat, de n-ar fi lucru făcut în glumă, căci n-am amăgit-o pe femeie decît ca să-mi rîd de ea.

— Ai păstrat și purcelul femeii tot în rîs ?

Omul îl repezi :

— Pentru nimic alt, bunule domn — ți-am zis o dată că doar am glumit.

— Încep a-ți da crezare — spuse Hendon, făcînd pe încurcatul, cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate convins — dar zăbovește aci o clipă pînă ce alerg și-i fac întrebare Înălțimii Sale, fiind om învățat în legi, în glume, în...

Vorbind întruna, se și depărtă. Strajnicul șovăi, se foi, scuipă vreo două-trei înjurături, apoi strigă :

— Oprește-te, oprește-te, bunule domn — te rog, așteaptă puțin — cum, judecătorul ? Păi bine, omule, ăla nu înțelege de glumă nici cît ar înțelege un mort ! Vino să ne urmăm vorba. Năstrușnică întîmplare ! Pare-mi-se că mă aflu în strîmtoare — totul numai și numai pentru o petrecere nevinovată și nechibzuită. Sînt om împovărat, cu familie, iar nevastă-mea și copilașii... Fii om cu minte, Înălțimea Ta : ce voiești de la mine ?

— Atîta doar : să fii orb și mut și ologit cît ar număra cineva pînă la o sută de mii — numărînd încet — spuse Hendon cu înfățișarea unui om care cere doar un hatîr nevinovat și încă foarte mic.

— Înseamnă pierzania mea ! spuse strajnicul, deznădăjduit. Ah, arată-ți înțelegerea, bunule domn ; cercetează cele întîmplate, din toate privințele, și vezi că totul a fost doar în șagă. Asta-i vădit și limpede ! Și chiar de-ar fi să spună cineva că nu-i de glumă, este vină într-atît de mică, încît chiar și cea mai aspră pedeapsă ce-ar putea aduce după sine ar fi ca judecătorul să mă dojenească și să-mi spună să iau aminte.

Hendon răspunse, cu un aer solemn, care-ar fi înghețat și apele :

— Gluma aceasta a ta are un nume în lege — știi oare care-i numele ei ?...

— Nu avem cunoștință ! Se prea poate că am fost nesăbuit. Nici prin vis nu mi-a trecut că are vreun nume — vai, ceruri milostive, am gîndit că eu am născocit-o cel dintîi.

— Da, are un nume. În lege această crimă poartă numele *Non compos mentis lex talionis sic transit gloria mundi* [1].

— Doamne Dumnezeule !

— Și pedeapsa statornicită pentru ea e moartea !

— Atotputernicul fie îndurător cu mine, păcătosul !

— Îngrozind pe cineva aflat în greșeală, în amarnică primejdie și la voia ta, ai dobîndit bunuri ce prețuiesc mai bine de treisprezece gologani și un pitac, plătindu-le o nimica toată ; și aceasta, în ochii legii, înseamnă jaf și tăinuire de bunuri, rea-credință în împlinirea îndatoririi — *ad hominem expurgatis in statu quo* — ce se pedepsește cu moartea prin spînzurare, fără răscumpărare sau preschimbarea cu iertare dată de cler.

— Ține-mă, ține-mă, bunule domn, picioarele mi se taie ! Fii îndurător, cruță-mi această soartă și voi întoarce spatele și nici că voi vedea ceva.

— Prea bine ! Acuma ești înțelept și cuminte. Și vei da înapoi purcelul ?

— Îl voi da, așa voi face, îl voi da — nici că mă voi atinge de vreun altul, chiar de l-ar trimite cerul și un arhanghel mi l-ar aduce. Pleacă — de dragul dumitale sînt orb — nu văd nimica. Voi spune că te-ai năpustit asupră-mi și mi-ai smuls osînditul din mîini cu sila. Temnița are doar o ușă veche și putredă și o voi scoate din țîțîni eu însumi, între miezul nopții și dimineața de mîine.

— Fă astfel, suflet creștinesc, nici un rău nu-ți va cășuna fapta aceasta ; judecătorul a arătat milă iubitoare față de acest sărman băiat și nu va vărsa lacrimi, nici nu va frînge oasele vreunui temnicer, din pricina fugii lui.

---

[1] Cuvinte latinești care n-au nici o legătură între ele (N. T.)

Capitolul 25
HENDON HALL

DE-NDATĂ CE HENDON şi regele pieriră din ochii străjnicului, Alteţa Sa fu îndrumată să se grăbească spre un anumit loc dinafara oraşului şi să aştepte acolo, în vreme ce Hendon se va duce la han şi va lichida socotelile. Peste o jumătate de ceas, cei doi prieteni se hurducau voioşi către răsărit, pe spinările jalnicilor bidivii ai lui Hendon. Regelui îi era cald şi bine acum, fiindcă lepădase zdrenţele şi se îmbrăcase cu straiele cumpărate de Hendon la haine vechi, pe Podul Londrei.

Hendon dorea să nu-l obosească prea mult pe băiat. Socotea că prînzurile neregulate, călătoriile istovitoare şi zgîrcenia la somn vor înrăutăţi starea minţii sale bolnave, pe cînd odihna, viaţa rostuită şi mişcarea făcută cu măsură, cu siguranţă că-i vor grăbi vindecarea. Ţinea mult să-i vadă mintea însănătoşită şi închipuirile izgonite din căpşorul său chinuit. De aceea se hotărî să se îndrepte cu popasuri dese către căminul de care fusese lipsit atîta vreme — în loc de a urma îndemnul nerăbdării şi a se zori zi şi noapte, fără răgaz.

După ce străbătură vreo zece mile, ajunseră într-un sat arătos şi au mas acolo peste noapte, la un han bun. Fură reluate relaţiile dinainte : Hendon stătea îndărătul scaunului regelui, cînd acesta mînca, şi-l servea, îl dezbrăca seara, cînd era gata de culcare, apoi se-ntindea pe duşumea, care-i slujea drept pat, şi dormea de-a curmezişul pragului, înfăşurat într-o pătură.

A doua zi şi-n ziua următoare se drumeţiră alene, sporovăind despre aventurile prin care trecuseră din clipa despărţirii şi bucurîndu-se grozav fiecare de povestirea celuilalt. Hendon înşiră cu de-amănuntul ce meleaguri întinse cutreierase în căutarea regelui şi-i descrise cum arhanghelul îl rătăcise aiurea prin toate colţurile pădurii şi în cele din urmă îl adusese îndărăt la colibă, cînd văzuse că nu se poate descotorosi de el. Apoi — zise el — bătrînul intrase în odăiţa de dormit şi se-ntorsese clătinîndu-se, zdrobit şi spunînd că se aşteptase să-l găsească pe băiat întors şi întins pe pat să se odihnească,

dar nu era așa. Hendon așteptase la colibă toată ziulica, apoi i se stinsese orice speranță de a-l mai vedea pe rege întorcîndu-se și pornise iar în cercetare.

— Iar bătrînul Sanctum Sanctorum era cu-adevărat mîhnit că Înălțimea Ta nu s-a întors — zise Hendon. I-am cetit jalea pe față.

— Pe legea mea, niciînd nu voi sta la îndoială în privința mîhnirii sale ! strigă regele și după aceea își spuse povestea lui, la sfîrșitul căreia lui Hendon îi păru rău că nu l-a făcut mii-fărîme pe arhanghel.

În ultima zi a călătoriei, Hendon parcă era în al șaptelea cer. Își dăduse drumul la gură și nu se mai oprea. Vorbea despre bătrînul său tată și despre fratele său Arthur, povestind multe fapte care le oglindeau firile nobile și mărinimoase ; se pierdu în aiurări drăgăstoase despre Edith a lui și inima-i era însufletită de atîta bucurie, încît fu în stare să spună cîteva vorbe bune și frățești pînă și despre Hugh. Își clădi o mulțime de vise de tot felul pe seama primirii ce-avea să li se facă la Hendon Hall ; ce surpriză avea să fie sosirea lor pentru toată lumea și ce izbucniri de încîntare și de mulțumiri aduse cerului avea să stîrnească.

Ținutul era îmbietor, semănat cu căsuțe atrăgătoare și livezi, și drumul trecea prin mijlocul unor întinse imașuri, ale căror hotare se pierdeau în depărtare, în ușoare unduiri care te duceau cu gîndul la neîncetatul du-te-vino al valurilor mării. După-amiază, fiul risipitor care se întorcea acasă se abătu de nenumărate ori din drum ca să vadă dacă nu cumva poate — urcînd pe vreo movilă — să străpungă depărtarea cu ochii și să întrezărească măcar un colț din căminul său. În cele din urmă izbuti și strigă, stăpînit de aţîţare :

— Iată colo satul, prințul meu, și castelul în preajmă-i ! De aci se pot zări turnurile, iar pădurea de colo e parcul tatălui meu. Ah, acuma afla-vei cu ochii ce însemnează fala și măreția. O casă cu șaptezeci de odăi, închipuie-ți numai ! Și douăzeci și șapte de slujitori ! Strașnică locuință pentru oameni ca noi, nu-i așa ? Haide, să ne zorim — nerăbdarea mea nu va mai îndura altă zăbovire.

O porniră la drum cu cea mai mare grabă ; cu toate acestea abia pe la trei ajunseră în sat. Călătorii trecură valvîrtej prin el, în timp ce lui Hendon îi mergea gura întruna, ca o morișcă.

— Iată biserica, de aceeași iederă acoperită — totu-i aidoma cum a fost. Mai la vale se află hanul, bătrînul Leu Roșu, dincolo-i piața tîrgului. Aci se ține serbarea de mai și dincolo e cișmeaua — nimica nu s-a schimbat, afară de oameni, orișicît. Zece ani mai aduc schimbări asupra oamenilor, unii dintre ei îmi pare că-i cunosc, dar pe mine nimeni nu mă știe.

Așa își urma el întruna sporovăiala. Ajunseră curînd la capătul satului ; călătorii apucară pe o potecă întortocheată și îngustă, străjuită de garduri vii, înalte, și-o ținură cu pas întins vreo jumătate de milă, apoi trecură — pe sub arcadele unei porți impunătoare, ai cărei uriași stîlpi de piatră erau împodobiți cu steme și blazoane sculptate — într-o largă grădină înflorită.

În fața lor se înălța un castel mîndru la înfățișare.

— Fii binevenit la Hendon Hall, regele meu ! exclamă Miles. Ah, azi e o zi mare ! Tatăl meu și fratele meu, și lady Edith vor fi atît de înnebuniți de bucurie, încît nu vor avea ochi și grai decît pentru mine, în încîntarea dintîi a întîlnirii, astfel că ți se va părea că ești primit cu răceală — dar să nu iei în seamă la aceasta, căci curînd va părea altfel. Cînd le voi spune că te afli sub ocrotirea mea și le voi mărturisi cît de mare-i dragostea ce-ți port, vei vedea cum te vor strînge la piept, de dragul lui Miles Hendon, și de-azi înainte, pînă-n veci de veci, te vor adăposti în casa și în inima lor !

În clipa următoare, Hendon sări la pămînt în fața ușii celei mari, îl ajută pe rege să descalece, apoi îl luă de mînă și se repeziră în casă. Din cîțiva pași ajunseră într-o încăpere spațioasă ; intră și îi dădu regelui un jilț — mai mult grăbit decît ceremonios — apoi alergă spre un tînăr care sta la o masă de scris, în fața unui foc de bușteni, hrănit din belșug.

— Îmbrățișează-mă, Hugh — strigă el — și spune că ești bucuros de întoarcerea mea și dă-i de veste tatălui nostru, căci căminul nu-i cămin pînă ce nu voi atinge mîna lui și nu-i voi vedea chipul, și nu-i voi auzi iar glasul !

Dar Hugh doar se dădu îndărăt, după ce trădă o surprindere de-o clipă, şi aţinti o privire gravă asupra intrusului. O privire care mai întîi trădă oarecum demnitatea jignită, înlocuită apoi — drept urmare a vreunui gînd sau a vreunei hotăriri lăuntrice — de-o curiozitate plină de mirare, amestecată cu o compătimire sinceră sau prefăcută. După aceea cuvîntă cu glas blînd.

— Mintea-ţi pare vătămată, sărmane străin, neîndoielnic ai pătimit grele lipsuri şi aspre lovituri ţi-a dat soarta ; înfăţişarea şi veşmintele tale vădesc aceasta prea bine. Drept cine mă iei oare ?

— Drept cine te iau ? Drept cine alt să te socot, decît cel care eşti cu-adevărat ? Socot că eşti Hugh Hendon — răspunse Miles răspicat.

Celălalt continuă, pe acelaşi ton dulceag :

— Şi cine-ţi închipui că eşti tu însuţi ?

— Închipuirea nu are nimic de-a face cu aceasta. Sau te prefaci că nu mă recunoşti drept fratele tău, Miles Hendon ?

O undă de surprindere voioasă flutură peste chipul lui Hugh, care exclamă :

— Cum ? ! Nu glumeşti ? Morţii pot oare căpăta încă o dată viaţă ? Domnul fie lăudat, de-i aşa ! Sărmanul nostru băiat pierdut, întors iar la sînul nostru, după toţi anii aceştia cruzi. Ah, pare prea frumos pentru a fi aievea ; e într-adevăr prea frumos pentru a fi aievea ! Ia aminte, aibi milă, nu-ţi bate joc de mine ! Vino iute la lumină, lasă-mă să te cercetez !

Îl apucă de braţ pe Miles, îl trase la fereastră şi începu să-l soarbă din ochi, din cap pînă-n picioare, sucindu-l şi învîrtindu-l încolo şi încoace şi rotindu-se repede în jurul lui, ca să-l poată măsura din toate părţile, în vreme ce fiul risipitor întors, scînteind de bucurie, zîmbea, rîdea şi dădea mereu din cap, spunînd :

— Haide, frate, cercetează-mă pe-ndelete şi nu-ţi fie teamă, nu vei găsi nici o trăsătură şi nici un mădular care să nu treacă încercarea. Iscodeşte-mă şi cercetează-mă cît îţi poftеşte inima, bunul meu Hugh — sînt cu adevărat Miles al tău de odinioară, acelaşi Miles, fratele tău pierdut, nu-i aşa ? Ah, e o zi mare —

am spus eu că-i o zi mare ! Dă-mi mîna, întinde-mi obrazul tău. Doamne, mai-mai că-mi dau sufletul de bucurie.

Era cît pe-aci să se arunce de gîtul fratelui său, însă Hugh îl opri cu mîna, apoi lăsă capul în piept cu o înfăţişare jalnică, spunînd mişcat :

— Ah, Dumnezeule atotîndurător, dă-mi puterea să duc pe umerii mei această amarnică dezamăgire !

Uluit, Miles rămase o clipă fără glas, după aceea i se dezlegă limba şi strigă :

— Care dezamăgire ? Nu sînt oare fratele tău ?

Hugh clătină din cap cu mîhnire şi spuse :

— Mă rog de cel de sus să ne poată dovedi aceasta, şi ca alţi ochi să poată găsi asemănări ce mie-mi sînt ascunse. Vai, mă tem că scrisoarea prea adevărat grăia.

— Care scrisoare ?

— Una care a sosit de peste mare, cu vreo şase-şapte ani în urmă. Spunea că fratele meu a murit în bătălie.

— Era o minciună ! Cheamă-ţi tatăl — el mă va cunoaşte.

— Nimănui nu-i stă în putinţă a chema morţii.

— Morţii ? Glasul lui Miles era stins şi buzele-i tremurau. Tatăl meu mort ! Oh, ce veste cumplită ! Jumătate din bucuria mea s-a ofilit. Te rog, lasă-mă să-l văd pe fratele meu Arthur — el va adeveri cine sînt, mă va cunoaşte şi-mi va da mîngîiere.

— El, aşijderi, e mort.

— Dumnezeule, fii milostiv cu mine, un biet om doborît la pămînt. Duşi, amîndoi duşi pe cea lume — celor vrednici li s-a curmat firul vieţii, iar cei nevrednici ca mine sînt cruţaţi ! Ah ! mă rog stăruitor să-mi dărui mila ta ! Nu-mi spune că lady Edith...

— E moartă ? Nu, ea trăieşte.

— Atunci, Domnul fie lăudat, bucuria mi-e iarăşi întreagă ! Zoreşte-te, frate — spune-i să vină la mine ! Iar de va spune ea că nu sînt eu însumi... dar ea nu va face aceasta, nu, nu, ea mă va cunoaşte cine sînt, nătîng aş fi de m-aş îndoi de aceasta. Adu-o aci, adu-i pe vechii slujitori, ei deopotrivă mă vor recunoaşte.

— Toţi s-au dus, fără numai cinci — Peter, Halsey, David, Bernard şi Margaret.

Zicînd acestea, Hugh ieşi din încăpere. Miles rămase puţin pe gînduri, apoi începu să străbată odaia-n lung şi-n lat, murmurînd : „Cei cinci meşteri în ticăloşii au rămas în viaţă, cînd au pierit cei douăzeci şi doi de slujitori credincioşi şi cinstiţi. Acesta-i lucru de minunare".

Se învîrti mai departe, ca un leu în cuşcă, tot mormăind de unul singur — uitase cu desăvîrşire de rege. Nu trecu mult, şi Alteţa Sa spuse cu gravitate şi cu o nuanţă de sinceră compătimire — deşi cuvintele puteau fi luate drept o ironie :

— Nu lua aminte la nenorocul tău, bunul meu cavaler, se mai află şi alţii pe lumea aceasta cărora li se tăgăduieşte a fi ei înşişi şi ale căror plîngeri sînt luate în rîs. Ai tovărăşie.

— Ah, regele meu — strigă Hendon, roşind puţin — nu mă osîndi şi tu, aşteaptă şi vei vedea. Nu sînt un înşelător, ea îmi va întări spusele ; vei auzi mărturia rostită de cele mai dulci buze din Englitera. Eu, înşelător ? De unde dar cunosc acest bătrîn castel, portretele acestea ale strămoşilor mei şi toate cîte se află în juru-ne, cum îşi cunoaşte un prunc leagănul ? Aici m-am născut şi am crescut, stăpîne ; spun adevărul, nu te-am amăgit şi chiar de nu-mi va da crezare nimeni alt, te rog, tu nu te îndoi de mine — nu aş putea îndura aceasta.

— Nu mă îndoiesc de domnia ta — spuse regele, cu o simplitate şi o încredere copilărească.

— Îţi mulţumesc din inimă ! exclamă Hendon, cu o aprindere care arăta că este mişcat. Regele adăugă cu aceeaşi simplitate :

— Dar tu de mine te îndoieşti ?

Hendon fu încurcat şi se simţi oarecum vinovat, aşa că fu mulţumit cînd Hugh deschise uşa, scutindu-l de a mai răspunde.

O doamnă frumoasă, purtînd un veşmînt bogat, îl urma pe Hugh, iar după ea se înşirau cîţiva slujitori în livrele. Doamna mergea încet, cu capul plecat şi ochii aţintiţi în podea. Faţa îi era nespus de tristă. Miles Hendon sări înspre ea, strigînd :

— Oh, Edith a mea, scumpa mea...

Dar Hugh îi făcu semn cu gravitate să se dea-ndărăt şi-i spuse doamnei :

— Priveşte-l. Îl cunoşti ?

La auzul glasului lui Miles, femeia tresărise ușor și obrajii i se aprinseseră : acum tremura. Rămase nemișcată, păstrînd cîteva clipe o tăcere impresionantă, apoi își ridică încet capul și se uită drept în ochii lui Hendon, cu o privire împietrită și înspăimîntată. Sîngele-i pieri din față, picătură cu picătură, pînă ce i se așternu pe chip numai paloarea cenușie a morții — după aceea spuse, cu glas mort ca și chipul său :

— Nu-l cunosc ! Se întoarse cu un geamăt și un suspin înăbușit și ieși din odaie, împleticindu-se.

Miles Hendon se prăbuși într-un jilț și-și îngropă fața în palme. După o pauză, fratele său le spuse slujitorilor :

— L-ați văzut bine. Îl cunoașteți ?

Oamenii clătinară din cap. Apoi stăpînul îi spuse :

— Slujitorii nu te cunosc, domnule. Mi-e teamă că-i la mijloc vreo greșeală. Ai văzut că soția mea nu te-a cunoscut.

— Soția ta !

Într-o clipită, Hugh fu țintuit la perete, cu grumazul prins într-o încleștare de fier.

— Ah, tu, rob cu suflet de vulpe, pricep totul ! Tu însuți ai ticluit scrisoarea, iar mireasa mea răpită și averea furată sînt roadele mîrșăviei tale. Haide, acuma piei din ochii mei, ca să nu-mi fac de rușine cinstea de ostaș, măcelărind o stîrpitură atît de bicisnică !

Hugh, stacojiu la față și aproape înăbușindu-se, se duse împleticindu-se către jilțul cel mai apropiat și porunci slujitorilor să pună mîna pe tîlharul acela străin și să-l lege. Ei șovăiră, iar unul din ei zise :

— E înarmat, sir Hugh, iar noi n-avem arme.

— Înarmat ! Ce-i cu asta, cînd sînteți atîția ? Pe el, vă spun !

Însă Miles le atrase luarea-aminte să-și dea seama ce fac și adăugă :

— Mă știți cu toții de pe vremuri — nu m-am schimbat defel, apropiați-vă, dacă vă dă mîna.

Această aducere aminte nu-i încurajă prea mult pe slujitori ; ei se codeau încă.

— Atunci, ieșiți, lași josnici, înarmați-vă și păziți ușile, în vreme ce eu trimit pe cineva s-aducă strajă, zise Hugh. În

prag se întoarse şi-i spuse lui Miles : Vei găsi că-i spre folosul tău a nu ne întărîta cu zadarnice încercări de fugă.

— Fugă ? Cruţă-ţi grija, de ţi-i doar acesta necazul. Căci Miles Hendon e stăpînul castelului Hendon şi-al tuturor celor ce atîrnă de castel. Va rămîne aci — să n-ai nici o îndoială.

Capitolul 26
RENEGAT

REGELE STĂTU PE GÎNDURI cîteva clipe, apoi îşi înălţă privirea şi zise :

— E cu totul de neînţeles. Nu-mi pot lămuri aceasta.

— Nu, nu-i defel de neînţeles, Înălţimea Ta. Îl cunosc bine, şi purtarea lui e firească. Era ticălos din născare.

— A, nu de el vorbesc, sir Miles.

— Nu de el ? Atunci de ce anume ? Ce anume este ciudat ?

— Că nimenea nu simte lipsa regelui.

— Cum ? Care ? Tare mă tem că nu pricep.

— Într-adevăr ? Nu te miră şi nu-ţi pare nemaivăzut că ţara nu-i plină de crainici călări şi de proclamaţii, înfăţişînd făptura mea şi căutîndu-mi urma ? Nu-i pricină de cutremurare şi deznădejde că s-a dus capul ţării ? Că am pierit şi pierdut sînt ?

— Cît se poate de adevărat, regele meu — uitasem. Apoi Hendon suspină şi-şi murmură : „Sărmană minte pustiită, tot stăpînită-i de visul ei mişcător !"

— Dar am un plan care ne va îndrepta starea la amîndoi. Voi scrie un hrisov în trei limbi — latineşte, elineşte şi englezeşte — iar domnia ta te vei zori cu el către Londra, dis-de-dimineaţă. Să nu-l încredinţezi nimănui alt, fără doar unchiului meu, lordul Hertford ; cînd îl va vedea, va şti ce e şi va spune că eu l-am scris. Atunci va trimite după mine.

— N-ar fi mai bine, prinţul meu, să aşteptăm aci pînă dovedesc cine sînt, şi-mi întăresc drepturile asupra moşiilor mele ? Atunci voi fi cu atît mai în stare de a...

Regele îl întrerupse cu glas poruncitor :

— Tăcere ! Ce sînt moşiile tale de nimica, tocmelile tale mărunte, faţă de trebile care privesc bunăstarea unui popor şi păstrarea unui tron ? Apoi adăugă cu glas blînd, ca şi cum s-ar fi căit de asprimea sa : Supune-te şi nu avea teamă ; îţi voi face dreptate, îţi voi da stăpînirea întreagă — da, mai mult decît întreagă. Voi ţine minte şi te voi răsplăti.

Zicînd acestea, luă pana şi se-apucă de lucru. Hendon îl privi lung, cu drag, un răstimp, după care îşi spuse : „De-ar fi beznă aci, aş socoti că de bunăseamă un rege a rostit aceste vorbe. Nu-i chip a tăgădui, cînd i se porneşte boala, tună şi fulgeră deopotrivă cu regele nostru cel adevărat — dar de unde a prins meşteşugul acesta ? Ian te uită cum mi-ţi mîzgăleşte şi zgîrie hîrtia mulţumit, cu codiţe şi cîrlige fără vreo noimă, închipuindu-şi că sînt cuvinte latineşti şi elineşti... Şi de nu-mi va sluji mintea vreun şiretlic norocos pentru a-l depărta de la ţelul său, voi fi nevoit a mă preface mîine dimineaţă că gonesc călare spre împlinirea nesăbuitei însărcinări ce-a născocit-o pentru mine".

În clipa următoare gîndurile lui sir Miles se întoarseră la episodul abia petrecut. Era aşa de absorbit în meditaţie, încît cînd regele îi înmînă hîrtia pe care-o scrisese, o luă şi-o băgă în buzunar fără să aibă habar ce face. „Cît de uimitor de ciudat s-a purtat ea, murmură oşteanul. Mi se pare că m-a cunoscut, şi-mi pare că nu m-a cunoscut. Aceste păreri se izbesc cap în cap, văd limpede ; nu le pot împăca, şi nici să aduc temeiuri puternice, ca să înlătur vreuna din ele, sau măcar să mă întăresc în părerea că una cîntăreşte mai mult decît cealaltă nu pot. Lucrurile stau fără doar şi poate aşa : trebuie să mă fi recunoscut după chip, înfăţişare şi glas, căci cum ar fi putut fi altfel ? Totuşi de spus a spus că nu mă cunoaşte şi aceasta-i dovadă desăvîrşită, căci ea nu-i în stare de minciună. Ci stai — gîndesc că încep să văd limpede. Se prea poate ca el s-o fi înrîurit, să-i fi poruncit, s-o fi silit a minţi. Aceasta-i cheia ! Taina-i dezlegată. Părea moartă de spaimă, da, se afla sub ameninţarea lui. O voi căuta, o voi găsi ; acum că el este plecat, îşi va spune pe faţă gîndul adevărat. Îşi va aminti de vremurile de-altădată, cînd eram tovarăşi de joacă, şi asta îi

va îmblînzi inima şi nu mă va mai trăda, ci-mi va mărturisi totul. Nu are sînge de nelegiuit în vine — nu, totdeauna a fost cinstită şi cu credinţă. I-am fost drag odinioară — aceasta-i chezăşia mea, căci nu poţi vinde pe cineva care ţi-a fost drag."

Păşi grăbit spre uşă, care în clipa aceea se deschise ; în încăpere intră lady Edith. Era foarte palidă, însă mergea cu pasul hotărît şi portul ei era plin de graţie şi de-o blîndă demnitate. Faţa-i era la fel de mîhnită ca şi mai-nainte.

Împins de-o fericită încredere, Miles sări s-o întîmpine, dar ea-l opri cu un gest abia simţit, şi oşteanul rămase locului. Castelana se aşeză şi-l pofti şi pe el să şadă. Astfel, acest simplu gest îi răpi sentimentul de veche camaraderie, prefăcîndu-l într-un oaspe străin. Era atît de surprins, atît de buimăcit, încît faptul acela neaşteptat îl făcu o clipă să înceapă a se întreba dacă, la urma urmei, mai e tot Miles Hendon, cum susţinea. Lady Edith zise :

— Cavalere, am venit să-ţi dau un sfat. Poate că nu stă în puterea cuiva ca nebunii să fie treziţi din nălucirile lor ; dar neîndoielnic că pot fi îndemnaţi a se feri de primejdii. Socot că acest vis al domniei tale poartă faţa adevărului cinstit pentru domnia ta, şi pentru aceea nu-i nelegiuit ; dar nu zăbovi aci cu el, căci aci visul acesta este aducător de primejdii. Se uită drept în ochii lui Miles o clipă, apoi adăugă în chip mişcător : E cu atît mai primejdios, cu cît te asemuieşti mult cu ce-ar fi fost băiatul pe care l-am pierdut noi, de-ar fi vieţuit s-ajungă vîrsta aceasta.

— Sfinte Dumnezeule, doamnă, dar eu sînt acela !

— Te cred că aşa socoţi, cavalere. Nu-ţi pun la îndoială cinstea în această privinţă ; îţi spun doar să iei seama, atîta tot. Soţul meu e stăpîn în acest ţinut ; puterea sa mai că n-are hotare ; oamenii duc viaţă înfloritoare ori mor de foame, după vrerea lui. De n-ai semăna cu omul care ţii sus şi tare că eşti, soţul meu te-ar lăsa poate să te desfeţi în voie cu visul dumitale. Ci dă-mi crezare, îl cunosc prea bine, ştiu ce va face : va spune la toată lumea că eşti un şarlatan nebun, şi pe dată toţi îi vor ţine isonul. Aţinti asupra lui Miles încă o dată aceeaşi privire neclintită şi adăugă : De-ai fi chiar Miles Hendon şi el ar şti aceasta, şi tot ţinutul ar şti — ia aminte ce spun, cîntă-

reşte bine — te-ai afla în aceeaşi primejdie, pedeapsa la fel de sigură ţi-ar fi ; s-ar lepăda de domnia ta şi te-ar tîrî în faţa judecăţii şi nimenea n-ar fi de ajuns de cutezător ca să-ţi ia partea.

— Îţi dau crezare cît se poate de deplină — zise Miles, cu amărăciune. Puterea care poate porunci cuiva să trădeze pe-un prieten de-o viaţă întreagă şi să se lepede de el, prea bine poate să se bizuie a fi ascultată de către cei a căror pîine şi viaţă atîrnă de dînsa, mai ales cînd nu-i la mijloc defel păienjenişul legăturilor de loialitate şi onoare.

O uşoară roşeaţă se ivi o clipă pe obrajii castelanei, şi ea lăsă ochii în podea ; însă glasul nu-i trădă nici o emoţie cînd urmă :

— Ţi-am dat de ştire şi trebuie încă să-ţi mai spun, ca să pleci de-aci. Altmintrelea omul acesta te va nimici. E un tiran care nu cunoaşte mila. Eu, care sînt roaba lui înlănţuită, ştiu aceasta. Sărmanul Miles şi Arthur, şi scumpul meu epitrop, sir Richard, au scăpat de el şi au linişte acum — mai bine ţi-ar fi a te afla alături de ei, decît să rămîi aci, în ghearele acestui nemernic. Dezvăluirile domniei tale sînt o ameninţare împotriva titlului şi-a stăpînirilor sale ; te-ai năpustit asupra-i chiar în casa lui — eşti pierdut de mai rămîi. Pleacă — nu mai şovăi. De duci cumva lipsă de bani, ia punga aceasta — te rog — şi cumpără slujitorii ca să te lase să treci. Ah, ţine seama de spusele mele, sărmane suflet, şi fugi cît mai ai vreme.

Cu un gest hotărît, Miles refuză punga, se ridică şi stătu drept în faţa ei.

— Un singur hatîr fă-mi, zise el. Aţinteşte-ţi ochii asupră-mi, astfel ca să văd dacă-ţi rămîne neclintită privirea. Aşa — acum răspunde-mi. Sînt eu Miles Hendon ?

— Nu. Nu te cunosc.

— Jură !

Răspunsul sosi şoptit, dar lămurit :

— Jur.

— Vai, aceasta întrece orice închipuire !

— Fugi ! De ce oare te-ncăpăţînezi a risipi în zadar timpul acesta preţios ? Fugi şi mîntuieşte-ţi viaţa.

În clipa aceea straja năvăli în odaie şi o luptă crîncenă începu ; dar Hendon fu curînd copleşit şi tîrît afară. Regele fu luat şi el şi amîndoi fură legaţi cobză şi duşi la închisoare.

Capitolul 27
ÎN ÎNCHISOARE

CELULELE ERAU TOATE ÎNŢESATE, aşa că cei doi prieteni fură zvîrliţi în lanţuri într-o sală unde erau ţinuţi de obicei cei învinuiţi de încălcări neînsemnate ale legii. Aveau tovărăşie berechet, căci se aflau acolo vreo douăzeci de osîndiţi de ambele sexe şi de toate vîrstele, încătuşaţi şi puşi în obezi — o bandă dezmăţată şi zurbagie. Regele era amarnic de mînios din pricina uluitoarei înjosiri aduse astfel Majestăţii Lui, însă Hendon sta posomorît şi tăcut. Era aiurit de-a binelea. Venise acasă în chip de voios fiu risipitor, aşteptîndu-se ca toată lumea să fie cuprinsă de-o bucurie nebună la întoarcerea sa, şi-n loc de asta avusese parte de-un duş rece şi de temniţă drept adăpost. Între închipuire şi realitate era o deosebire ca de la cer la pămînt, încît efectul era buimăcitor ; nici nu putea hotărî dacă era mai mult tragic sau mai mult grotesc. Se simţea ca un om care a dănţuit de bucurie că vede curcubeul şi a fost lovit de trăsnet.

Dar treptat, gîndurile sale răvăşite şi chinuitoare se aşezară într-un fel de rînduială şi-apoi se adunară numai în jurul lui Edith. Sucea şi răsucea gîndul la purtarea ei şi-l cerceta pe toate feţele, însă nu putea ajunge la nici un rezultat mulţumitor. Îl recunoscuse sau nu ? Era o enigmă care-l punea în mare încurcătură şi-l preocupă multă vreme, dar pînă la urmă ajunse la convingerea că-l recunoscuse, într-adevăr, şi se lepădase de el din motive interesate. Acum voia să arunce asupra numelui ei tot felul de blesteme, dar numele acela fu-

sese atîta vreme sfinţit pentru dînsul, încît se trezi că limba lui nu cutează să-l ponegrească.

Înveliţi în pături de închisoare, zoioase şi ciuruite, Hendon şi regele petrecură o noapte agitată. Pentru un bacşiş, temnicerul procurase băutură cîtorva deţinuţi, şi urmările firești ale acestei înlesniri fură : cîntece deşănţate, păruieli, ţipete şi beţie. În cele din urmă, nu mult după miezul nopţii, un bărbat tăbărî asupra unei femei şi aproape că o ucise, lovind-o în cap cu cătuşele, înainte ca temnicerul să o poată scoate din mîinile lui. Temnicerul statornici iar pacea, zvîntîndu-l în bătăi pe deţinutul acela, croindu-l cu ciomagul peste cap şi peste umeri. Atunci cheful se sparse, şi după aceea toţi cei pe care nu-i supărau gemetele şi vaietele răniţilor putură în sfîrşit să adoarmă.

În cursul săptămînii care urmă, zilele şi nopţile semănară între ele ca picăturile de apă, fiind de o monotonie ucigătoare. Ziua, oameni ale căror chipuri Hendon şi le amintea mai mult sau mai puţin lămurit veneau să-l privească pe şarlatan, să-i tăgăduiască identitatea şi să-l insulte, iar noaptea, chefurile şi încăierările se ţineau lanţ, cu o regularitate matematică. Totuşi, în cele din urmă, se petrecu un incident care mai aduse o schimbare. Temnicerul aduse înăuntru pe un moşneag şi-i spuse :

— Nemernicul se află în această încăpere. Aruncă asupră-i privirile ochilor tăi bătrîni şi vezi de poţi spune cine e.

Hendon îşi înălţă privirea şi avu prima senzaţie plăcută de cînd se afla în temniţă. Îşi zise : „Acesta-i Blake Andrews, ce-a slujit viaţa toată în familia tatălui meu — suflet bun şi cinstit, cu inimă dreaptă în piept. Adică, astfel îl ştiam. Acum, însă, nimenea nu se arată credincios adevărului, toţi sînt mincinoşi. Omul acesta mă va recunoaşte şi se va lepăda şi el de mine, precum au făcut ceilalţi ?“

Moşneagul îşi roti ochii prin încăpere, se uită pe rînd la fiecare şi, în cele din urmă, zise :

— Nu văd pe nimeni aci, afară de borfaşi de nimica, pleava uliţelor. Care dintr-înşii e cel despre care ziceai ?

Temnicerul rîse.

— Aci — spuse el — cercetează pe-ndelete pe vita asta mătăhăloasă şi împărtăşeşte-mi părerea ta.

Moşneagul se-apropie şi se uită la Hendon îndelung şi stăruitor, apoi clătină din cap şi zise :

— Doamne păzeşte, dînsul nu-i din neamul Hendonilor, nici că a fost vreodată !

— Aşa e ! Ochii tăi bătrîni sînt încă ageri. Şi de-aş fi eu sir Hugh l-aş lua pe prăpăditul acesta şi... temnicerul îşi sfîrşi fraza înălţîndu-se în vîrful picioarelor, ca tras de-un ştreang imaginar şi scoţînd totodată un gîlgîit care sugera strangularea. Moşneagul spuse, încrîncenat :

— Să-l binecuvînteze pe Dumnezeu de nu i se întîmplă şi mai rău ; de mi-ar cădea mie pe mînă, nemernicul, nu sînt eu om întreg dacă nu s-ar prăji pe rug !

Temnicerul scoase-un rîs ca de hienă, şi zise :

— Ia spune-i ce gîndeşti, moşnege. Toţi fac aşa. O să-ţi găseşti bună desfătare în asta.

Apoi o porni ţopăind spre odăiţa sa şi dispăru. Moşneagul se lăsă în genunchi şi şopti :

— Slavă domnului că ai venit iar, stăpînul meu ! Te-am crezut mort, în ăşti şapte ani din urmă, şi iată că te afli în viaţă. Te-am cunoscut de cum te-am zărit, şi greu şi împovărător lucru mi-a fost să-mi păstrez chipul împietrit şi să mă prefac a nu vedea aci decît netrebnici de doi bani şi lepădături de pe uliţe. Sînt bătrîn şi sărac, sir Miles, dar rosteşte un cuvînt, şi voi merge şi voi vesti adevărul, chiar de-ar fi să fiu sugrumat pentru asta.

— Nu — spuse Hendon — nu vei face aceasta. Ţi-ar aduce pierzania şi mi-ar fi de puţin ajutor. Dar îţi aduc mulţămită, căci tu mi-ai dat îndărăt o parte din credinţa ce mi-o pierdusem în semenii mei.

Bătrînul slujitor se dovedi foarte preţios pentru Hendon şi rege, fiindcă trecea de cîteva ori pe zi ca să-l ocărască pe oştean, şi totdeauna le strecura cîteva bunătăţi care mai îmbogăţeau tainul închisorii ; totodată le aducea şi noutăţi. Hendon păstra trufandalele pentru rege. Fără ele, Alteţa Sa poate că n-ar fi scăpat cu viaţă, fiindcă nu era în stare să mănînce hrana nenorocită şi ticăloasă ce le-o dădea temnicerul. Andrews era

silit să se mărginească la vizite scurte, ca să înlăture bănuielile, însă izbutea de fiecare dată să le dea destule veşti — veşti şoptite, pentru urechea lui Hendon, veşti împănate cu epitete insultătoare, rostite cu glas tare, pentru auzul celorlalţi ascultători.

Astfel ieşi la iveală, încetul cu-ncetul, povestea familiei. Arthur murise de şase ani. Pierderea aceasta, laolaltă cu lipsa veştilor de la Hendon, înrăutăţise starea sănătăţii tatălui. Socotind că va muri curînd, dorise să-i vadă pe Hugh şi pe Edith uniţi pe viaţă, înainte de-a închide el ochii. Dar Edith implorase amînarea, sperînd că Miles se va întoarce. Atunci sosise scrisoarea care aducea vestea morţii lui Miles. Lovitura aceasta îl doborîse pe sir Richard. Crezînd că sfîrşitul îi e aproape, stăruiseră şi el, şi Hugh pentru căsătorie. Edith, îndurerată, ceruse şi căpătase un răgaz de-o lună ; apoi încă unul şi în cele din urmă pe-al treilea ; apoi căsătoria se oficiase la căpătîiul patului pe care îşi dădea sufletul sir Richard. Nu se dovedise a fi o căsătorie fericită. Umblase zvonul prin ţinut că, curînd după nuntă, mireasa găsise prin hîrtiile soţului ei cîteva ciorne mîzgălite şi neterminate ale scrisorii fatale, şi-l învinuise că grăbise totodată căsătoria şi moartea lui sir Richard printr-un fals nelegiuit. Pretutindeni umblau poveşti despre cruzimea cu care erau trataţi lady Edith şi slujitorii, iar de la moartea tatălui său, sir Hugh lepădase orice mască de blîndeţe şi devenise un tiran nemilos faţă de toţi cei al căror trai depindea de el în vreo măsură.

O parte din povestirea lui Andrews fu ascultată de către rege cu un viu interes :

— S-a împrăştiat prin ţară o scorneală, cum că regele-i nebun. Dar, fiţi milostivi, nu cumva să spuneţi că eu am pomenit de aceasta, căci, zice-se, moartea te paşte de vorbeşti astfel.

Alteţa Sa îi aruncă moşneagului o privire mînioasă şi zise :

— Regele nu-i defel nebun, bătrîne, şi va fi spre folosul tău să-ţi vezi de treburi ce te privesc mai îndeaproape, decît să te ţii de asemenea palavre ce poartă sămînţa răzvrătirii.

— Ce voieşte a spune flăcăiaşul ? zise Andrews, surprins de acest brusc atac pornit dintr-un loc atît de neaşteptat.

Hendon îi făcu semn şi slujitorul nu mai întrebă nimic, ci îşi urmă pomelnicul de noutăţi.

— Răposatul rege va fi îngropat la Windsor, peste-o zi ori două, la şaisprezece ale lunii — iar noul rege va fi încoronat la Westminster, în ziua de douăzeci.

— Pare-mi-se că mai întîi e neapărat nevoie a-l găsi — mormăi Alteţa Sa, apoi adăugă, încrezător — dar se vor îngriji de aceasta, şi eu aşijderi.

— În numele...

Însă moşneagul nu-şi sfîrşi vorba ; Hendon îi făcu un semn să-şi ţină gura. Îşi urmă povestirea.

— Sir Hugh se duce la încoronare — şi cu măreţe nădejdi. E plin de încredere că se va întoarce pair, căci e ţinut la mare cinste de lordul regent.

— Care lord regent ? întrebă regele.

— Înălţimea sa ducele de Somerset.

— Care duce de Somerset ?

— Doamne, doar e unul singur — Seymour, conte de Hertford. Regele întrebă tăios :

— De cînd e dînsul duce şi lord regent ?

— Din ziua cea din urmă a lui ghenar.

— Şi cine oare l-a înălţat astfel ?

— El însuşi cu Marele Sfat — cu ajutorul regelui.

Alteţa Sa tresări puternic.

— Regele — strigă el — care rege, bunul meu domn ?

— Care rege, într-adevăr ! (Dumnezeule atotîndurător, ce l-a apucat pe băiat ?) De vreme ce avem doar unul, nu-i nevoie de răspuns — prea sfinţita sa Luminăţie, regele Eduard al VI-lea — Dumnezeu să-i păzească zilele ! Da, şi încă ce mai ştrengar scump şi drăgălaş e ! O fi smintit sau ba — şi zice-se că zilnic i se îndreaptă sănătatea — de pe toate buzele nu se înalţă decît laude pentru el şi toţi îl binecuvîntează deopotrivă şi se roagă ca să fie dăruit cu viaţă şi domnie îndelungată asupra Angliterei. Căci şi-a început cîrmuirea cu multă omenie, cruţînd viaţa bătrînului duce de Norfolk şi-acum îi pornit a stîrpi cele mai crude din legile care obijduiesc şi împilează poporul.

Aceste noutăţi îl lăsară pe rege mut de uimire şi-l cufundară într-o visare atît de adîncă şi de sumbră, încît nu mai auzi nimic

din flecăreala bătrînului. Se întrebă dacă „micul ştrengar" era cumva cerşetorul pe care-l lăsase îmbrăcat în veşmintele sale, în palat. Nu i se părea cu putinţă aşa ceva, fiindcă neîndoielnic că purtările şi graiul lui l-ar fi trădat dacă s-ar fi dat drept prinţul de Wales — şi-atunci ar fi fost izgonit şi s-ar fi pornit în căutarea adevăratului prinţ. Nu cumva curtenii vor fi pus vreun vlăstar nobil în locul lui ? Nu, fiindcă nu le-ar fi îngăduit unchiul lui — era atotputernic şi fireşte că ar fi zdrobit asemenea încercare. Meditaţiile nu-l duseră la nici un rezultat ; cu cît se străduia mai mult să dezlege misterul, cu-atît mai tare se zăpăcea, cu-atît îl durea capul mai rău şi dormea mai prost. Nerăbdarea lui de-a ajunge la Londra creştea din ceas în ceas şi captivitatea îi devenea o povară aproape de neîndurat.

Toată priceperea lui Hendon de a-l consola pe rege dădu greş ; însă două femei care zăceau în lanţuri lîngă ei avură mai mult succes. La îndemnurile lor blînde îşi găsi alinare şi se învăţă să fie ceva mai răbdător. Li se arătă foarte recunoscător şi ajunse să ţină nespus la ele şi să fie încîntat de mîngîietoarea şi duioasa lor tovărăşie. Le întrebă de ce se aflau în închisoare, şi cînd îi răspunseră că erau baptiste, băiatul zîmbi şi se interesă :

— Aceasta-i o crimă pentru care să fie cineva ţinut la închisoare ? Mă doare inima că vă voi pierde — nu vă vor ţine mult aci pentru o faptă atît de neînsemnată !

Femeile nu-i răspunseră, însă pe feţele lor citi ceva care-l făcu să se simtă stingherit. Zise cu aprindere :

— Nu rostiţi nici o vorbă — fiţi bune cu mine şi spuneţi-mi: nu va urma şi altă pedeapsă ? Vă rog, spuneţi-mi de aveţi cumva vreo teamă în această privinţă ?

Ele încercară să schimbe subiectul, dar regelui i se treziseră temerile şi stărui :

— Vă vor biciui oare ? Nu, nu, nu vor fi atît de cruzi ! Spuneţi că nu. Haideţi, nu-i aşa că nu ?

Femeile trădară încurcătură şi deznădejde, însă nu putură ocoli răspunsul, astfel că una din ele zise, cu glas sugrumat de emoţie :

— Ai, ne zdrobeşti inima, suflet bun. Domnul ne va ajuta să răbdăm...

— E o spovedanie ! exclamă regele. Aşadar, vă vor biciui, nelegiuiţii cu inimă de piatră. Dar vai, nu trebuie să plîngeţi, nu pot îndura asta. Păstraţi-vă curajul — voi ajunge în drepturile mele la vreme ca să vă cruţ de această amară soartă, şi o voi face neapărat !

Dimineaţa, cînd regele se trezi, femeile dispăruseră.

— Mîntuite sînt ! spuse el, cu voioşie. Apoi adăugă abătut : Dar vai mie, căci erau mîngîierea mea...

Fiecare din ele îi lăsase, în semn de amintire, o fîşie de panglică prinsă cu un ac de straiele lui. Băiatul făgădui că va păstra veşnic nimicurile acelea şi că-n curînd va porni în căutarea bunelor şi scumpelor sale prietene şi le va lua sub ocrotirea lui.

Tocmai atunci intră temnicerul, cu cîteva ajutoare, poruncind ca deţinuţii să fie duşi în curtea temniţei. Regele nu mai putea de bucurie — aştepta ca pe-o adevărată binecuvîntare să vadă iar cerul albastru şi să tragă în piept aer curat. Se foia şi era necăjit de încetineala gardienilor, dar pînă la urmă îi veni şi lui rîndul, i se dădu drumul din belciugul său şi i se porunci să-i urmeze pe ceilalţi deţinuţi, laolaltă cu Hendon.

Curtea era dreptunghiulară, pietruită şi neacoperită. Deţinuţii intrară în ea pe sub o boltă grea de zidărie şi fură înşiruiţi în picioare, cu spatele la zid. În faţa lor fu întinsă o frînghie, în vreme ce gardienii îi păzeau şi ei. Era o dimineaţă rece, posomorîtă, iar puţina zăpadă ce căzuse în timpul nopţii înălbea întinderea aceea mare şi pustie, sporindu-i şi mai mult înfăţişarea tristă. Cînd şi cînd, cîte-o pală de vînt răbufnea prin curte, învîrtejind omătul prin toate ungherele.

În mijlocul curţii se aflau două femei înlănţuite de nişte stîlpi. O privire îi arătă regelui că erau chiar bunele sale prietene. Fu scuturat de un fior şi-şi zise : „Vai, n-au fost slobozite, precum am gîndit. Fiinţe ca ele să cunoască biciul — în Englitera ! Ruşinea aceasta nu cade asupra păgînătăţii — ci asupra bisericii anglicane creştine ! Vor fi biciuite, şi eu, căruia ele mi-au dat atîta mîngîiere şi mi-au arătat atîta bunătate, sînt nevoit a privi cum se săvîrşeşte această mare nedreptate ! E de necrezut, cu totul de necrezut, ca eu, însuşi izvorul puterii în acest întins regat, să fiu neputincios a le ocroti. Dar să-şi păzească bine pielea spurcăciunile acestea, căci va veni o zi

cînd le voi cere socoteală pentru fapta aceasta. Pentru fiecare lovitură ce-o dau acum, vor simți atunci o sută".

O poartă mare se deschise larg și un noian de cetățeni se revărsară înăuntru. Se strînseră ciotcă în jurul celor două femei și regele nu mai putu să le vadă. Un preot intră și-și croi drum prin mulțime, care-l ascunse și pe el vederii. Regele auzi apoi o discuție — ca și cum s-ar fi pus întrebări și s-ar fi dat răspunsuri — însă nu izbutea să deslușească ce se spune. După aceea urmă o forfotă și o pregătire însuflețită. Trecură încolo și-ncoace puzderie de paznici, prin acea parte a mulțimii care se afla mai departe de cele două femei. Și în timpul acesta se așternu deasupra tuturora o liniște adîncă.

Ca la o poruncă, mulțimea se despică în două, se dădu la o parte, și regele văzu o priveliște care-i îngheță măduva în oase. În jurul celor două femei fuseseră îngrămădite maldăre de vreascuri și un om îngenunchease să le aprindă.

Femeile-și plecară capetele și-și acoperiră fețele cu palmele. Flăcările galbene începură să se înalțe, însoțite de trosnetul și pîrîielile vreascurilor, și spirale de fum albastru porniră să se împrăștie în vînt ; preotul își ridică brațele și începu o rugăciune ; tocmai atunci două fete tinere intrară alergînd prin poarta cea mare, scoțînd țipete sfîșietoare, și se aruncară la pieptul femeilor de pe rug. În aceeași clipă fură tîrîte la o parte de gardieni, și una din ele fu ținută ca-n clește, însă cealaltă se smulsese din strînsoare, spunînd că vrea să moară împreună cu mama ei. Înainte de a putea fi oprită, își aruncase iarăși brațele de gîtul mamei sale. Fu tîrîtă deoparte, încă o dată, cu fusta în flăcări. Cîțiva oameni o ținură, îi rupseră bucata de fustă aprinsă și o aruncară departe, în vreme ce fata se zbătea tot timpul să i se dea drumul, spunînd că acum va rămîne singură pe lume și rugîndu-se să i se îngăduie să moară împreună cu mama ei. Amîndouă fetele țipau fără încetare și se luptau să scape din încleștare. Dar deodată larma aceasta fu înecată de un potop de strigăte sfîșietoare — vaiere de moarte ; regele își îndreptă privirea de la fetele înnebunite, spre rug, apoi se întoarse, își rezemă de zid fața pămîntie și nu se mai uită deloc. Își zise : „Cele ce-am văzut în această singură clipită, în veci de veci nu-mi vor pieri din amintire, ci vor stărui acolo și le voi zări în fiecare zi,

le voi visa în fiecare noapte, pînă-n ceasul morţii. De-ar fi dat Dumnezeu să fi fost orb !"

Hendon îl pîndea cu privirea pe rege. Îşi spuse cu satisfacţie : „Neorînduiala minţii sale e îndreptată ; s-a schimbat şi s-a făcut mai blînd. De şi-ar fi urmat deprinderea, ar fi tunat şi fulgerat către aceşti nemernici, zicînd că el e regele şi poruncind ca femeile să fie slobozite fără a se atinge nimeni de ele. Curînd sminteala îi va trece şi va fi uitată, iar sărmana sa minte va fi iarăşi întreagă. De s-ar apropia ziua aceea !"

În aceeaşi zi fură aduşi să mîie peste noapte cîţiva osîndiţi, care erau trimişi, sub pază, în diferite părţi ale regatului, ca să-şi ispăşească pedeapsa pentru crimele săvîrşite. Regele stătu de vorbă cu ei. Se hotărîse, de la bun început, să se instruiască pentru slujba sa regală, punînd întrebări deţinuţilor de cîte ori se ivea prilejul — şi povestea năpastelor lor făcu să-i sîngere inima. Printre dînşii se afla şi o biată femeie pe jumătate tîmpă, care furase un cot sau doi de postav de la un ţesător — urma să fie spînzurată pentru asta. Altul era un bărbat care fusese învinuit de furtul unui cal. Mărturia se dovedise netemeinică şi spunea că se socotise scăpat de streang ; dar nici gînd, căci abia fusese eliberat, cînd se trezi iar închis fiindcă ar fi ucis un cerb pe domeniul regal. De astă dată i se dovedise vinovăţia şi acum era în drum spre spînzurătoare. Mai era şi un ucenic de meşteşugar al cărui caz îl întristă în chip deosebit pe rege. Flăcăul povestea că într-o seară găsise un şoim care zburase de la stăpînul lui şi-l dusese acasă, închipuindu-şi că e îndreptăţit să-l ia ; însă tribunalul îl condamnase pentru hoţie şi-l osîndise la moarte.

Regele era furios din pricina acestor neomenii şi voia ca Hendon să spargă porţile temniţei şi să fugă cu el la Westminster, ca să se poată urca pe tronul părintesc şi să întindă sceptrul său milostiv asupra acelor nefericiţi, salvîndu-le vieţile. „Sărman copil — suspină Hendon — aceste jalnice poveşti i-au adus îndărăt boala ; vai, fără de această nenorocoasă întîmplare, ar fi fost teafăr curînd."

Printre deţinuţi se afla şi un bătrîn avocat — un om cu înfăţişare energică şi care părea neînfricat. Cu trei ani în urmă scrisese un pamflet împotriva Lordului Cancelar, acuzîndu-l de

nedreptate. Pentru cutezanța lui fusese pedepsit să-și piardă urechile la stîlpul infamiei și să fie alungat din barou, iar pe lîngă aceasta fusese amendat cu 3 000 de lire și condamnat la închisoare pe viață. Mai tîrziu își repetase jignirea și, drept urmare, era acum sortit să-și piardă „ceea ce-i mai rămăsese din urechi", să plătească o amendă de 5 000 de lire, și să fie înfierat pe amîndoi obrajii și să rămînă întemnițat pe viață.

— Sînt semne vrednice de cinstire acestea — grăi el și, dîndu-și la o parte pletele cărunte, își arătă cioturile ciopîrțite, care fuseseră cîndva urechile sale.

Ochii regelui scînteiară de patimă. El zise :

— Nimeni nu-mi dă crezare — nici tu nu-mi vei da. Dar nu are însemnătate — doar o lună va trece, și vei fi slobod. Mai mult încă, legile care ți-au pătat cinstea și au făcut de rușine numele de englez vor fi șterse din cărțile de pravile. Lumea-i rău alcătuită, s-ar cuveni ca regii să meargă cînd și cînd la școala legilor de ei întocmite și astfel să învețe ce-i îndurarea.

Capitolul 28
JERTFA

ÎNTRE TIMP MILES se săturase pînă-n gît să stea închis și cu mîinile-n sîn. Dar, spre marea sa ușurare, sosi și ziua procesului și el gîndi că va întîmpina cu mulțumire orice sentință, numai să nu-i prelungească prizonieratul. Însă se înșelase în această privință. Se făcu foc cînd se trezi descris drept un „vlăjgan pribeag, fără căpătîi !" și condamnat să stea două ceasuri la stîlpul infamiei din această pricină și pentru că-l atacase pe stăpînul castelului Hendon. Pretențiile sale de a fi frate cu pîrîtorul său și moștenitor legal al titlului și moșiilor familiei Hendon fură trecute cu vederea în chip disprețuitor, ca și cum n-ar fi meritat nici măcar să fie luate în cercetare.

Spumegă și amenință, în timp ce era dus spre locul pedepsei, dar fără nici un folos ; fu tîrît cu brutalitate de către gar-

dieni şi primi cîţiva ghionţi în plus pentru purtarea lui nerespectuoasă.

Regele nu putu să răzbată prin adunătura care roia în spatele oşteanului, aşa că fu nevoit să-l urmeze la coada convoiului, departe de bunul său prieten şi slujitor. Regele fusese cît pe-aici să fie şi el condamnat la stîlpul infamiei, fiindcă se aflase în asemenea proastă tovărăşie, dar îi dăduseră drumul după o predică şi-un avertisment, ţinînd seama de vîrsta lui fragedă. În cele din urmă, cînd mulţimea se opri, băiatul alergă cu înfrigurare de colo pînă colo, în jurul ultimelor şiruri de gură cască, căutînd un loc prin care să se strecoare-n faţă. Abia după multă osteneală şi zăbavă izbuti. Şi iată-l pe bietul aghiotant cum sta acolo, la stîlpul înjositor, rîsul şi ţinta unei gloate murdare — el, garda personală a regelui Engliterei ! Eduard auzise pronunţarea sentinţei, însă nu-şi dăduse seama nici pe departe ce înseamnă. Mînia începu să i se aprindă, pe măsură ce pricepea mai bine înţelesul acestei noi atingeri a demnităţii sale. Ajunse să fiarbă şi să se-ncingă ca-n arşiţa lui august, în clipa următoare, cînd văzu cum un ou zboară prin aer şi se sparge de obrazul lui Hendon şi auzi mulţimea urlînd de încîntare la această întîmplare. Sări în cercul rămas liber înaintea condamnatului şi-l înfruntă pe gardianul care păzea acolo, strigîndu-i :

— Ruşine să vă fie ! Acesta-i slujitorul meu — eliberaţi-l ! Sînt...

— Ah, linişteşte-te ! exclamă Hendon, cuprins de spaimă, îţi vei căşuna pierzania. Nu-l lua în seamă, gardianule, e smintit.

— Nu te frămînta la gîndul că-l voi lua în seamă, omule, nici n-am de gînd s-o fac, dar sînt îndemnat să-l învăţ cite ceva. Se întoarse către un subaltern şi zise : Dă-i micului nebun două-trei bice, de gust, ca să-i îndrepte puterile.

— O duzină i-ar sluji mai bine — sugeră sir Hugh, care venise şi el pe-acolo, călare, ceva mai-nainte, ca s-arunce în treacăt o privire la executarea sentinţei.

Regele fu luat pe sus. Nici măcar nu se zbătu, atît de mult îl paraliza pînă şi gîndul monstruoasei jigniri pe care plănuiau s-o aducă făpturii sale sfinţite. E drept că istoria mai era pro-

fanată de amintirea biciuirii unui rege englez — era însă un gînd de nesuferit faptul că el trebuia să ofere o copie a acelei pagini ruşinoase. Era pus la cazne, nu se afla scăpare pentru el : trebuia ori să primească pedeapsa, ori să se roage de iertare. Grea situaţie, n-avea încotro, se vedea nevoit să primească biciuirea — un rege putea face aşa ceva, însă nici un rege nu putea cere iertare.

Între timp însă Miles Hendon rezolva problema.

— Daţi-i drumul copilului — spuse el — tu, cîine fără de inimă, nu vezi cît e de nevîrstnic şi plăpînd ? Daţi-i drumul — voi primi eu bicele.

— Pe legea mea, un gînd bun, şi-i aduc mulţămită pentru el — zise sir Hugh, cu faţa luminată de o bucurie diavolească. Daţi-i drumul micului cerşetor şi trageţi-i acestui bicisnic o duzină de bice în locul lui, o duzină sănătoasă, bine măsurată şi zdravănă. Regele voia să protesteze cu furie, însă sir Hugh îl amuţi cu o observaţie grăitoare :

— Da, vorbeşte, haide, slobozeşte-ţi gîndul — numai, ia seama, pentru fiecare cuvînt ce-l vei rosti, va mai primi cîte şase lovituri.

Hendon fu scos din butuci şi spinarea îi fu dezgolită. În timp ce era biciuit, sărmanul rege îşi întoarse faţa şi lăsă să-i curgă pe obraji, nestăpînite, lacrimi de simplu muritor. „Ah, inimă mare şi vitează — îşi spuse el — fapta aceasta de credincios nu-mi va pieri nicicînd din amintire. Nu o voi uita — şi nici ei !“ adăugă el cu înfocare. Cu cît cugeta mai mult, purtarea generoasă a lui Hendon căpăta dimensiuni din ce în ce mai uriaşe în mintea sa, iar preţuirea şi recunoştinţa lui sporeau la fel.

Curînd îşi spuse : „Cel ce-şi mîntuie regele de răni şi din primejdie de moarte — şi el a săvîrşit aceasta pentru mine — împlineşte înaltă îndatorire, dar e prea puţin, căci nimica, o, da, chiar mai puţin decît nimica este aceasta — de cîntăreşti asemenea ispravă faţă de fapta celui care-i cruţă regelui său ruşinea !“

Hendon nu scoase nici un vaiet cît fu biciuit, ci îndură grelele lovituri cu o bărbăţie ostăşească. Această dîrzenie, lao-

laltă cu graba sa de a-l salva pe băiat, primind în locul lui biciuirea, îi cuceriră pînă şi respectul gloatei decăzute şi fără de căpătîi care se afla adunată acolo. Batjocurile şi şuierăturile privitorilor încetară cu totul şi nu se mai auzi nimic altceva decît zgomotul loviturilor care cădeau. Liniştea care cuprinse locul, cînd Hendon se trezi din nou la stîlpul infamiei, contrasta puternic cu larma insultătoare care domnise în jur abia cu cîteva minute mai-nainte. Regele se apropie tiptil de Hendon şi-i şopti la ureche :

— Regii nu te pot înnobila, suflet bun şi mare, căci cel mai presus decît regii s-a îngrijit de aceasta ; însă un rege poate întări noblețea ta față de oameni. Luă de pe jos biciul, atinse uşor cu el umerii picurînd de sînge ai lui Hendon şi şopti : Eduard al Engliterei te investeşte cu rangul de Conte !

Hendon fu mişcat. Ochii i se umplură de lacrimi — totuşi, pe de altă parte, umorul sinistru al împrejurărilor îi zdruncină aşa de mult gravitatea, încît cu greu izbuti să se stăpînească şi să nu-şi dea în vileag, prin vreun semn, veselia lăuntrică. Să fie ridicat deodată — despuiat şi sîngerînd — de la stîlpul infamiei, la înălțimea alpină şi la splendoarea stării de conte, i se păru o culme desăvîrşită a grotescului. Îşi spuse : „Acuma sînt straşnic poleit, într-adevăr ! Cavalerul-stafie al Regatului Viselor şi Umbrelor a ajuns un conte-stafie ! Ameţitor zbor pentru aripi firave ! De va merge aşa înainte, curînd voi fi împopoţonat ca o prăjină de mai cu zorzoane neînchipuite şi măriri amăgitoare. Dar le voi preţui, orişicît sînt ele de fără preț, pentru dragostea căreia-i stau mărturie. Mai bune-s aceste biete ranguri de batjocură ale mele, care vin necerute, date de-o mînă curată şi-un suflet drept, decît cele adevărate, cumpărate prin slugărnicie de la o putere hrăpăreață şi cu suflet mic."

Temutul sir Hugh îşi întoarse calul şi, în timp ce-l împodobea cu pintenii ca să se depărteze, zidul acela viu se desfăcu în tăcere spre a-i lăsa loc să treacă şi tot atît de tăcut se închise la loc. Şi rămase astfel. Nimeni nu merse atît de departe încît să cuteze a rosti vreo vorbă în favoarea osînditului sau să-i aducă vreo laudă ; cu toate acestea, însăşi absența ocărilor însemna un omagiu destul de grăitor. Un întîrziat, care nu

era la curent cu cele petrecute şi care-i rînji în nas „şarlatanului" şi voia să arunce în el cu o pisică moartă fu pe dată doborît la pămînt şi izgonit fără o vorbă, iar apoi tăcerea cea adîncă stăpîni mai departe.

Capitolul 29
SPRE LONDRA

CÎND HENDON îşi sfîrşi stagiul la stîlpul infamiei, i se dădu drumul, poruncindu-i-se să părăsească ţinutul şi să nu se mai arate niciodată prin părţile acelea. I se înapoie sabia, laolaltă cu măgăruşul şi catîrul. Încălecă şi-o porni, urmat de rege, în vreme ce mulţimea se dădea la o parte, cu respect tăcut — ca să le facă loc — şi apoi se risipi cînd îi pierdu din vedere.

Hendon se cufundă curînd în gînduri. Urma să dea răspuns unor întrebări de mare însemnătate. Ce-i rămînea de făcut ? Încotro trebuia să se îndrepte ? Trebuia să găsească undeva un sprijin puternic, căci altfel era nevoit să-şi părăsească moştenirea şi pe deasupra să rămînă sub învinuirea de-a fi un şarlatan. Unde putea trage nădejde de a găsi un sprijin ? Unde, într-adevăr ? Era o problemă spinoasă. Tot chibzuind, îi veni un gînd care ar fi dus la o posibilitate — cea mai firavă dintre firavele posibilităţi, firește, dar care totuşi merita să fie luată în consideraţie, odată ce lipseau cu desăvîrşire altele care să făgăduiască măcar cea mai mică şansă. Îşi aminti ce spusese bătrînul Andrews despre bunătatea tînărului rege şi despre generozitatea cu care lua apărarea celor nedreptăţiţi şi nefericiţi. De ce n-ar încerca să-i vorbească, rugîndu-l să-i facă dreptate ? Bine, dar un cerşetor ca el ar putea oare să fie primit de către un august monarh ? Nu-i nimic, lasă — o să se descurce el la faţa locului ; e ca o punte pe care nu trebuie s-o treacă decît cînd va ajunge la ea. Doar nu degeaba era el un veteran călit în lupte şi deprins să născocească şiretlicuri şi căi ocolite în campanii ; fără îndoială

— pînă la urmă — va fi el în stare să găsească o cale de a-şi duce planul la capăt. Da, se va îndrepta spre capitală. Poate că-l va ajuta vechiul prieten al tatălui său, sir Humphrey Marlow — „bunul şi bătrînul sir Humphrey, şef locotenent al bucătăriilor sau grajdurilor răposatului rege, ori aşa ceva" — Miles nu-şi putea aminti ce anume învîrtea el pe la palat. Acum, că avea o ţintă asupra căreia să-şi concentreze energia, un plan foarte precis de îndeplinit, negura de umilinţă şi descurajare care pogorîse asupra cugetului său se ridică şi se risipi în vînt, şi oşteanul înălţă capul să privească în juru-i. Fu surprins constatînd cît de departe ajunsese : satul rămăsese mult îndărătul lui. Regele se hurduca agale în urma sa, cu capul plecat, fiindcă şi el era adîncit în planuri şi chibzuieli. O îngrijorare dureroasă întunecă voioşia abia născută a lui Hendon : oare băiatul avea să se-arate dornic a se întoarce într-un oraş în care în tot cursul scurtei sale vieţi nu avusese parte de altceva decît de maltratări şi de sărăcie lucie ? Dar întrebarea nu putea fi ocolită — trebuia neapărat să fie pusă, aşa că Hendon opri măgăruşul şi strigă :

— Am uitat să întreb care ne e ţinta. Porunca voastră, Înălţimea Ta !

— Spre Londra !

Hendon o porni mai departe, grozav de încîntat de răspuns, dar şi uimit, totodată.

Întreaga călătorie se desfăşură fără nici o peripeţie vrednică de pomenit. În schimb, se încheie cu o nouă aventură. Pe la ceasurile zece ale serii de 19 februarie păşiră pe Podul Londrei, intrînd într-un vălmăşag de oameni care se zvîrcoleau, se zbăteau, răcneau şi strigau ura — cu chipurile lor voioase, de băutori de bere, puternic luminate de văpaia a nenumărate torţe. Tocmai în clipa aceea, capul putrezind al vreunui fost duce sau al vreunei alte mărimi se rostogoli în mijlocul lor, lovindu-l în cot pe Hendon şi-apoi săltînd prin mişunarea aceea de picioare grăbite. Într-atît de pieritoare şi nestatornice sînt înfăptuirile oamenilor pe această lume ! Bunul rege e mort abia de trei săptămîni şi se află în mormîntul lui doar de trei zile, iar „podoabele" pe care le-a ales cu atîta trudă de la oamenii de vază, pentru nobilul său pod, au şi început să cadă.

Un cetăţean se poticni de capul acela şi nimeri cu propria sa căpăţînă în spinarea cuiva din faţa lui. Cel izbit se întoarse, pocni pe prima persoană care-i veni la îndemînă şi fu întins lat la iuţeală de prietenul acelei persoane. Era tocmai momentul cel mai prielnic pentru o încăierare zdravănă, căci începuseră de-acum festivităţile pentru a doua zi — Ziua Încoronării — şi toată lumea era burduf de bere şi de patriotism. În cinci minute încăierarea se întinsese pe-o bucată mare de loc ; peste vreo zece-douăsprezece minute acoperea vreun pogon şi devenise o bătălie în lege. De data aceasta Hendon şi regele fură despărţiţi, fără nădejde de-a se regăsi şi se pierdură în năvala şi clocotul talazurilor de oameni care urlau. Aşa că să-i lăsăm acolo şi să ne depărtăm.

Capitolul 30
URCUŞUL LUI TOM

ÎN TIMP CE ADEVĂRATUL REGE cutreiera ţara îmbrăcat şi hrănit ca vai de lume, cînd bătut şi batjocorit de vagabonzi, cînd aruncat într-o temniţă, laolaltă cu tîlharii şi ucigaşii, socotit de toţi, fără deosebire, drept un descreierat şi un şarlatan — falsul rege Tom Canty avea parte de o experienţă cu totul deosebită.

Cînd l-am văzut ultima dată, regalitatea tocmai începea să aibă şi o latură luminoasă pentru el. Aceasta îl încuraja tot mai mult, cu fiece zi ; în foarte scurtă vreme viaţa lui devenise aproape numai raze de soare şi desfătare. Băiatul îşi alungase spaimele ; îngrijorările sale păliseră şi pieriseră ; stînjenirea îi dispăruse, fiind înlocuită de o purtare degajată şi încrezătoare. Exploata mina de informaţii — băiatul care primea bătăile — cu profit din ce în ce mai mare.

Ordona să fie primite lady Elisabeth şi lady Jane Gray cînd avea chef de joacă ori să stea de vorbă şi se scutea de prezenţa lor cînd nu mai avea chef de discutat, cu gesturile fireşti ale unui om deprins de mult cu asemenea isprăvi. Acum

nu-l mai încurca defel faptul că aceste ilustre personaje îi sărutau mîna la despărţire.

Ajunse să-i placă alaiul falnic care-l însoţea la culcare şi ceremonia solemnă şi complicată a îmbrăcării, dimineaţa. Deveni pentru el o plăcere mîndră să păşească, spre sala de mîncare, în mijlocul unei sclipitoare suite de falnici nobili slujitori şi de gentilomi din gardă. Ba chiar îi plăcea atît de mult, încît îndoi numărul gentilomilor din gardă, ridicîndu-l la o sută. Îi gîdila auzul cînd trîmbiţele răsunau de-a lungul nesfîrşitelor coridoare şi glasuri depărtate le răspundeau „faceţi loc să treacă regele !"

Învăţă să se bucure pînă şi cînd sta pe tron cu mare pompă, la şedinţele Consiliului, şi să pară ceva mai mult decît purtătorul de cuvînt al lordului regent. Îl încînta să primească pe ambasadorii cei măreţi şi suitele lor ce-ţi luau ochii, şi să asculte mesajele pline de dragoste pe care i le aduceau, din partea unor iluştri monarhi ce-i spuneau „frate". O, prea fericitule Tom Canty, care nu de mult îţi duceai veacul în Curtea Gunoaielor !

Se bucura de veşmintele sale splendide, şi îşi mai comandă şi altele ; chibzui că cei patru sute de slujitori nu erau de ajuns pentru măreţia ce se cuvenea să-l înconjoare, şi le întrei numărul. Linguşirile curtenilor care-i făceau temenele se prefăcură într-o muzică dezmierdătoare pentru urechile sale. Rămînea bun şi blînd, apărător vajnic şi hotărît al tuturor împilaţilor, purtînd neobosit război legilor nedrepte ; totuşi, în unele prilejuri, cînd era jignit, ştia să se-ntoarcă spre un conte sau chiar spre un duce şi să-i arunce o căutătură care-l făcea să tremure. Odată, cînd regala sa „soră", mohorîta lady Mary, îşi puse-n gînd să-l mustre, arătîndu-i că nu este înţelept să ierte atîţia oameni care altminteri ar fi fost întemniţaţi, spînzuraţi sau arşi, şi amintindu-i că închisorile răposatului şi augustului lor tată adăpostiseră uneori pînă la şaizeci de mii de deţinuţi şi că în timpul admirabilei sale domnii dăduse pe mîna călăului, spre a fi ucişi, şaptezeci de mii de hoţi şi tîlhari [1] — băiatul fu cuprins de o generoasă indignare şi-i porunci să se

[1] După Istoria Angliei de Hume. (N. A.)

ducă în iatacul ei, să se roage Domnului ca să-i ia piatra ce-o are în piept și să-i dea în loc o inimă omenească.

Oare Tom Canty nu era niciodată tulburat gîndindu-se la soarta bietului prinț adevărat, care arătase atîta bunătate și zburase cu un zel atît de aprig ca să-l răzbune împotriva obrăzniciei santinelei de la poarta palatului ?

Ba da ; primele zile și nopți ale domniei sale erau adesea tulburate de gînduri dureroase asupra soartei prințului rătăcit și de sincere dorințe de a-l vedea întors și reîntronat în chip fericit — în drepturile și splendorile la care-l îndrituia obîrșia sa. Dar pe măsură ce se scurgeau săptămînile și prințul tot nu se ivea, mintea lui Tom începu să fie tot mai stăpînită de noile și încîntătoarele întîmplări prin care trecea și, încetul cu încetul, monarhul dispărut îi pieri aproape cu totul din gînd. Pînă la urmă, cînd totuși se mai strecura la răstimpuri în gîndurile sale, devenise o stafie nepoftită, fiindcă-l făcea pe Tom să se simtă vinovat și rușinat.

Biata mamă și sărmanele surori ale micului cerșetor îi ieșiseră din minte în același fel. La început le ducea dorul, suferea din pricina lor și le simțea lipsa. Însă mai apoi, gîndul că ar putea pica pe nepusă masă, în zdrențele și murdăria lor, să-l dea de gol cu sărutările lor, să-l dea jos de pe locul său înalt și să-l tragă îndărăt, pradă lipsurilor și degradării și mahalalelor mizere — îi încrețea carnea pe el. În cele din urmă ele încetară aproape cu totul de a-i mai tulbura gîndurile, ceea ce îl făcu să se simtă mulțumit, ba chiar bucuros, căci acum ori de cîte ori chipurile lor întristate și acuzatoare se mai ridicau înaintea lui, îl făceau să se simtă mai vrednic de dispreț decît viermii care se tîrăsc în pulbere.

La miezul nopții de 19 februarie, Tom Canty se cufunda în somn, în patul său bogat împodobit, din palat, străjuit de vasalii credincioși și înconjurat de tot fastul regalității — fiind un băiat fericit — căci ziua următoare era sorocită încoronării sale solemne ca rege al Engliterei. La același ceas, Eduard, adevăratul rege, flămînd și însetat, zoios și nădușit, istovit de drum și acoperit de zdrențe și cîrpe — partea sa de foloase de pe urma încăierării — era strivit în mijlocul unei mulțimi ne-

sfîrşite de oameni care priveau cu deosebit interes anumite cete de muncitori ce mişunau necontenit, tot intrînd şi ieşind din Westminster Abbey, cu hărnicie de furnici : făceau ultimele pregătiri pentru încoronarea regelui.

Capitolul 31
PROCESIUNEA RECUNOAŞTERII

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE, cînd Tom Canty se trezi, văzduhul era stăpînit de-un vuiet tunător, care umplea toată împrejurimea. Pentru băiat zgomotul acela era o muzică divină, fiindcă însemna că tot poporul englez ieşise pe străzi, cu mic, cu mare, ca să întîmpine ca supuşi credincioşi măreaţa zi.

Curînd, Tom se pomeni personajul cel mai însemnat al unui minunat alai care plutea pe Tamisa, fiindcă — după străvechea tradiţie — procesiunea recunoaşterii trebuia să străbată Londra, pornind de la Turn şi urmînd să se întoarcă în acelaşi loc.

Cînd ajunse acolo, toate zidurile venerabilei fortăreţe părură că se desfac pe neaşteptate într-o mie de bucăţi, şi prin fiecare crenel al meterezelor ţîşni o limbă roşie de văpaie şi-un şuvoi alb de fum. Urmă o explozie asurzitoare, care acoperi cu totul ţipetele mulţimii şi făcu să tremure pămîntul. Ţîşnirile de flăcări, fumul şi exploziile se repetară iară şi iară, cu o uimitoare repeziciune, încît — în cîteva clipe — bătrînul Turn dispăru în negura deasă a propriului său fum, de nu se mai zări decît creasta impunătorului edificiu numit Turnul Alb. Acesta, cu stindardele sale, se înălţa semeţ deasupra valului des al aburilor, precum un pisc de munte se ridică deasupra trîmbelor de nori.

Tom Canty, splendid înveşmîntat, călărea un armăsar de paradă focos, ale cărui bogate valtrapuri aproape că ajungeau pînă la pămînt ; „unchiul" său, lordul regent Somerset, încălecat pe un armăsar la fel cu-al lui, venea în spatele său. Oştenii din garda regelui se înşirară pe-un singur rînd, deamîndouă părţile, parcă turnaţi în armurile lor lustruite. După

regent urma o procesiune, ce părea nesfîrşită, de nobili în port strălucitor, însoţiţi de vasalii lor. După aceştia veneau primarul şi sfatul pîrgarilor, în mantii de catifea roşie şi cu colane de aur pe piept, iar după aceştia capii şi membrii tuturor breslelor din Londra, în straie bogate şi purtînd stindardele arătoase ale feluritelor corporaţii. La procesiune lua parte — alcătuind o gardă specială de onoare, de-a curmezişul oraşului — şi străvechea şi preacinstita Companie de Artilerie — o organizaţie care, la vremea aceea, împlinise trei sute de ani şi era singurul corp militar din Anglia ce deţinea privilegiul (pe care-l mai păstrează şi-n zilele noastre) de a se socoti independentă de poruncile Parlamentului. Oferea o privelişte scînteietoare şi fu salutată cu aclamaţii pe tot parcursul, pe cînd îşi croia cu măreţie drum prin mulţimea cetăţenilor înţesaţi pe margini. Cronicarul spune : „Regele, cum intră în oraş, fu întîmpinat de către popor cu rugăciuni, urări de bun venit, strigăte şi cuvinte dezmierdătoare, fel şi chip de dovezi ce mărturisesc cinstita iubire a supuşilor faţă de domnitorul lor ; iar regele, înfăţişîndu-se bucuros la chip celor care se aflau departe de dînsul şi grăind cu nespus drag celor care stăteau în preajma Luminăţiei Sale, s-a arătat nu mai puţin mulţumit de a primi bunavoie a poporului precît de inimos se grăbeau supuşii să i-o dovedească. Tuturor celor ce-i făceau urări de bine, le aducea mulţămită. Celor care glăsuiau „Domnul să apere pe Luminăţia Sa !“, li se înturna cu vorbe ca acestea : „Domnul să vă apere pe toţi !“ — şi făcea adaus că din toată inima le aducea mulţămită. Neţărmurită era încîntarea poporului faţă de iubitoarele răspunsuri şi semne ale regelui lor.“

Pe strada Fenchurch, „un copil frumos la chip, în găteală costisitoare“, stătea pe o scenă, ca să dea Majestăţii Sale salutul de bun venit în oraş. Ultimul catren al urării sale suna astfel :

„Fii binevenit, rege ! Urăm acum, fierbinte —
Binevenit fii iară, cît poate rosti graiul —
Voioase guri urează, inimi păstrînd credinţă ;
În veci te-apere Domnul, ferice-ţi ţină traiul“.

Poporul izbucni în strigăte de bucurie, repetînd într-un glas ceea ce spusese copilul. Tom Canty cercetă cu privirea pînă departe marea aceea ce-şi înălţa talazul de chipuri dornice să-l vadă, şi inima-i crescu de orgoliu, simţind că singurul lucru pentru care merită să trăieşti pe lumea asta e să fii rege — idolul unei naţiuni. Deodată văzu, la o distanţă bună de el, doi din tovarăşii lui zdrenţăroşi din Curtea Gunoaielor — unul fusese lordul mare amiral în fosta lui maimuţăreală de curte, celălalt, primul gentilom al odăii de dormit, în aceeaşi cutezătoare închipuire, şi mîndria-i spori mai mult ca oricînd. Ah, dacă s-ar fi putut să-l recunoască acum, măcar o clipă ! Ce triumf de nespus ar fi dacă ar putea să-l recunoască şi să-şi dea seama că falsul rege batjocorit al mahalalelor şi fundăturilor devenise un rege adevărat, avînd duci şi prinţi iluştri drept mărunţi slujitori şi întreaga lume engleză la picioarele sale. Dar trebui să-şi refuze această plăcere, înfrînîndu-şi dorinţa, fiindcă s-ar fi putut ca asemenea revelaţie să-l coste mai mult decît făcea. Aşa că întoarse capul şi-i lăsă pe cei doi băieţi zoioşi s-o ţină strună cu uralele şi exclamaţiile prin care-l proslăveau bucuroşi, fără a bănui cui le adresau.

Din cînd în cînd ţîşnea un strigăt : „Dar ! Dar !“ şi Tom răspundea azvîrlind un pumn de monezi nou-nouţe, sclipitoare, ca să aibă mulţimea pentru ce să se bușească.

Cronicarul spune :

„La capătul de sus al uliţei Gracechurch, în faţa semnului Vulturului, cetatea înălţase o boltă ce-ţi lua ochii, sub care se afla un podiu care se întindea de la o margine la alta a uliţei. Era un tablou viu, istoric, înfăţişînd strămoşii apropiaţi ai regelui. Stătea acolo Elisabeta de York, în inima unui uriaş trandafir alb, ale cărui petale alcătuiau migălite horbote în juru-i ; alături de ea sta Henric al VII-lea, ieşind dintr-un mare trandafir roşu, în acelaşi chip orînduit ; mîinile perechii domneşti se împleteau şi inelul de cununie era pus la vedere. Din trandafirul roşu şi din cel alb pornea o tulpină ce urca la al doilea cat al podiului, pe care se afla Henric al VIII-lea, ieşind dintr-un trandafir roş-alb, cu chipul mamei noului rege, Jane Seymour, alături de el înfăţişată. Din această păreche se înălţa o ramură ce urca cel de-al treilea cat, unde se afla efigia lui

Eduard al VI-lea înscăunat pe tron în deplină măreţie domnească, iar întregul tablou era înrămat cu cununi de trandafiri roşii şi albi". [1]

Acest ciudat şi fastuos spectacol însufleţi atît de mult poporul care se veselea, încît aclamaţiile sale acoperiră cu totul glăsciorul copilului însărcinat să explice toată povestea în versuri ditirambice. Însă lui Tom Canty nu-i păru rău, fiindcă această larmă a supuşilor credincioşi alcătuia pentru el o muzică mai dulce decît orice poezie — oricît de măestrit ar fi fost scrisă. Oriîncotro întorcea Tom tînărul său chip fericit, poporul recunoştea desăvîrşita asemănare a efigiei cu el însuşi — replica în carne şi oase — şi izbucneau noi vijelii de aplauze.

Marele alai înainta tot mai departe, trecînd rînd pe rînd pe sub alte arcuri de triumf şi pe lîngă o uluitoare şi simbolică înşiruire de tablouri vii, spectaculoase şi simbolice, fiecare din ele întruchipînd şi slăvind vreo virtute, vreun talent sau vreo însuşire de-a micului rege.

„Cît ţinea Cheapside, la oricare ferestruică, pe coperişuri, la oricare fereastră, atîrnau stindarde şi flamuri, iară cele mai bogate scoarţe, ţesături şi brocaturi aurite erau aşternute pe uliţe — oglindind marea bogăţie, cuprinsă în prăvăliile din jur ; strălucirea aceasta era deopotrivă de mare pe celelalte uliţe, ba în unele chiar întrecută". [2]

— Şi toate aceste minunăţii şi lucruri fără seamăn sînt menite a mă întîmpina pe mine — pe mine ! murmura Tom Canty.

Obrajii falsului rege se împurpuraseră, ochii-i scînteiau, înota cu totul într-o mare de încîntare. În clipa aceea, tocmai cînd ridica braţul ca să azvîrle altă regească pomană, zări în treacăt, în rîndul al doilea al mulţimii, un chip palid şi uluit, care se întindea încordat, cu privirea arzătoare pironită asupra lui. Fu cuprins de-o mîhnire pustietoare — îşi recunoscuse mama ! Mîna îi zbură scut înaintea ochilor, cu palma în afară — gestul acela vechi, involuntar, născut dintr-o întîmplare uitată şi statornicit de obişnuinţă. În clipa următoare, femeia se smulse din înghesuială şi, croindu-şi drum prin mulţime,

[1] După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

[2] După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

trecu de străjeri şi se află alături de el. Îi îmbrăţişă piciorul, îl acoperi cu sărutări şi strigă : „O, copilul meu, odorul meu !“ ridicîndu-şi spre el chipul transfigurat de bucurie şi dragoste. În aceeaşi clipă, un ofiţer din garda regelui o apucă blestemînd-o şi cu braţul său puternic o azvîrli îndărăt în mulţime, cu un brînci zdravăn ce o făcu să se clatine. Cînd se petrecu acest jalnic fapt, de pe buzele lui Tom Canty ieşiră cuvintele : „Nu te cunosc, femeie“, deşi i se frînse inima s-o vadă tratată astfel. Iar cînd maică-sa se întoarse să-l mai privească pentru cea din urmă oară, în vreme ce mulţimea o înghiţea şi-o ascundea ochilor lui, părea atît de rănită, cu inima atît de zdrobită, încît îl copleşi o ruşine care-i prefăcu în cenuşă mîndria şi ofili strălucirea rangului său domnesc pe care-l furase. Măreţia sa nu mai avea nici un preţ acuma, părea că-i cade de pe el ca o zdreanţă putredă.

Procesiunea înainta fără oprire, străbătînd splendori care sporeau neîncetat, întîmpinată cu urale tot mai furtunoase, însă pentru Tom Canty toate acestea parcă nici nu mai existau. Mergea fără să vadă ori s-audă ceva. Regalitatea îşi pierduse farmecul şi dulceaţa — fastul ei devenise o mustrare. Remuşcarea îi rodea inima. Îşi spunea întruna : „De-ar da Domnul să fiu scăpat din robia mea !“

Fără să-şi dea seama, folosea iarăşi frazele pe care le rostise în primele zile ale măririi sale nedorite.

Strălucitorul alai tot înainta, răsucindu-se ca un scînteietor şi nesfîrşit şarpe prin întortocheatele uliţe ale ciudatului oraş vechi, prin vîltoarea noianului de oameni care strigau urale ; dar regele călărea mai departe, cu capul plecat şi ochii aţintiţi în gol, nevăzînd decît chipul mamei sale şi jignirea ce se citea pe el.

„Dar ! Dar !“ Strigătul răsuna în urechile care nu-l luau în seamă.

— Trăiască Eduard, regele Engliterei !

Parcă se scutura pămîntul de-o explozie, dar regele nu dădea nici un semn de răspuns. Auzea uralele doar cum aude cineva tunetul talazului de la mare depărtare, fiindcă ele erau înăbuşite de alt glas care se afla mai aproape, în propriul său

piept, în conştiinţa lui acuzatoare, un glas care repeta necontenit cuvintele acelea ruşinoase : „Nu te cunosc, femeie !“

Cuvintele cădeau pe sufletul regelui, zdrobindu-l, aşa cum dangătul unui clopot de-nmormîntare zdrobeşte sufletul unui prieten rămas în viaţă, cînd îi aminteşte de tainicele trădări suferite de pe urma lui, de către cel care s-a dus.

La fiecare cotitură i se dezvăluiau noi privelişti închinate proslăvirii sale, noi încîntări, noi minuni ieşeau la iveală. Larma stăpînită a bateriilor în aşteptare fu slobozită ; noi mărturii de entuziasm se revărsară din piepturile mulţimii delirante. Totuşi regele nu dădu nici un semn şi glasul acuzator — care gemea în adîncul pieptului său lipsit de mîngîiere — era singurul sunet pe care-l auzea.

Treptat, bucuria de pe chipurile pîlcurilor de oameni se schimbă puţin, fiind amestecată cu un fel de îngrijorare sau nelinişte ; se observa şi o rărire a aplauzelor. Lordul regent remarcă imediat aceste lucruri şi la fel de iute descoperi şi cauza. Îşi îmboldi cu pintenii calul pînă ajunse alături de rege, se plecă în şa cît putu de jos, se descoperi şi vorbi astfel :

— Luminăţia Ta, vremea nu-i defel potrivită pentru visare. Poporul ia aminte la capul plecat al Majestăţii Voastre, la înfăţişarea-i înnegurată, şi-o socoate drept semn prevestitor de rele. Fii chibzuit : ia vălul de pe soarele regalităţii şi fă-l să lumineze deasupra acestei pîcle purtătoare de nenoroc, pînă ce-o va risipi. Ridică-ţi capul şi zîmbeşte supuşilor tăi.

Zicînd acestea, ducele azvîrli cîte-un pumn de monezi în dreapta şi-n stînga şi se-napoie la locul său. Falsul rege făcu în mod silit ceea ce i se ceruse. Zîmbea fără nici o tragere de inimă, însă puţini ochi erau de ajuns de aproape de el sau de ajuns de pătrunzători ca să deosebească acest amănunt. Cînd înclina uşor capul împănoşat, salutîndu-şi supuşii, era plin de graţie şi bunăvoinţă ; darurile pe care le-mpărţea cu mîna lui erau de-o mărinimie regească, aşa că neliniştea poporului se topi şi aclamaţiile izbucniră iarăşi la fel de puternice ca şi mainainte.

Totuşi, încă o dată, cînd mai era puţin pînă la sfîrşitul procesiunii, ducele fu silit să călărească pînă la rege şi să-l mustre, şoptindu-i :

— O, temute suveran ! Alungă-ţi aceste înnegurări ce-aduc pierzanie. Ochii lumii sînt aţintiţi asupră-ţi. Apoi adăugă, cu mult necaz : Afurisită fie cerşetoarea aceea smintită ! Ea a tulburat pe Înălţimea Ta !

Fastuosul personaj îndreptă asupra ducelui ochii săi stinşi şi spuse, cu glas pierdut :

— Era mama mea !

— Doamne sfinte ! gemu regentul, în timp ce-şi strunea calul îndărăt la locul lui. Semnul acela era încărcat de prevestiri rele. Iară i s-au rătăcit minţile !...

Capitolul 32
ZIUA ÎNCORONĂRII

SĂ NE ÎNTOARCEM cu cîteva ceasuri în urmă şi să ne aşezăm în Westminster Abbey, la ora patru, în dimineaţa acestei memorabile zile a Încoronării. Nu ducem lipsă de tovărăşie, căci, deşi e încă noapte, descoperim că galeriile luminate de torţe se umplu de pe-acum cu oameni care sînt foarte mulţumiţi să stea nemişcaţi şi să aştepte şapte-opt ore, pînă ce le va sosi şi lor ceasul de-a vedea ceea ce nu pot spera să vază nici măcar de două ori în viaţa lor : încoronarea unui rege. Da, Londra şi Westminster s-au trezit încă de cînd au bubuit tunurile vestitoare, la trei de noapte, şi cete-cete de bogătaşi fără titluri nobiliare, care şi-au cumpărat privilegiul de-a încerca să-şi găsească un loc în galerii, se şi îndeasă la intrările rezervate celor de seama lor.

Ceasurile se tîrăsc de ajuns de plicticoase. O bucată de vreme orice forfotă încetează, căci toate galeriile sînt de mult pline vîrf. Acum putem sta jos, putem să ne uităm şi să chibzuim în voie. Ici şi colo şi dincolo, întrezărim, prin tulburea lumină a zorilor din catedrală, porţiuni din multe galerii şi balcoane pline cu ciorchini de oameni, celelalte porţiuni ale acestor galerii şi balustrade fiindu-ne ascunse în întregime de coloane şi părţile de zidărie care se interpun. Vedem marele

transept [1] din partea de nord, pustiu, şi aşteptîndu-i pe privilegiaţii Angliei, de asemenea larga estradă sau platformă, aşternută cu covoare bogate, pe care e aşezat tronul. Tronul ocupă centrul platformei şi e înălţat pe patru trepte. În jilţul tronului se află o lespede turtită, netezită — stînca din Scone — pe care au stat multe generaţii de regi scoţieni, cu prilejul încoronării. Astfel — cu vremea — a devenit destul de sfîntă ca să corespundă aceluiaşi scop şi pentru monarhii englezi. Tronul ca şi scăunaşul de la picioarele lui sînt acoperite cu brocat aurit.

Domneşte o tăcere deplină, torţele clipesc, abia pîlpîind. Vremea se tîrăşte greoi. Dar în cele din urmă zorii vestiră sosirea apropiată ; se sting torţele şi o lumină dulce se răspîndeşte în marile spaţii. Toate liniile măreţului edificiu se reliefează acum, însă în linii estompate şi ca în vis, fiindcă soarele este puţin vălurit de nori.

La ceasurile şapte se întîmplă prima schimbare în monotonia aceea toropitoare, căci la cea dintîi bătaie a acestei ore, o soţie de pair intră în transept, înveşmîntată cu o splendoare demnă de regele Solomon. Este condusă la locul statornicit pentru ea, de către un demnitar muiat în mătăsuri şi catifele, în vreme ce altul, aidoma lui, culege lunga trenă a doamnei, urmînd-o şi — cînd s-a aşezat — îi potriveşte trena în poală. Apoi îi trage un scăunaş la picioare, unde poftеşte dînsa, după care-i pune coroniţa într-un loc unde să-i fie la îndemînă cînd va sosi clipa în care nobilii îşi vor pune toţi odată coroniţele pe cap.

E ceasul cînd pairesele se scurg înăuntru într-un şuvoi sclipitor, iar demnitarii în atlazuri zboară şi scînteiază pretutindeni, dîndu-le locuri şi străduindu-se să le facă să se simtă la largul lor. Acum scena e de ajuns de însufleţită. Pretutindeni vezi forfotă şi mişcare şi culori felurite. După un răstimp domneşte din nou liniştea, fiindcă toate pairesele au sosit şi se află la locurile lor, alcătuind un adevărat pogon — sau cam aşa ceva — de flori umane, strălucind în felurite culori şi bătute cu diamante ca o Cale a Laptelui. Găseşti acolo înalte doamne de toate vîrstele : văduve, băbătii tăbăcite, zbîrcite, cu părul alb, care sînt în stare să plutească înapoi şi tot înapoi, pe cursul vremii, şi să-şi amintească de încoronarea lui Richard al III-lea

[1] Transept — aripile laterale ale bisericilor catolice. (N. T.).

şi de zilele frămîntate ale acelei vechi epoci uitate ; falnice doamne între două vîrste, fermecătoare şi graţioase matroane în floarea vîrstei şi frumoase şi sfielnice fete tinere, cu ochi strălucitori şi obraz fraged, care s-ar putea să-şi pună cu stîngăcie coroniţele împodobite cu giuvaeruri, cînd va veni clipa cea mare — fiindcă va fi un lucru nou pentru ele şi emoţia le va încurca amarnic. Totuşi aşa ceva nu se poate întîmpla, căci coafura acestor domniţe a fost aranjată tocmai în vederea unei rapide şi reuşite plasări a coroniţei la locul ei, cînd se va da semnalul cuvenit.

Am văzut că impresionantele şiruri de pairese sînt semănate cu şiraguri alese de diamante şi-am mai văzut de asemenea că acest lucru alcătuieşte un spectacol minunat — însă acum sîntem pe cale de-a fi cu totul uluiţi. Pe la nouă, norii se sparg deodată şi suliţele soarelui străpung atmosfera încărcată şi lunecă încet de-a lungul şirurilor de înalte doamne; şi fiecare rînd pe care-l ating se învăpăiază într-o orbitoare splendoare de focuri multicolore, iar frumuseţea acestui spectacol şi surpriza pricinuită ne-nfioară pînă-n vîrful degetelor, ca un şoc electric ! Peste puţin, un trimis special, din vreun îndepărtat colţ al Orientului, păşind odată cu întregul alai al ambasadorilor străini, străbate acest lingou de raze de soare şi ne ţinem răsuflarea, atît de copleşitoare este slava care se revarsă, scînteiază, şi freamătă în jurul lui — căci este încrustat din creştet pînă-n tălpi cu nestemate, şi cea mai mică mişcare a lui scaldă în jocuri feerice tot ce-i în jurul său.

Să schimbăm acum timpul povestirii, pentru uşurinţă. Vremea se scurgea — un ceas, două ceasuri, două şi jumătate, apoi detunăturile înfundate ale artileriei vestiră că regele şi măreţul său alai sosiseră în sfîrşit, aşa că mulţimea care aştepta se bucură. Toţi ştiau că va mai urma un răgaz, fiindcă regele trebuia să fie pregătit şi înveşmîntat în mantie pentru solemna ceremonie ; însă acest răgaz avea să treacă în chip plăcut, privind la adunarea pairilor regatului, în falnicele lor mantii. Pairii fură conduşi cu pompă la locurile lor şi coroniţele li se puseră la îndemînă ; între timp, interesul mulţimii din galerii creştea, căci cei mai mulţi dintre privitori vedeau pentru prima dată cu ochii lor duci, conţi şi baroni, ale căror nume

intraseră în istorie de cinci sute de ani. Cînd fură în sfîrşit aşezaţi cu toţii, spectacolul — văzut din galerii şi din toate locurile prielnice — era desăvîrşit ; un spectacol fastuos şi menit să ţi-l aminteşti multă vreme.

Acum, mărimile bisericii, în mantii şi cu mitre pe cap — împreună cu suitele lor — se înşirară pe platformă şi-şi luară locurile statornicite. Ei fură urmaţi de lordul regent şi de alţi mari demnitari, în urma cărora venea un detaşament din gardă, îmbrăcat în armură de oţel.

Urmă o pauză de aşteptare ; după aceea, la un nou semnal, ţîşni un şuvoi de muzică triumfătoare, şi Tom Canty, purtînd o lungă mantie de brocat aurit, apăru pe o uşă şi urcă pe platformă. Toată mulţimea se ridică-n picioare, şi ceremonia recunoaşterii continuă.

Un imn majestuos cutremură clădirea cu bogatele sale valuri de sunete şi, astfel vestit şi întîmpinat, Tom Canty fu condus către tron. Străvechile ceremonii se desfăşurau cu o solemnitate impresionantă, în vreme ce asistenţa privea. Şi pe măsură ce se apropiau de încheiere, Tom Canty pălea tot mai mult şi peste sufletul său şi peste inima sa roasă de căinţă se aşternea adîncă jale şi mîhnire.

În cele din urmă se ajunse la ultimul episod. Arhiepiscopul de Canterbury ridică coroana Angliei de pe perna ei şi-o ţinu deasupra capului tremurînd al falsului rege. În aceeaşi clipă o sclipire de curcubeu fulgeră de-a lungul spaţiosului transept, căci dintr-o singură mişcare, fiecare ins din marea adunare de nobili îşi ridicase coroniţa şi o ţinea în cumpănă deasupra capului — în aşteptare.

O tăcere adîncă străbătu catedrala. În momentul acela impresionant, o arătare surprinzătoare năvăli pe scenă ; o arătare neobservată de nimeni, în mulţimea aceea absorbită de ceremonie, se ivi deodată, înaintînd pe cărarea dintre stranele din mijloc. Era un băiat cu capul descoperit, prost încălţat şi purtînd straie grosolane de plebeu, care-i cădeau în zdrenţe. Ridică mîna, cu o solemnitate care nu se potrivea deloc cu înfăţişarea sa murdară şi jalnică şi rosti acest avertisment :

— Te opresc să pui coroana Engliterei pe capul acesta trădător. Eu sînt regele !

Într-o clipă, cîţiva spectatori revoltaţi puseră mîna pe băiat, însă în aceeaşi clipă, Tom Canty, în ţinuta sa regală, făcu repede un pas înainte şi strigă cu glas răsunător :

— Lăsaţi-l şi luaţi seama ! El e regele !

O uimire înspăimîntată trecu prin adunare şi o parte din privitori se ridicară în picioare şi se holbară uluiţi unii la alţii şi la principalii eroi ai acestei scene, ca nişte oameni care se întreabă dacă sînt treji şi cu mintea întreagă, sau dorm şi visează. Lordul regent era la fel de uluit ca şi ceilalţi, însă îşi veni în fire repede şi exclamă, cu glas poruncitor :

— Nu luaţi în seamă pe Majestatea Sa : boala l-a prins iar. Puneţi mîna pe nemernicul golan !

I s-ar fi dat ascultare, dacă falsul rege n-ar fi bătut din picior, ţipînd :

— Sînteţi în primejdie ! Nu-l atingeţi, el e regele !

Mîinile se retraseră ; asistenţa fu paralizată, nimeni nu se mişca, nimeni nu scotea un cuvînt ; la drept vorbind, nimeni nu ştia ce atitudine să ia sau ce să spună într-o împrejurare atît de stranie şi de surprinzătoare. În timp ce toate minţile se străduiau să se adapteze situaţiei, băiatul înaintă mai departe, cu pas sigur, cu ţinută trufaşă şi privire încrezătoare ; nu se oprise defel, de la începutul scenei. Şi pe cînd minţile încă aiurite bîjbîiau zadarnic, el urcă pe platformă, iar falsul rege alergă bucuros să-l întîmpine şi căzu în genunchi dinainte-i, spunînd :

— O, slăvite stăpîne, dă-i voie sărmanului Tom Canty să fie cel dintîi care-ţi jură credinţă şi să spună : „Pune-ţi pe creştet coroana şi intră iar în stăpînirea drepturilor ce ţi se cuvin!"

Privirea lordului regent măsură cu asprime chipul noului venit, însă asprimea-i pieri pe dată, fiind înlocuită de-o mirare întrebătoare. Acest lucru se petrecu şi cu ceilalţi mari dregători. Se uitară unul la altul şi făcură un pas îndărăt, împinşi parcă de un îndemn general şi inconştient. În mintea fiecăruia răsărise acelaşi gînd : „Ce asemănare de neînchipuit !"

Lordul regent cugetă cîteva clipe uluit, apoi spuse, pătruns de un respect grav :

— Cu îngăduinţa domniei voastre, doresc să vă pun anume întrebări care...

— Îţi voi da răspuns la ele, milord.

Ducele îi puse multe întrebări despre Curte, despre răposatul rege, despre prinţ şi prinţese. Băiatul îi dădu răspunsuri corecte, fără a şovăi. Descrise sălile de recepţie din palat, apartamentele răposatului rege şi cele ale prinţului de Wales.

Era ciudat, era minunat ; da, era inexplicabil — aşa spuneau toţi cei care auzeau răspunsurile. Curentul începuse să-şi schimbe direcţia şi speranţele lui Tom Canty creşteau, cînd lordul regent clătină din cap şi zise :

— E adevărat şi nespus de minunat — dar nu-i mai mult decît poate face deopotrivă stăpînul nostru, regele.

Această remarcă şi pomenirea lui tot drept rege, îl întristară pe Tom Canty şi băiatul simţi cum i se fărîmiţează nădejdile.

— Acestea nu sînt dovezi, adăugă regentul.

Acum curentul se schimbă repede, foarte repede, într-adevăr — dar în direcţie greşită, lăsîndu-l pe bietul Tom Canty eşuat pe tron şi azvîrlindu-l pe celălalt în largul mării. Lordul regent stătu puţin să cumpănească şi clătină din cap — un singur gînd i se impunea cu tărie : „E de primejdie pentru ţară şi pentru noi toţi, să lăsăm să dăinuie o taină atît de fatală ; ar putea dezbina naţiunea şi săpa temeliile tronului". De aceea se întoarse şi zise :

— Sir Thomas, întemniţează pe acest... Nu, stai ! Chipul i se lumină şi el îl înfundă pe zdrenţărosul pretendent cu următoarea întrebare : Unde se află Marele Sigiliu ? Dă-mi răspuns adevărat la aceasta şi ghicitoarea-i dezlegată, căci numai cel care e prinţul de Wales poate răspunde adevărat ! De un lucru fără de seamă cum e acesta atîrnă un tron şi o dinastie !

Era un gînd norocos, un gînd fericit. Marii dregători arătară că-l consideră astfel prin privirile luminate a încuviinţare, ce schimbau între dînşii. Da, nimeni altul decît adevăratul prinţ nu putea să limpezească îndărătnicul mister ce stăruia încă asupra Marelui Sigiliu dispărut. Micul şarlatan bicisnic fusese bine dăscălit, însă aci lecţiile primite aveau să dea greş, fiindcă nici profesorul lui n-ar fi fost în stare să răspundă la întrebarea aceea — a, prea bine, prea bine, într-adevăr ; acuma vor fi scăpaţi la iuţeală de această treabă primejdioasă şi menită a naşte vrajbă ! Aşa că ei clătinară din cap şi zîmbiră în sinea

lor de mulţumire şi se aşteptară să-l vadă pe aiuritul acela de băiat simţindu-se vinovat şi stingherit. Cît de surprinşi fură, văzînd că nu se întîmplă nimic de felul acesta — cum se mai minunară auzindu-l că răspunde prompt, cu glas încrezător şi netulburat, spunînd :

— Nu-i nimic anevoios de dezlegat în ghicitoarea aceasta. Apoi, fără să se sinchisească măcar pentru a cere îngăduinţa cuiva, se întoarse şi dădu această poruncă — cu degajarea cuiva obişnuit să facă asemenea lucruri : Milord St. John, du-te în iatacul meu din palat — întrucît nimeni altul nu cunoaşte locul acela mai bine ca domnia ta — şi jos, aproape de pardoseală, în colţul din stînga, cel mai îndepărtat de uşa care se deschide din anticameră, vei găsi în perete floarea unui piron de aramă. Apasă pe ea, şi ţi se va deschide un mic sipet de nestemate de care nici domnia ta nu ai ştiinţă — nu, nici vreun alt suflet în lumea întreagă decît eu şi meşteşugarul vrednic de încredere care mi l-a făurit. Cel dintîi lucru ce-ţi va cădea sub ochi va fi Marele Sigiliu — adu-l aici.

Toată adunarea se minună de vorbele sale şi se minună cu atît mai mult, văzînd cum micul cerşetor îl alege tocmai pe acel pair, fără vreo şovăială sau vreo teamă că greşeşte, şi cum îi spune pe nume, atît de sigur de el, încît te convingea că l-a cunoscut toată viaţa. Pairul fu atît de surprins, încît aproape că-i dădu ascultare. Făcu chiar un gest ca şi cum ar fi dat să plece, dar iute îşi luă iar atitudinea liniştită şi-şi mărturisi gafa roşind. Tom Canty se-ntoarse spre el şi-i spuse răspicat :

— Oare de ce şovăi ? N-ai auzit porunca regelui ? Du-te !

Lordul St. John făcu o plecăciune adîncă — şi se observă că era o plecăciune grăitor de prudentă şi care nu angaja cu nimic, fiindcă nu se adresa nici unuia din cei doi regi, ci terenului neutru care se afla între amîndoi — şi ieşi.

Acum începu o mişcare înceată, abia vizibilă, totuşi stăruitoare, în acel fastuos grup de dregători, o mişcare aidoma celei dintr-un caleidoscop care e rotit încet, încît componentele unui splendid ciorchine de pietricele colorate se despart şi se unesc în altă grupare — o mişcare ce, în cazul de faţă, destrămă treptat mulţimea sclipitoare adunată în jurul lui Tom Canty şi o strînse iarăşi ciotcă în vecinătatea noului venit. Tom Canty ră-

mase aproape singur. Urmă o scurtă pauză de cumplită încordare și așteptare, în cursul căreia pînă și puținii curteni slabi de înger care se mai aflau în preajma lui Tom Canty își luară treptat inima-n dinți și se fofilară unul cîte unul, alături de majoritate. Astfel că în cele din urmă Tom Canty, în veșmintele și cu giuvaerurile sale regale, stătea cu desăvîrșire singur și izolat de lume — un personaj bătător la ochi în mijlocul unei pustietăți grăitoare.

În sfîrșit fu văzut întorcîndu-se lordul St. John. Cînd înainta printre stranele de mijloc, interesul era atît de aprins, încît murmurul scăzut al conversațiilor din marea adunare se stinse cu totul și fu urmat de o tăcere adîncă, o nemișcare netulburată de nici o răsuflare — în care pașii lui răsunară cu o cadență mohorîtă și depărtată. Toate privirile erau ațintite asupra lui, pe cînd se apropia. Ajunse pe platformă, se opri o clipă, după aceea se îndreptă către Tom Canty și, făcînd o temenea pînă la pămînt, spuse :

— Sire, sigiliul nu se află acolo.

Nici o gloată de trecători nu se topește ca fumul din preajma unui ciumat, cu mai mare grabă decît o șterse banda de curteni, palizi și îngroziți, de lîngă micul pretendent zdrențăros al Coroanei. Într-o clipă rămase singur cuc, fără vreun prieten sau partizan ; o țintă asupra căreia se concentra focul unor priviri înciudate și disprețuitoare. Lordul regent strigă fioros :

— Zvîrliți-l pe cerșetor în stradă și biciuiți-l prin tot orașul — doar pentru atîta mai e vrednic a fi luat în seamă acest înșelător păcătos !

Ofițerii din gardă se repeziră să-i împlinească ordinul, însă Tom Canty le făcu semn să se depărteze și spuse :

— Îndărăt ! Cine se atinge de dînsul, își primejduiește viața !

Lordul regent era încurcat la culme. Îi spuse lordului St. John :

— Ai cercetat bine ? Dar această întrebare e de prisos. Pare de necrezut, peste fire. Lucruri mărunte, nimicuri, scapă băgării de seamă a cuiva și nu le socoți prilej de mirare, dar cum să fie oare cu putință ca un lucru ce cîntărește atîta și-i mare

cît sigiliul Engliterei, să poată pieri fără ca vreun om să fie în stare a-i da iar de urmă — un disc de aur greu...

Tom Canty, cu ochi sclipitori, făcu un salt înainte şi ţipă :

— Opreşte, aceasta-i de ajuns ! Era rotund ? Şi gros ? Şi avea litere şi semne săpate pe el ? Da ? Ah, acum ştiu bine ce-i acest Mare Sigiliu care a stîrnit atîta frămîntare şi zarvă în juru-i. De mi-aţi fi spus desluşit cum arăta, l-aţi fi putut căpăta cu trei săptămîni în urmă. Ştiu prea bine unde se află ; dar nu eu l-am pus acolo, mai întîi.

— Cine atunci, Luminăţia Ta ? întrebă lordul regent.

— Cel care stă acolo — regele îndreptăţit al Engliterei. Şi el vă va spune unde se află ; atunci veţi da crezare că ştie aceste lucruri din însăşi viaţa lui dusă la palat. Chibzuieşte bine, regele meu — îmboldeşte-ţi mintea — a fost cel din urmă, cel din urmă lucru pe care l-ai făcut în ziua aceea, înainte de a fugi din palat, îmbrăcat în straiele mele, spre a-l pedepsi pe soldatul care mă lovise.

Urmă o tăcere netulburată de vreo mişcare sau vreo şoaptă. Toţi ochii erau aţintiţi asupra noului venit, care stătea cu capul plecat şi fruntea încruntată, bîjbîind în memoria sa prin mulţimea de amintiri fără valoare înghesuite acolo, după un singur fapt mic, care-i scăpa. Dacă-l găsea, faptul acela avea să-l urce pe tron ; dacă nu, avea să-l lase pentru totdeauna în halul în care se afla — un cerşetor şi un proscris al soartei. Clipă după clipă se scurgea ; clipele se adunau în mintea lui şi băiatul încă se lupta în tăcere cu amintirile, fără să dea vreun semn că a izbutit ceva. Însă în cele din urmă scoase un oftat, clătină încet din cap şi spuse, cu glas abătut şi buze tremurătoare :

— Chem îndărăt în amintire întîlnirea noastră, de la un capăt la celălalt, dar sigiliul nu are nici un loc în ea. Făcu o pauză, apoi îşi înălţă privirea şi spuse cu o blîndă demnitate : Lorzii mei şi gentilomi, de-l veţi prăda de drepturile sale pe cîrmuitorul vostru cel adevărat din lipsa acestei mărturii, pe care nu-i în stare a v-o da, nu mi-ar sta în putinţă a mă împotrivi vouă, aflîndu-mă fără de putere. Dar...

— Vai, e nebunie, vai, e sminteală, regele meu ! strigă Tom Canty îngrozit. Stai ! Gîndeşte-te bine ! Cauza Majestăţii Voastre nu este pierdută ! Nici că va fi vreodată ! Dă ascultare la

cele ce spun — ia aminte la fiece cuvînt — îţi voi aduce iară vie în minte dimineaţa aceea, cu fiece întîmplare. Am stat de vorbă — ţi-am spus despre surorile mele, Nan şi Bet ; a, da, îţi aduci aminte de aceasta — şi despre bătrîna mea maică mare, şi despre jocurile necioplite ale băieţilor din Curtea Gunoaielor. Da, îţi aminteşti aşadar de aceste lucruri ; prea bine, urmează-mă cu mintea şi mai departe îţi vei aminti totul. Mi-ai dat de mîncare şi de băut şi cu o princiară curtenie ai trimis afară din odaie slujitorii, astfel ca josnicele mele deprinderi să nu mă facă de ruşine faţă de ei — aşa, da, aceasta deopotrivă ţi-o aduci aminte.

Pe măsură ce Tom dezgropa pe rînd amănunţele întîlnirii şi celălalt băiat dădea din cap în semn că le recunoaşte, marea mulţime a privitorilor şi demnitarii holbau ochii, cuprinşi de-o buimacă minunare. Povestea suna ca o istorie adevărată, totuşi cum era cu putinţă să se fi ajuns la această imposibilă legătură dintre un prinţ şi un cerşetor ? Niciodată nu se mai aflase pînă atunci vreo adunare de oameni atît de încurcată, atît de pasionată şi de uluită de-o povestire.

— În glumă, prinţul meu, ne-am schimbat veşmintele. Apoi am stat dinaintea oglinzii şi într-atît de asemeni eram, de-am zis amîndoi că părea a nu se fi făcut vreo schimbare — da, îţi aduci aminte. Apoi ai băgat de seamă că ostaşul mă lovise rău peste mînă — priveşte ! Iată, nici astăzi încă nu pot scrie cu ea, degetele-mi sînt ţepene. Văzînd aceasta, Înălţimea Ta a sărit în sus, jurînd răzbunare împotriva acelui ostaş, şi-a alergat către uşă ; ai trecut pe lîngă o masă — lucrul acela ce-l numiţi sigiliu se afla pe masa aceea ; l-ai luat şi grabnic ai cercetat cu privirea jur împrejur, după o ascunzătoare ; ochiul vostru s-a oprit asupra...

— Aşa, de ajuns ! Şi cerul să fie slăvit ! exclamă zdrenţărosul pretendent, cu o aprindere nepotolită.

— Du-te, bunul meu St. John. Într-o mînecă a armurii milaneze care atîrnă pe perete, vei găsi sigiliul !

— Aşa e, slăvite, aşa e ! strigă Tom Canty. Acum cu adevărat sceptrul Engliterei este al Majestăţii Voastre, iar cel ce-ar voi să rostească ceva împotrivă, mai bine i-ar fi să se fi născut mut ! Du-te, milord St. John, pune-ţi aripi la picioare !

Întreaga adunare era în picioare acum și-aproape scoasă din minți de nesiguranță, neliniște și aţîțare mistuitoare. Pe platformă și în catedrală izbucni un zbîrnîit asurzitor de conversații fără cap și fără coadă, și o bucată de vreme nimeni nu știu și nu auzi nimic, nu fu interesat de nimic altceva decît de ceea ce-i zbiera în urechi vecinul său ori ceea ce-i zbiera el în urechi vecinului. Timpul se scurse pe nesimțite și neluat în seamă. Nimeni nu știa cît trecuse, cînd în cele din urmă o tăcere neașteptată se așternu în întregul edificiu și, în aceeași clipă, St. John se ivi pe platformă ținînd sus în mîna lui Marele Sigiliu. Atunci din toate piepturile se înălță un singur strigăt:

— Trăiască adevăratul rege !

Timp de cinci minute, văzduhul se cutremură de strigăte și de tunetul instrumentelor muzicale și se înălbi de o furtună de batiste fluturate. Și în mijlocul acelei frămîntări, un băiat zdrențăros, cel mai de seamă personaj din Anglia, stătea — roșu la față, fericit și mîndru — în centrul încăpătoarei platforme, avînd pe marii vasali ai regatului îngenuncheați în jurul său.

Apoi toți se ridicară și Tom Canty strigă :

— Acum, o, Majestate, ia-ți îndărăt aceste veșminte regale și dă-i sărmanului Tom, slujitorul tău, zdrențele și petecele lui.

Lordul regent rosti sever :

— Despuiați-l pe micul nemernic și zvîrliți-l în Turn.

Însă noul rege, adevăratul rege, zise :

— Nu vreau să se întîmple aceasta. De n-ar fi fost el, nu mi-aș fi dobîndit înapoi coroana — nimeni nu va pune mîna pe el ca să-i facă vreun rău. Cît despre domnia ta, bunul meu unchi, lord regent, purtarea aceasta nu vădește inimă recunoscătoare față de bietul băiat, căci aflu că te-a înălțat duce — regentul roși — cu toate că nu era rege ; drept care, ce prețuiește acuma frumosu-ți titlu ? Mîine vei face rugăminte către mine prin el, să ți-l întăresc, altmintrelea nu duce, ci deopotrivă cu orice alt conte vei rămîne.

Sub povara acestei mustrări, Luminăția Sa Ducele de Somerset se trase mai la spate deocamdată. Regele se întoarse spre Tom și-i grăi cu bunătate :

— Sărmanul meu băiat, oare cum ţi-ai putut aduce aminte unde am ascuns sigiliul, cînd mie însumi nu mi-a stat în putinţă a-mi aminti ?

— A, Înălţimea Ta, a fost lucru uşor, de vreme ce l-am folosit în mai multe zile.

— L-ai folosit — şi totuşi n-ai putut lămuri unde se afla ?

— N-am ştiut că aceasta căutau. Nu mi-au spus cum arată, Alteţă.

— Atunci cum de l-ai folosit ?

Sîngele începu să îmbujoreze obrajii lui Tom, şi băiatul lăsă ochii-n jos şi rămase tăcut.

— Vorbeşte, bunul meu băiat, şi de nimica să nu te temi, spuse regele. Cum ai folosit Marele Sigiliu al Engliterei ?

Tom se bîlbîi o clipă, stăpînit de-o stingherealâ mişcătoare, apoi mărturisi :

— Am spart nuci cu el !

Bietul copil ! Potopul de rîsete care întîmpină vorbele sale aproape că-l doborî la pămînt. Dar dacă mai rămăsese în mintea cuiva vreo îndoială că Tom Canty ar fi regele Engliterei şi ar fi deprins cu augustele îndeletniciri ale regalităţii, acest răspuns i-o risipi cu desăvîrşire.

Între timp, somptuoasa mantie de gală fusese luată de pe umerii lui Tom şi pusă pe cei ai regelui, ale cărui zdrenţe fură ascunse cu totul sub ea. După care ceremonia încoronării îşi urmă cursul ; adevăratul rege fu uns şi îi fu pusă pe cap coroana, în vreme ce, detunînd, bateriile purtau vestea aceasta oraşului şi întreaga Londră părea ca zdruncinată din temelii de aplauze.

Capitolul 33
EDUARD PE TRON

MILES HENDON era de ajuns de caraghios la înfăţişare chiar înainte de-a fi picat în mijlocul încăierării de pe Podul Londrei, dar era şi mai şi cînd ieşi din încăierare. N-avusese

decît cîțiva gologani cînd intrase în învălmășeală, nu mai avea nici de sămînță cînd ieșise. Pungașii de buzunare îl curățaseră pînă la ultimul.

Dar asta nu conta — măcar de și-ar fi găsit băiatul. Fiind oștean, nu porni la treabă așa, la întîmplare, ci mai întîi se-apucă să-și înjghebe un plan de bătaie.

„Ce-avea să facă băiatul, în chip firesc ? Încotro avea să se îndrepte ? Nici vorbă — chibzui Miles — se va duce la vechiul său sălaș, căci într-acolo sînt mînați de instinct cei lipsiți de cămin și plutind în voia soartei, cînd sînt întregi la minte, ca și-atunci cînd li-e mintea bolnavă. Cam pe unde să se fi aflat vechiul lui sălaș ? Zdrențele lui, laolaltă cu mîrșava lepădătură care părea a-l cunoaște și care pretindea chiar a-i fi tată arătau că trebuie să-i caute căminul în vreuna din cele mai sărace și mai prăpădite mahalale ale Londrei. Oare cercetarea avea să dureze mult sau să fie anevoioasă ? Nu, mai degrabă se arăta a fi ușoară și scurtă. N-avea s-adulmece urma băiatului, ci avea să caute o gloată ; cu siguranță că — mai curînd sau mai tîrziu — avea să-l găsească pe micul și sărmanul său prieten în mijlocul unei mulțimi mai mari sau mai mici. Și, ca de obicei, netrebnicii vor petrece pe seama băiatului, sîcîindu-l, iar el se va proclama rege. Atunci Miles Hendon va betegi vreo cîțiva inși din acea gloată și-l va lua de-acolo pe micul său protejat, mîngîindu-l și îmbărbătîndu-l cu vorbe drăgăstoase și nimeni nu-i va mai despărți vreodată.

Așa că Miles porni în cercetare. Hoinări ceas după ceas prin fundături și ulițe mizere, căutînd cete și mulțimi și găsind la adunături berechet, dar fără să dea nicăieri de urma băiatului. Acest lucru îl mira mult, însă nu-l descurajă. Pentru el, planul acela de bătaie n-avea nici un cusur ; singurul calcul greșit în alcătuirea lui era că pe cînd el se așteptase să aibă de dus o campanie scurtă, acuma se lungea.

Cînd mijiră în sfîrșit zorile, străbătuse multe mile și iscodise îndelung cu privirea multe cete, fără alt rezultat decît că era de ajuns de obosit, îi era o foame de lup și i se lipeau ochii de somn. Simțea nevoia să înbuce ceva, dar nu era chip să-și facă rost de-un prînzișor. Nu-i dădea nici prin gînd să cerșească, cît despre zălogirea spadei, era ca și cum s-ar fi gîndit să

renunţe la onoarea sa. Putea să se lipsească de o parte din straiele sale — e drept — însă mai uşor găseai un muşteriu pentru o boală, decît pentru asemenea straie.

La nămiezi încă mai bătea drumurile — acum prin mijlocul adunăturii de gură-cască ce se ţineau după procesiunea regală, fiindcă socotea că priveliştea fastului regal îl va ademeni grozav pe micul său ţicnit. Urmă cortegiul pe tot traseul său întortocheat, de-a curmezişul Londrei, pînă la Westminster şi la Catedrală. Vreme îndelungată rătăci încolo şi-ncoace, abia trăgîndu-şi picioarele prin mulţimea îngrămădită în vecinătate, nedumerit şi nehotărît şi în cele din urmă se depărtă, tot chibzuind şi străduindu-se să născocească vreo îmbunătăţire a planului său de bătaie. Pe neaşteptate, cînd se trezi din gîndurile sale, descoperi că oraşul se afla departe în urma lui şi că ziua se apropia de sfîrşit. Se afla aproape de fluviu, în plin cîmp : era un ţinut cu aşezări ţărăneşti, frumoase, tocmai un colţ care n-ar fi primit bine pe un om îmbrăcat ca vai de lume, cum era el.

Nu era deloc frig, aşa că se întinse pe pămînt în dosul unui gard viu, ca să se odihnească şi să se gîndească.

Toropeala începu curînd să-i amorţească simţurile, bubuitul stins şi îndepărtat al tunului îi pluti pe la urechi şi zicîndu-şi „Noul rege-i încoronat", adormi pe dată. Nu dormise, nici nu se odihnise mai bine de treizeci de ceasuri în şir. Nu se mai trezi pînă aproape de jumătatea dimineţii următoare.

Se sculă şchiop, ţeapăn şi aproape mort de foame ; se spălă în fluviu, îşi domoli pîntecul cu o vadră ori două de apă şi o luă la picior către Westminster, mormăindu-şi tot felul de mustrări fiindcă pierduse atîta vreme. Foamea îl ajută acum să-şi înjghebeze alt plan. Voia să încerce să-i vorbească bătrînului sir Humphrey Marlow şi să împrumute de la el cîteva mărci şi... dar era destul cît plănuise ; pînă una-alta îi rămînea vreme destulă să-şi lărgească planul, după ce va fi împlinită prima etapă.

Pe la ceasurile unsprezece se apropie de palat şi, deşi în jurul său roia o armie de oameni în straie arătoase, îndreptîndu-se în aceeaşi direcţie, nu trecu deloc nebăgat în seamă — îmbrăcămintea sa avea grijă să-l facă observat. Cerceta amă-

nunţit chipurile acelor oameni, sperînd să găsească pe vreunul mai milostiv care să binevoiască să-i spună bătrînului locotenent numele său. Cît despre încercarea de a intra singur în palat, nici vorbă nu putea fi.

În clipa aceea, cunoştinţa noastră — băiatul care încasa bătăile în locul regelui — trecu pe lîngă el, apoi se învîrti în juru-i, iscodindu-i chipul şi spunîndu-şi : „De nu-i acesta însuşi vagabondul din a cărui pricină se frămîntă atîta Majestatea Sa, atunci eu sînt un măgar, măcar că s-ar putea să fi fost şi pîn-acuma. Se potriveşte cu zugrăvirea ce i s-a făcut, pînă la cea din urmă zdreanţă, dacă Domnul ar zămisli doi aidoma, şi-ar strica preţul minunilor, risipindu-le fără noimă. Tare-aş voi să născocesc un prilej pentru a-i vorbi".

Miles Hendon îi cruţă această osteneală, fiindcă în acel moment se întoarse — cum face de obicei un om cînd cineva îl hipnotizează privindu-l ţintă de la spate — şi, observînd un interes deosebit în ochii băiatului, se apropie de el şi zise :

— Ai ieşit din palat, sau trăieşti cumva la Curte ?

— Da, Înălţimea Ta.

— Îl ştii cumva pe sir Humphrey Marlow ?

Băiatul tresări şi-şi spuse : „Doamne ! Bătrînul meu tată răposat !" Apoi răspunse, cu glas tare :

— Prea bine, Înălţimea Ta.

— Bine — e înăuntru ?

— Da — răspunse băiatul — adăugînd pentru el : „înăuntrul mormîntului".

— Aş putea oare să-ţi cer hatîrul de a-i spune numele meu şi că-i fac rugăminte să asculte din parte-mi două vorbe ?

— Voi duce la capăt această treabă prea bucuros, viteze cavaler.

— Atunci spune-i că sir Miles Hendon, fiul lui sir Richard, se află aci afară ; îţi voi fi nespus de îndatorat pentru aceasta, bunul meu băiat.

Băiatul păru dezamăgit. „Regele nu i-a dat acest nume — îşi zise el — dar nu are însemnătate, acesta îi poate frate geamăn, şi chezăşuiesc cu capul că-i poate aduce Majestăţii Sale veşti despre celălalt, sir Terchea-Berchea." Astfel că-i spuse lui Miles :

— Păşeşte colo o clipă, domnia ta, şi aşteaptă pînă ce îţi aduc cuvînt de la el.

Hendon se duse în colţul arătat — era o firidă în zidul palatului, cu o bancă de piatră, un adăpost de vreme rea pentru santinele. De-abia se aşezase, cînd cîţiva halebardieri comandaţi de un ofiţer trecură pe lîngă el. Ofiţerul îl zări, îşi opri oamenii şi-i porunci lui Hendon să iasă de-acolo. Oşteanul se supuse şi fu arestat pe dată, învinuit că ar fi un individ dubios, care dă tîrcoale prin preajma palatului. Treburile începeau să se încurce urît. Bietul Miles voia să dea lămuriri, însă ofiţerul îi închise gura cu asprime şi ordonă oamenilor săi să-l dezarmeze şi să-l percheziţioneze.

„Dumnezeu cel atotmilostiv facă să găsească ceva — îşi zise bietul Miles — căci eu unul îndeajuns am cercetat fără de izbîndă, măcar că nevoile-mi sînt mai mari decît ale lor."

Nu se găsi nimic, decît un hrisov. Ofiţerul desfăcu sulul, şi Hendon zîmbi cînd recunoscu „mîzgăleala" făcută de micul său prieten pierdut în ziua aceea întunecată, la Hendon Hall. Chipul ofiţerului se întunecă în timp ce citea paragraful scris în engleză, iar chipul lui Miles se înălbi, ascultîndu-l.

— Alt pretendent la tron ! strigă ofiţerul. Adevăr zic, astăzi se prăsesc ca iepurii. Puneţi mîna pe nemernic, oşteni, şi ţineţi-l bine, în vreme ce eu duc în palat acest preţios hrisov şi-l trimit regelui.

Se îndepărtă în grabă, lăsîndu-l pe prizonier în grija halebardierilor.

— Acum nenorocul meu s-a sfîrşit, în cele din urmă — mormăi Hendon — căci neîndoielnic, mă voi legăna la capătul unei frînghii, din pricina peteculuí acela de hîrtie mîzgălită. Şi ce se va alege de sărmanul meu băiat ! Vai, numai Dumnezeu ştie !

Nu trecu mult şi-l văzu pe ofiţer venind iar, în mare grabă, aşa că-şi luă inima-n dinţi, hotărît să-şi înfrunte năpasta aşa cum îi stă bine unui om întreg. Ofiţerul ordonă oamenilor săi să dea drumul prizonierului şi să-i înapoieze sabia ; după aceea făcu o plecăciune respectuoasă şi zise :

— Vă rog, urmaţi-mă, nobile domn.

Hendon îl urmă, spunîndu-şi: „De nu aş călători către moarte şi către judecata cea mare, şi pentru aceea sînt nevoit să fiu zgîrcit cu păcatele, l-aş gîtui pe ticălosul acesta, pentru prefăcuta-i curtenie".

Cei doi străbătură o curte plină de oameni şi ajunseră la intrarea cea mare a palatului, unde ofiţerul, făcînd încă o plecăciune, îl predă pe Hendon în mîinile unui dregător somptuos îmbrăcat. Acesta-l primi cu profund respect şi-l călăuzi printr-o sală mare, străjuită de-amîndouă părţile de şiruri de lachei splendizi (care făceau reverenţe umile la trecerea lor, însă luptau din greu ca să nu fie cutremuraţi de un rîs ucigător, de-ndată ce falnica noastră sperietoare de ciori le întorcea spatele). Urcară apoi o scară largă, printre pîlcuri de oameni de vază şi în cele din urmă Hendon fu condus într-o sală spaţioasă. Demnitarul îi croi drum printre curtenii adunaţi — floarea nobilimii Engliterei — apoi făcu o plecăciune, îi aminti să-şi scoată pălăria şi-l părăsi în mijlocul sălii, ţinta tuturor privirilor, prilejuind belşug de încruntări indignate şi numeroase zîmbete amuzate şi batjocoritoare.

Miles Hendon era năucit de-a binelea. Colea, la cinci paşi de el, sub un baldachin impunător, şedea tînărul rege, cu capul aplecat într-o parte, vorbind cu o pasăre a paradisului cu chip de om — vreun duce, pesemne. Hendon cugetă că era o lovitură de ajuns de grea să fii condamnat la moarte cînd clocoteşti de viaţă, fără să ţi se mai adauge şi această umilire publică. Dorea ca regele să se grăbească — unii din curtenii înzorzonaţi din preajma lui deveneau cam prea jignitori. În clipa aceea, regele ridică puţin capul şi Hendon îi văzu bine faţa. Aproape că i se curmă răsuflarea. Ca fascinat, rămase cu privirea aţintită asupra chipului acela tînăr şi frumos, apoi deodată exclamă :

— Ia te uită colo, Stăpînul Regatului Viselor şi-al Umbrelor pe tronul său !

Bîigui cîteva fraze întretăiate, tot privind şi minunîndu-se, apoi îşi roti pe-ndelete ochii jur împrejur, stăruind asupra mulţimii aceleia de curteni în straie ce-ţi luau văzul şi asupra splendidei săli, murmurînd : „Dar acestea sînt adevărate — precît se poate de adevărate — neîndoielnic că nu este vis".

Îşi ţinti iarăşi îndelung privirea asupra regelui şi se gîndi : „Să fie oare vis ?... Ori el este cu adevărat suveran al Angliterei şi nu sărmanul Tom din balamucul Bedlam, lipsit de prieteni, cum îl socoteam eu — cine-mi va dezlega această ghicitoare ?“

O idee neaşteptată făcu să-i scapere ochii. Se duse la perete, luă un jilţ, îl aduse îndărăt, îl înfipse în duşumea şi se aşeză.

Un zumzet de indignare se înălţă, o mînă grea i se lăsă pe umăr şi un glas exclamă :

— În picioare, bădăran necioplit ! Voieşti oare să şezi jos de faţă cu regele ?

Incidentul atrase atenţia Majestăţii Sale, care întinse mîna şi strigă :

— Nu-l atingeţi, e în dreptul lui !

Mulţimea se dădu înapoi, uluită. Regele urmă :

— Aflaţi cu toţii, doamne, lorzi şi gentilomi, că acesta-i slujitorul meu de credinţă şi mult iubit, Miles Hendon, care cu sabia vitează şi-a mîntuit prinţul de durere trupească şi poate chiar de moarte — şi pentru aceasta-i înălţat cavaler, din porunca regelui. Aflaţi, aşijderi, că pentru faptă mai presus de aceasta, cruţîndu-i suveranului său biciuirea şi ruşinea, luîndu-le asupră-şi, e înălţat pair al Angliterei, conte de Kent, şi va fi dăruit cu pămînturile şi bunurile cuvenite rangului său. Mai mult — privilegiul de care s-a folosit acum e al lui cu regească învoire ; căci am poruncit ca toţi capii spiţei sale să aibă şi să păstreze dreptul de a sta jos de faţă cu regele Angliterei, de-acum încolo, veac de veac, cîtă vreme va dăinui coroana. Nu-l hărţuiţi !

Două fiinţe care din pricina întîrzierii sosiseră de la ţară abia în dimineaţa aceea şi se aflau în sala tronului doar de cinci minute, ascultau aceste cuvinte şi se uitau la rege, apoi la sperietoarea de ciori, apoi iarăşi la rege — cu o uimire mută. Erau sir Hugh şi lady Edith. Însă noul conte nu-i vedea. El se tot uita la monarh, ca năuc, murmurînd :

— Sărman de mine ! Acesta-i cerşetorul meu ! Dînsul, zănatecul meu ! El e cel căruia voiam să-i arăt ce înseamnă măreţia, în casa mea cu şaptezeci de încăperi şi douăzeci şi şapte

de slujitori ! El e cel care niciodată n-a cunoscut decît zdrenţe drept veşmînt, lovituri drept mîngîiere şi gunoiul drept hrană ! El, cel pe care eu l-am înfiat şi am vrut să-l fac om întreg ! De s-ar deschide pămîntul sub picioarele mele !

Apoi îşi aminti deodată de etichetă şi căzu în genunchi, cu mîinile în mîinile regelui, jurînd credinţă şi închinîndu-se pentru moşiile şi titlurile primite. După care se ridică şi se dădu respectuos deoparte, rămînînd încă ţinta tuturor privirilor şi a pizmuirilor deopotrivă.

Acum regele îl descoperi în mulţime pe sir Hugh şi rosti, cu glas mînios şi ochi scăpărători :

— Despuiaţi-l pe acest jefuitor de măreţia-i înşelătoare şi moşiile furate şi puneţi-l sub zăvor pînă ce voi avea nevoie de el.

Fostul sir Hugh fu scos din sală.

La celălalt capăt al încăperii se iscă deodată forfotă ; adunarea făcu loc să treacă Tom Canty, ciudat, dar bogat înveşmîntat. Băiatul trecu printre aceste ziduri vii, precedat de un majordom, şi îngenunche înaintea regelui, care zise :

— Am aflat povestea acestor puţine săptămîni din urmă şi sînt mulţumit de tine. Ai cîrmuit regatul cu blîndeţe şi milă cu adevărat regească. Ţi-ai găsit iarăşi mama şi surorile ? Bine, li se va purta de grijă, iar tatăl tău va fi spînzurat, de doreşti aceasta şi dacă legea îngăduie. Să ştiţi voi toţi care-mi auziţi glasul că, din ziua aceasta, cei care stau în adăpostul Lăcaşului lui Christ şi se împărtăşesc din bunătatea regelui vor căpăta hrană pentru minţi şi inimi, deopotrivă cu cea pentru trup, iar acest băiat va locui acolo şi cît va vieţui va păstra locul de frunte în cinstitul sfat de efori. Şi pentru că a fost odată rege, se cade a i se încuviinţa mai multă cinstire decît cea obişnuită. Drept care luaţi seama la ăst veşmînt de fală, căci după el va fi cunoscut şi nime alt nu-l va purta. Şi oriunde se va ivi, va aminti lumii că a fost rege la vremea lui, şi nimeni nu-i va tăgădui cinstea datorată şi nu va uita să i se închine. Se bucură de ocrotirea tronului, de sprijinul Coroanei, va fi cunoscut şi numit cu titlul de cinste : Finul Regelui.

Mîndru şi fericit, Tom Canty se ridică şi sărută mîna regelui şi fu petrecut afară din sala tronului. Nu-şi pierdu defel

vremea, ci alergă la maică-sa să-i povestească şi ei, şi lui Nan, şi lui Bet, despre toate acestea şi să împartă cu ele bucuria acestor veşti mari.

Încheiere
DREPTATE ŞI RĂSPLATĂ

CÎND TOATE TAINELE fură limpezite, ieşi la lumină — după mărturisirea lui Hugh Hendon — că soţia sa îl renegase pe Miles Hendon în ziua aceea, la Hendon Hall, din porunca lui. O poruncă sprijinită şi întărită de făgăduiala, foarte vrednică de crezare, că dacă nu-i va tăgădui identitatea şi-i va lua parte cu hotărîre, îşi va pierde viaţa. Şi deoarece castelana îi răspunsese să i-o curme, fiindcă tot nu mai preţuia nimic pentru ea — dar tot nu-l va renega pe Miles — atunci soţul ei îi spusese că-i va cruţa viaţa, însă va pune să fie omorît Miles ! Asta era cu totul altă socoteală, astfel că Edith îşi dăduse cuvîntul şi şi-l ţinuse.

Hugh nu fu judecat pentru ameninţările sale sau pentru că furase moşiile fratelui său, deoarece soţia şi fratele nu voiau să depună mărturie împotriva lui, ba celei dintîi, chiar să fi vrut, nu i-ar fi îngăduit legea. Hugh îşi părăsi soţia şi plecă pe continent, unde muri curînd, şi cu vremea, contele de Kent se însură cu văduva lui. A fost o mare sărbătoare şi-o petrecere de pomină în satul Hendon cînd perechea a făcut prima vizită la Hendon Hall.

De tatăl lui Tom Canty nu se mai auzi nimic.

Regele puse să fie căutat fermierul care fusese însemnat cu fierul roşu şi vîndut ca rob, îl scăpă de viaţa păcătoasă pe care-o ducea cu banda „Zburlitului" şi-l ajută cu dărnicie, ca să poată avea un trai înlesnit.

Îl scoase de asemenea din închisoare pe bătrînul avocat şi-i anulă amenda. Le înzestră cu dărnicie pe fetele celor două femei baptiste pe care le văzuse arse pe rug şi-l pedepsi straşnic pe

slujitorul care-i trăsese pe spinare lui Hendon bicele acelea nemeritate.

Îl scăpă de spînzurătoare pe băiatul care prinsese şoimul rătăcit şi pe femeia care furase un petec de pînză de la un ţesător; însă ajunse prea tîrziu ca să-l mai poată salva pe omul condamnat pentru uciderea unui cerb pe domeniile coroanei.

Îi arătă bunăvoinţă judecătorului care se milostivise de el cînd fusese învinuit de furtul unui purcel şi avu mulţumirea de a-l vedea cîştigînd tot mai mult preţuirea obştească şi devenind un om de seamă şi onorat.

Pînă-n ceasul din urmă, regelui îi făcu plăcere să-şi povestească aventurile din fir-a-păr, din clipa în care santinela îl zvîrlise afară pe poarta palatului cu un ghiont — pînă în cel din urmă miez de noapte cînd se-amestecase cu iscusinţă într-o ceată de muncitori zoriţi şi, strecurîndu-se astfel în Catedrală, se ascunsese în mormîntul lui Eduard Duhovnicul, unde dormise apoi atît de tîrziu în ziua următoare, încît fusese cît pe-aci să piardă de-a binelea încoronarea. Spunea că repetînd adesea lecţia aceea preţioasă, se întărea în hotărîrea sa de-a face ca învăţăturile ei să aducă foloase poporului. Şi astfel, cît mai avea viaţă, avea să spună întruna povestea, păstrîndu-şi proaspete în amintire dureroasele-i privelişti şi izvoarele îndurării se revărsau în inima lui.

Miles Hendon şi Tom Canty fură favoriţii regelui în tot cursul scurtei sale domnii, şi-l plînseră din inimă la moartea lui. Bunul conte de Kent era prea cuminte ca să abuzeze de privilegiul său special. Totuşi îl folosi de două ori, după împrejurarea pe care-am văzut-o mai sus, înainte de a trece pe cea lume. O dată la urcarea pe tron a reginei Mary şi o dată la urcarea pe tron a reginei Elisabeth. Un urmaş al său folosi privilegiul la urcarea pe tron a lui Iacob I. Mai-nainte ca unicul său fiu să se hotărască a folosi şi el acest drept, se scursese aproape un sfert de veac şi „privilegiul conţilor de Kent" se ştersese din mai toate amintirile. Astfel, cînd contele de Kent din vremea aceea se înfăţişă înaintea lui Carol I şi a Curţii sale şi stătu jos de faţă cu suveranul, ca să afirme şi să perpetueze dreptul casei sale, se iscă un tărăboi grozav. Dar chestiunea fu explicată pe dată şi dreptul căpătă întărire regală. Ultimul conte

din spiţa aceasta căzu în războaiele civile, luptînd pentru rege, şi ciudatul privilegiu se stinse odată cu el.

Tom Canty trăi pînă la adînci bătrîneţe, ajungînd un moşneag alb ca neaua şi chipeş, cu înfăţişare gravă şi binevoitoare. Cît trăi, fu cinstit şi respectat de toţi, deoarece îmbrăcămintea sa aparte şi izbitoare pentru ochi păstra viu în amintirea tuturor faptul că fusese cîndva rege. Astfel că oriunde se ivea mulţimea se dădea în lături ca să-i facă loc să treacă şi oamenii îşi şopteau : „Jos pălăria, e Finul Regelui !“ şi îl salutau astfel, fiind răsplătiţi cu zîmbetul lui bun, pe care îl şi preţuiau, căci povestea lui era vrednică de cinstire.

Da, regele Eduard al VI-lea n-a trăit decît cîţiva ani, bietul băiat, însă i-a trăit cu demnitate. De multe ori cînd vreun mare demnitar, vreun vasal al coroanei încărcat de averi cîrtea împotriva îngăduinţei sale şi susţinea că o lege pe care monarhul era pornit s-o îndrepte era de ajuns de blîndă pentru menirea ei şi nu căşuna vreo suferinţă sau împilare de care să se sinchisească prea mult cineva, tînărul rege îşi aţintea asupra lui ochii săi mari, compătimitori, de-o tristeţe grăitoare, şi-i răspundea:

— Oare de unde are habar Domnia Ta de suferinţă şi împilare ? Eu şi cu poporul meu ştim prea bine ce însemnează acestea, dar Domnia Ta, nu.

Domnia lui Eduard al VI-lea fu neobişnuit de îndurătoare pentru vremurile acelea aprige. Acum, cînd ne despărţim de el, să căutăm să ţinem minte acest lucru, spre lauda lui.

CUPRINS

Cuvînt înainte de PETRE SOLOMON . . . 5

Capitolul 1
Naşterea prinţului şi-a cerşetorului . . . 16

Capitolul 2
Copilăria lui Tom 17

Capitolul 3
Întîlnirea lui Tom cu prinţul 21

Capitolul 4
Încep necazurile prinţului 29

Capitolul 5
Tom înălţat la rang mare 33

Capitolul 6
Tom învaţă 40

Capitolul 7
Cel dintîi ospăţ regal al lui Tom 48

Capitolul 8
Întîmplarea cu sigiliul 52

Capitolul 9
Serbarea de pe fluviu 55

Capitolul 10
Chinurile prinţului 58

Capitolul 11
La Guildhall 66

Capitolul 12
Prinţul şi eliberatorul său 71

Capitolul 13
Dispariţia prinţului 83

Capitolul 14
„Le roi est mort, vive le roi“ 88

Capitolul 15
Tom rege 100

Capitolul 16
Ospăţul de gală 111

Capitolul 17
Fu-Fu întîi, „Regele Zănatecilor“ 114

Capitolul 18
Prinţul în mijlocul vagabonzilor 125

Capitolul 19
Prinţul în mijlocul ţăranilor 133

Capitolul 20
Prinţul şi pustnicul 138

Capitolul 21
Hendon aleargă în ajutor 146
Capitolul 22
Victima perfidiei 150
Capitolul 23
Prințul întemnițat 156
Capitolul 24
Evadarea 160
Capitolul 25
Hendon Hall 163
Capitolul 26
Renegat 171
Capitolul 27
În închisoare 175
Capitolul 28
Jertfa 184
Capitolul 29
Spre Londra 189
Capitolul 30
Urcușul lui Tom 191
Capitolul 31
Procesiunea recunoașterii 194
Capitolul 32
Ziua încoronării 200
Capitolul 33
Eduard pe tron 212
Încheiere
Dreptate și răsplată 220

Lector ALEX. DIMA
Tehnoredactor AURICA IORDACHE

Bun de tipar : 18.VIII.1986
Coli de tipar 14
Apărut 1986
Data ediției anterioare 1976

Com. 50505
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
București — Republica Socialistă România

MARK TWAIN, scriitor american, născut în Florida, în 1835, a avut o bogată biografie. A pilotat vase pe Mississippi, a fost soldat, ucenic tipograf, gazetar. A scris numeroase pagini de proză satirică, evocări istorice, însemnări de călătorie, renumite romane ale copilăriei, cu elemente autobiografice etc. A murit în 1910, în Connecticut.

În această colecție, din opera sa au mai apărut romanele: **„Tom Sawyer detectiv" și „Tom Sawyer în străinătate", „Aventurile lui Tom Sawyer" și „Aventurile lui Huckleberry Finn".**

Lei 13,50

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI